

הישיבה השלוש-מאות ועשרים ושמונה של הכנסת האחת-עשרה

יום רביעי, י"ג בסיוון התשמ"ז (10 ביוני 1987)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:00

א. שאלות בעלי-פה

אנשים בטרם נקבע דבר לגביהם. אני טענתי באותה ישיבה שאנשי היחידה לחקירות הונאה מופיעים בבגדים אזרחיים, ולכן הם יכולים להופיע כאנשי ביקורת המדינה, להיכנס ללשכתו של ראש מועצה, לבקש בשקט את כל התיקים הנחוצים להם. כלי להעמיד את האיש כנוכל בעיני הציבור.

שאלה שנייה: מה מהות החקירה הנוגעת לפריץ העבודה והייצור במועצות מקומיות בשבוע האחרון? האם באמת מתייחסת המשטרה לכל תלונה קטנה, מקומית, בקנה-מידה כל גרול? מדוע דברים השייכים אולי מטבעם למבקר המדינה, אולי למשרד הפנים, נחקרים בכלל על-ידי המשטרה? מה עניינה של המשטרה לנושא הזה? תודה.

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת בנימין בן-אליעזר, יש לך שאלה לשר באותו נושא. בבקשה.

בנימין בן-אליעזר (המערך):

כבוד השר, זכות המשטרה, ואף חובתה, לטפל בכל מידע ובכל ידיעה; זה תפקידה. אבל שאלתי אליך: עד כמה שהבנתי מפי מר שלמה כוחבוס, עד היום הזה איש לא קרא לו, איש לא דיבר אתו, איש לא חקר אותו, איש לא שאל אותו. תמוה הדבר בעיני: אם נכנסים לאיש ציבור לביתו — וזאת, כפי שאמרתי, זכותכם ברבע שיש ידיעה ויש מידע — מדוע עד היום הזה האיש "תלוי כאוויר" ואיש לא אמר לו מאומה?

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

שבח וייס (המערך):

אדוני שר המשטרה, לצד העקרוני של הסוגיה: בעבר דובר על כך שאם וכאשר מדובר בחקירה של איש ציבור, בגלל הפרסום שהדבר הזה זוכה לו, בצדק ובאופן טבעי, ייעשה מאמץ הן על-ידי המשטרה והן על-ידי הפרקליטות לורז לפחות את ההליכים, כלומר, להוציא את האמת לאור מהר יותר. אני לא רואה בכך שום פרוטקציוניזם, אלא צורך דחוף, לאור העובדה שבמקרים של אנשי ציבור יש התעניינות רבה מאוד, הגורמת גם לפגיעות גבוהה מאוד. האם אתה חושב על איזו דרך שהיא של עשיית צדק, אבל בדרך נחרצת יותר, קצרה יותר?

היו"ר א' נחמיאס:

אדוני שר המשטרה, בבקשה.

שר המשטרה ח' ברילב:

לשאלות של חבר הכנסת שליטא: החיפוש נערכים תמיד כבגדים אזרחיים. כפי שכבר עניתי, אני חוזר ואומר: החיפוש מוכרחים להיעשות בנוכחות עדים. לאלה שהגישו את התלונה, במיוחד תלונה על איש ציבור, יש עניין בכך שזה לא יישאר בין המשטרה לבין איש הציבור, אלא ייהפך לנחלת

היו"ר א' נחמיאס:

חברי הכנסת, אני מתכבד לפתוח את ישיבת הכנסת.

אנחנו ניגש לסדר-היום, בראשו: שאלות בעל-פה. השאלות הראשונה, מאת חבר הכנסת בני שליטא, תופנה לשר המשטרה והיא עוסקת בנושא: פתיחה מחדש של תיקים שנסגרו על-ידי רשות מוסמכת. חבר הכנסת שליטא, גש בבקשה לרמקול כדי שהקצוניות תרשימנה את דברך.

289. פתיחה מחדש של תיקים שנסגרו על-ידי רשות מוסמכת בני שליטא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כבוד שר המשטרה, בביחו של ראש מועצת מעלות, מר שלמה כוחבוס נערך חיפוש מסמכים גלוי.

אבקש לשאול את כבוד השר:

1. האם התומר שהמשטרה מחפשת שייך לספיחי התיק הישן נגד ה"ל, שנסגר לפני שנים מספר?

2. האם מתייחסת המשטרה לתלונות שנמצאו בזמן על-ידי פרקליט המחוז והיועץ המשפטי לממשלה בלתי קבילות?

3. מדוע אין המשטרה מקיימת חיפושים אצל נחקרים שטרם הוכח דבר לגביהם בדרך חשאית? תודה.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. אדוני שר המשטרה, בבקשה, תשובתך.

שר המשטרה ח' ברילב:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, התשובה על שתי השאלות הראשונות שלילית, כלומר, מה שנחקר עכשיו אינו מספיחי החקירה ההיא.

לשאלה השלישית: המשטרה משתדלת ככל יכולתה לשמור על הסודיות בחיפושים ולמנוע פגיעות מיותרות בכל נחקר או בכל מחזיק בשטח שבו מחפשים. אולם השליטה במידת שמירת הסודיות אינה נמצאת בלעדית בידי המשטרה. ראשית, מחייב החוק נוכחות של עדים בעת החיפוש. שנית, מידע על חיפושים דולף לתקשורת לאו דווקא מהמשטרה, אלא גם מגורמים אחרים הנוכחים במקום, או גורמים היודעים על החיפוש, או שהם אלה אשר הגישו את התלונה ויש להם עניין רב בהבאת העניין לידיעת הציבור. לצערנו, אין אפשרות למנוע הדלפות כאלה.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. חבר הכנסת בני שליטא, רשות לשאלה נוספת.

בני שליטא (הליכוד):

אבקש לשאול שאלה נוספת. כבוד השר הבטיח לי אישית בוועדת הפנים של הכנסת הבטחה כהא לישראל: השר יורה וידאג לכך שלא תהיינה פריצות לבתיים ולמשרדיהם של

היו"ר א' נחמיאס:

תורה לשר המשטרה. חברי הכנסת, אני מבקש מכם ומהמשיבים להקפיד על הזמן. אני מבקש גם לא לקרוא קריאות ביניים.

השאלתא הכאה בעל-פה היא אל שר המשטרה מאת חבר הכנסת רב בן-מאיר בנושא: ביקור ועדת הפנים בהר-הבית בבקשה, אדוני.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אולי תרשה לי להעיר הערה לסדר.

היו"ר א' נחמיאס:

אחרי השאלתא בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

חשוב מאוד שההערה תושמע לפני השאלתא.

היו"ר א' נחמיאס:

בבקשה, נשמע.

דוד מגן (הליכוד):

כפי שידוע לי מתקנון הכנסת, אפשר להגיש שאלתא בעל-פה עד יום שני בשעה 11:00. אני קורא כאן, שיש שאלתא שנמסרה ביום שני והיא מדברת על יום האתמול, שהוא למעשה היום. כיצד זה ייתכן?

היו"ר א' נחמיאס:

הערתך תירשם ותיבדק. חבר הכנסת רב בן-מאיר, בבקשה לשאול את שר המשטרה.

294. ביקור ועדת הפנים בהר-הבית

רב בן-מאיר (המערך):

אדוני שר המשטרה, ועדת הפנים ואיכות הסביבה ביקרה אתמול בהר-הבית.

אבקש להשיב לי על השאלות הבאות:

1. כמה שוטרים הועסקו באבטחת הביקור?

2. מאילו משימות ותפקידים נלקחו היחידות שאבטחו את הביקור?

3. כמה כסף עלו ההיערכות והאבטחה של הביקור?

היו"ר א' נחמיאס:

בבקשה, אדוני שר המשטרה.

שר המשטרה ח' ברילב:

1. באבטחת הר-הבית והדרכים המובילות אליו בעת ביקור ועדת הפנים של הכנסת השתתפו כ-800 שוטרים.

2. השוטרים שהשתתפו באבטחת האירוע נלקחו: א. מבתי-הספר של המשטרה — קורס שוטרים, קורס סמלים, קורס קצינים ובתי-הספר לכושר מבצעי; ב. מכוחות מג"ב מהמרחבים השונים — פעילותם היתה על חשבון פעולות של ביטחון פנים וסיוורם במקומות שונים בארץ; ג. מהמשטרה הכחולה וכוחות מג"ב ממרחב ירושלים. פעילותם היתה על חשבון סיוורם בעיר המערבית, סיוורם בסריפריות של המרחב וחופשות של שוטרים.

3. ריכוז הכוחות והיערכותם עלה כ-98,000 שקל חדש. מוכן, שיש לזכור כי נוסף על כך לא התבצעו משימות אחרות, ואת אי-ביצוען אי-אפשר למדוד בכסף, אך גם לכך יש מחיר.

הכלל. הם עוקבים אחרי הדברים. ביישוב קטן כמו מעלות, למשל, זו בכלל לא בעיה.

בני שליטא (הליכוד):

המתלוננים היו בביתו של מר כוחבוט?

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת בני שליטא, אני מבקש לקרוא אותך לסדר.

שר המשטרה ח' ברילב:

המתלוננים הם תושבי מעלות. מעלות היא יישוב קטן. מר כוחבוט הוא ראש המועצה במעלות. אלה שהגישו — — —

בני שליטא (הליכוד):

שר המשטרה ח' ברילב:

תקשיב.

היו"ר א' נחמיאס:

כבוד השר, תואיל ברוב טובך לתכות רגע בבקשה. חבר הכנסת בני שליטא, אני מבקש להזכיר לך שזאת שאלתא בעל-פה. בשאלתא בעל-פה, לאחר ששאלת, אין קריאות ביניים. אתה צריך להקשיב לדברי התשובה. בבקשה, כבוד השר.

שר המשטרה ח' ברילב:

ביישוב קטן, כאשר התלונה באה מאדם שחי ופועל ביישוב הקטן, מוכרחים להבין שיש לו עניין לעקוב אחרי כל מה שמתרחש ולהעביר זאת לעיתונאי. לכן אי-אפשר להבטיח בכל מקרה שהחיפוש בביתו של מישו או במשרדו של מישו יישאר נחלת האדם שאצלו מחפשים ונחלת המשטרה בלבד.

במקרה הזה אני מניח שההדלפה לעיתונות לא באה מידי האנשים או היחידה שערכה את החקירה, אף כי אין בכוחי להוכיח זאת. אני מבקש לחשוב כהיגיון וברצינות. קל מאוד להגיד על כל דבר שמתפרסם בעיתונות שזה בא מהמשטרה, והעיתונאים גם מסתמכים פעמים רבות על מקורות משטרה שלא היו ולא נבראו.

אינני יודע, אם מר כוחבוט כבר נחקר אם לא. יש שיטות חקירה, ואת הדבר הזה יש להשאיר לדרגים המשטריים המקצועיים החוקרים.

אשר לזירה, בפירוש יש מקום לזרז חקירות הנוגעות לאנשי ציבור, וכך נעשה גם הפעם. דרך אגב, מר כוחבוט פנה אלי רק בנקודה הזאת, ואני הנחיתי את המשטרה לעשות את מה שאפשר.

שבח וייס (המערך):

זו הנחיה עקרונית או — — —

שר המשטרה ח' ברילב:

זו הנחיה עקרונית קיימת, וייחודית במקרה הזה.

אני רוצה רק להטעים שוב, שאנשי ציבור חשופים לתלונות ולטענות, ולמשטרה אין מנוס אלא לפעול בדרך המחויבת עלי-פי חוק. כאשר מגיעה לידעתה תלונה על עבירה, שהיא לכאורה בעלת אופי פלילי, על המשטרה לפתוח בחקירה עלי-פי חוק. אין לה כלל אופציה אחרת. כבר מסרתי את המספרים. עשרות אנשי ציבור נחקרו על בסיס תלונות, שלכאורה היה בהן יסוד פלילי. כ-10% של המקרים התברר בסופו של דבר, שאכן נעברו עבירות.

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת דב בן-מאיר, האם יש לך שאלה נוספת? אני מבין שלא. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת גרשון שפט, בבקשה.

גרשון שפט (התחיה):

אדוני השר, אני מבקש לשאול: האם הכוח המשטרה שהוכא לצורך הביקור לא היה מוגזם? אומנם אנחנו רוצים לאבטח את הביקור, אך האם הצבת הכוח המוגזם הזה באה כדי שיירחצו מפני עריכת ביקורים נוספים בהר"ה בית בשל מחירם בכסף ובכוח אדם? האומנם לא היה אפשר לאבטח בכוח קטן מזה שהיה שם למעשה?

היו"ר א' נחמיאס:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת אמנון לין, בבקשה.

אמנון לין (המערך):

אדוני השר, שאלתי מופנית — —

בני שלטא (הליכוד):

לא יכול להיות שהשואל הבא יהיה מאותה סיעה.

היו"ר א' נחמיאס:

סליחה, אל תגיד לי איך לנהל ישיבה, הואיל ברוב טובך לשבת. אל תלמד אותי איך לנהל ישיבה.

בני שלטא (הליכוד):

— — —

היו"ר א' נחמיאס:

אל תגיד לי מה לעשות. חבר הכנסת אמנון לין, בבקשה.

אמנון לין (המערך):

כידוע, מצויה בהר"ה בית נקודת משטרה. לאחר הביקור האחרון התפרסמה ידיעה, שבעקבות הביקור של ששת חברי הכנסת במקום, התגלה שבניגוד להסדר על הר"ה בית מכינים הווקף או גורם אחר הקמת מסגר חדש באורוות שלמה המלך. נשאלו שאלות הנוגעות לביקור ולעלות הביקור, ואני שואל שאלה פשוט: נקודת המשטרה הקבועה במקום היתה צריכה, אם אומנם זה נכון, לגלות את ההכנות האלה בזמן, אם יתברר שיחידת המשטרה לא גילתה — —

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת אמנון לין, שאל בבקשה את שאלתך.

אמנון לין (המערך):

האם אנחנו או המשטרה עדיין רואים את מחיר הביקור כמחיר יקר, כאשר מתברר שהודות לששת חברי הכנסת שביקרו שם התגלה דבר, שנקודת המשטרה היתה צריכה לדעת עליו גם ללא הביקור?

היו"ר א' נחמיאס:

רשות לשאלה לחבר הכנסת ויקטור שם-טוב, בבקשה.

ויקטור שם-טוב (מפ"ם):

אדוני השר המשטרה, אין ויכוח על כך שוועדה פרלמנטרית רשאית לבקר בכל מקום שהיא רוצה בארץ ובירושלים, שאלתי אל כבוד השר היא: האם הוא סבור שעל רקע המתיחות הקיימת בין יהודים לערבים במדינה, בשטחים ובירושלים היה רצוי שכמה מחברי ועדת הפנים של הכנסת יקיימו את הביקור בהר"ה בית בעיתות? האם כבוד השר אינו סבור, שאפשר היה לבחור עיתוי מוצלח יותר, כדי שלא להגביר את המתח ולגרום להפרת הסדר הציבורי?

היו"ר א' נחמיאס:

אדוני השר המשטרה, בבקשה דברי תשובה.

דב שילנסקי (הליכוד):

יש לי הערה לסדר, אני יכול להגיד משהו?

היו"ר א' נחמיאס:

אני מבקש את סליחתך, אדוני השר המשטרה, בבקשה.

השר המשטרה ח' ברילב:

לשאלת של חבר הכנסת שפט — — —

דב שילנסקי (הליכוד):

חמיד כשמבקשים הערה לסדר, נותנים רשות לכך.

היו"ר א' נחמיאס:

אבל חכה שנעבור לפי הסדר. גם תשובתו של השר המשטרה היא על-פי הסדר.

דב שילנסקי (הליכוד):

יסלח לי כבודי, אבל זה קשור — — —

היו"ר א' נחמיאס:

אני מבקש ממך, סלח לי, בבקשה, אדוני השר.

השר המשטרה ח' ברילב:

לחבר הכנסת שפט, אני דוחה את הרמז כאילו המשטרה הגוימה בנזירות שוטרים כדי לעכב את ביקור הוועדה בפעם הבאה. זו טענה שאין לה שחר. המשטרה ריכזה בצדק כוחות, כפי שנדרש לפי מיטב שיפוט המקצועי, כדי להבטיח שהסדר יישמר והביקור יתנהל כהלכתו.

הייתי רוצה לראות מה היה קורה לו חסכה המשטרה בכוחות, וחם וחלילה היו מתרחשים שם אירועים כלשהם.

מוכן, שכאשר ועדת כנסת מבקרת ונותנת לביקורה פרסום מראש, מוכרחה המשטרה להניח שהגורמים המוסלמים הקיצוניים האנטי-ישראליים ינסו להתנגד, כדי שזה לא יקרה. באה נוכחות מסיבית של המשטרה ומרתיעה. זהו עיקרון. זה נכון לגבי ירושלים, וזה נכון, למשל ברמת-הגולן, בכפזים הדרוזיים, כבר ראינו מה קרה כשהמשטרה נכנסה למקום עוין בכוחות בלתי-מספיקים. גם הסדר הציבורי הופר וגם המשטרה יצאה בשן ועין.

בכל מקרה כזה המשטרה מוכרחה לרכז את הכוחות. אין זה אומר שכל אחד מאתנו לא יכול עכשיו לעלות להר"ה בית, לרבות חבר הכנסת שילנסקי, הוא ימצא שם רק את הכוחות המוקצים, אם הוא לא ייתן לזה מראש פרסום ואם המצב יהיה רגיל.

בני שלטא (הליכוד):

200 לא מספיקים? צריך 300?

השר המשטרה ח' ברילב:

כשאחיה תהיה מפקד המשטרה, אתה תחליט על 200. בינתיים לא אתה ולא אני איננו המפקד. המפקד החליט שזה הכוח שצריך.

לגבי אורוות שלמה — בהר"ה בית יש לא רק נקודת משטרה אלא גם פטרולים קבועים של משמר הגבול. אך לא אחד מהגורמים הללו לא דיווח על תופעות חריגות כלשהן בהר"ה בית. מעבר לזה, זו אחריותה של עיריית ירושלים, המבקרת באופן קבוע בהר"ה בית. היא מופקדת על בנייה בלתי-חוקית בתחום המוניציפלי של העירייה, וגם היא לא הגישה תלונה. אני יודע מה מצאו שם חברי הכנסת. מאחרים

הכנסת עדנה סולודר. היא חשאל את שר הביטחון בנושא: מינוי אשה לפיקוד בהיאחזות נח"ל. בבקשה, גברתי.

290. התנגדות למינוי אשה לפיקוד בהיאחזות נח"ל

עדנה סולודר (המערכ):

בריאיון ל"מחנה נח"ל", במסוף "כנות", ממאי 1987, אמר תתאלוף גלבו, מפקד הנח"ל היוצא, שלא יקבל סמכותה של אשה מפקדת. וכיטא את התנגדותו לקנינה כמפקדת היאחזות.

אודה לכבוד השר אם ישיב לשאלתי:

האם דבריו הם על דעת הרמטכ"ל ושר הביטחון, או שהם דעתו האישית בלבד?

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. אדוני שר הביטחון, בבקשה.

שר הביטחון י' רבין:

אני חושב שדבריו של מפקד הנח"ל הוצאו מן הקונטקסט. לפני שהוא אמר זאת הוא אמר גם כמה דברים אחרים. ראשית, הוא דיבר על התפקידים החשובים שממלאות חיילות וקצינות בצה"ל, על יכולתן לשמש בתפקידי הדרכה גם כחותחנות, גם בטנקים, מעבר לתפקידים אחרים. אבל בניסוח לא כל כך מוצלח הוא ניסה להבהיר את המדיניות הנקוטה בצה"ל זה שנים רבות. שלפיה אין מטילים על חיילת תפקיד פיקודי בכוחות הלוחמים. מי שיקרא את כל הריאיון יראה שהוא אומר: החיילת, הסמלת, הקצינה, יכולה להדריך מחלקת טנקים, יכולה להדריך צוות תותח, אבל כשמדובר ביציאה ללחימה, לא היא תפקד בלחימה על החיילים הללו.

אני מצטער על הניסוח הלא-מוצלח. תתאלוף גלבו היה מפקד הנח"ל, שירת בצה"ל 23 שנים. עכשיו הוא פרש מן השירות. זה קצין שהרקורד הצבאי שלו מעולה בכל התחומים. יש כאן ניסוח לא טוב, לא מדויק של מדיניות שקיימת בצה"ל. שאין מטילים על מפקדות, סמלות או קצינות, לפקד בלחימה על אחד מהכוחות הלוחמים, אם זה חי"ר, אם זה שריון, אם זה תותחנים ואם הנדסה. את זאת הוא ניסה לבטא. וחבל, וגם הוא מצטער, שהדברים התפרשו כך.

אהרן נחמיאס (המערכ):

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת עדנה סולודר.

עדנה סולודר (המערכ):

מאחר ששר הביטחון מודע להתבטאויות הלא כל כך מתאימות, וגם מסר כאן שגלבו עצמו, שהיה מפקד הנח"ל עד לאחרונה, מצטער — ויש בידי הריאיון במלואו — אני מוותרת על ציטוט ההתבטאויות.

עם זה, אני רוצה להזכיר שתפקיד הנח"ל מראשית כינונו היה לעסוק בהתיישבות ובביטחון. זה היה חלומו של דוד בן-גוריון, שכל צה"ל יעבור הכשרה כלילית. חפקיר זה התאים גם למסלול של תנועות הנער החלוציות.

כיום יש לנו 18 היאחזויות. בנח"ל יש כ-75 גרעינים בשנה. 6.6% מהחיילות המשרתות בצה"ל משרתות בנח"ל. כידוע, חלק גדול משירותן עושות חיילות הנח"ל בהיאחזות. בהיאחזות מחממשת המשמעות, שאינה רק סמלית, של המגל והחרב הלכה למעשה. עוסקים בהתיישבות, בחלואות וגם בתעסוקה מבצעית. לא עוסקים כל היום בלחימה, אם כי אנחנו יודעים, שהנח"ל נקרא ונקרע במלחמות השונות והצטיין בהן.

אני רוצה לנצל את ההזדמנות הזאת ולומר: אומנם במשך שנים לא היתה מפקדת היאחזות, מהסיבות שהזכיר השר, אבל

שמעתי שמצאו כך ומאחרים שמעתי אחרת, אבל שוב, המשטרה לא מגישה תלונה לעצמה. יש עירייה, היא אחראית לבנייה התוקפת בעיר. הריהבית הוא חלק מהאזור המוניציפלי של ירושלים. אם תבוא העירייה ותגיד שיש לכאורה בנייה בלתי-חוקית, אפשר יהיה לטפל בזה.

לגבי העיתוי — ועדת הפנים רצתה לבקר שם ב"יום ירושלים". השנה חל יום זה ביום האחרון של הרמדאן. המשטרה פנתה ליושב-ראש הכנסת וביקשה שהביקור הזה יידחה, כי באותו יום נמצאו על הריהבית אלפי מתפללים מוסלמים. יושב-ראש הכנסת אכן סיכם עם יושב-ראש הוועדה לדחות את המועד.

דב שילנסקי (הליכוד):

הוא ביקש ואני נעניתי לבקשתו.

שר המשטרה ח' ברילב:

מה אני אמרתי?

דב שילנסקי (הליכוד):

אני רוצה רק להבהיר, שיושב-ראש הכנסת לא כפה את דעתו.

שר המשטרה ח' ברילב:

אני לא אמרתי כפה. אמרתי סיכם. בין סיכם לכפה יש הבדל. הביקור נדחה, והמשטרה לא מצאה נוכח לחזור על הבקשה הזאת, אף כי הדבר תיב כוחות. תודה.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לשר המשטרה. חבר הכנסת דב שילנסקי, רצית לשאול אותי שאלה, רצית לשאול אותי שאלה לסדר.

דב שילנסקי (הליכוד):

בשבוע שעבר הייתי ראשון לשאול שאלה נוספת, וכבוד יושב-ראש הכנסת ניהל את הישיבה ולא נתן לי לשאול. אבל לפני שנתן למישהו אחר הוא ביקש להסביר, שאומנם חבר הכנסת דב שילנסקי היה הראשון שביקש, אבל מאחר שכבר נשאלה שאלה נוספת עליידי חבר הסיעה שלו, הוא לא יוכל לשאול. קיבלתי את זה בהבנה. אבל היום כבר היה נוהג אחר. אני חושב שצריך להיות נוהג אחר. שני חברים מאותה סיעה שאלו היום. עם זאת נראה לי, עד כמה שיכולתי להתמצא, שאני הייתי הראשון. אפילו ניגשתי לשולחן הנשיאות וראיתי שלפני לא פנה איש.

עם כל הכבוד ליושב-ראש, היה כרוך מהשאילתא של חברי, חבר הכנסת דב בן-מאיר, שהיא כמעט מכוונת אלי אישית. אני חושב שמן הדין ומן הצדק היה לאפשר גם לי לשאול שאלה נוספת. עם כל הכבוד לכבודו, לו היה נותן לי להגיד את דבריו לסדר לפני ששר המשטרה ענה, הוא היה בוודאי משנה את דעתו. ונראה לי שמן הצדק היה שייתן לי גם לשאול שאלה נוספת. חבל שכבודו נתן לי את רשות ההערה עכשיו, אחרי ששר המשטרה הלך, וודאי שאיני יכול לשאול את השאילתא הנוספת.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת שילנסקי על ההערות שהעיר לי. אני רוצה לומר לך, נתתי שאלה נוספת לשני חברי כנסת מהאופוזיציה, חבר הכנסת גרשון שפט וחבר הכנסת ויקטור שם-טוב. חבר הכנסת דב בן-מאיר לא שאל שאלה נוספת, אף שזו זכותו, ולכן אפשרתי לאחר מחברי סיעתו לשאול אותה. פשוט מאוד.

אנחנו עוברים לשאילתא הבאה, ותשאל אותה חברת

וייס. הוא ישאל את שר התעשייה והמסחר בנושא: מחירי החיטה ושנת השמיטה.

לפני שיאמר חבר הכנסת שבח וייס את דבריו, אני רוצה לומר משהו. חברי כנסת נוהגים לבוא ולהירשם לפני שנשאלה שאלה ולפני שניתנה תשובה. אין זה תואם את התקנון. לפי התקנון אפשר להירשם רק לאחר שנשאלה השאלה ונשמעה תשובה, שאם לא — איכה אתה יכול לשאול אם אינך יודע את השאלה ולא שמעת את התשובה?

בבקשה, אדוני.

291. מחירי החיטה ושנת השמיטה

שבח וייס (המערך):

אדוני השר, לטענת החקלאים, עומדים הם לשאת בעומס הכספי שייגרם בשל אי-קניית כל הגרעינים בגין שנת השמיטה.

שאלות:

1. מה הן העובדות לאשורן?

2. האם נכונה הטענה, כי הממשלה נכנעה בעניין זה לחוגים חרדיים ונהגה בניגוד לדעת הרבנות הראשית?

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. אדוני שר התעשייה והמסחר, בבקשה.

שר התעשייה והמסחר א' שרון:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בטפלי בסוגיה הנדונה עמדתי בפני כמה בעיות: הראשונה — החשובה ביותר, קיומו של ציבור יהודי, שגדל משנה לשנה, ורוצה לשמור על חוקי השמיטה, וזו זכותו. אני כיהודי שמח על כל חיוק של היהדות. תפקידי לוודא שתהיה חיטה שממנה יאפו שומרי השמיטה לחם.

הבעיה השנייה, גם היא בעיה משמחת — אנחנו בסיומה של עונת גשמים מבורכת עם יכול מבורך של חיטה. של כ-260,000 טונות בהשוואה לכ-120,000 טונות בשנה רגילה.

הבעיה השלישית שעמדתי בפניה היא התנגדות המאפיות לאפות לחם מחיטה מקומית. גם התנגדות זו גדלה, וברכתי על כך. נראה שהיא גדלה עקב גידול האוכלוסייה השומרת מסורת ורוצה לשמור על מצוות השמיטה.

אני רוצה לציין, שההתנגדות הזאת קיימת לכל אורך החזית של המאפיות. יש התנגדות תקיפה ביותר של המאפיות הקיבוציות, אני מדגיש זאת במיוחד, שאופות היום כ-17% של הלחם הנאפה בארץ.

עמדתי בפני שורה של בעיות אובייקטיביות, והייתי רוצה להסביר אותן. אני סבור שחשוב שחברי הכנסת ידעו אותן.

מתוך 650,000 טונות חיטה הנצרכות בשנה במדינת ישראל, כ-40% הן צריכת לחם. מתוך 260,000 הטונות של החיטה שאנו קצירה אנחנו מסיימים זה עתה. רק כ-50% יפנו לייצור לחם בישראל, זאת אומרת, לצריכת הלחם רק 50% כתוצאה מהצורך. שאינו קשור לשנת שמיטה כלל. לערכ קמח מסוגי חיטה שונים, לרכות חיטת יבוא.

על-פי נתונים אלה ניתן לצרור בשנה חיטה מקומית בכמות של כ-175,000 טונות. ההפרש שבין היכול השנתי לצריכה השנתית של החיטה צריך להיות מאוחסן, או להימכר בחוץ-לארץ. אחסנת החיטה המקומית עלולה ליצור שתי בעיות: בעיה אחת — עלות האחסון. הממשלה מוכרת חיטה במחיר קבוע, ועלות האחסון תהיה כסופו של דבר על חשבון

אנחנו יודעים שחלה התקדמות רבה בשיבוצן של חיילות בתפקידים שונים לא-מבצעים.

מפקדת הח"ן גורסת, שחיילות יכולות לשרת בכל תפקיד. חוץ מלוחמה. אולי יחשוב שר הביטחון ויעשה ככל זאת ניסיון, שאולי יצליח, לתת אפשרות להעמיד קצינה בהיאחזות נח"ל, שהרי בחלק גדול מהזמן לא עוסקים שם בלוחמה?

היו"ר א' נחמיאס:

רשות לשאלה לחברת הכנסת מרים גלור-תעסה, בבקשה.

מרים גלור-תעסה (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, אני תמימה דעים עם חברתי, עדנה סולודר, בכל הסעיפים שהיא העלתה בשאלתה. אני רוצה רק לבקש, שהדיון בינוני יתפרסם ב"במחנה", כדי שידעו שהדבר נדון, שעמדתו של השר ועמדתו של מר גלבוע היא לא כפי שעלה מן הריאיון, אף שבריאיון במלואו יש כדיוק מה שציגה חברת הכנסת עדנה סולודר. תודה.

היו"ר א' נחמיאס:

רשות לשאלה לחבר הכנסת דוד מגן, בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כבוד שר הביטחון, נושא הפוליטיזציה בצה"ל הוא נושא מסוכן.

היו"ר א' נחמיאס:

סליחה, מחילה. אדוני, תוכל לשאול שאלה בנושא. אני אזכיר לך: מינוי אשה לפיקוד בהיאחזות נח"ל. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

כבוד היושב-ראש, האיל ועניין הפוליטיזציה בצה"ל יועלה על-ידי חבר הכנסת חיים דרוקמן, ואני מניח שיגיע לדיון בוועדת החוץ והביטחון, נדבר בעניין הזה בוועדה — כך אני מקווה.

לעניין הנח"ל, על רקע פרישתו של תת-אלוף גלבוע, החליט הרמטכ"ל למנות את תת-אלוף ירמיהו אולמרט. יליד נחלת-ד' בוטינסקי, למפקד הנח"ל. הנני מבקש לדעת: מדוע לא מולאה החלטתו של הרמטכ"ל ומדוע העדיף שר הביטחון אדם אחר לתפקיד?

היו"ר א' נחמיאס:

אדוני שר הביטחון, בבקשה תשובותיך על השאלות.

שר הביטחון י' רבין:

אשר לשאלה הנוספת של חברת הכנסת סולודר, האפשרות שקצינה תכהן בתפקיד מפקד היאחזות נכדקת. עדיין אין מסקנות בנושא. אין החלטה לשלול ואין החלטה לחייב. מאז קם הנח"ל ועד היום לא היתה מפקדת היאחזות של נח"ל.

אשר לשאלה של חברת הכנסת מרים גלור-תעסה, אני אדאג שיינתן ביטוי לדברים שהועלו בכנסת כפי שהועלו. אדאג שיינתן לכך פרסום באותו חלק של "במחנה נח"ל", המכונה "בנות".

שאלתו של חבר הכנסת דוד מגן אינה רלבנטית, ומינייים בצה"ל נעשים לפי נוהל מקובל.

דוד מגן (הליכוד):

היא רלבנטית כי מדובר בנח"ל.

היו"ר א' נחמיאס:

אנחנו ניגשים לשאלתה בעל-פה מאת חבר הכנסת שבח

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

שבח וייס (המערך):

אני חושב שהתשובה ברורה, ועל כן יש לי שאלה נוספת.

אדוני השר, היו לי שתי שאלות. על שאלה אחת השבת על-ידי התחייבות שהחקלאים לא ייזקו, ואני רוצה, כמובן, לברך על התשובה הזאת, אף כי אינני חקלאי. אבל חברי הטובים העוסקים בחקלאות, ביניהם חברי חבר הכנסת אפרים שלום, מסרו לי שלפי החישובים שלהם ההפרשים של הניידות, אם אנחנו אכן מייצאים ומייבאים — לפי הנוסחה של "ברוך המביא לחם מתוך-לארץ" — יעמדו על כ-20 — 30 דולר הפרש לטונה. אם תוכל להוסיף משהו בעניין זה, אני אודה לך.

אשר לשאלה העקרונית, גם אני מכבד רבנים, בהחלט מכבד, אבל יש מבנה חוקתי למדינת ישראל, ובמסגרת המבנה הזה יש משקל סגולי מיוחד לרבנות הראשית, היא חלק מן המבנה המשטרי-החוקתי בישראל, וצריך להיות לכך משקל מכריע, עם כל הכבוד לכל הרבנים ועם כל הפלורליזם ועם כל הצורך לעשות סידור ליהודים הרוצים לאכול לחם על-פי ההגדרות הדתיות שלהם, יש משקל חשוב מאוד לרבנות הראשית בהקשרים כאלה, שאם לא כן, לא היינו מחזיקים מוסד של רבנות ראשית.

בעניין זה, אני מוכרח לומר שאני לא כל כך מרוצה מן השוויון שיצרת בין הרבנות הראשית לבין מוסדות רבניים אחרים, שאינם חלק ממבנה המשטר במדינת ישראל. על כך אבקש שתרחיב, אם אפשר. תודה רבה.

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת אברהם שפירא, בבקשה.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אני רוצה להודיע שמנכ"ל תחנות הקמח בישראל הודיע לי באופן רשמי שאם אנחנו נייצא חיטה ונייבא חיטה נרדוף 6 מיליוני דולרים.

(צחוק באולם)

זה לא מצחיק.

היו"ר א' נחמיאס:

סליחה רבות, אני מבקש סליחה. חבר הכנסת שפירא שואל שאלה נוספת במסגרת שאלות בעל-פה.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אני אחד היהודים החולקים כבוד גדול ביותר לדכנות הראשית בישראל. אני מבקש מן החברים שדיברו כל הזמן על כך שזה יעלה עשרות מיליוני דולרים שלא ייכנסו לוויכוח שבין הרבנות הראשית בישראל לבין כתי"הרין החרדיים. את הוויכוח הזה אני מבקש להוציא מהכנסת. לא לזה אתם מתכוונים.

כל הזמן אמרו שזה יעלה 50 מיליון דולר. אני מודיע שארצות-הברית מכירה — —

היו"ר א' נחמיאס:

כבודו מתבקש לשאול את השר את השאלה הנוספת.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אני שואל את השר: למה בכל שנה אנחנו יכולים למכור חיטה ב-100 עד 110 דולר לטונה ולקנות בארצות-הברית במחיר שבין 80 ל-84 דולר לטונה? — ואני אחראי למה שאני אומר.

תקציב המדינה. בעיה שנייה — החיטה תהיה משנת שמיטה, ומה שקרה השנה יידחה בעצם לשנה הבאה, כי גם בשנה הבאה נעמוד בפני בעיה של קיום חיטה משני סוגים.

אני רוצה לציין, שייצוא חיטה מישראל אינו תופעה גלילה, זה נכון. בכל החיפושים שלי מצאתי מקרה אחד של ייצוא חיטה, כתחילת שנות ה-70, ובכמות מצומצמת. זו האינפורמציה המצויה ביד.

אם לסכם את העניין, יש לנו כאן בעיות אובייקטיביות. אני רוצה לציין: כל החיטה תיקלט. מתוך 260,000 טונות נקלטו עד אחמול כבר כ-180,000 טונות. מצאתי לכך פתרון על-ידי הרחבת השטחים הפתוחים שבהם נוהגים להחזיק חיטה כמעט כל שנה, הרחבתי אותם. הדבר הזה נעשה חרף התנגדות האוצר, ואין שום עיכוב בקציר. הקציר מתנהל במלוא הקצב. אני רוצה לקבוע שלא תהיה פגיעה בחקלאים ביחס למחיר החיטה.

עמדתי בפני בעיה נוספת: מניעת הפסד למדינה, ואכן כך עשיתי.

לא אתערב בוויכוח שבין הרבנות הראשות לבין הרבנות החרדית. אני מכבד רבנים.

קריאה:

אילו רבנים?

חיים דרוקמן (הסיעה הדתית-לאומית):

אתה מכבד גם את הרבנים הראשיים, לא?

היו"ר א' נחמיאס:

סליחה, אדוני, מה הוא אמר שצריכים לקרוא לו קריאות ביניים?

שר התעשייה והמסחר א' שרון:

תמיד כיבדתי רבנים ואני מכבד רבנים.

חיים דרוקמן (הסיעה הדתית-לאומית):

הרבנים הראשיים מתנגדים להסדר הזה.

היו"ר א' נחמיאס:

אדוני, סליחה. אני מבקש את סליחתכם, שר התעשייה והמסחר משיב את תשובתו ואתם מפריעים לו.

שר התעשייה והמסחר א' שרון:

אדוני היושב-ראש, אני מקווה שאוכל לסיים את דברי. אני רוצה להדגיש: לא אשים עצמי שופט בין רבנים, אינני מוסמך לכך, קטונתי. אני מכבד רבנים.

קריאות:

שר התעשייה והמסחר א' שרון:

כל הרבנים. אני מכבד רבנים, וכשפונים אלי רבנים ומציגים את הבעיה הנובעת משנת השמיטה, תפקידי למצוא לכך פתרון; ומצאתי לכך פתרון, שבו לא ייגרם נזק לחקלאים, וציבור יהודי גדל והולך הרוצה לשמור את כללי השמיטה ויכל לעשות זאת.

אני רוצה להרגיש שחרף הקשיים אמשך לפעול להסדרת העניין.

לסיכום: תהיה חיטה לקיום השמיטה. החקלאים לא ייזקו. הממשלה לא נכנעת, היא שוקלת.

דב בן-מאיר (המערך):

היו לו כבר תשובות יותר טובות.

בעיה חשובה ביותר. אני שמת על שמספר שומרי השמיטה גדל — אני אומר זאת כיהודי — וראיתי סיבה לטפל בנושא הזה. למען האמת, אני לא ידעתי כלל שעניין זה עלול להיתקל בהתנגדות של הרבנות הראשית. לא העליתי זאת ברעתי. הדבר הזה נודע לי ממש רק לאחרונה, לאחר טיפול של חודשים רבים. לכן אני תושב שהדרך שבה טיפלתי היתה נכונה.

יארצ צבן (מפ"ם):

למה אתה לא נותן דוגמה אישית?

הי"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת יאיר צבן, אני מוהיר אותך — בפעם הבאה לא אפשר לך לשאול שאלות במסגרת שאלות בעל-פה.

שר התעשייה והמסחר א' שרון:

חבר הכנסת שפירא הציג עובדות. חבר הכנסת שפירא לא שאל שאלה. אני יוצא מתוך הנחה שהעובדות שהציג חבר הכנסת שפירא ברורות על-ידו.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):
בהחלט.

שר התעשייה והמסחר א' שרון:

אני לא נשאלתי בעניין זה.

לגבי שאלותי של חבר הכנסת ז'אק אמיר, אני רוצה לומר באופן נחרץ: הדבר לא פגע במורל של שום חקלאי. אני אישית עומד בקשר הדוק עם מזכיר ארגון עובדי הפלחה. שהוא איש משק בדרום, ואני מכיר אותו שנים רבות. אני הוא זה שהזמין את עובדי הפלחה לדרון בסוגיה זו לפני חודשים, כשזו הועלתה בפני על-ידי קבוצה נכבדה של רבנים. אני הזמנתי אותם לדרון בסוגיה הזאת, ואני מטפל בה באופן ישיר. טיפולתי באופן ישיר בפתיחת המשטחים, וכפי שצינתי קודם, מתוך 260,000 טונות חיטה, למעלה מ-180,000 טונות כבר מאוחסנות.

חבר הכנסת ז'אק אמיר, הייתי חושב שדווקא אתה, כתושב הנגב, כהיותך עד להשתלטות חסרת המעצורים על קרקעות המדינה, תהיה בוודאי האחרון להמליץ שלא נורע חיטה. האם אנחנו נבוא לחקלאים להגיד: אל תורעו חיטה? אנחנו רואים מה קורה, אנחנו רואים מה קורה בכל מקום. היהודים היום בארץ-ישראל נאבקים על אדמתם. זאת הבעיה העיקרית. האם אבוא לומר לחקלאים: אל תורעו חיטה? אני צריך למצוא את הפתרון שיאפשר גם שמירת ישראל וקרקעותיה בידי בעליה, בעלי הזכות היחידים עליה — זה תפקידי מצד אחד — וגם קיום מצוות השמיטה בתחום הנוגע לי, לא בצד ההלכה.

לגבי המספרים, אני חושב שהמספרים שדיווחו על הפסדים, כביכול, הם מספרים שאין להם שחר. אין לי כרגע מספרים, אבל הצורך למכור חלק מהחיטה הוא צורך אוניברסלי. הוא אינו שייך רק לנושא השמיטה. גם השמיטה מצדיקה זאת. לרעתי, אבל יש לנו כאן בעיה אוניברסלית.

אני יכול לומר רק דבר אחד: ייעשה כל מאמץ כדי שלא יוטל עומס נוסף על תקציב המדינה.

הי"ר א' נחמיאס:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו ניגשים — — —

מרים גלורית-עספה (הליכוד):

אפשר לשאול שאלה באופן יוצא דופן?

הי"ר א' נחמיאס:

יוצא דופן? — בכקשה. מאיזה דופן זה יוצא, אינני יודע. אבל נשמע.

הי"ר א' נחמיאס:

תודה. חבר הכנסת יעקב ז'אק אמיר, בכקשה.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

אדוני היושב-ראש, אני מכבד כל אדם באשר הוא אדם, במיוחד עובדי אדמה, חקלאים, שעמלים קשה מאוד כדי לייצר את תוצרתם. ודאי שאני מכבד את כל הרבנים, ובמיוחד את הרבנים הראשיים. אין ויכוח בינינו. הבעיה היא, האם אחרי עמל כה רב של חקלאי הנגב, אשר זרעו את השדות — ובאמת השנה היה יכול כלתי רגיל, השמים עזרו לנו — — —

קריאה:

כל החקלאים.

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

אני מדבר על חקלאי הנגב ועל חקלאי כל הארץ, אבל אני רוצה לציין את הנגב על הבעיות שלו. ואכן, חקלאי הנגב זכו ליכול מבורך. כל הנושא הזה של שנת שמיטה פגע בנפשם, פגע במורל שלהם. והתגובה של משרד התעשייה והמסחר היתה צריכה להיות יותר מהירה, לפני הפרסומים בעיתונים, כדי שהם אכן לא יפגעו.

השאלה שלי היא, מדוע, כאשר יודעים שהשנה היא שנת שמיטה, לא מבקשים מהחקלאים שלא לזרוע ולא לעמול לשווא? אולי כך היה יותר טוב?

שאלה שנייה: האם דבריו של חבר הכנסת אברהם שפירא, שלפיהם אוצר המדינה, משק המדינה, ירוויח ממכירת החיטה שלנו, ואנו נקבל חיטה מיובאת במחיר זול יותר, הם נכונים?

אדוני השר, הייתי מבקש שנקבל ממך הסברים, ובעיקר נתונים אמיתיים.

הי"ר א' נחמיאס:

אדוני שר התעשייה והמסחר, בכקשה להשיב. אני מגיב שלא חיקק את מלאכתו של השר לענייני דתות בתחומי ההלכה.

שר התעשייה והמסחר א' שרון:

העובדות על ההוצאות העורפות, כביכול, הצפויות, כפי שהוצגו על-ידי חבר הכנסת שבח וייס, לצערי, אינן נכונות. אנחנו עושים כל מאמץ לדאוג לכך, שלא ייגרם נזק. כפי שהזכרתי, לאוצר המדינה, וראיתי בזאת את אחת הבעיות העומדות לפנינו.

לגבי השאלה השנייה, אני רוצה לקבוע באופן נחרץ: אין זה מתפקידי, אין זה מסמכותי לעסוק במתן מעמד לרבנות. זה אינו תפקידי. אינני חושב שמתפקידי לעסוק בנושא הזה. היתה אלי פנייה מצד הרבנות החרדית. לא היתה אלי פנייה מצד אחר.

אני רוצה להסביר: לא מדובר כאן בשותף פוליטי, כפי שקראתי בעיתונים. מוכרחים להבין שאני טיפלתי בסוגיה הזאת חודשים ארוכים לפני שהיה בכלל ניסיון להפיל את הממשלה. לפני שידענו בכלל על הצעדים המסוכנים והבלתי-מוסמכים בעניין הוועדה הבין-לאומית. לא ידענו על כך כלל. אני עוסק בסוגיה זו של החיטה כבר חודשים רבים.

יארצ צבן (מפ"ם):

ולא ביקשת — — —

שר התעשייה והמסחר א' שרון:

רבנות, חברי הכנסת, שאלתם שאלה, הרי לא תצפו שלא אתן לכם תשובה. אני מסביר: זאת שאלה שנדונה לפני זמן רב. הוצגה בפני בעיה, ראיתי בה בעיה מיוחדת במינה, ראיתי בה

לא נשלח חשבון, אני לא יכול לומר בדיוק בכמה שקלים מדובר, אלא בקירוב וכפי שעולים שני עמודים בתעריף.

3. המנכ"ל, עליפי זכויות שיש למנכ"לים לפרסם.

4. עליפי שאלה שהפניתי למנכ"ל, נמסר לי שהוא מסר לכתב, שהכין את הכתבה, פרטים על עבודת המשרד והשירותים הניתנים על-ידיו. הפרטים הביוגרפיים הוכנסו כתוספת על-ידי הכתב מיוזמתו וממקורותיו.

משרד הדתות אינו מאלה שמרבים לפרסם. אפשר לכרוך ולהשוות. זכותו של האזרח לקבל מידע בשאלות דתיות הנוגעות לו, ולכן יש לפרסם פעולות וחידושים בפעולות של המשרד כדי שכלל האוכלוסייה — כך אני רואה זאת — יבין את הנושא ויחזיקו אליו.

אשר לנושאים השנויים במחלוקת או שאינם נוגעים לפעולות המשרד וכדומה, ודאי שאין כוונה לפרסם אותם כמודעות. כאמור, גם במקרה כזה לא נעשה הדבר במתכוון. מכל מקום, תודה על הפניית חשומת הלב. מכל ניסיון לומדים.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה, אדוני. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת יאיר צבן.

יאיר צבן (מפ"ם):

אדוני השר, קשה לראות בחשוכתך תשובה מספקת. משום שלא רק שיש כאן פרטים ביוגרפיים והגדרות שאינן יכולות להקבל על הדעת במסגרת פרסום ממשלתי, לרבות מאבקים פנימיים בחוץ המפד"ל, והגדרה של האיש כמטאור פוליטי, אלא שחלק גדול הוא פשוט שאלות ותשובות, ריאיון, אדם לא יכול לומר, שהוא לא ידע שזה עומד להתפרסם, כי זה ריאיון ישיר, שבו הוא מכיר את דעתו בשאלות ארץ-ישראל השלמה, קמפ-דייוויד וכדומה. אני מודה שאין זה המשרד היחיד שעושה זאת, ולכן השאלה עדיין תקפה ועומדת. אני מסכים שעל משרדים ממשלתיים לפרסם מדי פעם מידע לשירות הציבור. נקודה.

שאלתי היא: האם תהיה מוכן לתת ידך ליוזמת חקיקה — ראשית, שסעיף פרסום של משרדים ממשלתיים יהיה סעיף גלוי בתקציב, ולא כזה המסתתר מאחורי סעיפים אחרים כפי שזה כיום. שנית, שיוגדר כעליל ובכיוור, שפרסום על-ידי משרד ממשלתי נועד רק לספק מידע שימושי לציבור ולא לפאר את המשרד, את פעולותיו, את האישים שעומדים בראשו וכיוצא באלה.

צירלי ביטון (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
תפנה למבקר המדינה.

היו"ר א' נחמיאס:

רשות לשאלה לחבר הכנסת אמנון לין, בבקשה.

אמנון לין (המערך):

אני רוצה להפנות את תשומת לבו של השר לאירוע שהיה בחיפה סביב חוברת מפורסמת של ראש העיר בשם "דברים וזים בחיפה". בית-המשפט העליון פסק פסק-דין מאוד חשוב ועקרוני בנושא הזה. שאלתי היא: האם לא כדאי שהשר יפנה את נושא הפרסום של משרדי ממשלה על עבודתם ליועץ המשפטי של הממשלה, כדי שייקבעו קריטריונים ברורים על-ידי היועץ המשפטי, בדרך של חקיקה או בדרך של החלטה? מכל מקום, אני חושב שהשאלתה של חבר הכנסת יאיר צבן נותנת לשר הזדמנות להיות יוזם הפנייה ליועץ המשפטי לממשלה, שיחווה דעתו מה צריך לעשות כדי לקבוע כללים ונהגים קבועים בנדון.

מרים גלזר-תעסה (הליכוד):

אני רואה שהנציגות הרשמית של היהדות הדתית

היו"ר א' נחמיאס:

לא, סליחה, אני מצטער.

מרים גלזר-תעסה (הליכוד):

אני שואלת.

היו"ר א' נחמיאס:

במחילה, גברתי, אני מבקש את סליחתך. חשבתי שאת רוצה לשאול שאלה יוצאת דופן ולא בנושא זה. מיצינו את הנושא.

מרים גלזר-תעסה (הליכוד):

השאלה היא: הרי שנת השמיטה הזאת היא לא שנת השמיטה הראשונה במדינת ישראל. מה קרה בתשמ"ז שלא קרה מתשמ"ח?

היו"ר א' נחמיאס:

ועל זה את רוצה ששר התעשייה והמסחר ישיב לך, על שנת שמיטה?

יעקב ז'אק אמיר (המערך):

יש שטחים.

מרים גלזר-תעסה (הליכוד):

שבע שמיניות — — —

היו"ר א' נחמיאס:

זו היתה שאלה מצוינת לשר לענייני הדתות. עוד מעט הוא עומד להשיב על שאלתך.

293. כתבה פרסומית מטעם המשרד לענייני דתות

היו"ר א' נחמיאס:

השר לענייני דתות ישיב על שאלתך של חבר הכנסת יאיר צבן בנושא: כתבה פרסומית מטעם המשרד לענייני דתות. בבקשה, אדוני.

יאיר צבן (מפ"ם):

אדוני השר לענייני דתות, בימים אלה התפרסמה במוסף פרסומי "יום ירושלים", מטעם "ידיעות אחרונות", כתבה המשתרעת על שני עמודים מלאים ומתמקדת בדמותו באישיותו ובפעולו של מנכ"ל המשרד, היא כוללת פרטים ביוגרפיים, תיאור פעילותו הפוליטית והמפלגתית והבעת דעותיו בשאלות שנויות במחלוקת.

ברצוני לשאול:

1. האם הכתבה היתה בתשלום?

2. אם כן — כמה שולם בעבור כתבה פרסומית זו?

3. מי אחראי לפרסום זה והאם ננקטו צעדים כלשהם לגבי?

4. האם מתכוון השר למנוע הישנות פרסומים כאלה בעתיד? אם כן — כיצד?

היו"ר א' נחמיאס:

תודה, אדוני השר לענייני דתות, תשובתך בבקשה.

השר לענייני דתות ז' המר:

1. התשובה היא חיובית.

2. על-פי התעריף של לשכת הפרסום הממשלתי. עדיין

היור"ר א' נחמיאס:

תודה. אדוני השר לענייני דתות, בבקשה.

השר לענייני דתות ז' המר:

אחרי כל השאלות הקודמות נראה לי קצת קנטרני וקטנוני לעסוק בזה. זו דעתי, אבל היות שזה לא כתשלום, אני יכול לומר אותה.

לעצם העניין, אני מסכים בהחלט שהסעיף יהיה גלוי. לא ידעתי שאין הוא גלוי. לפי דעתי, על הדברים להתפרסם. כבר אמרתי שזה מה שראוי להיות. אני יודע איך צריך לעגן את זה במציאות. בעיקרו של דבר, כשהדבר כרוך בתשלום זה מידע ולא עמדות שלא נוגעות למשרד. לפעמים דברים מתערבבים, וקורה שהם לא יוצאים באופן מדויק. הנה, קודם שמענו

היור"ר א' נחמיאס:

תודה לאדוני השר לענייני דתות.

ב. שאלות ותשובות

שלה היו הליכה לוועידה בין-לאומית חירחה. אז כיהנת כשר התעשייה והמסחר והיית אחראי מבחינה קולקטיבית. האם אתה אומר שגם אתה התכופפת בפני הלחצים? בגין התכופף, אבל אתה היית שותף להתכופפות הזו, דבר שהוא לא נכון. האם יעלה על הדעת שכדבר הזה יקרה ליגאל הורביץ?

היור"ר א' נחמיאס:

בבקשה, אדוני.

השר י' הורביץ:

בלי לדבר על זקיפות קומה, שמחתי מאוד על שדיין, בחוסמתי, בלי שיהיו לו הרבה קלפים, הצליח לשנות את עמדת הנשיא או ולהפנות את גבה של ארצות-הברית לסיכום ולהסכם שהיה לה עם ברית-המועצות ממש כדי לענוב את העניבה על צווארנו. דיין היה ער לכך בזמנו.

ואשר לעמדה שלי אז בעניין הוועידה הבין-לאומית וההסכמים: הדברים ידועים. חלק מחברי הכנסת עדיין נמצאים כאן ויודעים יפה מאוד מה היתה עמדתי לגבי ההתפתחות שהיתה לאחר הוועידה ולאחר ההסכם שהיה. אתה יכול להתנגד לעמדתי או לא, אבל עמדתי היתה ידועה.

חיים רמון (המערך):

אני מדבר על 1977, כשהצטרפת לממשלה.

היור"ר א' נחמיאס:

סליחה, אדוני.

השר י' הורביץ:

ב-1977 הגיעו למה שהגיעו והגיעו להישג הגדול ביותר, ואתה חושב שהוא ההישג הגדול ביותר.

חיים רמון (המערך):

הקמת הממשלה — —

היור"ר א' נחמיאס:

אני מאוד מצטער, אני קורא אותך לסדר כפעם הראשונה.

חיים רמון (המערך):

— — —

היור"ר א' נחמיאס:

אני קורא אותך לסדר כפעם השנייה.

השר י' הורביץ:

לוועידה בז'נבה נענו בגלל לחצה של ארצות-הברית, עשו מאמץ גדול וחכם כדי לצאת מהמלכודת, והצליחו.

היור"ר א' נחמיאס:

אני רוצה לבקש את רשותם של שר הבינוי והשיכון, שר המשטרה והשר לענייני דתות להקדים שתי שאלות של השר יגאל הורביץ. אני מקבל את רשותכם. כי השר הורביץ צריך ללכת באופן דחוף.

3240. עמדת השר בנושא הוועידה הבין-לאומית

חבר הכנסת ח' רמון שאל את השר י' הורביץ ביום כ"א באייר התשמ"ז (20 במאי 1987):

בשנת 1977 כיהן השר כחבר בממשלה שבקווי היסוד שלה נאמר, כי היא מודיעה על נכונותה להשתתף בוועידת ז'נבה, כאשר זו תזמן על-ידי ארצות-הברית וברית-המועצות על יסוד החלטות 242 ו-338.

אודה לשר אם ישיב:

1. האם עודנו תומך בעמדה זו?

2. אם לא — מדוע?

השר י' הורביץ:

במדיניות קובעים עמדה על-פי המציאות והנתונים הרלבנטיים, ולא על-פי דברים שהיום הם אולי שונים לחלוטין ממה שהיה לפני 10 שנים.

לגופו של עניין, ממשלת ישראל בראשות מר בגין הסכימה בזמנה ללכת לוועידת ז'נבה בעיקר מתוך היענות ללחצים שהפעילה עליה בעניין זה ארצות-הברית. ברם, לפי מיטב הבנתי וידעתי, הממשלה, ובמיוחד שר החוץ דיין, עשו מאמץ, שנשא פרי, לבטל את ההכנה האמריקנית-הסובייטית שהיתה מונחת ביסוד הוועידה המוצעת, ואם אפשר לעוקפה כליל.

התנגדותו של הנשיא סאדאת ופגישותיו של שר החוץ דיין עם נציגים מצרים סללו את הדרך לביטול הוועידה ולכינוס ועידת ז'נבה שבאה תחתיה.

היור"ר א' נחמיאס:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת חיים רמון. בבקשה.

חיים רמון (המערך):

אדוני השר, האם ידוע לך ששר החוץ דאז, משה דיין, זיכרונו לברכה, פעל עד חודש ספטמבר על-מנת לקדם את הרעיון של ועידה בין-לאומית, ולא כפי שאתה הצעת? זו הערה אחת.

השאלה הנוספת היא: אתה, אדוני, נשבעת אמונים לממשלה, שהעניין היסודי שלה ואחד מקווי היסוד המרכזיים

המערך כל השנים — מותר לו, מותר לו; אבל בבקשה, לא לבוא בטענות לאותם שנשארו עקבים, שכאו ואמרו כל הזמן שהם אינם מוכנים לריבונות זרה ביהודה ובשומרון בשום צורה. לא הם שינו את דעתם. שינו את דעתם אלה שהסכימו, למורת רוחי ובהתנגדות מלאה שלי, לחלוקה בעתיד. היום לא מדברים על חלוקה, היא לא קיימת.

דב בן-מאיר (המערך):
זה לא נכון.

השר י' הורביץ:
אתה עוד תיווכח בזה, עוד תיווכח.

דב בן-מאיר (המערך):
זה לא נכון.

היו"ר א' נחמיאס:
חבר הכנסת דב בן-מאיר, אני מצטער מאוד, זה לא מתאים לך.

דב בן-מאיר (המערך):
— — —

היו"ר א' נחמיאס:
לא, אני מצטער, אני מבקש ממך.

השר י' הורביץ:
אני לא שומע מה אתה אומר.

היו"ר א' נחמיאס:
טוב שלא שמעת.

השר י' הורביץ:
לדעתי, ההצעה של ועידה בין-לאומית היא הסכמה, כמודע או שלא כמודע, לכן שתבואנה מדינות שיש להן עמדה ברורה, בכלל זה כל מדינות אירופה — שלא לדבר על ברית-המועצות וסין — בכלל זה ארצות-הברית, שלא נסוגה מתוכנית-דו-ג'יס בזמנה, שיש לה טיטה חדשה במהדרה חדשה — תוכנית-דו-ג'יס, האומרת לחזור לגבולות 1967 פלוס משהו.

אפרים שלום (המערך):
זו לא אמת.

השר י' הורביץ:
זוהי ההצעה, וכל היתר יתברר לך לאחר הוועידה, אם תהיה, חלילה וחס.

היו"ר א' נחמיאס:
תודה לאדוני, השר יגאל הורביץ, אנחנו מבקשים משר הבינוי והשיכון להשיב על שאלות של חברי הכנסת. בבקשה, אדוני.

2997. החזיר משכנתאות

חבר הכנסת י' ארצי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ה בשבט התשמ"ז (24 בפברואר 1987):

מסתבר כי אלפי עולים חדשים חוזגות צעירים, שקיבלו ממשרדי השיכון והקליטה משכנתה ומשכנתה משלימה בשנים 1980 — 1985, נפגעו מכך שמשכנתאותיהם הוצמדו למדד המחירים לצרכן, בעוד שער הדולר מוקפא מאז חודש יולי 1985. כתוצאה מכך, עולה הערך הריאלי של החזיר המשכנתאות מדי חודש, ונוגס עד כדי 50% ממשכנתותם.

אבקש להשיב לי מעל במת הכנסת:

3304. עמדת השר בנוגע לוועידה בין-לאומית ולהקדמת הבחירות

חבר הכנסת ד' מגן שאל את השר י' הורביץ ביום ז' בסיוון התשמ"ז (4 ביוני 1987):

ביום 24 במאי 1987, בהתייחסו לנושא הוועידה הבין-לאומית ולהקדמת הבחירות, אמר מזכיר מפלגת העבודה, חבר הכנסת עוזי ברעס: "לא היה חסר הרכה שהורביץ יתמוך בכל עמדותינו בשני נושאים אלה — אם היינו מסכימים להבטיח לו שני מקומות בכנסת — — —".

הנני מבקש לדעת:

מה היא תגובתך על האשמה זו?

השר י' הורביץ:

לחבר הכנסת דוד מגן, אני מצהיר כאן, וזה עניין של אמון או אי-אמון: במצב הנוכחי, החברתי והמשקי בארץ, לא הייתי מצביע בשום מקרה בעד ועידה בין-לאומית ובעד הקדמת הבחירות.

בהקשר לשאלתך: בעיני הוועידה הבין-לאומית היא עניבת חנק שאנו עלולים לענוכ בעצם ידינו ובהתנדבות על צווארנו.

אשר להקדמת הבחירות: במצב המשק הנוכחי, במצב החברה שאנו נתונים בו, בחירות יביאו להקצנה, לקיטוב, לריב אחים, לזעזועים חברתיים ולהוצאות כספיות שאין בכוחנו לעמוד בהן ברגע זה. כשנגיע ל-1988 ונלך לבחירות, גם אז תהיינה ההוצאות כבדות, ואז נצטרך לעשות הרכה מאוד כדי שלא נגיע להקצנה חמורה, חלילה וחס.

היו"ר א' נחמיאס:
רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת דוד מגן.

דוד מגן (הליכוד):

אדוני השר, אני רוצה להבהיר שהשאלה שלי נבעה מתוך כך שאני רוחש כלפיך אמון. אם היושבראש היה מרשה לי לתת ציונים לעמדה של שר, הייתי אומר לך "ישיש כוח" על העמדה שלך.

אני ביקשתי לשאול את השאלה כדי שבאמת תוכל להבהיר שהוועידה הבין-לאומית היא בניגוד לקווי היסוד של ממשלת האחדות הלאומית, ואתה מקבל את קווי היסוד של ממשלת האחדות הלאומית.

יאיר צבן (מפ"ם):
מה השאלה הנוספת?

השר י' הורביץ:

אני רוצה לנצל את הבימה לשתי דקות נוספות, ואני מבקש סליחה מהשרים שצריכים לעלות על הדוכן ולהשיב.

רבתי, מפלגת העבודה הלכה לבחירות כמה וכמה פעמים עם מצע האומר: פשרה וחלוקה בינינו לבין ירדן — תוכנית-אלון כזאת או אחרת, גוש-עציון בידינו, בקעת-הירדן בידינו, גב ההר בידיהם, הצעות מהצעות שונות. כזאת קנו את לב חלק מהציבור: לאלה יש זכויות ולאלה יש זכויות, כזאת נגיע לידי הסדר, לא מדברים עוד על תוכנית-אלון, לא מדברים עוד על חלוקת הארץ, בעצם מדברים כאופן הברור ביותר, כמודע או כחסר, על העברת הריבונות ביהודה ובשומרון לריבונות זרה. אני מעז להגיד זאת גם לגבי רמת-הגולן, כי יש, לפי דעתי, הסכם בין סוריה לבין ירדן, מי שרוצה להסתיר עובדה זאת, ומי שברח מתוכנית-אלון, ומי שברח מהמצע של

1. האם נערכת בדיקה יסודית של המצב נוכח מצוקתם של מקבלי המשכנתאות?

2. מדוע בוטל הסכסוד הממשלתי על החזר המשכנתאות בסך 20%?

3. האם הוצע לאנשים אלה פתרון חלופי?

4. האם הובאו בחשבון תוצאות מדיניות זו, הגורמת להגדלת הפער בחברה הישראלית?

5. איך כוונת משרדך לטפל בבעיה זו?

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:

1 — 5. אין משמעות להקפאת שער הדולר לגבי החזרי הלוואות לדיוור. הן השכר והן ההחזרים משולמים בשקלים, וערכם הריאלי צריך להימדד ביחס למדד המחירים לצרכן.

עקב הפעלת התוכנית הכלכלית ביולי 1985 חלה שחיקה גדולה בשכר הריאלי, ובעטייה נוצר קושי בפירעון ההלוואות. בעיקר לזכאים שהחזרי ההלוואות מהווים לגביהם אתונו ניכר משכרם. זו הייתה בעיה זמנית, והיא נפתרה על-ידי הסדר שיזם משרד הבינוי והשיכון ותואם עם משרד האוצר. לפי ההסדר הזה נדחה פירעון של 20% משיעור ההחזרים הצמודים ל-24 חודשים האחרונים לפירעון ההלוואה, וזאת למשך שלושה חודשים. ההסדר הוארך לשלושה חודשים נוספים, כשאחוז הסכומים הנדחים קטן בהדרגה.

בינתיים חל שינוי משמעותי ברמת ההכנסה הריאלית וביכולת החזר של המשכנתאים. נתונים שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מורים, כי במרס 1986 הגיע השכר הריאלי הממוצע למשרת שכיר לרמה שהייתה ערב הפעלת התוכנית הכלכלית, ומאז הוא מוסף ועולה. לעומת זאת, החזרי ההלוואות הצמודות שמרו על ערכן הריאלי. שכן הם מתעדכנים בהתאם לעליית מדד המחירים לצרכן. מכאן שלגבי רוב הציבור לא הייתה בעיה בשיעור ההחזרים ביחס לשכר אלא להיפך. למעט כמובן בעיות חריגות של פרט זה או אחר.

משרד הבינוי והשיכון הנחה את הבנקים למשכנתאות להעביר מקרים של אנשים המתקשים בהחזר ההלוואות לדיון בוועדת חריגים עליינה. המקרים הספורים המגיעים לוועדה זו הם של כאלה, שמלכתחילה לקחו הלוואות משלימות בשוק החופשי, הלוואות שהחזריהן היו מעבר ליכולתם, או שבשל אירוע כלשהו נקלעו לקשיים כלכליים. אם הוועדה מאתרת בעיה כלכלית המצדיקה מתן סיוע מיוחד, הוא ניתן בדרך של שינוי בתנאי ההלוואות, במתן הלוואה לכיסוי חובות פיגורים או במענק השתתפות בהחזרי ההלוואות.

משרדי מבצע מעקב שוטף כדי לבחון אם חל שינוי לרעה ביכולת המשכנתאים להחזיר את ההלוואות. נבדקים נתוני השכר הממוצע למשרת שכיר בהשוואה למדד המחירים לצרכן. לפי פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, וכן נתונים על אי-פירעון הלוואות על-פי דיווחי הבנקים למשכנתאות. המשרד גם נוקט פעולה כל אימת שמתגלית בעיה מהותית ביכולת החזר של המשכנתאים, כפי שאכן נהג בעקבות הפעלת התוכנית הכלכלית ב-1985.

יצחק ארצי (המערך):

אדוני היושב ראש, אפשר לשאול שאלה נוספת?

היו"ר א' נחמיאס:

אחרי תשובה כל כך מפורטת? בבקשה.

יצחק ארצי (המערך):

האם עלי להבין שקיימת למעשה אינסטנציה של ערעור, וזכותו של כל מי שמרגיש, כי קיימת הכבדה והוא לא יכול לעמוד בתשלום, לערער ולבקש בדיקה לשם הקלה?

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:

בהחלט כן, והדבר התפרסם. אני מודיע על כך רשמית עכשיו בתשובה על השאלה הנוספת שלך. קיימת ועדת חריגים עליונה, והמשתכן המחקשה לעמוד בתשלומים יכול לפנות אליה, אם חל שינוי במעמדו או בשכרו, והיא מוצאת, לאחר בדיקה ובחינה, את הפתרון כדי להקל עליו.

3018. החזרי כספים על-ידי "שיכון ופיתוח"

חבר הכנסת י' צבן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ז בשבט התשמ"ז (26 בפברואר 1987):

מתלונה שהגיעה לידי מתברר, כי יש מקרים שבהם רוכשי דירות של חברת "שיכון ופיתוח" לוקחים הלוואה לצורך רכישת הדירות, והגורמים המלווים דואגים להעברת הכסף באופן ישיר לחברת "שיכון ופיתוח".

לעתים כספי ההלוואה שהועברו עולים על הסכום שנדרש תמורת רכישת הדירה, אולם חברת "שיכון ופיתוח" אינה דואגת להחזיר את ההפרש לרוכשי הדירות.

ברצוני לשאול:

1. כמה מקרים שבהם הועברו כספים עודפים לחברת "שיכון ופיתוח" אירעו בחמש השנים האחרונות?

2. מה הן ההנחיות שהוציא משרדך לטיפול במקרים אלה, ומתי הן הוצאו?

3. מה מוכן השר לעשות כדי שבמקרים אלה יוחזר העודף המגיע לאזרח במועד מוקדם ככל האפשר ובתנאים כאלה שרוכש הדירה לא יינזק?

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:

1 — 3. בתשובה לפנייתנו לחברת "שיכון ופיתוח", נמסרו לנו העובדות הבאות:

חברת "שיכון ופיתוח" עורכת לכל רוכש דירה חשבון עסקה סופי, ואם תשלומי הרוכש, ובכלל זה כספי ההלוואה, עולים על התחייבויותיו על-פי חוזה המכר, מחזירה חברת "שיכון ופיתוח" לרוכש את עודפי הכסף ששולם על-פי חשבון הרכישה.

חשבון עסקה סופי נערך לכל המאוחר סמוך למועד אכלוס הדירה, ועותק מחשבון זה נמסר בדרך כלל לרוכש עצמו.

אם יעביר לנו חבר הכנסת יאיר צבן פרטי מקרה ספציפי ובו תלונה על קיום נוהג אחר, נבדוק את המקרה לגופו ברצון.

יאיר צבן (מפ"ס):

אבקש לשאול שאלה נוספת.

היו"ר א' נחמיאס:

בבקשה, רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת יאיר צבן.

יאיר צבן (מפ"ס):

אדוני שר הבינוי והשיכון, ראשית, הרשה לי להתרעם על כך שאת התשובה אני מקבל כמעט ארבעה חודשים לאחר הגשת השאלה.

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:

זה קורה לעתים.

3020. שימוש בכספי ציבור לצורך קידום אישי

חבר הכנסת ר' כהן שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ז בשבט התשמ"ז (26 בפברואר 1987):

הגיעו אלי מכתב ותשורה ששלח יושב-ראש מועצת המנהלים של "עמידר" לילדי העובדים להגל חג החנוכה, כהוקרה לעבודתם המסורה של הורי הילדים העובדים בחברה, לברכה שנשלחה לילדי העובדים צורפה ברכתו של שר הבינוי והשיכון וסגן ראש הממשלה דוד לוי.

שאלותי הן:

1. האין טעם לפגם בכך שמנהל עושה שימוש כאמצעי חברה ציבורית שהוא עומד בראשה לצורך קידום אישי?

2. האם אין בכך פגיעה במינהל התקין?

תשובת שר הבינוי והשיכון ד' לוי:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ברכת חג לעובדים עליידי ההנהלה והשר הממונה אינה ראויה להיחשב פגיעה במינהל התקין, אלא משמשת ביטוי של הערכה למאמץ המושקע עליידי העובדים בכל ימות השנה.

3062. ריבית על משכנתה לעולה חדש

חבר הכנסת י' ארצי שאל את שר הבינוי והשיכון ביום ח' באדר התשמ"ז (9 במרס 1987):

מחומר שסופק לי עליידי עולה חדש, שרכש דירה באמצעות משכנתה הממומנת עליידי הסוכנות והבנק, למדתי שבתוך 14 חודשים עליו לשלם חוספת המסתכמת ב-34.7%.

ברצוני לדעת:

1. האם התחשיב שצורך לשאלתא מדויק?

2. אם כן — האם סיוע לדירור לעולה חדש, בעל הכנסה לא בטוחה ומוגבלת, יכול שיעלה ויצבור בתוך 14 חודש ריבית בסך 34.7%?

3. במה שונה לטובה סיוע זה בהשוואה לדירור לאזרח מבוסס?

4. האם נשקלה האפשרות שהבנק יגיש למקבל המשכנתה טבלאות שיסבירו לו בשפה פשוטה מה הם הסכומים שיהיה עליו לשלם?

5. מה ניתן לעשות כדי להבטיח שהלוואות אלו לעולים ולאזרחים בעלי זכאות יישאו ריבית שאינה עולה על המדד או אף נמוכה ממנו?

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:

עולים חדשים מקבלים סיוע בדירור שעדיפותו מובהקת בהשוואה לסיוע הניתן לכל קבוצת אזרחים אחרת בישראל. העדיפות באה לידי ביטוי הן ברמת הסיוע והן בתנאי ההחזר של הלוואה. לדוגמה: משפחת עולים המונה ארבע נפשות הרוכשת דירה בגודל בינוני במרכז הארץ תשלם החזר חודשי התחלתי של 224 שקל על הלוואה בשיעור 60,000 שקל חדש, בעוד זוג צעיר שירכוש דירה דומה ישלם החזר חודשי זהה כמעט, על הלוואה ששיעורה כמחצית סכום זה.

יתרונות הסיוע לעולים באים לידי ביטוי הן בפרסית החוזרים והן במרכיבי הלוואה, שהיא בחלקה בלתי צמודה, בחלקה צמודה אך אינה נושאת ריבית, ובחלקה נושאת ריבית מסובסדת. סך כל הלוואה עולה בשיעור נמוך משיעור עליית המדד.

יאר צבן (מפ"ס):

שנית, השר לא התייחס להיבט אחר של השאלה האחרונה, שאלה מס' 3: האם האזרח מקבל כסופו של דבר את ההפרש בערך ריאלי? כאשר מתברר סמוך לאכלוס, כפי שאמרת, שההלוואה שהועברה על שמו של הרוכש היא מעבר לסכום הדרוש, וייתכן שההלוואה הועברה, כבר שלוש שנים קודם לכן והתשלומים מנוכים כל הזמן בבנק, האם ההחזר הוא ריאלי והאם יש הקפדה על כך?

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:

אמרת מהו העיקרון שלפיו פועלת החברה, אשר לערך הריאלי, אני מוכן בהחלט לבדוק זאת.

היו"ר א' נחמיאס:

אבקש משר הבינוי והשיכון להשיב על שאלתא מס' 3019 של חבר הכנסת עבדאללה דראושה. הוא אומנם איננו באולם, אבל היות שהוא באבל, אולי תסכים לקרוא את התשובה?

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:

בהחלט, ברצון.

3019. כביש חיפה-נצרת העובר בשפרעם

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ז בשבט התשמ"ז (26 בפברואר 1987):

חלק מכביש חיפה-נצרת, העובר בשכונת אלגורג' בעיר שפרעם, אינו מסומן כמעבר חצייה, אין גשר ואין כל תמרור שיעיד על הימצאות אוכלוסייה בסביבה. בצד הדרומי נמצא בית-ספר אשר משרת את תושבי השכונה. העדר התמרורים בדרך מסכן את חיי התלמידים ואת כלל חוצי הכביש. בחודש האחרון אירעו כמה תאונות דרכים בכביש זה, ותלמידה אחת נפצעה קשה. כ-1,000 תושבים חוצים כל יום את הכביש בדרך לעבודתם וחזרה.

ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם ירוע לכבוד השר המצב בכביש זה?

2. אילו צעדים מתכוון משרד הבינוי והשיכון לנקוט כדי למנוע אסונות כבדים באזור זה?

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:

המצב המתואר עליידי חבר הכנסת דראושה נוצר עקב בנייה רבה שהתבצעה בשנים האחרונות מדרום לכביש שלצדו עומד בית-הספר, וילדים חוצים את הכביש לאורך של כ-3 קילומטרים.

מע"ץ כללה בתכנון הכביש בניית שני מעברים תת-קרקעיים לשם חצייתו — אולם עיריית שפרעם סירבה להקים ומחקה את המעברים מן התכנון. מע"ץ הציבה אפוא שלטי אוהרה לאורך הכביש, המורים: "ילדים בכביש" ו"ילדים חוצים", כמקובל. לאחרונה הציבה שלטי אוהרה נוספים המורים: "הזירות, ילדים חוצים".

כן פנינו אל משרד התחבורה וביקשנו כי יסמן מעברי חצייה בכביש. כי פעולה זו היא בתחום סמכותו.

עיריית שפרעם מתבקשת להסדיר "משמרות בטיחות" של תלמידים כוגרים לעזרת תלמידים צעירים יתור ליד מעברי החצייה שיסומנו בקרוב — כפי שנוהגים ככל יישוב במקיים דומים.

לנגד עיני כאשר אני הייתי שם, בסוף חודש מרס, היא שלא כך הרבר, לא עומדות דירות ריקות, ישבו משפחות שפוננו מדיירותיהן, בפרוורור ליד העירייה, משום שלא היה מקום שבו ניתן היה לשכן אותן, לא שלא רצו, אלא לא היה מקום לשכן אותן, אפילו לכמה לילות, העובדה שקבלנים רצו להתחיל בעבודה גדולה מאוד באילת ולא היו יכולים למצוא מגורים לעובדים — גם עובדה זו נמסרה לנו.

שוב, אני מקווה שלאחר הביקור הדברים אולי יתבהרו, ואני מקווה שגם ישתנו.

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:

ברשות היושב ראש, אברר את הנקודה הזאת, שקבלנים הרוצים לבנות אינם יכולים לעשות זאת, שכן אין מגורים לעובדים שהם מעסיקים, ראשית, בעניין הזה יש מסתורין, לנו לא ידוע על מקרים כאלה, שנית, גם לא ידוע על משפחות שפוננו ואין מקום לשכן אותן, אמרתי שיש דירות ריקות על-פי הנחונים.

נוסף על כל זה אני יכול לומר, שביקשתי לדעת מה המצב, ורק השבוע פרסמה עיריית אילת בעיתון מקומי מודעה, מין סקר שבו מתבקש כל תושב לרשום אם הוא במצוקת דיור, הווי אומר, גם לעיריית אילת התמונה אינה ברורה, המודעה הזאת נמצאת במשרד, ראיתי אותה רק אתמול, לכן, נוסף על כל מה שאמרתי, נרד לאילת, ניפגש במועצת העיר, נבדוק את העניין לעומקו, ואם יש ביקוש ויש מצוקה ניגש לאלתר לבנייה.

3108. צפיפות אוכלוסייה בקרב ערביי העיר חיפה

חבר הכנסת א' נסראלדין שאל את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ב באדר התשמ"ז (23 במרס 1987):

הציבור הערבי המתגורר בעיר חיפה סובל ממצוקת דיור — רבר שגורם לבעיות במישור החברתי ובמיוחד בקרב הזוגות הצעירים והנוער.

אודה לכבוד השר אם ישיבני:

1. האם משרדך מודע לבעיית צפיפות האוכלוסייה בקרב ערביי העיר חיפה?

2. אם כן — האם קיימת במשרד הבינוי והשיכון תוכנית לפתרון בעיית הדיור של הזוגות הצעירים בעיר?

3. האם יכול כבוד השר לבשר לאוכלוסייה הערבית בחיפה ובכלל על תוכנית אשר תביא לפתרון בעיה זו?

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:

1 — 3. מצוקת הדיור של חלק מאוכלוסיית ערביי חיפה ידועה היטב למשרד, והוא פועל לפתרונה בכמה מסלולים, נוסף על תוכנית הסיוע לרכישת דירה, השתתפות חורשית בשכר הדירה בשוק החופשי, או הקצאת דירות ציבוריות בשכירות, כמוכן, כל מסלול נקבע על-פי קריטריונים המתאימים לקבוצות השונות, בהתחשב במצבן הסוציו-כלכלי או בצפיפות הדיור.

המשרד הקצה סיוע מיוחד של אלפי שקלים למשפחה לשיפוצי דירות בוודינינס, שבה גודלה במיוחד מצוקת הדיור, סיוע מעין זה אינו קיים בתוכנית הסיוע של המשרד לגבי קבוצות אחרות, אלא הוא ספציפי למשפחות אלה.

המשרד גם מאפשר לתושבים המתגוררים בדמי מפתח, ובמצב זה שרונים רבים מקרב בני האוכלוסייה הערבית בחיפה, ליהנות מסיוע הוזה לחסרי דירה, כלומר, אם שיש לו דירה בדמי מפתח והוא גר בצפיפות יכול למכור את דירתו ואין הוא

יצחק ארצי (המערך):
אבקש רשות לשאול שאלה נוספת.

היו"ר א' נחמיאס:
בבקשה, חבר הכנסת ארצי.

יצחק ארצי (המערך):

לאור ההעלאה הבלתי פוסקת במחירי הדירות — אני מצטט את חבר הכנסת ארצי, שדיבר על העלאה של 20% עד 25% במחירי הדירות — כיצד מעדכן משרדך את המשכנתאות ואת ההלוואות הנוספות?

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:

יש פרסומים שונים, ולעמים תחזית נקלטת כעובדה במציאות. אבל עובדה היא שמחירי הדירות לא עלו מעבר לעליית המדד.

עם זה, אנתנו, יחד עם משרד האוצר, מפעילים מערכת בדיקה כל אימת שיש עלייה, ולא במועדים קבועים, על-מנת שלא ליצור ציפיות וספקולציות הן מצד הרוכשים והן מצד הבונים. אנתנו עורכים מאזן של שינוי במחירים מבחינת המדד במחיר תשומות הבנייה ולפי זה מעדכנים את המשכנתאות, שערבך נשמר, כך עשינו לאחרונה גם לפני שבועיים, והרשימה פורסמה בכל העיתונים.

3081. מחסור בדירות בעיר אילת

חברת הכנסת א' סרטני שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום כ"ב באדר התשמ"ז (23 במרס 1987):

נמסר לי על-ידי ראש עיריית אילת, מר רפי הוכמן, שבעיר קיים מחסור בדירות לרכישה ו/או להשכרה. חברת "אפריקה-ישראל" מעוניינת להשקיע בעיר, ואולם אין בנמצא שיכון לעובדי החברה בעיר.

הריני מבקשת לשאול:

1. האם המצב ידוע לשר?

2. האם ייתכן כי יוחמצו אפשרויות השקעה בעיר בשל בעיות שיכון, ואם כן — כיצד ניתן לתקן זאת?

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:

באילת עומדות עדיין 50 דירות ריקות כבעלות "שיכון ופיתוח" ו"עמידר". בימים אלה תתחיל בנייתן של 64 דירות באילת, ולשנה הבאה מתוכננת בנייתן של 100 דירות נוספות.

יצוין כי אשתדך הוצא על-ידי המשרד מכרז בין החברות לבנייה למגורים ולא היתה לו כמעט היענות מצד הבונים בשל העדר ביקוש.

בקרב אני אמור להיפגש וגם לסייר באילת עם ראש העיר ועם חברי מועצת העיר, כדי לבדוק אם יש צרכים, אם יש ביקוש, על אף הפרוגרמה שצינתי כאן, של התחלה מיידית של בניית 64 דירות ו-100 שנתחיל בשנה הבאה, אם יש ביקוש, אנתנו נתחיל בבנייה, הבעיה שלנו היא תמיד כאשר אין ביקוש, מקימים דירות והן נותרות ריקות. במצבה הכלכלי של המדינה איננו יכולים להרשות זאת לעצמנו, אם יהיה ביקוש, לא יהיה פיגור.

היו"ר א' נחמיאס:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת אמירה סרטני.

אמירה סרטני (מפ"ם):

אדוני השר, שמחתי לשמוע שאתה מתכוון לרדת לאילת ולראות את הדברים כמו עיניך, משום שהתמונה שהצטיירה

היו"ר א' נחמיאס:
תודה לאדוני שר הבינוי והשיכון על תשובותיו על השאלות של חברי הכנסת. אני מזמין את שר המשטרה להשיב על שאלות.

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:
תודה רבה.

2946. הקמת תחנת משטרה בכפר טייבה
חבר הכנסת ח' זיאד שאל את שר המשטרה ביום י"ב בשבט התשמ"ז (11 בפברואר 1987):

במכתב שנשלח לשר המשטרה קובע ראש מועצת טייבה, שקיים סיכום בין המועצה לבין מפקד המרחב, שקובע שיש להקצות שטח ציבורי בכפר טייבה להקמת תחנת משטרה, שתשרת את האזור. לאור דחיפות העניין עשתה המועצה מאמץ לשינוי ייעוד השטח לצורך מתן היתר בשטח שהקצתה, אולם טרם הוחל בבניית התחנה.

הנני שואל את כבוד השר:

1. מדוע טרם הורה משרד המשטרה להתחיל את בניית תחנת המשטרה?
 2. האם מוכן השר להורות על התחלת בניית תחנת המשטרה בהקדם?
- תשובת שר המשטרה ח' בר-לב:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1 — 2. השטח שהוצע להקמת תחנת המשטרה בטייבה ענה על דרישות משטרת ישראל, אך התברר שחלקו נמצא בבעלות פרטית. כיום נעשות פעולות של המשטרה כשיתוף המועצה ומינהל מקרקעי ישראל כדי לאפשר את העברת הקרקע לבעלות המדינה.

גם בעיית התקציב טרם נפתרה ומתקיימים מגעים שונים, הן לעניין העברת הבעלות על הקרקע והן לעניין התקציב. כשיפתרו בעיות אלו יוחל בבנייה.

2967. החזר הטבות שנשללו מאסירים
חבר הכנסת ד' שילנסקי שאל את שר המשטרה ביום ט"ז בשבט התשמ"ז (15 בפברואר 1987):

אסיר שיש כלפיו חשש כלשהו כי ביצע עבירה פלילית תוך כדי מאסרו, נשללות ממנו כל הטבות, ואם מתברר שהחשד לא היה מבוסס, אי-אפשר להחזיר לו את מה שנגרע ממנו. שאלותי לכבוד השר:

1. האם תפעל, הן במשטרה, הן בפרקליטות המדינה והן בבית המשפט כדי שתניתן עדיפות לטיפול בתיקים מסוג זה?
2. האם תורה להחזיר לאסיר רטרואקטיבית את כל ההטבות שנשללו ממנו כתוספת הטבות על עוגמת נפש?

תשובת שר המשטרה ח' בר-לב:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משטרת ישראל עושה כמיטב יכולתה כדי לסיים חקירות נגד אסירים במהירות המרבית. כמו-כן נעשה מאמץ לקדם את הדיון השיפוטי אם מוגש כתב אישום נגד אסיר. אך יש לזכור שלא רק אסיר נפגע בעת ניהול חק פלילי נגדו. לדוגמה, גם אזרח "רגיל" אשר נעצר עקב קיום חשד פלילי נגדו נשללות ממנו חירויות יסוד שלו, כך שהצורך בזירוז ההליכים יפה לגבי רוב האנשים שנגדם מתנהל הליך. קידום יתר של

נחשב בעיני המשרד, על-פי הקריטריונים, לבעל דירה שמכר אותה אלא הוא נחשב לחסר דירה והוא מקבל את הסיוע. הדבר הזה מיוחד רק להם.

כימים אלה מטפל המשרד בבניית עשרות דירות לערכי חיפה על קרקע פרטית ועושה מאמץ רב להוציא לפועל בנייה על קרקעות של מינהל מקרקעי ישראל בשכונות הערביות: אל-מוקפא, חליסא ורחוב חורי. אולם המשרד נתקל בבעיה של מחירי קרקע גבוהים ובבעיות פינויים הנמצאים בתחום אחריותו של מינהל מקרקעי ישראל.

אנו סבורים כי על מינהל מקרקעי ישראל להווייל קרקעות אלה — ואנחנו הגשנו את התביעה הזאת — לזרז את הפינויים ולאפשר בכך בניית מגורים נאותים בהיקף רחב יותר לערביי חיפה. צוות כמשרדי מגבש כימים אלה תוכנית בנושא זה, ובכדתי להביאה לדיון ולסיכום עם שר החקלאות, המופקד על מינהל מקרקעי ישראל.

3245. הצורך בשיפוץ כביש סחינ' עראבה-דיר-חנא
חברת הכנסת ע' סולודר שאלה את שר הבינוי והשיכון ביום ג' בסיוון התשמ"ז (31 במאי 1987):
כביש סחינ' עראבה-דיר-חנא, המתחבר ממערב עם כביש שפרעס-שורשים-כרמיאל, וממזרח עם כביש מסעף גולני-מעד, הוא כביש צר ומשובש, המשמש עורק תחבורה ראשי לכפרים הנ"ל המונים אלפי תושבים, וכן קיצור דרך לנוסעים באזור. בהיותו משובש, וצר ועמוס כלי רכב מכל הסוגים, הוא מסוכן לנוסעים.

מאחר שכבישים רבים נפרצו ושופצו באזור, אודה לכבוד השר אם ישיב על שאלותי:

1. האם קיימת תוכנית לשיפורו של הכביש הנ"ל, או לסלילת נתיב חלופי לו?
2. אם כן — למתי מתוכנן הביצוע?
3. אם לא — מה הסיבה לכך?

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:
1 — 3. הכביש המחבר את הכפרים סחינ', עראבה ודיר-חנא, אורכו כ-10 ק"מ ומצבו ההנדסי אכן ירוד. עבודת שיקומו תתפרס על כמה שנות תקציב.

מע"ץ החלה כבר בשנה שעברה, וממשיכה גם השנה בשיקום הקטע החוצה את סחינ', בסכום כולל של כ-350,000 ש"ח. בקצב דומה נמשיך גם בשנה הבאה. סוללת מע"ץ תשנה את הכביש המחבר את עראבה לכביש לוטס, באופן שיקל כצורה משמעותית על אנשי הכפרים האלה.

היו"ר א' נחמיאס:
רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת עדנה סולודר.

עדנה סולודר (המערך):
כבוד השר, כמי שנוסעת באזור אני מכירה היטב את הכביש באמצעות הגלגלים. אני מעריכה מאוד את מה שנעשה בכביש, ובכלל יש שיפור ניכר בכבישי האזור. שאלתי היא, מתי ככל זאת אתה מעריך עשוי להסתיים תיקון הכביש שעליו אני מדברת?

שר הבינוי והשיכון ד' לוי:
אני, כמובן, לא יכול לתת תחזית לגבי כל העבודה. אמרתי שזו עבודה רכישתית, גם בשנה הבאה נמשיך לעבוד באותו היקף. אבחן גם את אפשרויות התקציב כדי לנסות לזרז את העניין עוד יותר.

הכסים לכן, וכיום גישת המשטרה ביחס למבקשים לבקר בהר"ה בית אוהדת וחופשית יותר מהמולץ בדוח. בתנאים הנוכחיים אינו רואה צורך בשינוי ההסדרים והנהלים שלפיהם פרעלת משטרת ישראל בנוגע להר"ה בית.

3162. עלייה במספר החשודים בשימוש בסמים

חברת הכנסת ג' ארד שאלה את שר המשטרה ביום ז' בניסן התשמ"ז (6 באפריל 1987):

נתונים סטטיסטיים מורים כי חלה עלייה של 42% במספר התיקים שנפתחו נגד חשודים בשימוש בסמים — 609 תיקים בחודשים הראשונים של השנה לעומת 427 תיקים בחקופה המקבילה אשתקד.

ברצוני לשאול את כבוד השר:

1. האם העלייה הגבוהה במספר התיקים שנפתחו נגד צרכני סמים נובעת מהגברת פעילות משטרתית נגד נגד הסמים, או מצריכה מוגברת של סמים בישראל?

2. האם חלה עלייה במספר בני הנוער (עד גיל 18) הצורכים סמים?

3. אם אכן חלה עלייה כה דרסטית בצריכת הסמים בישראל, כיצד נערכת משטרת ישראל כדי להתמודד עם התופעה?

שר המשטרה ח' ברילב:

לפני שאשיב על שאלתך ברצוני לפרט את הנתונים בצורה מדויקת. מדובר בחודשים ינואר-מרץ בשנים 1986 ו-1987, והשנה חלה עלייה של 41.7% במספר התיקים שנפתחו בנושא הסמים.

1. המשטרה הגבירה מאוד את פעילותה בתחום המלחמה בסמים, זוהי הסיבה העיקרית לעלייה הגדולה במספר התיקים. בדרך כלל אין מתלוננים בנושא הסמים — לא המשתמשים ובדוראי ובדוראי לא הסוחרים. עם זאת, מעריכה המשטרה שגם מספר צרכני הסמים גדל בשנה הזאת.

2. בשלושת החודשים הראשונים של השנה נתפסו צרכני סמים קטנים בשיעור גבוה ב-41.4% ממספרם בחקופה המקבילה אשתקד. גם כאן, נראה שהעלייה נובעת הן מהגברת הפעילות המשטרתית והן מעלייה בצריכת הסמים בקרב גילאים אלה.

3. לקראת שנת העבודה הנוכחית העלתה המשטרה את נושא המלחמה בסמים לראש סדר העדיפויות שלה והכריזה על שנת העבודה 1987 כשנת מלחמה בסמים. בחודש פברואר השנה נערך במשכן נשיאי ישראל כנס מקיף. ביוזמת המשטרה ובחסות נשיא המדינה, שנשא — המלחמה בנוגע הסמים. בכנס הוחלט על הקמת גוף שיפעל באורח שוטף בנושא, ובו נציגים מכל הגורמים המטפלים בעניין: המשטרה, רשויות החינוך, הבריאות, הרווחה וצה"ל. המשטרה מצדה מרחיבה את הפעולות היוזמות הן לשם הקטנת הצריכה והם לשם תפיסת סמים המוברחים לארץ והענשת הסוחרים בהם. בחודשים האחרונים הורחבו פעולות המודיעין והבילוש והועמק הקשר עם משטרות זרות.

המשטרה עושה כל אשר לאל ידה, אך על כולנו לזכור שהתמודדות יעילה נגד הסמים יכולה להיות רק אם כל הגורמים הקשורים בנושא יקדמו אותו בסולם העדיפויות שלהם, וייתמכו למאבקה של המערכת כולה.

הי"ר א' נחמיאס:

תודה רבה. רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת ארד, בבקשה.

תיקים מסוממים יפגע באורח חמור בחשודים ובנאשמים אחרים, שכאמור גם בהם פוגעים חקירה דיון בבית-משפט. המשטרה עושה כמיטב יכולתה כדי לצמצם את הפגיעות הללו, אך לאחר השלמת החקירה הכדור נמצא כידי רשויות אחרות ולא כידי המשטרה.

2. אם לא מוגש כתב-אישום או שתוצאות הדיון מזכות את האסיר, מחזיר שירות בתי-הסוהר לאסיר את שנשלל ממנו ונעשה מאמץ, ככל שניתן, לעשות זאת גם רטרואקטיבית.

2973. מעצרו של אדם שניסה להיכנס להר"ה בית

חבר הכנסת א' ולדמן שאל את שר המשטרה ביום ט"ז שבט התשמ"ז (15 בפברואר 1987):

כפי שנמסר לי, ביום רביעי 28 בינואר 1987 הגיע לשער המוגרבים של הר"ה בית יהודי בשם אבי איזיקס. הוא הגיע מעבודתו והחזיק בידו ספר מקצועי בנוגע לבנייה ולשיפוץ. הקצין אדרי סירב להחזיר לו להיכנס, ובהמשך הוביל אותו ל"קישלה" שבעיר העתיקה, ושם החזיק אותו במעצר שעות אחדות.

אודה לך אם תשיב לי:

1. האם הפרטים הנ"ל נכונים?

2. האם פעל השוטר בהתאם להנחיות הקיימות?

3. האם קיים איסור הכנסת חומר כתוב לתחומי הר"ה בית, ואם כן — מה הוא סוג החומר האסור?

4. האם נכון שאסור ליהודי להכניס ספרי קודש להר"ה בית ולנוצרי מותר להכניס את "הברית החדשה" להר"ה בית?

5. מה הן מסקנות ועדת-רוזוליו לגבי התנהגות המשטרה בנוגע להר"ה בית?

6. האם השר יוזם דיון מחודש במסקנות אלו לאור העובדה שהן נקבעו עוד ב-1969 ומאז חלו התפתחויות רבות?

תשובת שר המשטרה ח' ברילב:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הפרטים הנכונים הם, שקצין המשטרה הסביר למר איזיקס כי לא יוכל להיכנס להר"ה בית בהתאם להנחיות הקיימות בעניין. מר איזיקס התווכח עם הקצין ואף דחף אותו, ובשל כך נעצר ונחקר ואחר כך שוחרר כערכות.

2. התשובה חיובית.

3-4. לא קיים איסור להכניס חומר כתוב לתחומי הר"ה בית, ובכלל זה ספרי קודש. לפי ההנחיות אסור לקבוצות להתפלל על הר"ה בית. המשטרה מונעת הכנסת ספרים להר"ה בית כאשר יש חשד שהספרים ישמשו להפרת האיסור על הפעילה או ליצירת פרובוקציות.

5. ועדת-רוזוליו מטפלת בהסדרים שלפיהם ינוהלו המקומות הקדושים ובאמצעים לשמירת הסדר הציבורי בהם. עיקר ההמלצות הן שהמסגרים על הר"ה בית ינוהלו על-ידי הווקף, בעוד כוחות הביטחון, ובכללם משטרת ישראל, יסייעו לווקף לשמור על הסדר והשקט במקום. הרוח מתבסס על חוק השמירה על המקומות הקדושים, התשכ"ז — 1967, על חוק הבטיחות במקומות ציבוריים, התשכ"ג — 1962, על פסיקת בית-המשפט העליון בעניין ועל מדיניות הממשלה כפי שהצהרה על-ידי ראש הממשלה ביוני 1967.

6. התשובה שלילית. מאז 1967 התפתחו דפוסים שלפיהם פועלת המשטרה לשם אבטחת הר"ה בית. דוח רוזוליו היווה את

נאה ארד (המערך):

אני מודה לשר על תשובתו. כרצוני לשאול: האם יש באמת היערכות — ושמענו שקיימת היערכות במשרד? ככל הידוע לי משרד המשטרה לא בדיוק קיבל את התקציבים שדרש לשנת התקציב. לפי הנתונים שמסרת יש עלייה במספר התיקים, אפילו אם זו עלייה שהיא להערכתכם תוצאה מהתחלת ההיערכות. אם מדובר במכצע או בהיערכות בסדר הגודל שהזכרת, הרי זה מצריך תקצי. כוח אדם במערכות השונות, בכלל זה מערכות הרווחה וחינוך. מה נעשה בתחום הזה? האם זה נעשה במסגרת הרגילה של תקציב המשרד, או שיש היערכות מיוחדת — גם תקציבית — לעדיפות העליונה שהצבתם לעצמכם בשאלת המלחמה כנגד הסמים? הרושם שלנו מירידות מפה ומשם, לא מתוך מידע עדכני כשטח, הוא, שמתרחשת תופעה שממדיה מדאיגים והיום אפשר אולי עוד לבלום אותה; ואם לא, מתר יצטרכו בוודאי תקציב הרבה יותר גדול.

שר המשטרה ח' ברילב:

העדיפות לטיפול כנגד הסמים במשטרה אינה מתבטאת בהגדלת תקציב המשטרה או בקבלת נתח תקציבי מיוחד לנושא הזה, אלא בקדימות שהמשטרה קבעה בעבודתה. כאשר הצגתי את תוכנית העבודה של המשרד בפני הכנסת, אמרתי שבשנת עבודה זאת קיימות הקדימות האלה: א. ביטחון ירושלים; ב. המלחמה בסמים; ג. שמירת הסדר הציבורי. כל יתר הנושאים הם במקום נמוך יותר בסולם הקדימות.

כשאנחנו מדברים על סמים מוכרחים להבין, שכמו בכל תופעה כלכלית, אם יש ביקוש — יש היצע. הסחירות על הנושא הזה רק דרך המלחמה בהיצע הסמים — זו מלחמה אבודה. הנתונים מראים שכעולם כולו מצליחות המשטרות להפסיד עד 10% מסחר הסמים הכולל.

לכן, כשאמרתי שהטיפול צריך להיות מערכתי, כוונתי היתה שאי-אפשר להשאיר את הנושא רק למשטרה ולבתי המשפט. מוכרחים לטפל בביקוש. מה גם שבצד ההיצע יש לנו עסק עם פושעים ממולחים ומסוכנים, בו בזמן שבצד הביקוש אלה הם, בדרך כלל, אנשים שאינם מעורבים בעולם הפשע הישר.

הכוונה במפגש אצל הנשיא ובהקמת המטה היתה להביא לידי טיפול מערכתי כנגד זה.

3222. טיפול המשטרה בתלונת תלמיד ישיבה

חברת הכנסת ש' אלוני שאלה את שר המשטרה ביום כ"א באייר התשמ"ז (20 במאי 1987):

ב-27 באפריל 1987 הוחקף תלמיד ישיבה מירושלים על-ידי תלמידים ששיסו בו כלב, קיללו אותו וצעקו לו, לדבריו, "דוס מסריח". משפנה למשטרה רחובות קיבל אותו שוטר ששמו א"מ, אשר סירב לקחת את הפרטים של הצעירים שפגעו בו. גם למחרת, משהגיע בלוויית אביו, לא טיפלה המשטרה במקרה — לפי דברי הנער והוריו.

שאלות:

1. האם בדק השר כיצד תפקדה המשטרה ומה הן הפעולות שנקטה במקרה זה?

2. כיצד ייתכן שגוף אשר מתפקידו להגן על חייו של אדם ועל כבודו סירב לקבל תלונה?

תשובת שר המשטרה ח' ברילב:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. האירוע נבדק מייד לאחר פרסום הכתבה בעניין.

היו"ר א' נחמיאס:

אני מודה לך, אדוני שר המשטרה, על תשובותיך על השאלות של חברי הכנסת. אני מזמין את השר לענייני דתות להשיב על שאלות. בבקשה, אדוני.

3118. הרהיבת

חבר הכנסת א' ולרמן שאל את השר לענייני דתות ביום כ"ט באדר התשמ"ז (30 במרס 1987):
זה 20 שנה לא נמצא פתרון להרהיבת מבחינת הממד היהודי שלו.

אודה לשר אם ישיב לי:

1. מדוע אין הרהיבת וכלל ברשימת "המקומות הקדושים" שבמחלקת המקומות הקדושים במשרד?

2. האם אתה מתכוון להצהיר על הרהיבת כעל "מקום קדוש"?

3. לאחרונה שיפץ הווקף את שער-הרחמים וכיצע עבודות בנייה בו, האם היו עבודות אלה באישור משרדך? מה היקפן של עבודות אלה?

4. האם השר בודק את האפשרויות להתקין תקנות כדי להסדיר עניין תפילת יהודים בה?

5. האם משרדך מקיים קשרים עם משרד החינוך והתרבות והאגף לעתיקות שלו במגמה למנוע הריסה והשחתה של הממצאים הארכיאולוגיים וההיסטוריים היהודיים?

תשובת השר לענייני דתות ז' המר:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-4. מדיניות המשרד לענייני דתות בענייני הרהיבת, הגישה אליו ונושא התפילה בו היא בהתאם למדיניות ממשלת ישראל מאז התשכ"ז, ולפיה: א. הסדרים על-ידי הכותל המערבי ייקבעו בידי הרבנים הראשיים לישראל; ב. הסדרים במקומות המקודשים למוסלמים ייקבעו על-ידי מועצה של כוהני דת מוסלמים; ג. הסדרים במקומות המקודשים לנוצרים ייקבעו על-ידי מועצה של כוהני דת נוצרים.

5. כן.

3148. תמיכת המשרד בכנס נגד הרפורמים והקונסרבטיבים
חבר הכנסת י' צבן שאל את השר לענייני דתות ביום ז' בניסן התשמ"ז (6 באפריל 1987):

בעיתון "ערב שבת" מתאריך 13 בפברואר 1987 דווח על כנס בנושא "הסכנה האורבת לאחדות ישראל מהתנועה הרפורמית והקונסרבטיבית והדרכים להתמודד עמה".

השר לענייני דתות ו' המר:
על תשובותי הטובות.

היו"ר א' נחמיאס:

אני מודה לך שהטרת את עצמך והכנת התשובות. אני מבקש מסגן השר רוני מילוא להשיב על שאלות שהוגשו לראש הממשלה.

3189. מיוזג רשות שמורות הטבע עם רשות הגנים הלאומיים

חבר הכנסת ד' בן-מאיר שאל את ראש הממשלה ביום כ"א באייר התשמ"ז (20 במאי 1987):

במשרד פועלת רשות הגנים הלאומיים, העוסקת בהקמתם ובשימורם של גנים לאומיים, על-פי הרוכ ליד אחרים היסטוריים או גיאוגרפיים מיוחדים.

במשרד החקלאות פועלת רשות שמורות הטבע, העוסקת בפעילות דומה, אם כי תוך שימת דגש בשימור ערכי הטבע ובחידושם.

ברצוני לשאול:

1. מדוע לא תאוחדנה שתי הרשויות לרשות אחת, שתתחוקק למדינה הוצאות מינהל ותמנע כפילויות?

2. האם אפשרות כזאת נבדקה על-ידי משרדך?

3. אם כן — מה היו מסקנות הבדיקה?

4. אם לא — האם תסכים להקים צוות בדיקה כזה, שיגיש את מסקנותיו לממשלה בנושא זה?

תשובת סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. א. רשות הגנים הלאומיים ורשות שמורות הטבע הוקמו אומנם בהתאם לחוק אחד, אולם הן הוקמו לצרכים שונים. רשות הגנים הלאומיים הוקמה במסגרת משרד ראש הממשלה כדי לשחזר ולפתח אתרים היסטוריים וכדי לפתח לטפת אתרי נופש וביילוי. רשות שמורות הטבע נתונה לאחריות שר החקלאות, ותפקידה הם לשמור ולשמר את הקיים — נוף, צמחייה, בעלי חיים וכו'. איחוד הרשויות, שהן בעלות אינטרסים שונים ולעיתים אף מנוגדים, עלול לגרום לבעיות במקום לפתור.

ב. רשות הגנים הלאומיים מנהלת על-ידי מועצת מנהלים ציבורית, בהתאם לחוק, והניהול השוטף של הרשות מתבצע באמצעות צוות מצומצם ביותר. תקציב הרשות מכוסה ברובו באמצעות דמי כניסה לאתרים. איחוד הרשויות לא יביא לחיסכון כספי, לחיסכון בכוח אדם או לשיפור בניהול.

2 — 4. א. הנושא נבדק פעמים מספר, גם בעת האחרונה, הן על-ידי משרדי הממשלה, הן על-ידי צוות מקצועי והן על-ידי ועדת השרים לענייני תיאום ומינהל.

ב. בעקבות הצעת שר התיירות להקים רשות לאומית לתיירות, שתכלול גם את רשות הגנים הלאומיים ואת רשות שמורות הטבע, הקימה ועדת השרים הני"ל ועדת היגוי בראשות שר התיירות ובהשתתפות נציגי משרדי ממשלה הנוגעים בדבר לתיאום הפעולות ולשילוב המערכות הקשורות בתיירות. תפקידה של ועדת ההיגוי יהיה ליצור תיאום מרכזי בין הגופים והמערכות הקשורים לנושא התיירות, כלי לשנות חוק וכלי לשנות מבנה, במטרה לקדם את יעדי ההרחבה והפיתוח של התיירות בישראל.

הכנס, שהתקיים בערב, אורגן בסיוע המשרד לענייני דתות, והשתתפו בו דיינים, חברי בית-הדין הרבני העליון ורבני ערים ושכונות.

שאלותיו הן:

1. האם יש לשר לענייני דתות מדיניות רשמית המחייבת מאבק ציבורי נגד התנועה הרפורמית והתנועה הקונסרבטיבית?

2. האם החליט המשרד לענייני דתות להשתתף בארגון ובמימון של פעולות הסברה וארגון שמטרתן להיאבק בהשפעת התנועה הרפורמית והתנועה הקונסרבטיבית?

3. מדוע סייע המשרד לענייני דתות לכנס בערב?

תשובת השר לענייני דתות ו' המר:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כפי שהגדרת זאת השואל — לא.

2. לא.

3. הגדרת נושא הכנס, כפי שהיא עולה מהעיתון אשר צוטט על-ידי השואל, אינה נכונה ואינה עולה בקנה אחד עם נוסח ההזמנה לכנס ועם תוכנית הכנס בפועל. הנני מצרף את ההזמנה לבאי הכנס.

במסגרת פעילותו לקידום ולשיפור תפקוד ומעורבות הרבנים בחיי הקהילה יוזם ותומך המשרד לענייני דתות בכינוסים ובימי עיון ולימוד של רבנים. בכינוסים אלה עוסקים המשתתפים בלימוד תורה ובלימוד בעיות אקטואליות שעל הפרק בנושאי הרכ והקהילה, הדת והמדינה.

הכינוס בערב היה אחד מאותם כנסים אשר ממומנים בחלקם באמצעות המשרד. בכינוס דנו המשתתפים ו"נתנו את הדעת", כלשון ההזמנה, לנושא "היערכות הרבנות והרבנים נוכח פעילותם של זרמים יהודיים חיצוניים". אין בנוסח ההזמנה, ולא היה בכל ימי הכינוס, טעם לפגם ולא היתה בו משום פגיעה ביהודי או בארגון דתי או אחר כלשהו.

לא ניתן להתעלם מן הבעייתיות שיש בנושא הזרמים השונים לרבנות ולרבנים בישראל. ויש מקום לדיוניהם בנושא.

3209. ידיעה על ריסוס תחנת אוטובוס בידי רב מאופקים
חבר הכנסת אמ' לין שאל את השר לענייני דתות ביום כ"א באייר התשמ"ז (20 במאי 1987):

בעיתון "הארץ" מיום 26 באפריל 1987, עמ' 8, התפרסמה ידיעה, ולפיה רב מאופקים נעצר והודה בריסוס תחנת אוטובוס.

שאלותיו הן:

1. האם הוא יכול להמשיך ולכהן כרב?

2. האם המשרד לענייני דתות מחויב לנקוט צעדים כלפיו?

תשובת השר לענייני דתות ו' המר:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1 — 2. הרכ שבו מדובר אינו נושא בכל תפקיד ברבנות או במשרד הדתות ואינו משמש מטעמם כרב — ממילא אין ננקטים נגדו צעדים מטעמנו.

היו"ר א' נחמיאס:

אני מודה לאדוני השר לענייני דתות.

הבעיה של ההדלפות בכלל, ואני שותף לדעתו של חבר הכנסת ארצי, היא בעיה קשה וחמורה ביותר. למעשה הנגע הזה הוא נגע שמכה בנו וגורם לנוקים קשים ביותר לאינטרסים חיוניים של מדינת ישראל — ואני אומר זאת מתוך ידיעה.

ראיתי בעיני חומר שהיה מסווג כסודי ביותר, לא כסודי בלבד, והוא הופיע אחר כך בעיתונות כיוון שהודלף. אלה דברים שהדעת אינה סובלת אותם.

אני, באופן אישי, הצעתי בעבר לראש הממשלה, ואפילו לראשי ממשלה, להפעיל את כל האמצעים שניתן להפעיל, לרבות הפעלת שירותי הביטחון, כדי למנוע הדלפות ולאחר מדליפים. לדעתי, אם ימצא פעם אחת מדליף כזה, יהיה סוף להדלפות. אם פעם אחת ימצא האיש, יוקע וייענש — בזה זה ייפסק. אם זה לא ייעשה — זה ממש נגע. אינני רוצה לומר כאן מה מידת ההדלפות שיש ומה מידת הנזק שנגרם למדינת ישראל ולאינטרסים חיוניים ביותר כתוצאה מההדלפות.

אני יכול רק לציין כדוגמה את חידוש הקשרים עם טוגו, שנדחה לתקופה ארוכה מאוד בגלל הדלפה שהיתה לפני כשנה בדבר רצונה לחדש את הקשרים עם ישראל. האמן לי שזה רק נזק קטן יחסית לנוקים הנגרמים כתוצאה מההדלפות.

אילו היה זה נתון בידי, הייתי נוקט את כל האמצעים. הצעתי זאת גם לראש הממשלה. לצערי, עד היום לא היה ראש ממשלה שהחליט לנקוט את כל האמצעים הדרושים. אני מקווה שהיום הזה יגיע, מפני שהנוק בעניין זה הרבה יותר חמור מהנוק שייגרם לכאורה על-ידי בילוש ועיקוב. מי שעושה מעשים כאלה צריך לדעת שהוא צפוי לעיקוב ולבילוש, והדברים ייחשפו. אפילו גורמים העיקוב והבילוש לפעמים לא ינעצמו. אין דרך אחרת. לדעתי, הגורם היחיד שיכול לעשות זאת הוא שירותי הביטחון. אם זה אפשרי, טוב היה שהאמצעים הדרושים יינקטו, כדי שהנגע הזה ייעצר אחת ולתמיד, לפחות בחלקו.

בני שליטא (הליכוד):

גם עם פוליגרף?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

כן, גם פוליגרף.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לסגן השר רוני מילוא.

ג. הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 25), התשמ"ז — 1987*

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

החוק אושר בכנסת בקריאה ראשונה ביום 3 במרס 1987, והועבר לוועדת העבודה והרווחה.

עיקרו של החוק, להכיר בנפגעי שירות הביטחון הכללי והמוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים, שנפגעו עקב שירותם, כנפגעי צה"ל ולהחיל עליהם את חוק הנכים (תגמולים ושיקום) ואת חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום).

כיום חלים על עובדים אלה כללי הגמלאות, החלים על כלל עובדי המדינה לפי חוק שירות המדינה (גמלאות), ובמקרה של פגיעה תוך כדי שירות רואים אותם כנפגעי עבודה ורגילים.

3269. פרסום חומר סודי בעיתונות זרה

חבר הכנסת י' ארצי שאל את ראש הממשלה ביום ו' בסיון התשמ"ז (4 ביוני 1987):

נוכח פרסומים של חומר סודי על-ידי מנכ"ל משרד ראש הממשלה בעיתונות זרה (ראה "ידיעות אחרונות" מיום 20 במאי 1987), אודה לך אם תשיבני מעל במת הכנסת:

1. האם מסמך הסיכומים בין מנכ"ל משרד ראש הממשלה ושר החוץ לבין המלך חוסיין הוא בגדר מסמך סודי?

2. אם כן — באיזו זכות וסמכות פרסם מנכ"ל משרד ראש הממשלה קטעים סלקטיביים מאותו מסמך?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

1. בחלקו כן.

2. המנכ"ל החייחם לכמה קטעים, שפורסמו קודם לכן בארץ ובעולם.

היו"ר א' נחמיאס:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת יצחק ארצי, בבקשה.

יצחק ארצי (המערך):

מה היא הדרך שנוקט משרד ראש הממשלה, או כל משרד אחר, כדי לפעול נגד המדליף או המפרסם כאשר מתפרסם חומר מסוג זה? אני פניתי למבקר המדינה, תשכתי שהוא הכתובת לבדוק אם יש כאן אומנם עבירה אחת או עבירה על הכללים האדמיניסטרטיביים. תשובתו היתה שהוא אינו הכתובת לכך. הוא הפנה אותי למשטרה. אני מהסס להפנות למשטרה תלונות מסוג זה, שהן כעלות אופי פוליטי-ציבורי.

אני מבקש לדעת, לאחר שאתה, אדוני סגן השר, אישרת כי אכן מדובר בחומר מסוג: מה הם האמצעים שאתה או משרדך נקטתם כדי להפנות את תשומת הלב של מי שפעל כך לכך שהוא פעל נגד הנורמה, וכדי למנוע דברים כאלה בעתיד?

היו"ר א' נחמיאס:

בבקשה, אדוני.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

ראשית, ברצוני להבהיר שלא היתה בהתנהגותו, כמקרה זה של המנכ"ל, כל חריגה מהנורמה. הבעיה שהחלה כאן היתה בעיה בהדלפה המקורית של חלקים מהמסמך. אם כי החלקים הסודיים לא הודלפו ולא נמסרו. דובר כאן על דברים שפורסמו בעיתונות בארץ ובעולם.

היו"ר א' נחמיאס:

אנחנו עובדים לסעיף הכא בסדר-היום: חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 25), התשמ"ז — 1987, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. אני מזמין את יושבת-ראש ועדת העבודה והרווחה להביא את החוק.

אורה נמיר (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבדת להביא לכנסת לאישור בקריאה שנייה ובקריאה שלישית את חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 25), התשמ"ז — 1987.

* "דברי הכנסת", חוב' ז"ט, עמ' 1997; נספחות.

גירושין לבין השלמה עם המצב ולחצי העבודה של הבעל. והנה אותו בעל חצוי, הנקרא בין המשפחה לבין טובת המדינה, מבין לפתח כי החלטתו להעדיף את טובת האומה על פני חובתו למשפחתו היתה שגיאה. אף אני קיבלתי הוכחה ברורה, שהיתה זו שגיאה להקריב כה הרבה למען הבעל ולמען הציבור. הציבור אינו שווה את הצוות הנפלא הזה.

את הדברים האלה כותבת אשת איש שכ"כ. לכן, אדוני היושב-ראש, דווקא באווירה העבודה השוררת עתה בארץ — ואני שבה ואומרת שיש לעקור מן השורש דברים חריגים שאינם נעשים כהלכה — אני שמחה להביא לאישורה של הכנסת לקריאה שנייה ולקריאה שלישית לא רק את מה שבקשה הממשלה, אלא הרחבה חשובה מאוד מזוומתה של ועדת העבודה והרווחה, להחיל את החוק הזה על כל נפגעי השירות והמוסד מאז קום המדינה.

אדוני היושב-ראש, לחוק אין הסתייגויות. אני רוצה לבקש מן הבית לאשר את החוק בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. תודה.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה רבה ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, חברת הכנסת אורה נמיר. אני מעמיד את החוק להצבעה בקריאה שנייה. לחוק שמונה סעיפים. אין הסתייגות אף לאחד מהסעיפים. אני מעמיד להצבעה את שמות הסעיפים.

ה צ ב ע

סעיפים 1 — 8 נתקבלו.

היו"ר א' נחמיאס:

אני מעמיד להצבעה בקריאה שלישית את חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 25), התשמ"ז — 1987.

ה צ ב ע

בעד החוק — רוב

נגד — אין

חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 25),

התשמ"ז — 1987, נתקבל.

היו"ר א' נחמיאס:

אני קובע שחוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 25), התשמ"ז — 1987, נתקבל פה אחד.

ד. הצעה לסדר-היום

השחתת תחנות אוטובוסים

השחתה, והן בחקירה לאחר מעשה, שאינה מצליחה תמיד לגלות את העבריינים. וכשהמשטרה מגלה אוזלת יד, שום תפילה לא תועיל לה.

חטא כפול חטאה המשטרה. לא זו בלבד שלא הצליחה למנוע את ההשחתה, אלא שתמיד הפיצה את הטענה, שהמשחיתים הם הדתיים. כך הוציאו שם רע על ציבור ענק.

בספר דברים, פרק כ"ב, אנו קוראים על המוציא שם רע: "וענשו אתו מאה כסף". קל וחומר על מוציא שם רע על ציבור שלם. תפקיד המשטרה הוא לאחד את העם ולמנוע ריב ומדרון, ולא להפריד ולתרוח. ריב. האם היתה חקירה לעומק? האם השב"כ חקר בזה, אם יד המחבלים בהשחתה זו?

המחוקק הכיר בכך, שיש גופים בשירות הציבורי אשר תנאי העבודה של עובדיהם שונים בטבעם מתנאי העבודה האופייניים לעובדי המדינה, וכי אופי שונה זה מצדיק יצירת מסגרת שונת וייחודיות בתחומים מספר. בין היתר הכיר המחוקק בשירות בצה"ל, במשטרת ישראל ובשירות בתי-הסוהר כשירות בעל אופי מיוחד, בשל היקף האחריות, הנימרת המשמעת וריבוי הסיכונים הכרוכים בו.

רבותי חברי הכנסת, כאמור, בא החוק המוצע להחיל הוראות מיוחדות אלה על עובדי שירות הביטחון הכללי והמוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים בכל הנוגע לפגיעה בזמן ועקב שירותם.

התיקון המוצע בא לתקן חסר בחקיקה שנדרש כבר מזמן, ומטרתו לממש חובה מוסרית של המדינה כלפי עובדים אלה העושים עבודתם יומם ולילה בסתר ובצנעה, ולא מעטים מהם נפלו בשעת מילוי תפקידם בלי שניתן לכך פומבי.

נוסף על עקרון ההשוואה כולל החוק כמה הוראות שילוב ותיאום בין חוקי השיקום וחוק שירות המדינה (גמלאות) בכל הנוגע לגמלאות של עובדי שירותים אלה, כפי שנעשה בנוגע לחיילים בשירות קבע, שוטרים וסוהרים.

אדוני היושב-ראש, אומנם על-פי הצעת החוק יחולו התשלומים הכספיים וההטבות הנובעים מהחוק מעתה ואילך, ואולם, מתוך הוקרה והערכה רבה לעבודתם הנאמנה של שירותי הביטחון הכללי והמוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים, החליטה הוועדה ביוזמתה ופה אחד להרחיב את התחולה של הצעת הממשלה כך, שהצעת החוק תחול על כלל אוכלוסיית נפגעי השירותים הללו בכל התקופה מאז קום המדינה ואילך.

הרשה לי, אדוני היושב-ראש, להגיב על מכתבה של אשת איש שכ"כ, שהודפס לפני יומיים בעיתון "ידיעות אחרונות". אני חוזרת ואומרת, שאם יש דברים חריגים, שומה עלינו לעקור אותם מן השורש. עם זה, אני חושבת שדווקא עכשיו, באווירה הקיימת בארץ, של התנפלות טוטלית על השירותים הללו, כדאי לקרוא את מה שכותבת אשתו של איש שכ"כ.

וכך היא כותבת: "יורקים לנו כפרצוף ואנחנו לא יכולים להגיב". אמר בעלי, איש שכ"כ, שחזר הביתה לאחר ליל עבודה מפרך. האם הציבור יודע כמה זמן, מאמץ וסיכון כרוכים בעבודה זו? האם מישו יודע כמה אנו וילדינו סובלים מהעבודה שאין או יש אבא? לא אחת אנו מתלבטות בין

היו"ר א' נחמיאס:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעות לסדר-היום והצעות חוק של חברי הכנסת. הצעה ראשונה, מס' 5735, היא בנושא: השחתת תחנות אוטובוסים — מאת חבר הכנסת יעקב יוסף.

יעקב יוסף (התאחדות הספרדים שומרי תורה):

אדוני היושב-ראש, בפרק אבות שנינו: "הווי מתפלל בשלומה של מלכות, שאלמלא מוראה — איש את רעהו חיים בלעו".

בעיה כאובה זו מלווה אותנו שנים, והמשטרה מגלה אוזלת יד הן בהקדמת רפואה למכה, בתחום של מניעת

כהוא זה על הרצינות שבה מטפלת המשטרה בעבירות אלה ואחרות.

יעקב יוסף (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
סליחה אדוני השר, האם העיתונאי הזה נחקר?

שר המשטרה ח' בר-לב:

תגיש תלונה. אני לא קראתי את הכתבה הזאת. אני מניח שמעטים מאוד קראו אותה. אתה קראת? אתה חושב שיש בזה לכאורה עבירה? תגיש תלונה, יבדקו אם יש בזה משום עבירה או אין, ויפעלו בהתאם.

במקרים שהיו באחרונה לא פתחה המשטרה בחקירה. הסיבה לכך היא, שלהבדיל מההשחתות הקודמות, במקרים הנוכחיים לא הוגשה כל תלונה. לא המפרסם, לא המעוניינים — איש לא הגיש שום תלונה למשטרה. בפעמים הקודמות המפרסם כעצמו הגיש תלונה.

נוסף על כך, המקרים שפוענחו בשנה שעברה היו אלה שבהם נתפסו משחיתים "על חם", כלומר, בשעת המעשה, או שהיה למשטרה קצה של חוט שהוביל לחשודים קונקרטיים. בכל יתר המקרים, לרבות המקרים שהיו בעת האחרונה, כל שהמשטרה מוצאת הוא כתובת מצוירת על הפרסומת, ולא יותר מכך. במקרה כזה, מספר החשודים הפוטנציאליים הוא אדיר, וללא פרטים נוספים, לדוגמה, מצד עדי ראיה למעשים, או משהו מעין זה, אין למשטרה כל אפשרות להתחקות אחר מבצעי העבירה, ופרטים אלה אין בידי המשטרה כרגע. כמו כן, כפי שאמרתי, לא הוגשה כל תלונה.

אדוני היושב-ראש, אני יכול להבטיח שאם תוגש תלונה בעניין זה, או בכל עניין אחר, תיפתח חקירה, כפי שמחתייב בחוק. ואם יהיו בידי המשטרה די פרטים שייתנו בידיה קצה של חוט כלשהו, העבריינים אכן ייתפסו.

אדוני היושב-ראש, לאור הסכרי אני מבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. מותר לי להציע? אולי אני אשאל את השואל אם הוא מסתפק בתשובה. אתה מסתפק בתשובה?

יעקב יוסף (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
כן.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

ה. הצעה לסדר-היום

חמש שנים למלחמת לבנון

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
איפה נציג הממשלה?

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אולי נכחה. אני מוכן לחכות. אולי נעשה הפסקה של חמש דקות.

עדנה סולודר (המערך):

לא, מה?

היו"ר ד' תיכון:

אל תרצוי לי. הוא פשוט נמצא בחדר השני. חבר הכנסת וילנר, תכבד אותי, אני רוצה לשמוע.

ואת ועוד, הפעם הושחתו פרסומי הוועד לשחרור עצורי המחתרת. השקיעו סכום גדול בפרסומת זו. כשבועון הירושלמי "כל העיר" אנו קוראים דבריו של עיתונאי מסוים הקורא להשחיר פרסומות אלו. אין ספק שזו הסתה לעבור עבירה פלילית. האם עצרה המשטרה את העיתונאי הנ"ל, או שהשר חושב שצריך לסלוח לו על פשע זה ולנהוג איפה ואיפה?

אנו רגילים לשמוע תמיד תירוצים מהמשטרה, שאין להם תקציב לפתור את כל הבעיות, ובמיוחד בעידן זה, עידן הקיצוצים. האם אנו יכולים לעבור לסדר-היום, כשפשע זה מאורגן בעיתון, וודאי שלפי סדר העדיפויות בעבודת המשטרה צריך לחקור ולהעניש את כל מי שפשע בזה ולא להתיר את דמו של ציבור שלם.

אני מקווה שהמשטרה תשמע ותאזין לרחשי לבו של ציבור גדול.

היו"ר ד' תיכון:

ישיב שר המשטרה, בבקשה.

שר המשטרה ח' בר-לב:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשנה שעברה פשטה במקומות שונים בארץ התופעה החמורה של השחתת תחנות אוטובוס בדרכים שונות, ריסוס בצבע, הצתות, גניפות וכן הלאה. הרקע להשחתות היה, כידוע, חוסר סובלנות. אנשים שנפגעו מתמונות פרסומת שלא היו צנועות לטעמם עשו דין לעצמם ופגעו בפרסומת אלה. חברת הפרסום שהפרסומת היו כבעלותה התלונה במשטרה, ונפתחו חקירות, כפי שנעשה בעניין כל תלונה אחרת, ובחלק מן המקרים החקירות נשאו פרי והעבריינים הועמדו לדין ואף הורשעו.

בעת האחרונה אנו עדים למקרים נוספים של תופעות דומות. פה ושם נראות תחנות אוטובוס שהפרסומות עליהן אינן לטעמם של אנשים שונים, ואלה השחיתו אותן. אלא שכפעם הזאת לא מדובר בפרסומת לבגדיים, אלא בפרסומות בעניין המחתרת היהודית.

אם היה בדברי חבר הכנסת יוסף שמץ של רמיזה על כך שהטיפול בהשחתות הנוכחיות שונה במשהו מהטיפול בהשחתות הקודמות, אני רוצה אותו מכול וכול. גם אז וגם היום מטפלת המשטרה בגרימת הנזק לתחנות כפי שהיא מטפלת בכל עבירה אחרת. את המשטרה לא מעניין הרקע למעשים. זהות החשודים הפוטנציאליים איננה משפיעה

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים להצעה הבאה לסדר-היום, מס' 5720, בנושא: חמש שנים למלחמת לבנון — מאת חבר הכנסת מאיר וילנר, בבקשה.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מי יענה, אדוני היושב-ראש?

עדנה סולודר (המערך):

היו"ר ד' תיכון:

הוא שאל שאלה, הוא מכיר יותר טוב ממני את החשיבה. אני מצטער, אבל איננו יכולים לכפות ולחייב את השר להיות נוכח. אומרים לי שהשר בדרך.

כאשר הגשנו את הצעת האי-אמון בממשלה ב־8 ביוני 1982 הוזרנו, דרשנו להפסיק את המלחמה, לסגת מייד, אבל לא הקשיבו לנו. הקורבנות נמשכו, בחורים נפלו ונקברו. בתי-החולים היו מלאים עד אפס מקום. וכמה קורבנות פלשתינים ולבנונים? — עשרות אלפים נהרגו ונפצעו, בהם מאות ילדים ונשים. וקורבנות ממשיכים ליפול.

בתל-אביב התקיימה בשבת שעברה הפגנה לציון 20 שנה למלחמת יוני 1967 וחמש שנים למלחמת לבנון. זו הייתה הפגנה מצפונית, על בסיס רחב ביותר.

עכשיו, אדוני היושב-ראש, אנחנו מציעים את ההצעה הזאת לסדר-היום לא באופן פורמלי ולא כדי לצאת ידי חובת תאריך. אנחנו מציעים לכנסת לקיים דיון רציני כדי להפסיק את שפיכות הדמים ואת הקורבנות; לצאת מכל לבנון עד הגבול הבין-לאומי; להפסיק את ההפצצות מן האוויר על מחנות פליטים, להפסיק את ההפגזות מן הים ומן היבשה וגם את ההתערבות הסמויה הכוללת בלבנון, שיחד עם קבוצות הטרור המאורגנות על-ידי הממשל של רייגן מסייעות לאי-יציבות בלבנון.

הלוא אי-אפשר להתעלם מכך שלפני מלחמת לבנון היה שלום לגליל. בעקבות המלחמה הורע מצב הביטחון. אל חשכת על מה נסוב אז הוויכוח, לא רק בשביל ההיסטוריה, אלא בשביל העתיד. חשוב לזכור את העובדות, כדי שמי שצריך ללמוד לקח, ילמד.

אז, כידוע, מי שעכשיו הוא איש המפורסם בעולם כולו, מר עמירם ניר, כתב את המאמר המפורסם ב"דיעות אחרונות": "שקט, יורים". אז, כשהצענו את הצעת האי-אמון וביקשנו בשם האינטרס של החיים לסגת, להפסיק, אני זוכר איך כאן, מן הספסלים, התקיפו אותנו בצעקות היסטוריות. מי שייקח את הפרוטוקול של אז, יראה זאת. הצעקות לא באו רק מספסלי הליכוד, שהיה אז בשלטון. מהמערך צעקו עוד יותר.

מר שמעון פרס, שהיה אז ראש האופוזיציה, אמר בכנסת ב־10 ביוני, בתגובה על הצעתנו לאי-אמון, את המלים האלה: "אי-אפשר לגנות את הפעולה של ישראל נגד קני הטרור בלבנון. לא נעשה עכשיו חשבונות של העבר. צה"ל עדיין לוחם בשטח. המאמץ העיקרי שצריך להשקיע הוא בהפיכת ההישג המדיני לממשות צבאית חדשה". לפני שבועיים אמר מר פרס, לא פחות ולא יותר, ואני מצטט: "אף אחד לא יודע למה בכלל נכנסנו לשם". חכם אחרי חמש שנים. אנחנו זוכרים גם מה שחבר מהנהגת האופוזיציה, עכשיו שר הביטחון, אמר: להדק את המצור על ביירות המעורבת.

אבל גם אחרים, אלה שלא השתתפו בהצבעה ההיסטורית אז, ובהם חבר הכנסת יוסי שריד, שהיה במערך, העדיפו שלא להשתתף. הוא אמר אז באותו יום לכתב "דיעות אחרונות", בריאיון שפורסם ב־9 ביוני 1982, ואני מצטט: "אני חולק על יעדי המלחמה הגלויים והסמויים גם יחד, אבל, בגלל זהותם של מציעי האי-אמון — ריקח — והעובדה שהמערכה עדיין לא נסתיימה והלוחמים עדיין משליכים נפשמ מנגד — החלטתי להסתפק בהימנעות". זה גם כן בבחינת "שקט, יורים". הנימוק לא להצביע נגד המלחמה, נגד שפיכות הדמים האיומה, בגלל זהות המציעים ולא לגופו של עניין — זה חמור מאוד. הרי עשרות פעמים הצבענו יחד בכנסת. הלוא זו הייתה בעיה של מלחמה, של חיים ומוות.

לו הצביעו רבים יותר נגד המלחמה, אולי היינו משפיעים יותר ומצילים חיים של הרבה בחורים.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני מכבד אותך, אבל השר צריך לענות לי.

היו"ר ד' תיכון:

אתה יודע שהתשובה כבר מוכנה בכתב.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אולי אני אשכנע אותו.

היו"ר ד' תיכון:

אני מניח שזה יהיה קשה הפעם. אבל אנא, יש לך קוורוס — דבר. אני מאזין.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני חושב שזה יחס לא נכון מצד הממשלה לכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

אני אסב את תשומת לבו של השר לכך.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה זולזול ככנסת, במסד ההצעות לסדר-היום, ואי-אפשר לחיות כך.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת תופיק טובי, אתה יודע שהשר לא חייב לענות. הוא רשאי. יכול להיות שהוא לא ירצה לענות.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הפרוצדורה מחייבת אותו לבוא ולשמוע.

היו"ר ד' תיכון:

כבר היו דברים מעולם. אני שמת לשוחח אתך כדי לאפשר לו לבוא. אנחנו נמשיך לשוחח עוד דקה, ואז, לצערי, ייאלץ חבר הכנסת וילנר להתחיל בנאום.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה כיושב-ראש חייב להגן על כבוד הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

בהחלט. אמרתי שאסב את תשומת לבו של השר. אבל אתה מסכים אתי שאני אינני יכול להביא אותו אל המליאה בכות.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
הייתי שולח אליו סדרנים שיביאו אותו.

היו"ר ד' תיכון:

שלחנו כבר. לא להביא אותו, אבל להסב את תשומת לבו. רבותי, חבר הכנסת וילנר, בבקשה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר וחברי הכנסת, לפני חמש שנים נפתחה מלחמת לבנון. כיוזמתנו, ונתנו לה את השם מצחיק, "מבצע שלום הגליל". כעבור חמש שנים מפרוץ המלחמה, שלשום, נערכה בחיפה הלוחיה של עוד חייל שנפל בדרום-לבנון.

מאז פתיחת המלחמה ב־6 ביוני 1982 ועד 31 במאי 1985, עד שבוצעה הנסיגה החלקית מלבנון, אחרי הכישלון הגדול, נפלו 1,154 בחורים, ו־5,450 נשאר נכים לכל חייהם.

מאז הנסיגה החלקית והמשך הכיבוש בדרום-לבנון, כלומר מ־1 ביוני 1985 עד 30 באפריל 1987, נהרגו, כפי שפורסם מטעם משרד הביטחון בעיתון "הארץ", ב־10 לחודש זה, עוד 294 חיילים ונפצעו עוד 1,893. בסך-הכול, מאז פתחנו במלחמת לבנון יש 1,448 הרוגים ו־7,343 חיילים שנשאר נכים.

שהצבעה שלכם לא תהיה לתפארתכם. אני מבקר את הנימוק כאילו בגלל זה שאנחנו הצענו, אי-אפשר להצביע. זה הנימוק שניתן-אני ציטטתי. מן הדבר הזה צריך ללמוד לקח לעתיד. מי יודע אם לא תהיה מלחמה כזאת. בכל שאלה צריך להצביע לגופו של עניין. הסיעה שלנו מצביעה עם כל סיעה, כלי יוצא מן הכלל, אם אנחנו מסכימים לגופם של דברים. אני לא התייחסתי לשאלה אם הצבעתם כך או אחרת אלא לנימוק שאם אנחנו מציעים, אי-אפשר להצביע אתנו. נימוק כזה? על זה אני מתריע, כי אנחנו עלולים לעמוד בפני מצבים כאלה גם בעתיד.

ואיתו עיתונאי כתב עלינו. באותה כתבה: "סיעת חד"ש היא גוף זר, שלא מסכימה למלחמה בלבנון. שהיא מלחמה על זכות קיומה של ישראל. לא פחות ולא יותר".

ואינני מדבר על עורך "ידיעות אחרונות", הרצל רחנבלום, שקילל אותנו בטגון הידוע.

ולסיכום: עכשיו כמעט כולם נגד מלחמת לבנון. אני רוצה להזכיר לטובה את חבר הכנסת שבח וייס, שמעל בימת הכנסת, לאחר זמן, עמד ואמר: אני מצטער על שלא הצבעתי ב-8 ביוני 1982 יחד עם סיעת חד"ש נגד המלחמה. ואינני מדבר על אחרים. גם במערך. שנה-שנתיים-שלוש אחרי המלחמה, היו שאמרו: לא רצינו להצביע בעד ואפילו להימנע בהצבעה על האיי-אמון. מפני שזו היתה הצעה של ר"ק או חד"ש. אם כך, למה אתם לא הצעתם הצעה? הלוא כל סיעה יכולה היתה להציע הצעה אי-אמון ואנחנו היינו מצביעים אתה ברצון.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

הי"ד ד' תיכון:

חבר הכנסת וירשובסקי, חבר הכנסת וירשובסקי, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
השלום שנכפה על לבנון על-ידי ארצות-הברית וישראל הופר ובוטל על-ידי העם הלבנוני.

בסיכום, אנחנו רוצים שיהיה דיון, ושבעקבות הדיון ייחלט להפסיק את שפיכות הדמים שם, להוציא את צה"ל מכל שטח לבנון, להפסיק את המעורבות בלבנון ולחזור למצב שהיה לפני המלחמה, כשהיה שקט בגבול הלבנון, מפני שלא ירו. היה הסכם עם אש"ף והסכם עם גורמים לבנוניים. ההסכם הזה נשמר בקפדנות במשך כל התקופה, 11 חודשים, עד שפתחנו במלחמה.

אני אמרתי את הדברים האלה, כפי שכבר הדגשתי, כדי שכל אחד מאתנו ילמד את הלקחים לעתיד באופן מצפוני וענייני.

הי"ד ד' תיכון:

תודה. ישיב שר הביטחון, בבקשה.

שר הביטחון י' רבין:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אין כוונתי לעסוק בוויכוח היסטורי. כוונתי להציג את מדיניות הממשלה בנוגע להגנה על שטח ישראל הריבונית, על תושבי הגליל וירושכו, מפני התקפות גורמי הטרור למיניהם מלבנון.

הממשלה הנוכחית קיבלה החלטה, בינואר 1985, כיצד יש לעמוד אל מול הטרור, טרור הגבול מלבנון.

למדינת ישראל אין כל ויכוח טריטוריאלי עם לבנון. מדינת ישראל אינה חפצה ולו גם בסנטימטר מרובע אחד מאדמתה

ראש הממשלה דאז, של הממשלה שפתחה במלחמה, אמר באותו יום גורלי מעל במת הכנסת, ואני מצטט: "סביב צה"ל העולה, המנצח, המבטיח שלום לאזרחי ישראל, התאחדה האומה כולה, וזאת סיעה אחת. אחדות לאומית זאת היא אחת השעוה היפות של ישראל. אני מבקש להביע תודה לסיעות האופוזיציה של המערך, התחיה, תל"ם ושינוי".

בגין לא הזכיר, אפילו לא במלה אחת, את הפסקת האש בת 11 החודשים עם הארגון הפלשתיני, שנשמרה בנאמנות עד שהוא עצמו הורה להפציץ את לבנון.

וכדי ללמוד את הלקח לעתיד, מלה אחת לחקשורת, לעיתונאים, שחלק מהם רואים עצמם כמורי הדרך לדור, חיים כרעם, בכחכתו ביום השישי האחרון במקומונים "העיר" ו"כל העיר", כותב, ואני מצטט: "הכתב הפרלמנטרי של 'ידיעות אחרונות', גדעון רייכר, תיאר בהתרגשות בולטת את לחיצות הידיים של מנחם בגין ורוד לוי עם פרס. חברי כנסת רבים מהליכוד, התמוגג רייכר, אצו לברך את מנהיג העבודה על נאומו", סוף ציטוט.

והעיתונאי ישעיהו בן-פורת מ"ידיעות אחרונות" כתב באותו יום, 9 ביוני 1982, תחת הכותרת: "מלה טובה על בגין ופרס". הוא כתב: "ההופעה המרגשת של ראש הממשלה בגין וראש האופוזיציה פרס השלימו זו את זו. ההימנעות של מפ"ם, שריר ואלוני" ואני מוסיף, גם חבר הכנסת וירשובסקי מ"שינוי", לא תהיה לתפארתם". כך כתב אז העיתונאי ישעיהו בן-פורת.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

זה סימן — — —

הי"ד ד' תיכון:

חברת הכנסת שולמית אלוני, חברת הכנסת שולמית אלוני, אני לא מאשר.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני מבקשת לדבר.

הי"ד ד' תיכון:

אני יודע, אבל אני חייב לאשר זאת. בדרך כלל אני מאשר. אבל היום יש לנו סדר-יום ארוך. תארי לעצמך שכל אחד ירצה לשאול שאלה אחת. אם תתחייבי שתישארי כאן — — —

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני לא מתנגד לשאלה.

הי"ד ד' תיכון:

אני יודע. אם תתחייבי להישאר כאן עד תום הדיונים, אני אתן לך לשאול.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אין לי ברירה. יש לי הצעה לסדר-היום.

אני רוצה להעיר, שהעיתונות והציבור הבינו יפה מאוד את אי-ההצבעה שלנו. לכן הביקורת שלך, חבר הכנסת וילנר, לא מוסיפה לעניין. אתה מקצץ כחיות שאתה תומך בה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אני לא ביקרתי את אופן ההצבעה.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
עשית זאת עכשיו.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אני מבקר את העיתונאי ישעיהו בן-פורת. שאמר

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אפשר לשאול שאלה?

שר הביטחון י' רבין:
בקשה.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
מדוע לא תבטיח ממשלת ישראל לארגונים ולממשלה ולפלשתינים, כמו לפני המלחמה: אם אתם מוכנים שלא לפעול מתוך שטח לבנון, אנו מוכנים לחזור לקו הגבול הבין-לאומי? מדוע לא תגידו את זה?

שר הביטחון י' רבין:
חבר הכנסת וילנר, הצעות כאלה הועברו באמצעות מנגנון האו"ם לגורם הלבנוני העיקרי, ממשלת לבנון ו"אמל". התשובה היתה חד-משמעית: לא נבטיח דבר לפני שתצאו. אחר שחצאו, נראה. אנו עוסקים, כאשר מדובר בלבנון, בלבנונים ולא בגורמים אחרים, קרי בממשלת לבנון, בצבא הלבנוני ובארגונים לבנוניים, לא בארגונים שאינם לבנוניים.

מאיר וילנר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
היה הסכם כזה.

שר הביטחון י' רבין:
אני אומר כמה אנו עוסקים.

יתירה מכך, הצענו לגורמי האו"ם, לסגן מזכיר האו"ם, לעשות אפילו הסדרים דה-פקטו: אם בגזרה מסוימת, בפרק זמן מוגדר, לא יבוצעו פעולות פיגוע נגד ישראל, תפנה משם ישראל את כוחותיה. סגן מזכיר האו"ם היה בטוח שהוא תפס את השור בקרניו, נפגש עם מנהיג "אמל", נביה כרי, וחזר אלי עם תשובה שלילית גם על הצעה זו.

לכן בנסיבות הנוכחיות, כאשר אין עם מי לדבר בלבנון — ואלה שאולי אפשר לדבר אתם, התשובות שלהם שליליות — אני, כשר הביטחון, והממשלה כולה, לא נפקיר את שלומם של יישובי הגליל ותושביהם. והמדיניות הנקוטה עליידינו ומבוצעת עליידי צה"ל במשך למעלה משנתיים, או שנתיים, היא המדיניות שבה נמשך, בה נתמיד כל עוד ימישיכו ארגוני הטרור השונים בלבנון לפעול מתוך שטח לבנון נגד מטרות בישראל.

אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ד' תיכון:

תודה לשר הביטחון. אנו עוברים להצבעה. לפנינו שתי הצעות: האחת — לכלול בסדר-היום את הנושא שהעלה חבר הכנסת וילנר, והשנייה — להסיר את הנושא מסדר-היום. אני מעמיד להצבעה את שתי ההצעות זו מול זו.

ה צ כ ה

בעד ההצעה לכלול את הנושא

בסדר-היום של הכנסת — מיעוט

בעד ההצעה שלא לכלול את

הנושא בסדר-היום של הכנסת — רוב

ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום

של הכנסת נתקבלה.

של לבנון. הגבול הבין-לאומי, מיקומו ברור ובהיר. ולו היה בלבנון שלטון, לו היו כוחות ביטחון המסוגלים, כפי שקיים הדבר היום עם שלוש מתוך ארבע המדינות הערביות השכנות לנו, למנוע טרור גבול, לא היה חילל צה"ל אחד נמצא מתוך לשטחה הריבוני של מדינת ישראל.

את המצב בלבנון אין צורך לתאר בפני הכנסת. אולי חבר הכנסת וילנר יבחין בעובדה, שלפני כשלושה חודשים החליטה ממשלת סוריה לשגר ריבזיה של כוחות מיוחדים למערב-ביירות, למחצית בירת לבנון, כדי לקיים את הסדר והביטחון שם, עליפי בקשתה של ממשלת לבנון, משום שממשלה זו אינה מסוגלת להבטיח את הנעשה בבירתה. לא שמעתי כאן ביקורת על המעורבות הצבאית המסיבית הסורית בבירת לבנון מפי חבר הכנסת וילנר, ואני מבין מרוע.

לפני למעלה משנתיים ביצע צה"ל את החלטת הממשלה ונערך לאורך הגבול הבין-לאומי, הוקמה רצועת ביטחון, אזור ביטחון, בגיבויה של מדינת ישראל, בסיוע של צה"ל. היא נתונה לשליטת צבא דרום-לבנון, שהוא מיליציה לבנונית, המסתייעת, כמו כל המיליציות הלבנוניות, בגורמים מבחוץ.

אנו שומרים לעצמנו את חופש הפעולה — נוסף על פריסת צה"ל לאורך הגבול הבין-לאומי, נוסף על סיוע לצד"ל בקיומו של אזור הביטחון — גם לפגוע בכל מטרה של מחבלים שכוונתם להיערך ולפגוע בישראל, בכל מקום ובכל עת שנמצא לנחץ בלבנון.

לצערי, במסגרת החתירה להשיג את המטרה שהוגדרה על-ידי הממשלה למערכת הביטחון ולצבא-הגנה לישראל, נפלו בשנתיים האחרונות 18 מחיילי צה"ל, שניים נחטפו על-ידי הארגון השיעי "חיזבאללה", נווט ישראלי נמצא בידי ארגון "אמל". אבל המטרה שהוגדרה על-ידי הממשלה לצה"ל הושגה.

בשנתיים האחרונות לא נרצח, לא נהרג, כל אזרח ישראלי, יהודי או ערבי, כתוצאה מיוזמות הטרור בלבנון. המחיר, המחיר ששילמנו כדי להשיג מטרה זו, הוא מחיר כואב.

כל עוד יש טרור פעיל כנגדנו מלבנון, כל עוד אין ממשלה בלבנון, כל עוד אין כוחות צבא וביטחון לבנוניים המסוגלים לשמור על השקט — כפי שעושים זאת כוחות הביטחון של מצרים, ירדן וסוריה לאורך הקוויים בינם לכינינו זה 13 שנה כמעט — לא יהיה מנוס מקיום המדיניות הנוכחית, שאת עיקרה ציינתי קודם לכן.

לא יהיה אדם שרצון יותר ממני אם נגיע למצב שבלבנון לא יימצאו עוד ארגוני טרור המתארגנים והפועלים במטרה לפגוע בישראל. אבל כל עוד אין מציאות כזאת בלבנון, אין לישראל מנוס אלא להמשיך במדיניות שהיה בה סיום של המעורבות הצבאית המסיבית בלבנון, כשמידת הסיוע ומידת הנוכחות הישראלית באזור הביטחון מושפעת אך ורק מעוצמת הרצון לפגוע בנו על-ידי ארגוני הטרור. כשזה גדל, גדלה הנוכחות והפעילות שלנו. כשזה יקטן, נקטין את הנוכחות והפעילות שלנו. אין לנו כל עניין לשהות בלבנון. עלינו להבטיח שלום במובנו הפשוט והברור לקריית-שמונה, למטולה, למשגב-עם, לאיכרים, לשלומי ולנהריה, ואת זאת נעשה.

ו. הצעות לסדר-היום

האירועים בדהיישה

גאולה כהן (התחיה):

— — —

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
ולילדים הללו, חברת הכנסת כהן, הרוטנת כל הזמן. יש
שני הורים, לא רק הכיבוש. את אביו של המעשה הזה.

גאולה כהן (התחיה):

הורה אחד.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
למעשה כזה נחוצים שניים. ככל ביולוגיה נחוצים שניים
כדי להוליד ילד. לילד חוקי יש שני הורים: המחנה שלך
והכיבוש.

גאולה כהן (התחיה):

— — —

מסית לזה, מסית אותם ואומר להם בעצם
לשפוך דם.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אתם הוריו של אירוע דהיישה. הנסיכות והתנאים
הפוליטיים — — —

גאולה כהן (התחיה):

תמשיך לצרוח פה.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
לא נורא. זה עדיין במידה.

חברת הכנסת כהן, את מוכנה מעבר לרטינות גם להקשיב?

שולמית אלוגי (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אתה דורש ממנה יותר מדי.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

נראה שאם נולדים ילדים ואם יש פנים למצב הזה, יש גם
נסיכות פוליטית המייצגת את אירועי דהיישה. אמרתי
שאירועי דהיישה כמשל. אירועי דהיישה כסמל, מוכרחים היו
לקרות, והם לא הסיכוב האחרון. הם לא הסיכוב האחרון.
משום שבקרב היהודים ובקרב הערבים יש מי שידאג לכך
שיקומו וייוולדו בנים נוספים.

השיטה של המחנה הזה מעניינת מאוד, וכדאי לשים לב
להתפתחות ההיסטורית שלה. היעד הראשון, השלב הראשון,
המטרה הראשונה, היו הערבים. הרי הם אכן הנגף על דרך
הציונות השועטת והמעוותת הזאת של הימין. הם אכן הנגף על
דרכה של הציונות, ומאז ערכי הגדה הם יעד קבוע. אחר-כך
נוצר יעד שני, נולד לו יעד שני, מטרה שנייה. אלה היו כבר
היהודים חסרי הפשרה, אנשי המחנה היוני — הם הפכו
למטרה השנייה. גם הם אכן נגף על דרכה של הציונות השועטת
הזאת.

גאולה כהן (התחיה):

שיפסיק להעליב, להשמיץ וליצור מצבים כאלה.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת גאולה כהן, הנושא ארוך, את כל החצים —

— — —

גאולה כהן (התחיה):

יש גבול להסתה.

היו"ר ד' תיכון:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעות הבאות לסדר-היום.
מס' 5723, 5733, 5734, 5728, 5731, 5739, 5753 ו-5756.
בנושא: האירועים בדהיישה. יש שמונה מציעים. אני מבקש
להקפיד על הזמן. רשות הדיבור לראשון המציעים, חבר הכנסת
דוד צוקר, בבקשה.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מה עוד אפשר לומר
אחרי דהיישה? מה נאמר — שאמרנו לכם? שכל הנבואות
הקודרות וכל הנבואות החשובות מתממשות עכשיו? מה נגיד,
שבפסגת מול עיינו, שאמרנו לכם שבפסגת נוצרת כאן?
שבכרית המואזנים משני הצדדים תייצר לנו את הבלפסט
הזאת? שוב נגיד "אמרנו לכם"? נדמה לי שאמירה כזאת היא
בכחית נחמת המיואשים. אין מקום להגיד "אמרנו לכם", אף
שאפשר לומר זאת. צריך להמשיך במאבק.

כמה עגום וכמה עצוב שהשלטון הזה, ויחד אחרו כל
המערכת הפוליטית, היו וקוקים לאיש צבא אחד, שישפיל קצת
את העיניים המגולגלות למרום של השלטון הזה ובאופן פשוט,
בהיר, אלגנטי, יכנה את המעשה ואת האנשים בשם — נבלה.
נבלה הוא כינה את המעשה, וכרכים — העושים את הנבלה
הם נבלים. בעברית, הרבים של נבלה הם נבלים.

הפעם צריך כנראה להגיד כבר משהו אחר, ולא רק:
"אמרנו לכם". צריך לומר שאירועי דהיישה הם בניו החוקיים
של הכיבוש הזה, וצריך לומר שבכיבוש הזה "ליל הבקבוקים"
של הבריה המזורה הזאת, דניאלה וייס, מוכרח היה להתרחש,
צריך היה לקרות.

בני שליטא (הליכוד):

זה נכון, אבל — — —

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

דהיישה אינו הבן הראשון ואינו הבן האחרון. מתיישבי
עופרה שהלכו לרמאללה כבר לפני כמה שנים, גם הם הילד
החוקי של הכיבוש הזה ומעשיהם היו צריכים לקרות, היו
מוכרחים להתרחש. לילות חלחול, חמישה, שישה ועשרה
לילות חלחול, בכיצוע חושבים מקרי-ארבע, היו צריכים
לקרות, הם לא היו יכולים אלא לקרות.

ב-1982, וגם זה מוכרח היה להיות, נהרגו שבעה ערבים,
חבר הכנסת שליטא, נהרגו בידי חסידיו. שבעה ערבים נהרגו
בגדה בשנת 1982 לא מאש כוחות הביטחון ולא מאש צה"ל
אלא מאשם של הפוגרומיסטים הללו; וגם זה חייב היה לקרות,
וגם זה הילד החוקי של הכיבוש הזה.

ומעל כולם — ה"בן יקור לי", המחתרת הזאת, גם היא
אינה ממזר של הכיבוש, גם היא ילד חוקי של הכיבוש הזה;
ה"בן יקור לי" הזה, המחתרת הטרוריסטית.

אולי בהקשר הזה ראוי היה לשאול את שר הביטחון —
יש משהו שכותב לו כאן את הדברים, כי הוא ביקש להתנצל
על שעזב לכמה דקות — אולי אפשר היה לדעת שהאירועים
בהיישה עומדים להתרחש? אולי צריך לדעת שיש מין
תכנונים כאלה בקרב הכנופיה ושמים יד על הרופק ומברורים
— קצת מודיעין? אשמח מאוד אם אקבל על זה תשובה, כי זו
באמת שאלה עם סימן שאלה בסופה.

הרי קופה של שרצים כבר תלויה מאחורי האלוף הזה, ולכן אין להתפלל. זה לא גיבוי למתנחלים, זה לא גיבוי למה שהיה בדיהישה.

חבר הכנסת שליטא ביקש בכלל "להטיל עוצר" על פיו של האלוף.

בני שליטא (הליכוד):

לא, על פיו של חברך לסיעה.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אפשר להטיל גם מעצר אדמיניסטרטיבי. יש לי שורה שלמה של הצעות בשבילך.

בני שליטא (הליכוד):

חבר הכנסת שריר הציע להטיל עוצר על קריית-ארבע, לכן הצעתי להטיל עוצר על ישראלים הרוצים להטיל עוצר על יישובים יהודיים. לא על פיו של האלוף, בפירוש לא.

היור"ד תיכון:

חבר הכנסת בני שליטא, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. אתה עומד לעלות עוד מעט אל הדוכן, ואז תוכל להתייחס לדברים שלו.

אמנון לין (המערך):

— — —

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

האחרים אמרו דבר הרבה יותר אלגנטי. נאה: הביטור של מצנע לא מתאים. כלומר, הכעיה היא עם הביטור, הביטור לא מתאים, הביטור לא נאה.

מאיר כהן אבידב (הליכוד):

— — —

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

הנה, שמעתם גם עכשיו: הוא לא נאה לצה"ל. מי שרוצה "life show" — יש לו פה, לא צריך ללכת לעיתונים.

תגובת נאמן, לא כמפתיע: "יש לי הרבה סיבות שלא להתייחס באמון לדבריו של מצנע". אהה, הרי האלוף הזה הוא "שלום-עכשיוניק" ידוע, הוא היה בכנס היסוד של "שלום עכשיו". תאמינו לי, גם אני הייתי שם, ואני יודע את זה. זה היעד הרביעי, וגם הוא יהפוך לקבוע, ולצה"ל תתייחסו כפי שאתם מתייחסים לרבין. לוויצמן, לערבים ו"לשלום עכשיו".

עכשיו יבואו ויאמרו לי: תראה, אל תגוים, קצת פרופורציה, הרי הקיצונים מקלקלים את השורה. למשמע התיוה הידועה הזאת, שאלה הרי רק מעשיהם של קיצוניים, הרוב רוצה בשקט ובשלווה, כמעט אמרתי: בלה-בלה. לא, יש ראשונים ויש מי שסוגר רווחים, יש מי שהולך קצת קדימה, כמה צעדים קדימה, ויש מי שסוגר רווחים, וכל ההבדלים הם בחצאי טונים, כרבעי טונים, בניואנסים קלים. הם יסגרו רווחים יגיעו עד למקום שבו עומדים פורעי דהיישה, פורעי דהיישה משני הצדדים.

עד עכשיו, למשל, הכרתי בתנועת החרות את מחנה שמיר, מחנה ארנס, מחנה לוי ומחנה שרון.

מרים גלזר-תעסה (הליכוד):

שמיר וארנס זה מחנה אחד.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אה, זה אחד? אה, יש שלושה מחנות, לסירוגין. בוא נאמר: מחנה ארנס, לסירוגין.

היור"ד תיכון:

חברת הכנסת גאולה כהן, אני קורא לך לסדר בפעם הראשונה.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

היעד השני היינו אנחנו, כפי שכבר אמרתי. גם אנחנו, גם אנשי המחנה היוני, המתנה מתוך, מהורים אכן נגף על דרכה של הציונות, ומאז גם אנחנו יעד קבוע.

אחר כך, היסטורית, נתקלו ביעד השלישי. היעד השלישי היה כבר מערכת הביטחון. אפשר למלא את האולם הזה בציטוטים ממה שאמרו אותם מתנחלים על מר בגין אחרי שהוא ביטל את המעצרים המינהליים. אפשר למלא את הפרוטוקול בדפים של ציטוטים מדברי המתנחלים אחרי שבוטלו הגירויים על-ידי בגין. אחר כך יוצמן — גם הוא אכן נגף על דרכה של הציונות, עכשיו גם רבין, רבין רוצח? אני ראייתי את זה כתוב. תבקרו אותו ככל שתרצו, גם אנחנו לא נחסוך את שבטנו ממנו. רבין רוצח? מישוה מן המחנה הזה גינה אותו? והם לא קיבלו גיבוי?

גאולה כהן (התחיה):

תעשה הפגנה.

בני שליטא (הליכוד):

קצת פרופורציה. קצת פרופורציה, חבר הכנסת צוקר.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

נכון, קצת פרופורציה, כי הוא לא רוצח.

בני שליטא (הליכוד):

ודאי שהוא לא רוצח. מישוהו אמר שהוא רוצח?

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

קצת פרופורציה. מישוהו מן המחנה שלכם גינה אותו? מישוהו גינה את מי שכתב על זה?

מרים גלזר-תעסה (הליכוד):

אתה עוד לא היית פה, אבל מה שאמרו על ראש הממשלה בגין — — —

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

חברת הכנסת גלזר-תעסה, בימים האחרונים נתקלנו כגורם הרביעי העומד על דרכה של הציונות הדורסנית. היעד הזה הוא עכשיו צה"ל, עכשיו גם הוא יהפוך ליעד קבוע, ממשי כשם שהיעדים האחרים הם יעדים קבועים. זה יתגלגל בסופו של דבר לכך שגם ידרשו פיטורי אלוף וידרושו פיטורי רמטכ"ל רק בגלל השקפות, או מה שנדמה כהשקפות — — —

גאולה כהן (התחיה):

אתם מעולם לא דרשתם?

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

— — — או רק משום שהוא עושה דבר פשוט ומוכן מאליו. הוא פשוט מנסה לעשות את הבלתי-אפשרי — להשליט מעט היגיון באזור המטורף הזה. ועל זה הוא ראוי לכינויים שהוא זכה להם. וגם הוא יהפוך ליעד קבוע. הרי המתנחלים לא עושים את זה לבדם.

אני מוכרח לומר, שהתפלאתי כשקראתי את דבריה של חברת הכנסת שרה דורון. היא אמרה שיחד עם הגינוי יש גם לומר משהו על שבירת החוק וכו'. על חבר הכנסת דוד מגן אינני מתפלל ולא צריך להתפלל. יש לו השקפות ברורות. אתמול שמעתי את הדברים בבירור. הוא כעצם אמר: קופה של שרצים תלויה מאחורי האלוף הזה. זה בלשוני, זה לא ציטוט.

מאיר כהן אבידכ (הליכוד):

המחנה הלאומי, זה הכול, איזה מחנות?

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, הרי הנושא אינו חרות.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אני ידעתי על המחנות הללו, אבל עכשיו קם מול עינינו מחנה חדש, גדול מהם, מכל אחד מהם לחוד, ואליו מתכנס עם עצום ורב מן המחנה הלאומי, המתקרא "לאומי", זהו מחנה דהיישה. אין מחנה ארנס, אין מחנה שרון, יש עכשיו מחנה דהיישה, ואתם חלק ממנו — מי שנחן גיבוי אפילו בחצי לשון, בשמן של רמיה.

אני יודע, ובוז אני רוצה לסיים, שיש הצעות לפתרונות טכניים בעניין דהיישה, כאילו הבעיה היא דהיישה. דהיישה היא המחלה, היא לא הבעיה; היא לא האירוע, היא הנסיבות. יש מי שמציע פתרונות טכניים: עוקף דהיישה. הרי עשינו כן — עשינו עוקף עזה, יש עוקף בירזית, יש עוקף בלאטה, עכשיו נעשה עוקף דהיישה. אני מציע ללכת על-פי ההיגיון הזה, ויש רק דרך אחת לפתור את העניין: עוקף הגדה המערבית. פשוט אי-אפשר להיות שם, כי כל זמן שנהיה שם, דהיישה תהיה רק משל וסמל. הדרך היחידה היא ללכת עם ההיגיון שלכם עד הקצה: לא רק עוקף בלאטה, לא רק עוקף עזה — גם עוקף הגדה המערבית. זאת הדרך.

יובל נאמן (התחיה):

אנחנו מציעים להוריד את דהיישה.

גאולה כהן (התחיה):

אתם מציעים גירוש, הא?

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה, רבותי, הוא גמר ויורד.

הנואם הבא — חבר הכנסת אלעזר גרנות, בבקשה.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

יובל נאמן (התחיה):

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת שולמית אלוני, יישאר לך כוח לאקריה ובידעם?

גאולה כהן (התחיה):

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת שולמית אלוני, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

גאולה כהן (התחיה):

היו"ר ד' תיכון:

אתן רוצות להפסיק?

בני שליטא (הליכוד):

תן לנשים לריב כיניהן, זה בסדר.

היו"ר ד' תיכון:

אל תעזור לי, חבר הכנסת שליטא, אל תעזור לי.

בבקשה, חבר הכנסת גרנות.

אלעזר גרנות (מפ"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, "האלימות — — —

גאולה כהן (התחיה):

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת גאולה כהן, שימי לב, אני מבקש ממך להירגע. חבר הכנסת גרנות אומר שהוא יפסיק ככל פעם שתקראי לו קריאת כיניים, ואני מסתכל על השעון, רואה את סדר-היום ושואל את עצמי מי יישאר כאן בסוף היום. בבקשה.

אלעזר גרנות (מפ"ס):

"האלימות אינה נזקקת למלים, לידתה במקום שבו פסקו המחשבה והדורשית" — כך כתב תומס מרטון בהקדמה לכתבי גנדי. את המחשבה חסרתם, על הדורשית אסרתם, ובמקום שבו פסקו המחשבה והדורשית נולדת כל יום מחדש האלימות, והיא, האלימות, אינה נזקקת למלים. שפתה היא אבנים ובקבוקי תבערה, ירי ודם ודמעות ויתמות ושכול.

למקום שבו פסקה המחשבה יש שם, ושם המקום הוא ירושלים, ושם המקום הוא תוניס ושם המקום הוא בגדד, ושם, במקומות ההם, גזור על הדורשית: שם, במקומות ההם, גזור על הניסיון לחדש תהליך של שלום; שם, במקומות ההם, מחודשים לבקרים רצח של ילד קטן או של ילדה קטנה, עונשים קולקטיביים, שרפת משפחה, מעצרים אדמיניסטרטיביים, פיצוץ בתים, הנחות מוקשים, גירוש אנשים, הפקעת קרקעות והקמת התנחלויות.

המופתים האלה נראים, האותות האלה נקלטים, ומפוענח חים לשפת השנאה המשתלחת כאש בכרמי שומרון ובשדמות בית-לחם, עד למקום ההוא שבו נולדת האלימות כל יום מחדש. גם למקום ההוא יש שם, ושם המקום הוא קריית-ארבע, ושם המקום הוא דהיישה.

לאש יש תמיד שועלים שנושאים אותה. כשהבן הבכור שלי היה בן שש סיפרתי לו את סיפור שמשון אשר שילח אש בקמות פלישתים, וסיפרתי לו כיצד השועלים, שניים שניים, נקשרו ולפיד בזנבותיהם ורצו לתוך הקמות והבעירו את האש. ופתאום הילד התחיל לבכות. שאלתי אותו: למה אתה בוכה? הוא אמר לי: מה היה הסוף של השועלים? ואז בפעם הראשונה ראיתי את התמונה הזאת של שני שועלים הקשורים בזנבותיהם והם שונאים זה את זה ואינם יכולים להיפרד, ובשנאתם הם רצים הלאה ומבעירים אש בכל הקמות, בכל השדות. והם רצים היום, יהודים וערבים, שועל יהודי ושועל ערבי ביחד, קשורים כלפיד האש הזה ומבעירים קמות בכל השדות.

אדוני היושב-ראש, חטא אחרון אינו משכיח חטא קדמון. והחטא הקדמון הוא קריית-ארבע, והאשמה הראשונה היא אשמת שומרון — סבסטיה.

גאולה כהן (התחיה):

יובל נאמן (התחיה):

את זה קשה לשמוע.

האינטרס המשותף, של כולנו, עד שלא תהיה לנו שליטה על מרכז המוח הזה, המפעיל את הידיים האלה, לא יהיו לנו לא שלום, לא שלווה ולא ביטחון.

הגיע הזמן שמישהו ייקח את הדברים האלה לתשומת לבו.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת מרדכי וירשובסקי, בבקשה.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אם אנחנו מדברים על האירוע שהוא אחד מני רבים, זה שקרה הפעם בדהיישה, הפוגרום בדהיישה —

יובל נאמן (התחיה):

אתה מתכוון לאשה שפניה הושחתו על-ידי אבן? על איזה פוגרום אתה מדבר?

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

גאולה כהן (התחיה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת יובל נאמן, גבירתי ורבותי, חברי הכנסת.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

גאולה כהן (התחיה):

ויקטור שם-טוב (מפ"ם):

היו"ר ד' תיכון:

חברות הכנסת, חבר הכנסת ויקטור שם-טוב, הגם אתה?

גאולה כהן (התחיה):

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת גאולה כהן.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה היה פוגרום צי"ק.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אני לא אתווכח עם חבר הכנסת יובל נאמן, שהוא בקי הרבה יותר ממני בפוגרומים.

יובל נאמן (התחיה):

נראה שידעת ההיסטוריה היהודית שלך באמת לוקה בחסר.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

השורשים של האירוע הזה הם שורשים עמוקים, לצערי הרב, וזרעו נטמנו לפני הרבה שנים. בשנת 1981 מונה עליידי היועץ המשפטי הקודם לממשלה צוות שמתפקידו היה לבדוק כמה מקרים של פגיעה בשלטון החוק כשטחים. לימים, לאחר עבודה של שנה, פורסם דוח-קצף המפורסם, ולאחר מכן, וגם זה לקח עוד שנה, הוא פורסם גם כרבים.

אלעזר גרנות (מפ"ם):

כן, אדוני, קשה לשמוע, לא יפה לשמוע, האמן לי שהייתי שמח לדבר דברים אחרים.

על כן, כשאנחנו באים לדבר על אלה שהרמטכ"ל אומר עליהם, כך קראתי בעיתון, שהם מעטים ואינם מייצגים את הרבים, וכמעט שהאמנתי, עד שקראתי גם כן בעיתון, שפרנסי קריית-ארבע סירבו להיפגש עם האלוף מצנע. ובכן, הם לא מעט, הם הרבה, והם הרבה מפני שאין כיבוש נאור, ומפני שכיבוש, כל כיבוש, מכבה גם את אורם של הנאורים שבכובשים.

יובל נאמן (התחיה):

הם פשוט חסו עליי, לא רצו לפגוע בכבודו.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אתה מייצג אותם?

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, רבותי, חברת הכנסת חייקה גרוסמן.

אלעזר גרנות (מפ"ם):

ואל תגידו לנו שהכיבוש הזה דרוש לביטחונה של ישראל, מפני שהכיבוש הזה כבר מומן הפך למלכודת למדינת ישראל. כי הכיבוש הזה הוא כיבוש שבו צה"ל מגן על עצמו, שבו צה"ל מגן על אלה שמיישמים את הכיבוש, אלה שקוראים להם מתנחלים, מתנחלים.

אני מתנגד למעצרים קולקטיביים, אני מתנגד לגירושים, אני מתנגד להריסת בתים, אני מתנגד למעצרים מינהליים. אבל אם נוקטים אמצעים אלה, יש לנקוט את האמצעים האלה במידה שווה, ומי שמפר את השקט — שמותיים של אלה ידועים, וזהותם ידועה — מתנערים מהם לשעה, גם מי שנחרדים לעתים מחרפת מעשיהם.

מדוע הם ממשיכים לשבת ביהודה ובשומרון? אותם לא צריך לגרש לירדן, אפשר להעביר אותם אלינו, את הבנים היקרים האלה.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

מה עשינו שצריך לגרש אותם אלינו?

אלעזר גרנות (מפ"ם):

לא עשינו שום דבר, אבל אנחנו צריכים לשאת בעונש של אחינו, בני עמנו. לא צריכים להטיל זאת על אחרים. להם לא צריכים לתת נשק ביד, אדוני שר הביטחון. הם לא ראויים לנשק הזה. זה לא נשק הגנה בידם, זה נשק התקפה בידם. כלפיהם צריכים לנקוט קו ברור ומדיניות מוצהרת ומבוצעת.

חנא סניורה הביא עד אבסורד את כוונת הסיפוח של כמה מאלה היושבים כאן בבית הזה, של כל אלה היושבים בבית הזה והם בעד סיפוח. קריית-ארבע מכיאה עד אבסורד את כל אלה שהם בעד התנחלות. עוד יגיע רגע שעל כל חושך יצטרפו לשמור שני חיילים — אחד לשמור עליו ואחד לשמור מפניו. ואז תיגמר הכריה הזאת, שיהודה ושומרון הם מגן למדינת ישראל.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כשיד פוגעת כך אתה מכה בה, אף-על-פי שאחזק ידע שהיא מופעלת על-ידי מרכז כלשהו במוחו של האדם המכה. לכן, יש לפגוע ביעד, אבל צריך לזכור את המקום ששם ניתנות הפקודות לאותה יד. ועד שלא תהיה לנו שליטה של מדינת ישראל, לא של מפלגה אחת, אלא של מדינת ישראל, של טובתה של מדינת ישראל, של

גובר יותר ויותר. אין ספק בכך שהמצב מחמיר. הן מצד הטרור והן מצד ההתייחסות של המתנחלים אל האנשים הגרים שם.

אני מצוין את הדברים האלה, משום שאנחנו שומעים את האנשים האחראים במועצת יש"ע ובמועצות האזוריות מוקיעים את המעשים הנעשים שם בצורה הרבה יותר כוטה מכפי ששמעתי כאן מפי חבר הכנסת יובל נאמן וחברת הכנסת גאולה כהן. אני שמח שהם מוקיעים את המעשים האלה, אבל ההתייחסות אל הפעולות האלה כאל פעולות של אנשים פורקי עול. חלק מהשוליים של המחנה ההוא — התייחסות זו אינה נכונה. זה חלק מכל פעולת ההתיישבות, מכל פעולת ההתנחלות שם.

הדברים מתבררים למי שמעיין ברוח הזה. מתברר למעשה שמשטרת ישראל, שהיתה מופקדת על החקירה, לא היתה יכולה לחקור את התלונות משום שהאזרחים שנגדם התלוננו, היוו המתנחלים, סיבכו לשתף פעולה עם המשטרה ועם פרקליטות המדינה, בטענה שהמשטרה ופרקליטות המדינה הן גורמים עוינים. זאת אמרו מתנחלים ב־1981 וב־1982 לגבי פרקליטות המדינה ולגבי המשטרה. ואתם מחפלים שבשנת 1987 מרימים יד על צה"ל או משמיצים אלוף בצה"ל? מישו כלל מתפלל על כך? השאלה היחידה היא רק למה היה דרוש כל כך הרבה זמן — מ־1982 עד 1987 — למה חלפו חמש שנים, כאשר מדברים על גורמים עוינים ומתכוונים למשטרת ישראל ולפרקליטות המדינה?

גאולה כהן (התחיה):

אפשר לשאול שאלה?

היו"ר ד' תיכון:

הוא כבר מסיים.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אני מציע לאנשי התחיה שלא להתווכח אתי אלא להתווכח עם דוח"ק, שפורסם בשנת 1982.

גאולה כהן (התחיה):

— — —

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

— — —

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אני יכול רק להוסיף שהיתה אז טענה — אני מקווה שהיום היא כבר איננה נכונה — בדבר התערבות של אנשי הממשל הצבאי בעבודת החקירה של המשטרה, ולהתערבות זו יש השלכה ישירה והיא בגדר הוספת נדבך על קשיי החקירה או על העדר היכולת לחקור: התערבות אנשי ממשל בתחום החקירות מחפרשת באופן טבעי כמתן גיבוי לחשודים. הווי אומר, אז הונוח היסודות לתפיסה שיש שם שלטון שאינו שומר על החוק, שלטון של אנשים שיש נשק בידם, והנשק הזה בא להשתלט בכוח הזרוע על אנשים אחרים ולכפות את מרות המתנחלים על החושבים כמקום. זו אידיאולוגיה, והאידיאולוגיה הזאת חיה בתוכנו. ידע שר הביטחון שאין לו עסק עם מקרה חד-פעמי או חריג, או עם אנשים בודדים, פורצי גדר, אלא עם אידיאולוגיה ברורה, יסודית ועקבית: בכל הכוח, כין שהגיבוי ניתן על-ידי הממלכה או המדינה ובין שאינו ניתן, להשליט את ההתנחלות על החושבים באזור. זה וילך ליתר שפיכות דמים וליתר שנאה, ודהיישה הוא רק אחד מהמקומות הרבים שזכור אותם בהיסטוריה עקובת הדם שלנו.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לסיים באזכור ריאיון מ־1979. אני משתמש בכוונה במסמכים עתיקים יחסית, כדי

הסיבות להקמת צוות המעקב הזה היו נעוצות בדאגה שהביעו הפרופסורים של האוניברסיטה העברית בירושלים ושל אוניברסיטת תל-אביב לקיום שלטון החוק במדינה. הם העלו את בעיית פעולות השיטור הפרטיות של מתנחלים באזור יהודה ושומרון, תוך פירוט שורה של אירועים, שבהם, לטענת כותבי המכתב, הפרו מתנחלים ביחידות או בקבוצות את החוק בעבירות שביצעו כלפי תושבי יהודה ושומרון. לטענתם, לגבי רבים מהאירועים לא היתה כלל חקירת משטרה.

אם כן, את הסיפורים בדבר פעולות של לקיחת החוק לידיים עליידי מתנחלים נגד התושבים ביהודה ובשומרון אנחנו שומעים כבר זמן רב. אין זו התפתחות של השבועות האחרונים, אין זו התפתחות של החודשים האחרונים, אין זו תוצאה של ההחמרה הקיימת, ואין ספק שהיא קיימת, בתחום הטרור בשטחים. זה התחיל כבר בימים הרבה יותר רגועים, בשנת 1981.

אדוני היושב-ראש, גם בתי-המשפט העליון נדרש לסוגיה הזאת, וכבר ב־1981 הוא הביע בתקופות את דעתו בדבר לקיחת החוק לידיים בידי אזרחים. התכור שתושבי השטחים ביהודה ובשומרון מגישים תלונות למשטרה, ובדרך כלל המשטרה — אני מדבר על מה שקרה אז, ב־1981, וגם אגיד מדוע אני מביא את זה — לא היתה יכולה לחקור ולא חקרה את רוב המקרים האלה. התלונות שהם הגישו בשעתם נסבו בעיקרן סביב עניינים אלה: חקיפה, גרימת נזק לרכוש, איומים, איומים בנשק, יריות, הסגות גבול וסגירת מעברי דרכים לשדות ולבתי-עסק בערים.

כל הדברים האלה מתרחשים עכשיו, ולמי שאומר שזו תוצאה של זעם של אנשים הכוכים על פעולות טרור נגד יהודים — ואני נגד הטרור הזה ואני מבין את הזעם הקיים — עלי להזכיר שמעשים אלה של חקיפה, גרימת נזק לרכוש, איומים וכי' נגד האוכלוסייה הגרה בשטחים אינם תוצאה של הטרור המתגבר, אלא הם חלק אינהרנטי של ההתנחלות שם.

מיכאל איתן (הליכוד):

אינך יודע על מה אתה מדבר. אני מזמין אותך לבוא לסיור ולראות את הדברים שאחז מדבר עליהם עכשיו.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

אני מצטט מדוח שהוגש ונדון גם בוועדות של הכית הזה בשנת 1982 ובשנת 1983. את הדוח ערכו אנשי מקצוע מאוד

— — —

יובל נאמן (התחיה):

לא נייטרליים. אני מכיר אותם.

מיכאל איתן (הליכוד):

כדאי שתבדוק מי המאיים ומי המאומים ביהודה ובשומרון. מי חי בכיטחון ומי חי בחוסר כיטחון. כדאי שתבדוק את זה לפחות סובייקטיבית ובחיי היום-יום. אתה נמצא לא הרחק משם. כדאי לך ללכת לראות.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):

חבר הכנסת איתן, אני מספר על העובדה, שכבר בשנת 1981 ובשנת 1982 היו תלונות על התעמרות אכזרית ואלימה בתושבים באזור, עד כדי כך שבי-המשפט העליון המליץ המלצות, ובעקבות זה פעלה הממשלה באמצעותו של היועץ המשפטי לממשלה, אימצה את הדוח הזה והוציאה הנחיות לביצוע המלא, כדי שיהיה סדר בשטחים. הדברים האלה קרו ב־1981 וקרו ב־1982 ולא חדלו להתקיים מאז. ככל שההתנחלות מתגברת — והרי היא מתגברת — וככל שהלהץ

הפוגרום הזה גרם נזק לאינטרסים הישראליים, וגרם נזק לתדמית שלנו, ולפי הצרכי הוא גרם נזק לכל מי שלוחם למען המשך ההתנחלות היהודית ביהודה ובשומרון.

מעל במה זאת אני קורא לממשלת ישראל שלא להשלים בשום צורה שהיא עם כך שבבלי-לכה של ישראל ותחת שלטוננו ביהודה, בשומרון ובעזה יתארגנו מיליציות יהודיות פרטיות — ואלה יכולות להביא להתארגנותן של מיליציות נגדיות — ויהפכו את מדינת ישראל ללבנון שנייה.

מי שמתחיל עם מיליציות פרטיות יודע רק איך הוא מתחיל אבל הוא לעולם לא יודע כיצד תהיינה ההתפתחויות ומה תהיינה התוצאות. ההיסטוריה של היישוב היהודי המתחדש בארץ-ישראל לימדה אותנו, שעברנו פרק שחור, ולפי דעתי מצער מאוד מאוד, כשהתגבשו מיליציות יהודיות המתנגדות זו לזו, והסכו ליישוב היהודי הרכה סבל וצער עד היום הזה.

אני קורא לממשלה לנקוט את כל האמצעים כדי שלא נשלים עם הפרת חוק ועם כך שמיליציות פרטיות תיקחנה את החוק לידיהן.

עמדו כאן חברי כנסת שביקרו את הפוגרום, וללא כל ספק זה היה פוגרום — — —

גאולה כהן (התחיה):
ללא כל ספק פוגרום.

אמנון לין (המערך):
ללא כל ספק, חברת הכנסת גאולה כהן, זה היה פוגרום. גם אם לא נעים להשתמש במלה פוגרום, וזה מאוד לא נעים, אני הייתי יכול להסתפק במלה "האירוע" כדרישה. אבל, חברת הכנסת גאולה כהן — — —

יובל נאמן (התחיה):
לא רחוק משם, בחברון. ב-1929, היה פוגרום. תשתמש במלים אחרות.

אמנון לין (המערך):
כן, אבל באמת, חברת הכנסת גאולה כהן וחבר הכנסת יובל נאמן, גם אם לא נעים להשתמש במונח הזה, ולי קשה מאוד להשתמש בו, האירוע הזה אין לו תיאור אחר אלא — פוגרום.

גאולה כהן (התחיה):
אפשר לשאול שאלה?

הי"ר ד' תיכון:
לא.

גאולה כהן (התחיה):
— — —

הי"ר ד' תיכון:
חברת הכנסת גאולה כהן, חבר הכנסת אמנון לין, אינך עונה, תחקירם בבקשה.

אמנון לין (המערך):
חברי הכנסת, במצוות היושב-ראש.

אני רוצה לומר לכל החברים שדיברו כאן — חטאת שומרון, עוולת שומרון, חטא שומרון — אמר כאן חבר הכנסת רוד צוקר, שאין לנו שום דרך אחרת לעזוב, נעשה עוקף אחד כללי, פשוט נצא מהשומרון. חברי הכנסת, אנחנו לא נמצאים בשומרון, ביהודה ובעזה מפני שיום אחד כהיר החלטנו שצריך

להראות שמה שקרה בשבועות ובחודשים האחרונים אינו אלא תולדה טבעית של אירועים ישנים יותר. כפי שאמר חבר הכנסת צוקר, זה היה מוכרח לקרות, מפני שהתעלמנו מזה, אבל לולא התעלמנו מזה, ואילו היו הממשל, המדינה והכנסת ערים לכך ונוהרים מפני ההתפתחויות הללו — שהרי הסימנים היו כתובים בעיתונות, ולא רק על הקיר, והופיעו בחיבורים ובגילויי עמדה — זה לא היה קורה. ובכן, ב-1979, אדוני היושב-ראש, בריאיון על ההתנחלות ביהודה ובשומרון, אמר אנשי "גוש אמונים": זה לא יהיה מאבק צמחוני. הם אמרו שאם הממשלה לא תחליט על התנחלויות, הם יקימו התנחלויות בלתי חוקיות. זה היה בריאיון שערך אהרן דולב, אדם שאינו שייך למחנה השמאלני הנורא והמפחיד, ב"מעריב" של חג, מתשרי החש"ס, 12 באוקטובר 1979. בסיום הריאיון הוא שאל: "האם מבצע פריצת טבעת החנק" — טבעת החנק היתה שהממשלה, ואז היתה זו ממשלת הליכוד, שלא נתנה להתנחל — "צופן בחובו עימות אלים עם כוחות הכיטחון וזרועות החוק במדינה?". כאמור, זה היה ב-1979. התשובה היתה: "התשובה לשאלה זו תלויה במידה רבה בהתנהגות ממשלת ישראל" — הממשלה בראשותו של בגין. כבר אז, התנהגות כלפי המדינה ודבריהם של האנשים בשטחים, אנשי "גוש אמונים", היו כעירובן מוגבל. הם אמרו: אם ייתנו מה שאנחנו רוצים, ניעתר, נישמע להם; לא ייתנו, ננהל את הוויכוח בצורה אלימה וחרפה, כפי שאנחנו רוצים.

אם כן, אירוע דהיישה הוא לא רק פועל-יוצא של ועם המתיישבים, הוא גם שלב בהתפתחות נוראה, שאם לא נרע לעצור אותה, נישטף בנחיל דם וכשנאה שלא ידענו כמותה.

הי"ר ד' תיכון:
תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת אמנון לין, בבקשה.

אמנון לין (המערך):
אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חבר הכנסת בנימין בן-אלעזר נאלץ מסיבות אישיות לצאת לאירוע מסוים. נחבקשתי להביא את הנושא במקומו.

ריקטור שטייט (מפ"ם):
אתה מביע את דעתו של חבר הכנסת בן-אלעזר או את דעתך?

אמנון לין (המערך):
שאל את חבר הכנסת בן-אלעזר אם אני מזדהה עם הדברים או לא.

גאולה כהן (התחיה):
— — —

אמנון לין (המערך):
חברת הכנסת גאולה כהן, אני מבקש לנסות לדבר ללא הפרעות.

הפוגרום שביצעו קצינים מתיישבים, יהודים, חסרי כל אחריות במחנה דהיישה גרם נזק חמור ביותר למדינת ישראל, לתדמיתנו ולצידוק שלנו להמשיך ולהחזיק בשטחים ששותרו ב-1967 עד שנגיע להסדר של שלום בינינו לבין ארצות ערב.

מיכאל איתן (הליכוד):
מה יהיה אז?

אמנון לין (המערך):
על זה תיחקר נדבר.

חברי הכנסת, אני אומר בכל הכנות, אם אנסה לסכם לעצמי את הדיון הזה — כל דיון שלנו בשאלת יהודה ושומרון מעורר יצרים ומלהיט את האווירה.

חברי הכנסת, הדבר הרלבנטי ביותר בוויכוח הזה הוא החלק הראשון שדיברתי עליו. החלק השני של נאומי מופנה כולו לממשלת ישראל. באחת הפעמים שעמדתי כאן ודיברתי, הזהרתי ואמרתי: אם ממשלת ישראל לא תשכיל להפעיל מדיניות של ענישה מרחיפה נגד מעשי טרור וחבלה, שאינם באים רק מהשטחים המשוחררים אלא גם מלב לבה של ישראל, לא נוכל למנוע לקיחת החוק לידיהם של אזרחים, גם אם אנחנו מתנגדים לכך ושלולים זאת בתכלית השלילה. אמרתי את הדברים האלה הרבה לפני שנתגלתה המחלוקת היהודית-אמריקאית. כשם שהחברים שדיברו כאן אמרו שדהישה היא פועל יוצא מהחוקת השטחים והם מציעים לנו להתפרק מהם מבלי שהם מבטיחים כיטחון למדינה, אבל אני אומר, התארגנות, פוגרומים ואירועים כאלה, מצעים כמו שהיו, הם תולדה בלתי נמנעת של העדר ענישה מרחיפה. על פיגועים, טרור ורצח של יהודים חפים מפשע וחסרי מגן.

מאיר כהן אבידב (הליכוד):
כולל פסקדין מוות.

אמנון לין (המערך):
כולל פסקדין מוות, אינך יודע את דעתי?

מאיר כהן אבידב (הליכוד):
תצביעו כאומץ לב.

אמנון לין (המערך):

כשאני מדבר על ענישה מרחיפה אינני מתייחס רק לפסקדין מוות, ואני יודע לסווג למי כן ולמי לא, לאילו מקרים כן ולאילו מקרים לא. אני מדבר על ענישה מרחיפה, על ספיספ גדול של ענישה מרחיפה, ואני אומר את הדברים האלה באוזני ממשלת ישראל. מי שבגלל היסטוריה ימנע מאתנו את מדיניות הענישה המרחיפה יגרום לכך שנעמוד כאן בכיור אחר כיור, בדיון אחר דיון, אבל לא נוכל לשכנע לא רק את המתיישבים בשטחים, אלא גם את אנשי חיפה שלא יתארגנו בשכונת דניה כמו לאחר הרצח של דני כ"ץ ודפנה כרכון. עוד מעט והיתה קמה מיליציה מקומית בחיפה, וכך זה יהיה בכל מקום בארץ.

חברי הכנסת, אנחנו מגנים את הפוגרום המצער והמעצב של המיליציה היהודית הפרטית חסרת האחריות בדהישה. אבל אנחנו קוראים לממשלת ישראל להפעיל מדיניות של ענישה מרחיפה נגד טרור בשטחים ובישראל ונגד כל אפשרות של התארגנות של אלמנטים מסיתים שיעכרו את האווירה ויקשו עלינו את הדרך שאנחנו הולכים בה — עם כל הוויכוחים הקיימים בינינו — ואת מימוש הכוונות הרציניות של קואליציה רחבה ביותר ככנסת לחפש דרכים להסדרים מתקבלים על הדעת בינינו לבין המדינות הערביות, שבתוכן ישולב גם הציבור הערבי הפלשתיני המתגורר בשטחים.

אני קורא לממשלה להאזין להתראות האלה; אם לא בעבר, אז לפחות בשביל העתיד.

הי"ר ד' תיכון:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת תופיק זיאר, בבקשה.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

אדוני היושב ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להכיר לכית הזה, שגם בשעות האלה ממש נמשכת עדיין פעולת כוחות

לכבוש ולשחרר את השטחים שלנו. אנחנו נמצאים שם כתוצאה של איבה ערבית בלתי מתפשרת והכרות מלחמה. למעשה, זו היתה מלחמת השמד נגד היישוב היהודי, וכשעמדה בפנינו הברירה, וכשעמדנו בפני הכרירה, האם נסכים — — —

יאיר צבן (מפ"ם):

גאולה כהן (התחיה):

הי"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת גאולה כהן, אני קורא לך לסדר בפעם השנייה.

אמנון לין (המערך):

וכשעמדה בפנינו הברירה והיה עלינו להחליט בין שתי אפשרויות, או שהם יצחו ויכבוש אותנו או שאנחנו ננצח ונכבוש אותם, העדפנו את האפשרות השנייה, כדי שלא להיות משומדים. אני לא אשתתף בספורט האופנתי הלאומי שלנו, לאחר 20 השנים שחלפו ממלחמת ששת הימים, שנכפתה עלינו, ואומר: סליחה, ניצחנו אז. אנחנו ניצחנו מפני שנכפתה עלינו מלחמה ובלית ברירה יצאנו למלחמה זאת, וטוב שניצחנו ואנחנו הכובשים, המשחררים; ולא הם הכובשים ואולי, מי יודע, המשמידים.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
דברי אלוהים חיים.

אמנון לין (המערך):

זוהי האמת לאמיתה. אבל, חברי הכנסת, אנחנו נמצאים בשטחים, ואנחנו מנסים להשיג הסדרים מדיניים, והסדרים מדיניים מחייבים אותנו, קודם כול, כשליטים בשטחים, לדאוג לסדר, לביטחון ולשמירת החוק כלפי כל התושבים המתגוררים שם.

דווקא מפני שאנחנו מצביעים על כך שלא אנחנו הם אלה שהתחילו, ולא הלכנו לשם כדי לשחרר, אף שיש לנו זכות היסטורית על השטחים, אלא מפני שנכפתה עלינו מלחמה ואנחנו מחפשים דרך לשלום — אין דבר מסוכן יותר, ומעכיר את תדמיתנו יותר מאשר קבוצות האנשים, ואפילו הם מאמינים כמה שהם מאמינים, הלוקחות את החוק לידיהן ומסלפות לא רק את דימוי אלא את המאבק שלנו להשיג פתרונות מדיניים.

חברי הכנסת, יש בינינו ויכוחים באשר לפתרונות המדיניים. יש ויכוחים בין המערך ובין הליכוד. יש ויכוחים עם התחיה. יש רק מיעוט קטן בעם שקם ומציע לנו להסתלק מהשטחים — בלא הסדרי ביטחון, להסתלק מכל השטחים. אין בקונסנסס הלאומי הרחב ביותר רבים ואחרים שיעצו שבוים בהיר אחד נלך ונסתלק מהשטחים. אף שכל אחד מאתנו יודע, שהבעיות בשטחים רבות ונוכחותן גורמת לנו כל יום בעיות חדשות, עם זאת, מעולם לא קיבלנו, והרוב הגדול בארץ לא יקבל, את עצות אחיזתופל האלה, שיבואו ויאמרו לנו: צאו משם והכול יהיה בסדר.

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
תמורת שלום אמת.

אמנון לין (המערך):

מלים ריקות לא ישכנעו אותנו. רק משאומתן אחראי ורציני שמטרתו היא הכטחת הביטחון ומניעת אפשרות של הישנות מלחמות נגד מדינת ישראל — רק זה ישכנע אותנו.

שעבר, בחודש מאי, נעצרו למעלה מ-50 איש. מעצרים כרצון גם שלושה ימים לפני המתקפה הזאת, לפני הפוגרום הזה, וגם אחריו. גם שלושה כרצון מעצרים נגד אותם אנשים שהשתתפו בהגנה על עצמם, על בתיהם ועל משפחותיהם.

זה חלק מכל מסע הגברת הדיכוי נגד מחנות הפליטים. שלטונות הכיבוש מתרכזים בעיקר בשני דברים: בדיכוי מחנות הפליטים ובפעולות נגד האוניברסיטאות. זה חלק מתוכנית. אף אחד לא ישכנע אותנו שזה דבר מקרי, או תשובה על דבר קונקרטי כלשהו. זאת תוכנית שמטרתה להפוך את החיים של האנשים בשטחים הכבושים לחיי גיהנום. האם אנחנו לא זוכרים מה קרה לתוכנית של השר ארנס נגד מחנות הפליטים, לפני כשנתיים? — "גילוח" מחנות הפליטים. ולפני זה קראו השר בן-פורת ושרים אחרים לתוכנית הזאת בשם "העברת מחנות הפליטים".

האוניברסיטה של בירזית סגורה ארבעה חודשים, עד ה-13 באוגוסט. מכללת אבירדים נסגרה לפני כמה ימים למשך שבועיים — וזו לא פעם ראשונה ולא פעם עשירית: אוניברסיטת "א-נג'אח" בשכם נסגרה לשלושה חודשים במשך שנת הלימודים 1986/87. אין אוניברסיטה, אין בית-ספר תיכון ואין מכללה שלא נסגרו פעמים מספר בתקופה האחרונה.

הדיכוי איננו רק בתחומים האלה. הדיכוי הוגבר בצורה מחמירה מאוד מאז סתיו 1986. כמה אנשים נהרגו ונרצחו בגדה וברצועת-עזה, ואשה נהרגה ברמת-הגולן. הקורבן האחרון הוא ילד בן 15 שנים, עזאם ערנט, שנרצח רק ביום שישי שעבר בשכם. מאות עצורים אדמיניסטרטיביים נמצאים בבתי-הסוהר. הרבה אנשים גורשו בתקופה האחרונה והיו גם מעצרים אדמיניסטרטיביים של מנהיגי איגודים מקצועיים בגדה המערבית.

אנחנו עדים להסלמה נמשכת בכל השטחים הכבושים. אבל זה לא יביא לשלום. זה לא יביא לשקט בשטחים הכבושים.

אני רוצה לציין את האחריות האישית של שר הביטחון, מר רבין, שמתגאה בכך שפעולות הדיכוי בשטחים הכבושים הוגברו בזמן כהונתו. אני חושב שעליו להסיק את המסקנות מהמצב הזה ולתת את הדין כאחראי ישיר למה שקורה בשטחים הכבושים.

מוטלת אחריות כללית על הבית הזה ועל הממשלה הזאת. היא האחראית העיקרית היחידה בכל המדיניות הזאת. רבותי, אתם יצרתם את המפלצת הזאת שקוראים לה המתנחלים הגזעניים והפאשיסטיים בשטחים הכבושים. המפלצת הזאת והכיבוש, שניהם סרטן ומחלה מאמרת, שאוכלת בלב-לבה של המדינה ובלב-לבו של העם הישראלי. יש להפסיק את המדיניות הזאת ולהתחיל לחשוב מחדש ובצורה אחרת.

אני קורא לכם, אני קורא לבית הזה ולכל האחראים: הסירו יריכם מעל מחנה הפליטים דהייש, הסירו יריכם מעל מחנה הפליטים בלאטה וממחנות הפליטים האחרים, הסירו יריכם מעל האוניברסיטאות, הסירו יריכם מעל העם הערבי הפלשטיני. שלום צודק הוא אפשרי, הוא אפשרי קודם כל למדינת ישראל ולעם הישראלי. אבל השלום קשור תמיד בצדק, והוא אפשרי על בסיס נסיגה כללית מכל השטחים שנכבשו ב-1967 ועל בסיס העיקרון של דו-קיום של שני עמים, שתי מדינות, זו בצד זו, בשלום ובהכנה הדדית. תודה רבה.

היידר ד' תיכון:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת יובל נאמן.

הצבא, פעולה שהתחילה אתמול בלילה, נגד מחנה הפליטים דהייש.

הכוחות הגדולים של הצבא התחילו את הפעולות אתמול בלילה, הכריזו על עוצר והתחילו בסריקות מבית לבית, תוך שימוש בגז מדמיע וכיוריות. פתחו חזית מרחבית חדשה נגד מחנה הפליטים דהייש ותושביו חסרי המגן. ברור שבוצעו גם, כפי שפורסם, מעצרים נרחבים.

אייאפשר להאמין שהפעולה הזאת של צה"ל באה כתגובה או כתשובה על זריקת האבן על אוטובוס או על מכונית בליל אתמול. נניח אפילו שזה קרה, זה בכל זאת לא יכול להצדיק פעולה כמו זו שבה התחיל צה"ל אתמול. ברור לי שהפעולה הזאת באה לנקום את נקמת הכיבוש וגם את נקמת המתנחלים עצמם, במטרה לשכור את תושבי מחנה הפליטים דהייש, להכניע אותם ולנקום בהם על עמידתם ההירואית נגד הפוגרום שהמתנחלים רצו לבצע במחנה.

זה מוכיח שהכנופיות של המתנחלים, הכנופיות המזוינות הפאשיסטיות מצד אחד, וצבא הכיבוש מצד שני, באים להגשים מטרה וזה נגד התושבים של מחנה הפליטים דהייש.

חברי הכנסת, כל בעלי המצפון במדינה הזאת וכל הדואגים ליחסי שלום בין שני העמים מזועזעים עד עומק נשמתם ממבצע הדיכוי הזה נגד מחנה דהייש, דיכוי המבוצע על-ידי המתנחלים, דיכוי המבוצע על-ידי כוחות הכיבוש הישראליים.

בשבת בלילה באו 150 — 200 מתנחלים, כנופיות מזוינות, לבצע פוגרום. התקיפו את המחנה כיריות ובאבנים, שרפו מכוניות, התקיפו בתים. אנחנו, חבר הכנסת תופיק טובי ואני, שמענו את הדברים האלה כאשר ביקרנו אתמול במחנה דהייש. שמענו שם כל מיני דברים מזועזעים. אבל, חברי הכנסת, "ליל בדולח" זה במחנה דהייש לא היה הראשון ולא האחרון מסוגו, ולא רק במחנה דהייש. "ליל בדולח" היה במחנה דהייש. במחנה בלאטה, בחלחול, בכל מקום. עשרות "לילות בדולח" כאלה היו. זאת האמת לאמיתה.

ההתקפה נמשכת שעה שלמה. המתקיפים מכינים את ההתקפה הזאת ימים מספר מראש. איפה השכ"כ? האם הוא לא ידע על ההתקפה שמכניות הכנופיות האלה? איפה כוחות הצבא, כדי למנוע את זה? רק דבר אחד —

בני שלטא (הליכוד):

השכ"כ עסוק בטוריסטים — — —

תופיק יואד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— דבר אחד נמנע מהמתנחלים להיכנס למחנה ולבצע בו פוגרום, וזו עמידת האמיה וההירואיות של תושבי המחנה. שרצו מיד להגן על עצמם. אבל מה שלא הצליחו להגשים המתנחלים, מנסים כוחות צה"ל להגשים החל מיום אתמול.

חברי הכנסת, פעולות הדיכוי נגד המחנה הזה נמשכות כל הזמן, ובמיוחד בתקופה האחרונה. זה מחנה של פליטים? זה גטו. זה גטו גם מבחינה פיסית, ולא רק בשל הדרך שבה מתייחסים אליו. זה גטו סגור מכל הצדדים בגדר, וממש בשעות אלה, שבהן אנחנו מדברים כאן, משלים הצבא את הגדר.

הפשיטות של הכנופיות הפאשיסטיות המאורגנות האלה נמשכות כל הזמן, וכך גם פעולות הדיכוי של צה"ל. יותר מ-100 עצירים ואסירים מבני המחנה הזה נמצאים בבתי-סוהר בשטחים הכבושים. 12 מהם עצורים אדמיניסטרטיביים. רק באפריל שנה זו כרצון מעצרים של למעלה מ-40 איש. בחודש

בחרון, לפוגרום שהיה בה בשנת 1929 — אראז אנחנו מכנים מה זה פוגרום, לקרא פוגרום לאותה הפגנת נגד — ואם היה שם מישהו שהתפרע, המטרה תגלה זאת והוא יעמוד לדין, יכול להיות שהם ירו, אני שמעתי שגם חיילים ירו, אינני יודע מה היה שם, את זה המטרה תחקור — להפוך את זה לאירוע היחיד והמיוחד, זהו הפוגרום?

כאשר אלוף הפיקוד השתמש במלה "נבלה", אני חברי הכנסת, ביקשתי לבדוק בקונקורדנציה אילו מעשים "כתנ"ך" מכונים במלה "נבלה". בספר בראשית, המעשה של אונס דינה בשכם נקרא "נבלה". גם זה היה בשכם, לא רחוק מהמקום שבו נמנע ראשו של רמי חבה, על כל פנים, זה מעשה הנקרא "נבלה".

נזכרות חמש פעמים כאלה. המעשה השני הנקרא "נבלה" הוא מעשה עכן; המעשה השלישי — בירמיהו נאמר "נבלה" על כלל מעשי יואף; בשופטים — מעשה פילגש בגבעה; בשמואל ב', פרק ג' — מעשה אמנון ותמר. אלה המעשים הנקראים "נבלה".

תופיק זייד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
יש מעשה רביעי — — —

היו"ר ד' תיכון:
חבר הכנסת זייד.

יובל נאמן (התחיה):
חברים בליכוד, קראתי בעיתון שחברנו, חבר הכנסת אולמרט, הצטרף לדברי אלוף הפיקוד ואמר, שבאמת נעשה שם מעשה נבלה. מסרו לו בבקשה למה קוראים בעברית "נבלה". אני חושב שכדאי שהוא יבדוק את עצמו, אם הוא אכן אישר את המלה הזאת.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
אתה מתחייב לרסן את ההתקפות?

היו"ר ד' תיכון:
חבר הכנסת ויינשטיין.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

היו"ר ד' תיכון:
חבר הכנסת מיעארי.

יובל נאמן (התחיה):
כאשר אלוף פיקוד משתמש במלים האלה ושופט שיפוט ערכי, אני מציע לקרוא את "הארץ" מהיום ואני מבקש מהצד השמאלי של הבית לבדוק האם הם רוצים שאנחנו נהיה כמו ארגנטינה ומקומות אחרים. ב"הארץ" יש שני מאמרים שאינם עוסקים בצד שלנו של המפה, ואחד מהם מתפעל מזה שהנה יש גנרל המוכן להחליף את הפוליטיקאים ולומר את הדברים האלה, וכו'. אנחנו יודעים שהגנרל הזה כבר עשה זאת פעם אחת, במלחמת לבנון.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
הוא מצר על כך.

היו"ר ד' תיכון:
חבר הכנסת דוד צוקר.

יובל נאמן (התחיה):
אז הוא דרש שהשר שלו יתפטר. אני חושב, חברי הכנסת, שמי שחושב באופן כן שתפקידו של הצבא לבצע את המדיניות האזרחית, ישאיר לשר הביטחון ולחברי כנסת לומר מה שיש

יובל נאמן (התחיה):

חברי הכנסת, שמענו כאן, הייתי אומר, תרכיז מאוד רציני של איפה ואיפה ואולי של צביעות. אני מצטער על שכמה מן הדוברים לפני אינם נמצאים פה. אני מקווה שתחבר הכנסת שם-טוב ימסור לחבר הכנסת גרנות ולאחרים את מה שאני אומר.

לגבי השאלה, איפה מתחיל החטא הקדמון — הוא ציין את אשמת שומרון ואת ההתחלות השונות. אני רוצה לומר לו, שאם כוונתו לומר, כפי שאמר פעם השר חיים בר-לב, שאם לא היינו שם לא היו קורים הדברים האלה, הרי גם קיבוץ שובל, גם הוא אם לא היה שם, כל מיני דברים לא היו קורים, אפשר לקחת מן ההיסטוריה של המדינה גם מה שקרה בנגב בשעתו וכו'. אין כל ספק שבעיות ארץ-ישראל היו פשוטות יותר אילו לא ניסה העם היהודי לשוב לכאן. ברור שאז היו נלחמים פה גורמים אחרים.

היו"ר ד' תיכון:
חבר הכנסת צבן, אתה כל פעם נכנס, זורק קריאה ויוצא. הגיע הזמן לצאת.

יובל נאמן (התחיה):
אינני אומר שאם לא היינו פה בארץ היה פה שקט. ראינו מה שקורה בלבנון בלי שנהיה שם, וזה מה שיכול להתרחש כנראה גם פה. מכל מקום, הבעיות האלה לא היו קיימות אילו לא היינו בחברון, בקיבוץ שובל ובתל-אביב. לעשות עוקפים ולהסתלק — הואיל ובתחנה המרכזית ברחובות הניחו שתי פצצות, צריך אולי לעקוף את רחובות ועוד מקומות אחרים.

שמענו על אלימות. לא שמעתי שום קריאת התפעלות מצדו של נציג אחד של השמאל הישראלי למראה הפגנת היחיד של הרב לוינגר, שהיתה סמל של אי-אלימות. הוא עמד שם מול דהיישה כארבעה חודשים ולא מש משם. אמרו: אתה יודע, היו צריכים לשמור עליו.

חברי הכנסת, תחליטו אחת משתיים — או שבאמת צריך לשמור עליו, וזה תפקידו של צה"ל, ואז לא צריך לבוא בטענות; או שבאמת צריך לתת למתנחלים להקים משמר אזרחי והם ישמרו על עצמם. זה, חס וחלילה, זה המליציות. ובכן, אל תבואו בטענות על כך שצריך לשמור. אנשים מוכנים לשמור על עצמם.

הרב לוינגר עמד ארבעה חודשים והפגין הפגנת יחיד על דהיישה זאת, בדיוק אותה דהיישה עם אותן אבנים. העניין לא נולד בשבוע שעבר. לא שמעתי שום הזדהות, מאיש, לא חבר הכנסת אלעזר גרנות ולא חבר הכנסת דדי צוקר ולא אחרים לא נסעו להזדהות אתו.

היו"ר ד' תיכון:
חבר הכנסת חיים רמון, אני יכול לעזור לך במשהו?

יובל נאמן (התחיה):
מאז מוטי אשכנזי, שהפגין לאחר מלחמת יום הכיפורים, לא היתה הפגנת יחיד כזאת ולא ראינו ביטויי הזדהות והערכה לאי-אלימות. רק בשבוע שעבר קרה מה שקרה לאותה אשה הרה שהושחתה פניה, ועל זה איש לא הגיב ואיש לא השתמש בשום מלה חריפה ומיוחדת. כאשר מתיישבים באים למחות לאחר השבת ומשליכים עליהם אבנים והם מגיבים — כאן נולד הפוגרום.

השתמשו במלה פוגרום. כאשר משווים את מה שקרה בדהיישה למה שאנחנו יודעים שקרה ליהודים באותה סביבה,

אכנים בדהיישה, גילו מחסומים בפני אפשרות שהצבא יפרוץ פנימה. זו דהיישה שעליה לא נשמעה מבחינה זו אף מלה אחת.

כיום אחמול נאלץ צה"ל לחסום את הדרך. אמר לי רפול שהוא חזר מבאר-שבע בלילה ורצה לעבור בכביש, אבל אמרו לו: זורקים פה אבנים וצה"ל מפנה את התנועה לאפיק אחר. על דהיישה הזאת, המשליכה את האבנים, שפנעה והשחיתה את פניה של אותה אשה, על דהיישה שגרמה לרב לוינגר לעשות הפגנת יחיד של ארבעה חודשים, הפגנה לא אלימה, שלא שמענו עליה מלה אחת של הערכה מהצד הזה של הבית — על דהיישה הזאת אין אף מלה אחת.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מיעארי, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

יובל נאמן (התחיה):

אם צה"ל ממלא את תפקידו כיאות, בסופו של דבר לא תהיה לו ברירה והוא יצטרך לפנות את בתי מחנה דהיישה 100 מטר משני צדי הכביש. הוא יצטרך לפנות אותם. יהיו ביניכם כאלה שיקראו לזה ענישה סביבית. אבל צה"ל בכל זאת צבא יעיל ולא תהיה לו ברירה, הוא יעשה כסופו של דבר את הדרוש. אולי אותו אלוף מצנע עוד יעשה את זה ונברך אותו על זה, ואז יהיה סדר גם בדהיישה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. הצעה נוספת לחבר הכנסת בני שליטא.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
ביום חעשה את זה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מיעארי.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

אתה כבר יכול לקרוא אותי לסדר בפעם השלישית ונגמר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מיעארי, אתה פשוט לא שומע, אבל יש לך קול גבוה.

בני שליטא (הליכוד):

רבותי חברי הכנסת, אדוני שר הביטחון, שמענו כאן שורה ארוכה של חברי כנסת, כולם, או רובם, מדברים על הדברים החמורים שקרו בדהיישה מהבחינה היהודית. אכן נכון, הדברים חמורים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת יובל נאמן.

בני שליטא (הליכוד):

אכן נכון, מדובר בדברים חמורים. אבל אתם מדברים כאן, מעל הבמה הזאת, בכל הזמן המוקצב לכם על מה שעשו כמה מתפרעים, שצריך להתייחס אליהם לפי אמות מידה פליליות, אתם שוכחים את מה שנעשה אחמול והלילה, מה שנעשה לפני שבועות ומה שיעשה בוודאי מחר ומחרתיים. אתם שוכחים את בקבוקי התבערה, אתם שוכחים את האבנים, אתם שוכחים מה קורה כאמת ביהודה ושומרון.

הבעיה היא בעיה יהודית? לחבר הכנסת צוקר יש תשובות, הוא מציע קווים עוקפים. מחר תהיה התפרעות. — — —

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
צריך לעקוף את כל הגדה המערבית.

להם לומר לגבי הנושא הערכי, ויעסוק אלוף הפיקוד בעשיית הסדר במקום.

ואם אתם אכן רוצים ומלמדים על דמוקרטיה שנה שלמה

חיים רמון (המערך):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת חיים רמון.

יובל נאמן (התחיה):

לימדנו את ילדי ישראל מה היא דמוקרטיה. חברי הכנסת, אני זוכר שיצחק שדה — — —

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מיעארי, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

יובל נאמן (התחיה):

יצחק שדה, וזכרנו לברכה, היה מודאג ממש דיון — הוא אמר לי את זה בשעתו — שמא ייקח כמה בחורים ויעלה על הכנסת. אי פעם היו ימים כאלה. ארליך אמר פעם משהו על אריק שרון, וכו'. אבל כאשר זה משהו מהצד שלכם — אז יש פתאום דממה.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
זה לא הצד שלנו, זה הצד של הצבא.

חיים רמון (המערך):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון.

יובל נאמן (התחיה):

צה"ל עושה את שלו, ואני סומך על כך שהמשטרה תעשה בדקיה ותמצא את הממצאים שלה שם — — —

חיים רמון (המערך):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

יובל נאמן (התחיה):

אשר לביטויים, חברי הכנסת, אני מציע שבארץ שבה מהצד הזה של "הקו הירוק", שגם לדעתכם אי אפשר לעשות בו עוקפים, שבו קרה מה שקרה לדפנה כרמון, לדוד בוקרה, לדני כ"ץ, למשה תמם, לרויטל סרי, לרוני לוי, לדוד מנוס, לעקיבא שאלתיאל, להדס קדמי, לדוד כספי, לדוד פלזן, למיכל כהן, ליאיר בן-יאיר — יש לי פה רשימה ארוכה מאוד — תשמרו את המלה "נבלה" למקום שהיא משתייכת אליו.

חיים רמון (המערך):

כל אלה היו מעשי נבלה נוראים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

יובל נאמן (התחיה):

היום יש פתאום דהיישה אחרת, היום גילו פתאום מצבורי

צריך להתייחס למעשים האלה באמות מידה פליליות, בפירוש כן. מי שעושה מעשים כאלה ישלם לפי אמת מידה פלילית.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

למה אתה לא עושה את זה?

בני שליטא (הליכוד):

אכל להפוך את הבעיה לבעיה יהודית?

רבותי, אנחנו מתייחסים לזריקת אבנים ולהשלכת בקבוקי תבערה כאל הפגנות לגיטימיות: כאילו מדובר בהפגנה אזרחית לגיטימית לכל עניין ודבר, שיש להתייחס אליה כמו אל הפגנה, נאמר, של "שלום עכשיו" בירושלים.

אני אומר לך, אדוני שר הביטחון, שצריך לשנות את הוראות הפתיחה באש. זריקת אבנים ובקבוקים היא טרור מכון. ועל טרור יש להשיב בירי.

תופיק יזאד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אתה פאשיסט.

בני שליטא (הליכוד):

אני יודע, ואני אומר שיהרגו פחות אנשים, מפני שרק פעולה תקיפה של השבת ירי תמנע זריקת אבנים ובקבוקים.

תופיק יזאד (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
זה הדגל שלך, תחבייש.

בני שליטא (הליכוד):

זאת בדיק הנקודה, האם מדובר בהפגנה לגיטימית או במעשה טרור?

אני אומר, שאפשר למנוע את זריקת האבנים ואת השלכת הבקבוקים על-ידי מדיניות ברורה יותר ונוקשה יותר.

חיים רמון (המערך):

אתה מציע ירי ללא הכחנה או ירי עם הכחנה?

בני שליטא (הליכוד):

אני לא הצעתי ירי ללא הכחנה. הצעתי ירי עם הכחנה מפורשת.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

שיהיה ירי ליברלי.

היור' מ' כהן אבידב:

חבר הכנסת מיעארי, אני מבקש לא להפריע. אפשרו לחבר הכנסת בני שליטא לומר את דברו. אתם מפריעים יותר מדי.

בני שליטא (הליכוד):

בגלל מעשיהם של כמה חוליגנים — השתמשתי כבר במלה הזאת — אתם מציעים לפרוק מנשקם את כל המתנחלים, כולם, עד אחד. לא יהיה ביטחון? בהחלט כן. אני מציע לפרוק את הנשק מאלה שהשתמשו בנשק שלא כראוי, מאותם יהודים שהתפרעו בדהיישה. הם קיבלו נשק ברשיון, אך השתמשו בו שלא כשורה. הצעה זו כבר שונה. אך ממנה ועד הפקרת הביטחון ביהודה ובשומרון — בשום אופן לא.

אדוני שר הביטחון, חיילי צה"ל יודעים היום, שהם יועמדו לדין אם ידם תהיה קלה על ההדק. כך יכול לקרות, שחייהם של חיילים יהיו בסכנה והם לא יעזו ללחוץ על ההדק, משום שיחששו ממשפט צבאי. החיילים עצמם אומרים זאת. הם חוששים. הם לא מקבלים טפיחה על השכם על כך שהם מצילים חיים על-ידי ירי בזמן הנכון, אבל מועמדים למשפט כאשר הם יורים מהר מדי.

בני שליטא (הליכוד):

חבר הכנסת צוקר, מחר תהיה התפרעות בסחי'ן. גם כן תציע לעקוף?

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
מה אתה, מדבר?

בני שליטא (הליכוד):

יש לכם קו, איפה הקו שלכם? חבר הכנסת צוקר, אתה מאמין שלא יבואו אחרים? אתה מאמין שתושבי דהיישה יישארו יושבים במקום מושבם ולא יבואו אחרים? איפה הקווים שלך? אתה פותר בעיות בקלות — היכן שיש התפרעות צריך לצאת. כל מי שטוען לבעלות — יש לתת לו פשוט מאוד.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
מה נותנים?

מרים גלור-תעסה (הליכוד):

שום דבר לא צריך לתת.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
יש לך מוח מבולבל, זו הבעיה שלך.

היור' מ' כהן אבידב:

גמרנו? חברת הכנסת גלור-תעסה, גמרנו? בבקשה.

בני שליטא (הליכוד):

חברין מדברים כל הזמן, בכמות אחרות ובוועדות של הכנסת, על משמרות המתנחלים. לו נפל מאן דהוא מן הירח לתוך בניין זה, הוא היה חושב שיש כאמת בעיה יהודית ביהודה ובשומרון. כל הזמן מדברים על אותם מתפרעים, שמעשיהם חמורים כשלעצמם — וזה כואב לי, חבר הכנסת צוקר, יותר משכואב לך, מפני שכל התפרעות כזאת מאפשרת לך נאום של חצי שעה.

חיים רמון (המערך):

גם לך.

בני שליטא (הליכוד):

תאמין לי שזה כואב לי, דווקא משום שאני מחייב את מעשה ההתיישבות ביהודה ובשומרון. המעשים של האנשים האלה כואבים לי, מפריעים לי, מפריעים לתורה שלי ולתפיסה שלי.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אם הכאבים בלתי נסבלים, אתה יכול לרדת מן הבמה.

היור' מ' כהן אבידב:

חבר הכנסת צוקר, אני מבקש ממך, אתה נאמת, ולא הפריעו לך, וכשהפריעו לך לא היית שבע רצון. תן לו אפשרות להמשיך.

בני שליטא (הליכוד):

אתם מציינים כל הזמן תמונה חמורה של ילדים מסכנים, של אוכלוסייה מדוכאת; והצד השני? הוא בלי ילדים כלל. יש לו רק קלגסים שתוזרים ומדכאים. אין לו ילדים. אין רמי חכה, ויכוננו לברכה: אין דני כ"ץ, אין ילדי מעלות. אין בצד השני אף אחד. יש מצד אחד ילדים ואוכלוסייה מדוכאת, כולם אזרחים, ומצד השני — רק קלגסים. זה הצדור שלכם, זה ה"אני" מאמין שלכם: על זה אתם חוזרים כל הזמן. אתם עטים, כמו מצאתם שלל, על כל מקרה חוליגני יהודי שקורה בשטחים. אבל האם אלה הן הבעיות?

על-ידי המתנחלים מקריית-ארבע במחנה הפליטים, אותו מעשה של נסיעה מתוכננת באוטובוסים כלילה אל מחנה דהיישה על-מנת לפרוע כתושביו, מעשה זה חושף מציאות עכורה, שער עכשיו ניסו רבים להתעלם ממנה או להעלים אותה. אינו רוצה לחזור כרגע על כל אותם מקרים קודמים שנמנו כאן על-ידי חבר הכנסת דרז צוקר, אבל, מה שמאפיין את כולם הוא, ששלטונות הביטחון ניסו להתעלם מהמשמעות האמיתית שלהם, ניסו לתאר אותם כמנוחים הרבה יותר רכים, להימנע מנקיטת צעדים המתחייבים מהם. אבל, ביסודו של דבר, מה שמתברר עכשיו, לאחר ההסתערות הזאת כלילה על מחנה דהיישה, הוא שהמתנחלים רואים את ייעורם בסילוק האוכלוסייה הפלסטינית מהשטחים, וצריך לומר לזכותם, שהם אינם מסתירים את הכוונה הזאת ואינם מנסים להעלים אותה.

למחרת האירוע הזדרז דן בארי, חבר מחתרת הטרור היהודי, לומר בריאיון ל"הארץ", שדוֹקִיזם בשלום ובהרמוניה בין יהודים לערבים הוא מיתוס, ומשום שזה מיתוס הוא גם איננו סבור שמעשה הנבלה שנעשה על-ידי המתנחלים בדהיישה מצביע על הידרדרות כלשהי לגבינו זו חופשה נורמלית. הוא, כמובן, גם איננו מאמין שנוכחות צה"ל היא ערובה לביטחון המתנחלים, כי אומנם מי ששם לו למטרה לסלק את הערבים בכל דרך שהיא, וצה"ל איננו מסייע בידו, אינו יכול לראות בצה"ל ערובה לביטחון. צה"ל נתפס אז כמכשול, ומכאן ההתנגשות המתמדת בינם לבין צה"ל זו איננה הפעם הראשונה שההתנגשות הזו מתגלה, כי עצם נוכחותם של המתנחלים בשטחים היא עדות לכוונה לסלק את תושבי השטחים. גם תושבי השטחים תופסים זאת כך, וזהו גם האמת. על רקע זה אין להתפלא על כך שעצם נוכחותם בשטחים יוצרת מתיחות. לשם כך קמו ההתנחלויות ולכן הן נועדו.

וכאן מתברר אחד השקרים הגדולים שמזינים אותנו בו זה שנים, שההתנחלויות בעצם נועדו להרבות ביטחון. זה שקר, אף שעל יסוד השקר הזה פסק בית-המשפט העליון שההתנחלויות הן חוקיות כמתקנים ארציים לצורכי ביטחון — זה כל מה שבית-המשפט העליון אישר. זהו החוק בישראל, והוא אישר זאת משום שהממשלה באה והעידה, שהמתקנים האלה ררושים לביטחון. אבל, ביסודו של דבר ולאמיתו של דבר, כל התנחלות היא מעשה אנטי-ביטחוני. מדוע מחזיק צה"ל בגדה המערבית כוחות גדולים יותר מאלה שהוא מחזיק בדרום-לבנון ולאורך הגבול הצפוני? האם זו לא תוצאה ישירה של העובדה שנמצאות שם ההתנחלויות והן גורמות כל הזמן להתססת הרוחות? התעסוקה הזאת של צה"ל בגדה באה לקיים את השקט והביטחון נוכח ההתפרצות שנגרמה על-ידי המתנחלים ובגלל נוכחותם של המתנחלים.

לאחרונה, מאז התמנה האלוף מצנע לתפקידו, יכולנו לראות כיצד אין המתנחלים מאפשרים לקיים את הביטחון באופן הכי אלמנטרי של המונח הזה. מתמנה אלוף פיקוד ותפקידו כמובן לפקד על פיקוד גדול, על גייסות, לאמן אותם, לארגן אותם, להבין אותם לייעורם העיקרי, וכל מה שהוא עושה יומם ולילה זה להיפגש עם המתנחלים, לפייס אותם, להרגיע אותם, להתנצל בפניהם. מי עוסק באימון הכוחות? מי עוסק בארגון? מי עוסק בהכנת הצבא לייעור העיקרי? ודאי שלא אלוף הפיקוד. ואחרי כל הפגישות האלה הוא, כמובן, זוכה רק לחרפות ולגידופים. בכל אופן השאלה הנשאלת היא: אם בזה עוסק אלוף הפיקוד, האם זו איננה פגיעה מהותית בביטחון המדינה?

וכל החשובות של אלוף הפיקוד, של צה"ל, שהוראות הפתיחה כאש הן ברורות אינן נכונות — הן אינן ברורות. יכול להיות שהן ברורות להיתש, יכול להיות שהן ברורות לשר הביטחון — לחיילים בשדה הן לא ברורות.

חבר הכנסת דוד צוקר, יש פה ישראלים, שמעזים להציע לחזור לימי הספר הלבן, לימי המנדט הבריטי, ולהטיל עוצר על יישובים יהודיים. איפה נשמע דבר כזה? עוצר על יישובים יהודיים, ב-1987, במדינת ישראל העצמאית, לא פחות ולא יותר?

אמירה טרטיני (מפ"ם):

רק על יישובים ערביים זה מותר.

בני שליטא (הליכוד):

אמרתי שצריך להטיל עוצר על פיתוחים המופקדים של חברי הכנסת, שמתבטאים בצורה כזאת. לא אמרתי על פיו של אלוף הפיקוד, חבר הכנסת צוקר.

קיימת תוכנית האוטונומיה. לפי כל היגיון צריכה אוכלוסיית יהודה ושומרון לקבל אותה. אנחנו נבחנו את עצמנו, גם אני, כולנו, נראה דברים. יכול להיות שבעוד 10 — 15 שנה אני אחשוב שצריך להכניס מרכיבים נוספים למסגרת הזאת של האוטונומיה, מרכיבים שהיה אפשר להכניס, אחרי שהניסיון יצליח, אחרי יוכיח את עצמו. אבל אתם מציעים לנו, לאחר ההתפרצות הראשונה, עם גילויי הטרור ביהודה וכשומרון, שנעוצר, פשוט נברח. לאן נברח? יש לאן לברוח? יש איפה להתבצר?

לכן, הפתרון הוא בכל אופן האוטונומיה. ואני אומר לכם, שגם נצים, גם אנשים שרוצים ביהודה ובשומרון יבחנו את עצמם. יכול להיות שבעוד 10 — 15 שנים נראה דברים אחרת, נראה את הניסיון המצטבר מהחיים המשותפים, נראה איך זה פועל. אבל ממחר בבוקר — — —

היו"ר מ' כהן אבידב:

חבר הכנסת שליטא, אתה צריך לסיים.

בני שליטא (הליכוד):

אני מסיים, אדוני שר הביטחון, ואומר: אתם צריכים, מלבד קיומו של צה"ל באזור, לאפשר למתיישבים, למתנחלים, לשאת נשק, כמובן בתנאי שכל אחד ידע לצורך מה הוא ניתן לו והשימוש בו יהיה מבוקר. צריכה להיות התייחסות אחרת למי שלא ישתמש בו למטרות הנכונות.

הדבר האחרון — צריך אולי לקבוע בחוק, בחקנה, שלא משחררים עוד מחבלים תמורת שום דבר. אין משחררים. חקנה כזאת ררושה, אדוני שר הביטחון, כדי שעם ישראל יוכל לעמוד בפני ממשלות רופסות בעתיד, שאולי ירצו — — —

קריאה:

גם ממשלת הליכוד?

בני שליטא (הליכוד):

כל ממשלה שהיא, מפני שאם כל חטאת היא הנכונות שלנו לשחרר בכל פעם מחבלים, והמחבלים מתגייסים אל הדגל מתוך ידיעה ברורה שהם לא ישובו לנצח בכלא.

היו"ר מ' כהן אבידב:

תורה לחבר הכנסת בני שליטא, רשות הדיבור לאחרון הדוברים בנושא זה, חבר הכנסת מתי פלד.

מתחיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, מעשה הנבלה שנעשה

המערך, אלה שבמרכזן עמד הליכוד — והדבר נכון גם לגבי ממשלת האחדות הלאומית הנוכחית — כל הממשלות השאירו את שאלת מעמד הקבע של שטחים אלה לקביעה ולתחלטה לעת יתנהל משא-ומתן לשלום בנבולנו המורתי. ומכאן ששטחים אלה נתונים מאז תום מלחמת ששת הימים לממשל צבאי, ובשלב מאוחר יותר לממשל צבאי ולמינהל אזרחי: קרי, השארת שאלת המעמד פתוחה, ללא הכרעה.

התחום השני שלגביו יש הסכמה בין אלה המאמינים בפתרון מסוים לבין אלה המאמינים בפתרון אחר הוא, שכל עוד לא הגענו למשא-ומתן לשלום בנבולנו המורתי, יש לקיים את הביטחון והסדר הציבורי בשטחים לכל התושבים, ללא הכדל דת, עמדה פוליטית, גישה כזאת או אחרת.

לגבי הנושאים שהיו ונתרו שניים במחלוקת אומר, שגם בממשלה הנוכחית יש חילוקי דעות, כפי שהם קיימים כעת, בשאלה: מה צריכה להיות דמות פתרון הקבע? האם הדגש הוא בשלמות הארץ או בשלמות ייחודה היהודי של מדינת ישראל? זה ויכוח לגיטימי, וממשלת האחדות הלאומית קמה תוך ידיעה שאנו חלוקים בעניינים שונים, אבל נחפש דרך לעסוק באותם נושאים שלגביהם יש לנו עמדה משותפת.

ומכאן נגזר גם השוני בעמדות ביחס למדיניות ההתיישבות בשטחים. בקווי היסוד של הממשלה ובסכם הקואליציוני נקבעו הכללים, ולפיהם מחליטה הממשלה אם ומתי והיכן להקים יישובים חדשים, או מה כמות המשאבים שתופנה לעיבוד היישובים הקיימים.

במשך למעלה משנתיים וחצי של קיום ממשלת האחדות הלאומית מצאנו דרך כיצד להתמקד במשותף ולמנוע את חידוד המחלוקת בתחומים שידענו מראש שאין לנו הסכמה עליהם. דרכי אסוק כראש וכראשונה בדבר שאני מאמין שלגביו יש גם הסכמה לאומית רחבה, בצורך לקיים את הביטחון ואת הסדר הציבורי בשטחים כתנאי, לפי תפיסתי, להגיע לתהליך של שלום: כי כעניי הטרור הפלשתיני הוא המכשול העיקרי בדרך לשלום, כך גם לפי תפיסתי, לא רק לפי תפיסתי של המחצית השנייה של הממשלה.

לכן, יכולנו להתמקד במשותף, במסגרת ממשלת האחדות הלאומית, בחיפוש כל דרך, במסגרת החוק, כדי להבטיח את הביטחון המרבי לכל התושבים בשטחים. אני מאמין שזאת צריכה גם היום המשימה המרכזית המוטלת על צה"ל, על כוחות הביטחון האחרים ועל משטרת ישראל, כדי שצה"ל ימלא את המשימה הזאת צריכה להיות מדיניות ברורה, צריכה להיות הקפדה, כראש וכראשונה מצד התושבים היהודים, בעניין סמכותו המחלטת של צה"ל, איש אינו מוסמך ליטול את החוק לידי, איש אינו מוסמך לתקוף או לבקר את מפקדי צה"ל. הם מבצעים מדיניות, אם יש ביקורת, הפנו אותה לממשלה, הפנו אותה לשר הביטחון.

אנחנו עדים לכך שארגוני הטרור הפלשתיניים עשו, עושים, ולדעתי ימשיכו לעשות כל מאמץ כדי להגדיל את מספר פינועי הטרור בישראלים בתוך השטחים, בתוך שטח מדינת ישראל שלפני מלחמת ששת הימים, וגם נגר פלשתינים שאינם מקבלים את מדיניותם ומעזים להביע דעות המנוגדות לדעתם של מנהיגי ארגוני הטרור.

מדיניות הביטחון שלנו כלפי האוכלוסייה הערבית בשטחים בנויה על שני צירי מאמץ מקבילים: מלחמת חורמה בטרור, במסיתים, במארגנים, במבצעים ובמסייעים, הכול במסגרת החוק. במסגרת זו אין הגבלה מדינית על צה"ל, על

ביטחונה של מדינת ישראל, כמו ביטחון כל מדינה אחרת. מותה ככורשה להגיע לקיום של שלום עם שכניה, ובמקרה שלנו פירושו להגיע לשלום גם עם העם הפלשתיני. וההתנהלויות נועדו — כך הן תופסות את ייעודן — למנוע את השלום עם העם הפלשתיני, כלומר למנוע את השלום.

ממשלה שרואה את עצמה מופקדת על ביטחון המדינה חייבת לסלק את ההתנהלויות. אני חייב לומר שמר בגין, כאשר היה ראש הממשלה, הבין זאת היטב. הוא הבין ששלום והתנהלויות לא הולכים ביחד, ובמקום שהוא רצה שלום, הוא סילק את ההתנהלויות. ממשלה שמקימה התנהלויות ותומכת בהן, פוגעת בביטחון המדינה ופוגעת בסיכויי השלום.

מעשה הנבלה בדהיישה הוא הכחובת על הקיר. אם כתובת זו לא תיקרא ולא תוכן, התוצאות שהיא מתריעה עליהן לא תאחרנה לבוא. לפיכך, הואיל והאזן ניתן, חייבת הממשלה להסיק את המסקנות, אותן מסקנות שהסיק בשעתו מר בגין, ואין צורך לחכות דווקא עד חתימת חוזה שלום כדי להסיק את המסקנות. אפשר לראות מראש מה מחייב חוזה שלום כזה, ויש להתחיל בחיסול ההתנהלויות, וכצעד ראשון — יש להחזיר את תושבי קריית-ארבע הביתה, לא תוך מדינת ישראל. אינו מציע להרוס את קריית-ארבע כפי שהרוס את ימית, אבל אני מציע לצרף את השכונה לעיר חברון ולאפשר לאוכלוסייה הפלשתינית בשטחים לרכוש את הדירות שם ולהשכן בהן. בכך יוסר מכשול גדול בדרך לשלום.

מיכאל איתן (הליכוד):

גם משכנתה אתה מציע?

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

אתה תראה להם למשכנתה, אני בטוח בכך.

בכך יוסר מכשול גדול בדרך לשלום ויתאפשר דו-קיום בין ישראל ובין העם הפלשתיני.

שבח וייס (המערך):

אתה מתנגד לכך שיהודים יגורו תחת המשטר הירדני?

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

איני מתנגד לכך שיהודים יגורו באופן חוקי תחת כל משטר שהוא, אבל באופן חוקי, וזה איננו המקרה כאן.

הי"ר מ' כהן אבידב:

תודה לחבר הכנסת מתי פלד. אני מזמין את שר הביטחון להשיב על הצעות לסדר-היום.

שר הביטחון י' רבין:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בהצעות לסדר-היום, כפי שהועלו עליידי חברי הכנסת מעל דוכן זה, באולידי ביטוי התייחסויות לאירועים מאירועים שונים שהתרחשו לאחרונה בשטחי יהודה, שומרון ועזה, מצד אחד, מעשי רצח נחשבים, שבוצעו עליידי ארגוני הטרור הפלשתיניים, של ילד בן שמונה ושל אשה שנשעה ברכבה עם משפחתה, ומצד שני, התפרעות חמורה של מתנחלים, שבסגסג נסתיימה ללא קורבנות, כאשר ניסו ליטול את החוק לידיהם.

דומני שמן הראוי, שבטרם אחיחם לאירועים אלה, אומר כמה דברים הקשורים במציאות בשטחי יהודה, שומרון ועזה 20 שנה לאחר למלחמת ששת הימים. יש נושאים שבהם יש הסכמה רחבה יחסית כעת ובממשלת האחדות הלאומית: יש נושאים שלגביהם יש מחלוקת, ומן הראוי שנוציץ אותם.

אשר למעמד המדינה המשפטית של השטחים, כל הממשלות בישראל, אלה שבמרכזן עמדו מפלגת העבודה

הימים לבוא ולהיות שם, ולא יהיה זה סוד אם אומר שהם אינם רוצים אותנו שם. לא הם יקבעו כיצד ומתי יימצא פתרון הקבע בגזרתנו המזרחית. דבר אחר הם צריכים לדעת — הם, ארגוני הטרור, ראשי מדינות ערב — לא באיזי מלחמה ולא בטרור ישיגו מאתנו כהוא זה — — —

אלעזר גרנות (מפ"ם):
מותר לשאול אותך?

שר הביטחון י" רבין:
— — — כהוא זה.

אלעזר גרנות (מפ"ם):
מותר לשאול אותך?

שר הביטחון י" רבין:
רק עליידי משאיומתן אפשר לפתור את הסכסוך הערבי-הישראלי. כשרה הקרב הם יחטפו כפי שהם חטפו בעבר. הם רוצים פתרון? בבקשה, ליד שולחן המשאיומתן.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
לא עם המלך חוסיין, כמוכן.

היו"ר מ' כהן אבידב:
אדוני השר, אתה מוכן להשיב לחבר הכנסת גרנות?

שר הביטחון י" רבין:
אינני מעוניין להשיב על שאלות.

היו"ר מ' כהן אבידב:
חבר הכנסת גרנות, השר אינו מעוניין להשיב.

שר הביטחון י" רבין:
ומשאיומתן מדיני יתקיים, כשמדובר בשלום בגזרתנו המזרחית, עם המדינה המצויה מזרחה לנו, עם ירדן, בהשתתפות נציגות פלשתינית שתהיה חלק מהמשלחת היורדנית.

אלעזר גרנות (מפ"ם):
אם הם התכוונו להיות שותפים לקביעת גודלם, איך הם יהיו שותפים?

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אגב, אני מציע, שהנציג הפלשתיני יהיה זה מקריית-ארבע, זה עם הציציות, ממשפחת ג'עכרי.

גאולה כהן (התחיה):

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

שר הביטחון י" רבין:

ועכשיו לאירועים עצמם: זה כמעט 20 שנה אנחנו מצויים בשרשרת קשה מאוד של מעשי טרור של ארגוני הטרור הפלשתיניים, ומדי פעם היינו עדים גם לתגובות חמורות, למעשים שלא ייעשו, לשערורייה, כמו זו שהתרחשה במוצאי שבת בדהישה. מחובתו של צה"ל לפעול ולהפעיל את כל מה שמצוי בידיו נגד מתפרעים יהודים, כפי שהוא ודאי צריך לפעול נגד רוצחים פלשתינים. מה שהתרחש במוצאי שבת עליידי המתנחלים הוא חמור, ולכן גם צה"ל נקט את כל האמצעים כדי להביא לדין את אלה שהתפרעו. אנחנו לא נאפשר מעשים כאלה, נשתמש בכל האמצעים שבידינו כדי למנוע מעשה חמור כמו זה שהיה במוצאי שבת בדהישה. כאשר קבוצה של יהודים באה במכוון, עם נשק שניתן להם

שירותי הביטחון ועל המשטרה להפעיל את האמצעים אשר נדרש להפעיל, במסגרת החוק.

שמעתי פה ביקורת על שימוש באמצעים כמו גירוש, מעצר מיונהלי, אטימת בתים והריסת בתים. כל האמצעים הללו נראים בעיני כשרים ומותר להפעילם בהתאם לנסיבות, בהתאם לצרכים. לא היסטנו ולא נהסס להפעיל את כל האמצעים הללו כרגע שגורמי הביטחון יגיעו למסקנה שנדרש לעשותם, ויחליט על הנסיבות שבהן הם יתבצעו.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
האם תפעיל אותם גם נגד יהודים שעושים אותם מעשים?

שר הביטחון י" רבין:
בכל האמצעים הללו נוכל להשתמש נגד כל מי שנמצא לנחון.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
לפי קריטריונים שווים?

אהוד אולמרט (הליכוד):
יש שוויון במעשים?

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
איפה ראינו שוויון בין תוקף לנתק?

גאולה כהן (התחיה):
אין תוקפים — — —

קריאות:

— — —

היו"ר מ' כהן אבידב:
חברת הכנסת כהן, רבותי, אני מבקש מכם לאפשר לנואם לדבר.

שר הביטחון י" רבין:
במקביל אנחנו מקיימים מדיניות, שללא כל קשר לתחושותיהם — — —

גאולה כהן (התחיה):

— — —

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

— — —

יובל נאמן (התחיה):

— — —

היו"ר מ' כהן אבידב:
חברת הכנסת אלוני, חברת הכנסת גאולה כהן, חבר הכנסת יובל נאמן, אני לא אפתח שוב את הרשימה של ההצעות לסדר-היום.

שר הביטחון י" רבין:

אני חוזר ואומר: במקביל לנקיטת כל האמצעים במסגרת החוק למלחמה נגד הטרור, על כל גילוייו וצורותיו, להבטחת הסדר הציבורי, יש לנו עניין — וזו מדיניות הממשלה — לאפשר לכלל התושבים, כל עור הם אינם שותפים או מסייעים לפעולות טרור, וללא כל קשר למאוייהם הפוליטיים, לתחושותיהם — לסייע להם בקידום רמת חייהם ואיכות החיים ביישוביהם. אין לנו עניין לדחוק את מרבית האוכלוסייה, בשל הנסיבות הקשות, אל זרועות ארגוני הטרור.

אינני סבור שאני צריך לומר כאן, שמרבית תושבי השטחים, אם לא כולם, לא הומינו אותנו ערב מלחמת ששת

להגנת יישוביהם ולהגנה עצמית, לא למטרת איום על מישור אחר, ודאי לא כדי לפתוח באש על מישור אחר. זו היתה שערורייה שאי-אפשר לעבור עליה לסדר-היום, ואני עומד מאחורי דברי אלוף פיקוד המרכז באופן מלא.

דב שילנסקי (הליכוד):

נקווה שאינך עומד מאחורי הביטוי שלו.

שר הביטחון י' רבין:

אני עומד מאחורי כל מה שהוא עושה ואומר.

אורה נמיר (המערך):

— — —

שר הביטחון י' רבין:

ופעם אחת צריך להגיד את האמת גם לאלה.

אני שבע רצון על שרבים מן המתנחלים הסתייגו מהמעשה.

אלעזר גרנט (מפ"ם):

אבל הם לא היו מוכנים להיפגש עם מצנע.

דב שילנסקי (הליכוד):

אבל גם הם, גם כל המסתנייגים, לא קיבלו את הביטוי שלו, עם כל הכבוד למצנע.

היו"ר מ' כהן אבידב:

חברי הכנסת, אני מבקש מכם להשאיר קצת כוח לסוף היום, כי ניכנס לשעות הלילה אם נמשיך בצורה זו.

שר הביטחון י' רבין:

אני רואה בחומרה מה שהתרחש כמוצאי שבת בשני מישורים: השימוש בכוח ואיום בנשק באופן כולל נגד אוכלוסייה. כעונש קיבוצי, עליידי אזרחים שאין להם שום סמכות לעשות זאת. והמישור השני, והוא אף חמור יותר, או לא פחות חמור — ההתנגשות עם צה"ל. הם קיימים, הם חיים שם בזכות צה"ל, לא בזכותם. לא הם המגינים על עצמם במובן האמיתי של המלה, צה"ל הוא הנושא יום יום, לילה לילה — עם שירותי הביטחון, עם משטרת ישראל — בקיום הביטחון, המאפשר להם לחיות שם.

תופיק טובי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

— — —

שר הביטחון י' רבין:

הרמת יד על חייל, הרמת יד על מפקד בצה"ל — על דברים אלה לא נעבור עוד לסדר-היום. מי שיעז לעשות זאת, ננקוט נגדו את כל האמצעים. ואם יהיה צורך לעצור אותו, נעצור אותו לפי החוקים המצויים בידינו ונתונים לשימושנו.

אני אומר כאן: אני, כשר הביטחון, לא מוכן עוד שתהיה פגיעה במפקדי צה"ל ובחיילי צה"ל. הם נשלחו לשם, הם גויסו מבתיים, הפסידו את אימוניהם, כי משימת צה"ל היא לתת ביטחון אם בעת מלחמה, אם לאורך גבול לבנון, אם לאורך גבול ירדן ואם בתוך השטחים, לא נסכים לשאת עוד את הפגיעה החולינית הזאת בצה"ל.

גאולה כהן (התחיה):

בוודאי, מי שאמר ש"גוש אמונים" הוא סרטן בלב האומה, יקרא לאלה חוליגנים.

יסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

יש רק דבר אחד לא נכון: אין סרטן בלב. יש סרטן בריאות, בכליות, אבל אין סרטן בלב.

שר הביטחון י' רבין:

חברת הכנסת גאולה כהן, אני אגיד מה שאני חושב, כפי שזכותך להגיד מה שאת חושבת.

חברי הכנסת, כל עוד לא יושג פתרון מדיני, תהיה המציאות בשטחי יהודה, שומרון וחבל-עזה מציאות קשה. יש בה סיכונים, גם למי שחיים שם, כשם שיש בה סיכונים למי שחיים בתחומי ישראל שלפני מלחמת ששת הימים, אם אביא לדוגמה את ניסיונות הפיגוע בזמן האחרון. הרי המקרה החמור ביותר כשכורעים האחרונים לא היה ביהודה, בשומרון או בעזה, אלא ליד צומת המכון המטאורולוגי, כאשר נזק רימון לאוטובוס נחדר לתוכו אך למזלו לא התפוצץ. אילו התפוצץ, היה האסון יכול להיות טרגי. זה לא היה בשטחים, זה היה בתחומי "הקו הירוק". היו ניסיונות להצמיד שני רימונים לאוטובוסים של "אגד", והודות למזל הטוב הם נתגלו לפני שהרימונים התפוצצו. זה היה רק לפני יומיים וזה היה בתוך שטח המדינה שלפני "הקו הירוק".

הטורד איננו מבחין ב"קו הירוק". ולכן, המלחמה בטורד חייבת להיות כוללת, מרבית ובמסגרת החוק. אבל, כשם שנוסעי האוטובוס אינם רשאים לקחת את החוק לידיהם, כך גם תושבי קריית-ארבע או קריית-שומרון אינם רשאים לעשות זאת בשום פנים. מוטב שכולנו נחזור לקצת יותר שפיות דעת, להכרה בסכנת הטורד, אבל גם להבנה שהמלחמה נגדו צריכה להיעשות רק באמצעות הגופים המוסמכים לכך, והגופים המוסמכים הם צה"ל, שירותי הביטחון והמשטרה.

מאחר שהנושא העיקרי, המצב בשטחים, עוד ילווה אותנו תקופה לא קצרה, אני מציע להעביר את כל ההצעות לסדר-היום בנושא זה לדיון בוועדת החוק והביטחון.

מיכאל איתן (הליכוד):

כולל ההצעה של — — — כל הכבוד, לאן הגעתם? הוא דיבר על צה"ל כצבא כיבוש, ואפילו את ההצעה הזאת אתה לא מציע להוירד מסדר-היום? כל הכבוד.

יסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

מי שיצא נגד צה"ל היה חבר הכנסת יובל נאמן.

היו"ר מ' כהן אבידב:

חברי הכנסת, לכל הצעה מההצעות שהועלו כאן יש למישהו מחברי הכנסת הצעה אחרת. לכן, והואיל ויש לנו עוד סדר-יום עמוס מאוד, אני קובע שכל מציע ידבר אך ורק שלוש דקות, ואני אפסיק את הנושא אפילו יהיה באמצע המשפט אם יעבור את מסגרת הזמן. אם לא ננהג כך, איאלץ לבקש את חברי הכנסת להגיד מן המקום, אם הם מציעים להעביר את הנושא לוועדה אחרת, או להסירו מסדר-היום.

חיים קופמן (הליכוד):

את המשפט הסוגר של הנושא הראשון תעביר לנואם השני.

היו"ר מ' כהן אבידב:

יכול להיות. אבל אני חושב שאצור תקדים, ואורה לחברי הכנסת לדבר מן המקום ולומר מה הם מציעים, ובכך להסתפק.

חברת הכנסת גאולה כהן, בבקשה, ואני מזכיר: אך ורק במסגרת של שלוש דקות. אנהג כך כלפי כל חברי הכנסת שידברו ללא יוצא מהכלל.

גאולה כהן (התחיה):

אדוני הישבר-ראש, עליתי לכאן כדי להציע להוריד את ההצעה של חבר הכנסת דוד צוקר מסדר-היום. אני לא יכולה

לעשות יותר מזה, אבל אילו יכולתי למחוק מההיסטוריה את העובדה הנאלחת, אין לי ביטוי צנוע יותר מזה, של השתתפותו של דדי צוקר בפגישה עם חנא סניורה וחבריו תומכי אש"ף, שבה האשימו את המתנחלים, את המתיישבים היהודים, וכינו אותם כמזצזי דס, כצמאי דס, כמי שרוצים לשתות דס ולדשן בדם קורבנותיהם את ההתנחלויות החדשות. חבר הכנסת דדי צוקר לא תבע בפירוש שיתורו בהם, הוא לא קרא להם שלא יעשו טרור, אלא אמר להם: לא כדאי לכם, ככה יהיו יותר ההתנחלויות. הוא לא אמר להם שזה לא צודק, והוא האיש שידיו מגואלות גם בדם שנשפך אחרי כן, גם בשומרון וגם בחברון.

אבל אני באתי לכאן לא לדבר על דדי צוקר, כי הוא יכול להפגין וללכת לחנא סניורה ואחר כך הוא מתעייף ונוסע לשפלה הביתה, בעוד שלינגר וחבריו ממשיכים להעפיל על ההר ולהתיישב. דדי צוקר לא מעניין אותי, מי שמעניין אותי הוא שר הביטחון והתפיסה של האיזון העקום, שהוא הציג כאן. מה זאת אומרת שני הצדדים? מה זאת אומרת המתקף והמוחקף כנשימה אחת? מה זה כאן, האם צה"ל הוא צבא יוניפי"ל, האם הוא צבא האו"ם שבא ועושה סדר בין שני נצים? או שצל צה"ל להגן על בני ישראל, על מתיישבי ישראל, על יישובי ישראל?

אני חושבת שהקו הזה מלווה גם את מדיניות הביטחון, שכביכול צריכה להיות מעל לשיקולים פוליטיים. אבל היא לא מעל לשיקולים פוליטיים, והיא מושפעת בהחלט מן העובדה שהיישוב אלפיימנשה, שהנצחת עפרה מוסס חיה בו, עומד למיקח וממכר, נתון למשא ומתן. איך אפשר להשוות ליישוב שנמצא חמש דקות ממנו, לכפר-סבא?

שלא יספרו לי שהמדיניות הביטחונית איננה מושפעת מהתפיסה הפוליטית. ל"גוש אמונים" יש מסורת של כבוד לצה"ל, והוא הוכיח זאת לאורך כל מאבקיו. לאורך כל הדרך ובכל ההתנחלויות.

עדנה סולודר (המערך):

גאולה כהן (התחיה):

הוא הפריד הפרדה מוחלטת בין הביקורת שלו על מדיניות הביטחון לבין צה"ל.

היור' מ' כהן אבידב:

חברת הכנסת גאולה כהן, אני מבקש ממך לסיים.

גאולה כהן (התחיה):

כן, אני כבר מסיימת. אם יש חריגים כאלה, זה צריך להתברר, ורק לאחר שיתברר — ולא ה"עליהם" ולא הליג' שנעשה עוד לפני השמיטה — — —

היור' מ' כהן אבידב:

חברת הכנסת גאולה כהן, אני מבקש לרדת מהבמה. עברת על מסגרת שלוש הדקות. רשומים חברי כנסת רבים, ואני ביקשתי להקפיד על מסגרת הזמן. זו שיטה לא טובה. צריך לאפשר לחבר הכנסת להגיד ממקום מושבו מה הוא מציע, בלי לאפשר לו לנמק: כי אם לגבי כל הצעה לסדר-היום שיש בה שבעה דוכרים ינמקו שבעה חברי כנסת את הצעותיהם, לא נגמור. זו אינה שיטה טובה, ואני אשנה אותה.

גאולה כהן (התחיה):

רציתי רק להגיד שהפוגרומצ"קים האמיתיים הם אלה המעוררים באופן קבוע את הטרור, ועל-ידי כך — את הרצח ביהודה ובשומרון.

היור' מ' כהן אבידב:

חברי הכנסת, אני מודיע שאם יעברו על מסגרת שלוש הדקות, לא אמשיך בדרך הזאת ואצור תקדים, שלפיו יגידו חברי הכנסת מהמקום מה הם מציעים, בלי לנמק.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה בניגוד לתקנון.

היור' מ' כהן אבידב:

שיהיה בניגוד לתקנון, אז תתבע אותי פעם אחת. אתקן פעם את התקנון.

שבח וייס (המערך):

היור' מ' כהן אבידב:

אבל, רבותי, לדעתי יש כבר השתוללות. השיטה לא טובה.

שבח וייס (המערך):

הנשיאות — — —

היור' מ' כהן אבידב:

יכול להיות. אינני יושב בוועדת הכנסת. ועדת הכנסת מחליטה, לא אני. אנחנו נביא את זה, כי אני רואה שאנחנו מגיעים לאבסורדים ממש. אם קבעו שלוש דקות, צריך להקפיד על שלוש דקות, אבל אם יתחילו לעבור על מסגרת זו, לא יהיה מנוס מכך.

בבקשה, חבר הכנסת מיכאל איתן, הצעה בקשר להצעה של חבר הכנסת אלעזר גרנות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אבקש להוריד מסדר-היום את הצעתו של חבר הכנסת אלעזר גרנות, ולא מפני שאני מתנגד לביקורת שלו על הפעולה; לא מפני שאינני שותף לגינני המעשים שנעשו; לא מפני שאני סוכר שאיש אינו צריך לפגוע באקסקלוסיביות של השימוש בכוח על-ידי השלטונות בלבד, על-ידי הממשלה בלבד, על-ידי כוחות הביטחון וכל הגורמים המוסמכים — אלא שכאשר מדברים אנו על כך שלהם נתונה הבלעדיות של השימוש בכוח, הם נתבעים לשלם תמורת הבלעדיות הזאת באחריות למה שקורה ביהודה ובשומרון. הפגנות צריכות להתקיים והמתנחלים צריכים לזרוק בקבוקים והם צריכים למחות, לא בדהיישה, ליד לשכתו של יצחק רבין, ליד הממשלה. ואני קורא להם למחות —

שבח וייס (המערך):

מיכאל איתן (הליכוד):

— משום שהחבר היום פעם נוספת שלאיש במדינת ישראל ולשום גורם ממשלתי אין מדיניות ארוכת טווח של עקירת הטרור מהשורש.

עדנה סולודר (המערך):

מיכאל איתן (הליכוד):

שמעתי פה את שר הביטחון. יש לו מדיניות של: שקט עכשיו. הכול פתוח, נראה מה יהיה בעתיד.

שבח וייס (המערך):

אתה מסית למרד.

מיכאל איתן (הליכוד):

בינתיים לשמור על השקט. בינתיים לא לנהל מדיניות ארוכת טווח של עקירת הטרור מהשורש; בינתיים להגיב חזק, נקודתית, על אירועים.

שהוא ראוי לאמון — למלוא האמון — ואין הצדקה כלשהי לערעור האמון הזה.

יתר על כן, הדבקות חו של שמאלנים למפקדים, לא רק שאין בה אמת, אלא אין בה גם מן התבונה. הדבקות חו של שמאלנים למפקדים עלולה להעלות את קרנם של השמאלנים בעיני צעירים ובני נוער ועלולה לחלץ אותם ממקומם הטבעי בשולי החברה, שראוי כי ימשיכו לבוסס בו.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
סוף סוף — — —

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
על כן אני מציע להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אמנון לין מסדר-היום.

הי"ר מ' כהן אבידב:
תודה לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין. הצעה לחברת הכנסת מרים גלור-תעסה לגבי הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת תופיק זיאר.

מרים גלור-תעסה (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, אני מבקשת להסיר מסדר-היום בחורי אף את הצעתו של חבר הכנסת תופיק זיאר, ואני מוסיפה על שהעז לדבר כך, כמעט נחושה, מעל דוכן הכנסת במדינת ישראל; אבל חופש הדיבור יש גם לכאלה.

בראשית דברי, אני רוצה להביע צער והסתייגות מן המעשה של קומץ, של יחידים בודדים, שנכנסו למחנה מתוך מצב רוח קשה, אולי מתוך אובדן עשתונות, ואין בכך כדי להצדיק את המעשה בשום פנים ואופן. אני מסתייגת בכל תוקף מכל מלת עלכון או מעשה עלכון נגד חייל ונגד קצין כצה"ל. הם בתפקיד, ויש לתת להם את האפשרות למלא את תפקידם בצורה מסודרת.

יש דין ויש דין במדינת ישראל, אם אותו קומץ יחידים — ישיבה-שמונה — עשו דבר שלא ייעשה, אין לצאת נגדם לפני הפסיקה ולפני החקירה. גם זה לא מן הדין, וגם זה לא ממידתו של דין. יש לתבוע אותם לפי חוקי מדינת ישראל, וייענשו או לא ייענשו.

יוסי שריד (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

הי"ר מ' כהן אבידב:
אני מצטער. יש לה שלוש דקות בלבד.

מרים גלור-תעסה (הליכוד):
רבותי, הטרור שאנחנו מכירים כ-30 שנה במדינת ישראל אינו דבר חדש. הם אינם רוצים בקיומנו. תוכנית הטלוויזיה 20 שנה לכיבוש, וחלק מדברי הדוברים היום ככנסת — — —

הי"ר מ' כהן אבידב:
חברת הכנסת גלור-תעסה, אני מבקש לסיים.

מרים גלור-תעסה (הליכוד):
— — — הם חומר תעמולה לאש"ף יותר ממה שהם מייצגים.

לא עברו שלוש דקות.

הי"ר מ' כהן אבידב:
אני מצטער. ועתה הכנסת קבעה שלוש דקות, ואין לעבור את שלוש הדקות.

אבל בינתיים, בחסות כוחות ממשלת ישראל, גדלים ארגונים של נוער אש"ף, מתארגנים מוסדות של אש"ף, מקימים קרן לגאולה קרקע של אש"ף, כל התשתית של הטרור. בינתיים זה בסדר, כי הכול פתוח, אולי כעתיד חיקבע שאלת הרייבנות כך או אחרת. אז לתת לזה לצמוח — זה בסדר. שקט עכשיו מחייב לפעמים תגובה ביד קשה.

כך רואים אנו מדיניות שאינה מדיניות של הבלגה. זו מדיניות של תגובה, וכמדיניות זו מאשימים לפעמים את רבין ביד קשה, אבל לפעמים היא יותר מסוכנת מאשר הבלגה, כי בצל המדיניות הזאת מתפתחים גרעיני טרור חמורים פי כמה וכמה לגבי העתיד.

הי"ר מ' כהן אבידב:
תודה לחבר הכנסת מיכאל איתן. הצעה לחבר הכנסת דוד מגן בקשר להצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי.

דוד מגן (הליכוד):
אדוני היושב-ראש, אני מתנגד לכך שהצעתו של חבר הכנסת וירשובסקי תועבר לדין כוועדת החוץ והביטחון. אין לי ספק בכך שהוא הכיז את דעתו בכנות ובכבא, אך דווקא משום כך אין לפגום בהצעה ולפגוע בה על-ידי העברתה בכפיפה אחת עם ההצעה של אלו המנסים להציג את כל החלוצים בשומרון וביהודה כפורקי עול וכמפירי סדר, ואילו את המרצחים השורצים ברהישה להציג כלוחמי חופש וזכים וטהורים. מי שמבקש שעניין זה יידון כוועדת החוץ והביטחון — וצריך להביע פליאה על הסכמתו של שר הביטחון להעביר את מכלול ההצעות, ללא יוצא מן הכלל, לוועדת החוץ והביטחון — מי שמבקש שעניין זה יידון שם צריך להיטהר מהשרץ שבירו לפני שהוא טוכל כאן בכנסת בדברי תוכחה וביקורת על המפעל ההתיישבותי החשוב של עם ישראל.

את הצעתו של חבר הכנסת וירשובסקי צריך להפריד מהצעות שהוגשו בחוצפה ובעזות מצח, לאור היום, על-ידי המפלגה הקומוניסטית, אשר משלחת מטעמה נמצאת עתה בבודפשט ומנהלת בניגוד לחוק מגעים עם ארגון המרצחים אש"ף. מעשה זה אינו שונה בחומרת העבירה מדברי ההסתה שחבר הכנסת מאותה מפלגה משמיע באדוני הדרורים ברמת-הגולן. אי-אפשר לחתור תחת אושיות קיומה של המדינה תוך הפרת החוק, ובד בבד עם זאת לקרוא לסדר.

הדרך הנכונה, אדוני היושב-ראש, היא להוריד את מחנה דהיישה מסדר-היום של הכנסת. מערכת הביטחון צריכה לממש תוכניתה לסלול הכביש או להעתיק המחנה לפי התוכנית, ולא, נשוב ונרון בעניין זה במחזוריות קבועה.

הי"ר מ' כהן אבידב:
תודה לחבר הכנסת דוד מגן. הצעה לחבר הכנסת אריאל ויינשטיין לגבי הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת אמנון לין. בבקשה, במסגרת שלוש דקות בלבד.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):
כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני נמנה עם המסתייגים מהתבטאותו האומללה של האלוף מצנע. את עמדתו שלי נבחר ראוי שאביע אני, ולא יביע אותה אלוף בצה"ל.

עם זאת, אני שולל תכלית שלילה את אופיין של ההתקפות על האלוף, המתבטאות בכרוזים, בכתובות על קירות ובהתרמה. התקפות כלתי מרוסנות מעין אלה כורחות את הענף הביטחוני שכולנו נשענים עליו. הורים שולחים את ילדיהם לצה"ל ונותנים אמון מלא במפקדיהם, וצה"ל הוכיח ומוכיח

גאולה כהן (התחיה):
עדיף כבר שלא נדבר.

היו"ר מ' כהן אבידב:
תודה לחברת הכנסת עדנה סולודר. רשות הדיבור לחבר
הכנסת שבח וייס, בבקשה.

שבח וייס (המערך):
אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש להוריד
מסדר-היום את הצעתו של חבר הכנסת בני שליטא.

דב שילנסקי (הליכוד):
הייתי בטוח שתבקש להעבירה לוועדה.

היו"ר מ' כהן אבידב:
אני מבקש לא להפריע. חברי הכנסת, יש לו שלוש דקות.

שבח וייס (המערך):
אני מבקש להוריד מסדר-היום את הצעתו של חבר הכנסת
בני שליטא.

צוין פה כאילו קומץ אנשים עשו את המעשה ההוא
בדהיישה, אבל הם זכו כאן לתמיכה רחבה. כמעט כל אחד
הוסיף "אבל", צידוקים, הבנות וחצי הבנות. זאת הערה
ראשונה.

הערה שנייה — בנוגע לצה"ל. היישובים שם אינם יישובי
חומה ומגדל. אין להם כל אפשרות להתקיים ללא צה"ל. הם
הופכים את צבא-הגנה לישראל לצבא שיטור. כל האנרגיה
מפנית לביטחון פנים, ולא חישאר אנרגיה לביטחון חרץ.

מיכאל איתן (הליכוד):

היו"ר מ' כהן אבידב:
חבר הכנסת מיכאל איתן, אבקש לא להפריע.

שבח וייס (המערך):
כביש חוצה-שומרון הוא כביש חוצה עם.

גדעון גדות (הליכוד):
איזה קשקוש. תפסיק עם הפראזות האלה.

שבח וייס (המערך):
הוא כביש חוצה עם.

היו"ר מ' כהן אבידב:
חברי הכנסת, אם תפריעו לו, אתן לו עשר דקות לדבר.

שבח וייס (המערך):
אתם משניאים את כל מעשי ההתיישבות והציונות בעיני
חיילי צה"ל. כל מי שעובר שם, רואה זאת. אתם לא הציונות —
אתם הצד המכוער שלה.

גדעון גדות (הליכוד):
נאום מיותר.

גאולה כהן (התחיה):
אתם מעודדים את הטרור.

היו"ר מ' כהן אבידב:
חברי הכנסת, אני מאריך את הזמן של חבר הכנסת וייס.

שבח וייס (המערך):
חברת הכנסת גאולה כהן, קיבלת 4.1% קולות מהעם.

גאולה כהן (התחיה):

זכותי לנהל את הישיבה ולא לתת לכם לדבר. אם אתם
רוצים, בבקשה, אני מוכן ללכת כשיטה הזאת, אבל, רבותי, לא
ייתכן דבר כזה. דיברו בנושא זה שבעה דוברים, כל אחד דיבר
עשר דקות ויותר, הייתי רחב לב, נתתי, שר הביטחון השיב,
וכעת אנחנו פותחים פעם נוספת את הדיון באותן הצעות
לסדר-היום. לא ייתכן. אני מבקש לסיים.

מרים גלורית-עפסה (הליכוד):
אני כבר מסיימת. קישון כתב אחרי מלחמת ששת הימים:
סליחה שניצלנו. המהדורה החדשה צריכה להיות: סליחה
שנשארו בחיים.

אני רוצה לסכם. הערכים צריכים לדעת ולהכניס
למוחותיהם: אנחנו צריכים לעשות. יש להם זכויות
בארץ-ישראל — כן: על ארץ-ישראל — לא ולא. זאת צריכה
להיות החשובה.

היו"ר מ' כהן אבידב:
חברת הכנסת מרים גלורית-עפסה, לא שמעתי מה הצעת.

מרים גלורית-עפסה (הליכוד):
להוריד את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר מ' כהן אבידב:
אני מבין שאת מציעה שלא לכלול את הנושא הזה
בסדר-היום. רשות הדיבור לחברת הכנסת עדנה סולודר,
ואחריה — לחבר הכנסת שבח וייס.

עדנה סולודר (המערך):
כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקשת להוריד את
הצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת יוכל נאמן. מאחר שיש לי
שלוש דקות אני אקצר.

אני מכירה כהבדל שבין דהיישה, שאינה טלית שכולה
תכלת. לבין יישובים יהודיים, שרובם הגדול הוקמו על אף
התנגדותי. אני חוששת, שאנחנו עלולים להגיע לסימטריה
בכמה דברים. על כן אני מציעה להוריד את ההצעה
מסדר-היום.

לפני שבוע קיימנו כאן דיון ארוך בעקבות מקרי רצח
מוזעזעים שנעשו בידי טרוריסטים שלוחי אש"ף. על מקרים
אלה חייבת לבוא תגובה — תגובה של צה"ל, ולא של אנשים
הלוקחים את החוק לידיהם; ומקרה דהיישה לא היה יוצא דופן.
אנחנו זוכרים את דוח-קרפ, אנחנו זוכרים את המחחרת
היהודית, אנחנו זוכרים פריצה של מחסומי צה"ל. נכון, מדובר
בקומץ אנשים, ואני רוצה שהקומץ הזה יוקע.

אני מתנגדת להתבטאויות נגד אלוף בצה"ל, הבא להגן.
ומתקוממת נגדן. קודם כול, תפקידו להגן על היהודים,
ותפקידו להגן גם על המתחשבים שבאו לפרוע בהם כצורה
מתוכננת. צה"ל חייב לקחת את החוק לידי.

אם הסימטריה תהיה שטרוריסטים שכאים לרצוח כנו
לוקחים את החוק לידיהם, ויהודים מתפרעים ולוקחים את
החוק לידיהם — או לנו.

לכן, יש לגנות את מעשה דהיישה. כל מלה, גם המלה
"תועבה" וגם המלה "נבלה" וגם המלה "חוליגנים", מתאימה
לעניין הזה. מוטב שנכיר בזה ונמנע את התופעה הזאת בעוד
מועד.

דמוקרטית לא היתם עוברים את אחוז החסימה. אתם לא חומה ולא מגדל רק כדור פורח וכלון. תודה רבה.

מיכאל איתן (הליכוד):

בבחירות הבאות כבר לא יתמכו בכם בכפר-סבא — —

שבח וייס (המערך):

יש לי הצעה, בוא נלך לבחירות.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אני גר בכפר-סבא, אני לא אבחר בו.

היו"ר מ' כהן אבידב:

תודה לחבר הכנסת שבח וייס.

דב שילנסקי (הליכוד):

אף שאני מתנגד למה שאמר חבר הכנסת שבח וייס, אני מבקר אותו על הספר החדש שלו.

היו"ר מ' כהן אבידב:

חברי הכנסת, אנו ניגשים להצבעה. אני שואל את חבר הכנסת דוד צוקר, אם הוא מסכים להעביר את ההצעה שהציע לוועדת החוץ והביטחון.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
כן, אדוני.

היו"ר מ' כהן אבידב:

אני שואל את חבר הכנסת אלעזר גרנות, אם הוא מסכים להעביר את ההצעה לוועדת החוץ והביטחון.

אלעזר גרנות (מפ"ס):
כן, אדוני.

היו"ר מ' כהן אבידב:

תודה. אני שואל את חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי.

מרדכי וירשובסקי (שינוי — מפלגת המרכז):
כן, אדוני.

היו"ר מ' כהן אבידב:

תודה. חבר הכנסת אמנון לין, האם אתה מסכים להעביר את הנושא לוועדה?

אמנון לין (המערך):
כן.

היו"ר מ' כהן אבידב:

תודה. חבר הכנסת תופיק זיאר?

תופיק זיאר (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
כן.

היו"ר מ' כהן אבידב:

תודה רבה. חבר הכנסת יובל נאמן? איננו נוכח.

גאולה כהן (התחיה):
כן.

היו"ר מ' כהן אבידב:

האם היא רשאית לענות במקומו? — מסכימים, אם כי זה לא מקובל. רבותי, הייתי יכול שלא לקבל זאת, כי חבר כנסת המציע הצעה חובה עליו להישאר לפחות עד סוף הדיון, כדי שיעביע בעד הצעתו הוא. אני מבקש להעביר זאת לתשומת לבו.

שבח וייס (המערך):

אני מעודד טרור? אתם עושים אותו. קם כאן חבר הכנסת מיכאל איתן וממליץ שיוזקו בקבוקים על משרד ראש הממשלה ועל ביתו של שר הביטחון.

גדעון גדות (הליכוד):

אם היה לך נאום מיותר — זה הנאום.

גאולה כהן (התחיה):

— — —

שבח וייס (המערך):

אני לא צריך להגיב על דברים שאומר כל חבר כנסת.

מיכאל איתן (הליכוד):

חשבתי שאתה בעד מחאה פוליטית, לא בעד שימוש בנשק... צריך למחות כי זו הפקרות.

שבח וייס (המערך):

אתה הצעת לזרוק בקבוקים על משרד ראש הממשלה.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

שבח וייס (המערך):

זו קריאה למרד, ירידי.

גדעון גדות (הליכוד):

— — — ואתה פצת סירחון.

שבח וייס (המערך):

אני לא מגיב על הגידופים שלך, אדוני חבר הכנסת.

היו"ר מ' כהן אבידב:

רבותי, אני קבעתי שלוש דקות. אם תפריעו לו — אתן לו לדבר עוד שלוש דקות. בבקשה.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

ההבדל ביני לבין חבר הכנסת מיכאל איתן הוא, שהוא גר באזור הזה, הוא מרגיש וחס ואת.

שבח וייס (המערך):

אני מצטער, הוא יכול לגור באזור שיהודים צריכים לגור בו.

אבנר חי שאקי (הסיעה הדתית-לאומית):

ליהודים יש זכות לגור בכל חלקי ארץ-ישראל.

שבח וייס (המערך):

בבקשה, זה נכון. זאת העירייה לחבר הכנסת מתי פלד.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — — להבטיח את בתי-הספר, המוסדות, כפר-סבא — — —

שבח וייס (המערך):

רוב יהודי כפר-סבא לא מצביעים אתך ולא עם התחיה. אתה לא מייצג אותם. הרוב שם שייך לתנועת העבודה.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — —

גאולה כהן (התחיה):

חבר הכנסת שבח וייס, את מי הוא מייצג?

שבח וייס (המערך):

את מפלגת העבודה שקיבלה פי עשרה ממך. בכל מדינה

חבר הכנסת בני שליטא, אתה מסכים להעביר את ההצעה לוועדה?
מנחם גולדשטיין (הליכוד):
כן.

היו"ר מ' כהן אבידב:
אין לך ייפוי כוח, תודיעו גם לו שבפעם הבאה אני מבקש — — — אני מצטער.
חבר הכנסת מחי פלד, אתה מסכים להעביר את ההצעת לוועדה?
מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):
כן.

היו"ר מ' כהן אבידב:
אצביע כל הצעה כנספרד.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הנושא
שהעלה חבר הכנסת ד' צוקר
לוועדה — רוב

בעד ההצעה שלא לכלול את
הנושא שהעלה חבר הכנסת
ד' צוקר בסדר-היום — מיעוט

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר
הכנסת ד' צוקר לוועדת החוץ והביטחון
נתקבלה.

היו"ר מ' כהן אבידב:
נצביע עכשיו על הצעתו של חבר הכנסת אלעזר גרנות.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הנושא
לוועדה — רוב

בעד ההצעה שלא לכלול את
הנושא בסדר-היום — מיעוט

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר
הכנסת א' גרנות לוועדת החוץ והביטחון
נתקבלה.

היו"ר מ' כהן אבידב:
עכשיו נצביע על הצעתו של חבר הכנסת מרדכי
ירשובסקי.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הנושא
לוועדה — רוב

בעד ההצעה שלא לכלול את
הנושא בסדר-היום — מיעוט

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר
הכנסת מ' ירשובסקי לוועדת החוץ והביטחון
נתקבלה.

היו"ר מ' כהן אבידב:
אנחנו מצביעים עכשיו על הצעתו של חבר הכנסת תופיק
זיאר.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הנושא
לוועדה —

בעד ההצעה שלא לכלול
את הנושא בסדר-היום —

היו"ר מ' כהן אבידב:
אני מבקש למנות. אני חוזר על ההצעה.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את
הנושא לוועדה — 14

בעד ההצעה שלא לכלול את
הנושא בסדר-היום — 15

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר
הכנסת ת' זיאר בסדר-היום נתקבלה.

קריאה:

חברת הכנסת ארד, את מצביעה בעד העברת הנושא של
חבר הכנסת זיאר לוועדה?

נאוה ארד (המערך):
אמרו שמעבירים את כל ההצעות לוועדה.

היו"ר מ' כהן אבידב:
אני מעמיד להצבעה את ההצעה של חבר הכנסת יובל
נאמן.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את
הנושא לוועדה —

בעד ההצעה שלא לכלול את
הנושא בסדר-היום —

דב שילנסקי (הליכוד):
חברת הכנסת נאוה ארד, את מצביעה בעד ההצעה של
חבר הכנסת זיאר ונגד הכללת ההצעה של חבר הכנסת יובל
נאמן?

היו"ר מ' כהן אבידב:
חבר הכנסת דב שילנסקי, חבר הכנסת ז'אק אמיר, אתה
מפריע לי. רק נכנסת ואחזה מפריע לי? למה?
אני חוזר על ההצעה, ואני מבקש למנות.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את
הנושא לוועדה — 14

בעד ההצעה שלא לכלול את
הנושא בסדר-היום — 16

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר
הכנסת " נאמן בסדר-היום נתקבלה.

היו"ר מ' כהן אבידב:

אנחנו מצביעים על הצעתו של חבר הכנסת בני שליטא.

ה צ כ ע

בעד ההצעה להעביר את

הנושא לוועדה

— 19

בעד ההצעה שלא לכלול את

— 14

הנושא בסדר-היום

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר

הכנסת ב' שליטא לוועדת החוץ והביטחון

נתקבלה.

היו"ר מ' כהן אבידב:

אני מעמיד להצבעה את ההצעה של חבר הכנסת מתי פלד.

ה צ כ ע

בעד ההצעה להעביר את

הנושא לוועדה

— 15

בעד ההצעה שלא לכלול את

הנושא בסדר-היום

— 16

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר

הכנסת מ' פלד בסדר-היום נתקבלה.

היו"ר מ' כהן אבידב:

מעירים לי שלא הצבעתי את הצעתו של חבר הכנסת אמנון

לין. אני מעמיד אותה להצבעה.

ה צ כ ע

בעד ההצעה להעביר את

הנושא לוועדה

— רוב

בעד ההצעה שלא לכלול את

הנושא בסדר-היום

— מיעוט

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר

הכנסת אמ' לין לוועדת החוץ והביטחון

נתקבלה.

ז. הצעה לסדר-היום

צווי זימון בארצות-הברית נגד נמרודי, ניר, אל שווימר וקמחי

היו"ר מ' כהן אבידב:

אנחנו עוברים להצעה הבאה לסדר-היום, מס' 5737, מאת חברת הכנסת חייקה גרוסמן, בנושא: צווי זימון בארצות-הברית נגד נמרודי, ניר, אל שווימר וקמחי.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נודע לי שעל הנושא הזה צריך לענות שר התחבורה. אני מתפשת את הקשר בין שני הנושאים. אולי הקשר הוא בכך שהם זקוקים לכרטיסי טיסה. מכל מקום, אני מנסה להתייחס לנושא באיפוק וברצינות האפשרית.

אדוני היושב-ראש, בספר "משחקי האומות" של קופלנד, נאמר, בין היתר, שכאשר צצים שיקולי מוסר, אין שואלים: האם יכולים אנו לעשות זאת? אלא: האם יכולים אנו לעשות זאת בלי להתפס?

לצערי, עשינו ונתפסנו, אך לשמחת, אולי לא היינו השחקנים הראשיים. זה לקולא. אבל נזעקתי הפעם לנושא כדי לשאול על מהלכיה של התביעה האמריקנית ועל יחסה לישראל, שנראה לי מתנשא — וזהו גם יחסו של הממשל — וזאת כאילו היינו צמיתים, או לפחות המדינה ה-51 של ארצות-הברית.

יש שני היבטים לנושא, ההיבט הפוליטי וההיבט המשפטי. אפשר לנסות לשכנע, ואולי יש כזה אמת, כי יש בארצות-הברית שתי רשויות נפרדות הפועלות זו מול זו בנושא האירני-הישראלי. יש לזה כמובן אחיזה פורמלית. אולם, אם קוראים את דוח-טואר, הרושם הוא קצת אחר.

אם לסכם את הדברים הכתובים שם על מקומנו בפרשה, אומנם לא היינו השחקנים הראשיים בטרנזי-פארסה הזו, אבל תודה לאל, עד עכשיו לא עמדנו בפני ועדת חקירה של הקונגרס האמריקני.

אבל, אחרי שאני קובעת שאולי לא היינו השחקנים הראשיים, קשה לומר שהדוח בכללותו מחמיא לנו. אנחנו

הרשינו לאמריקנים לנשוף בעורפנו והלכנו קדימה. אינני יודעת מי הגה רעיון עיוועים זה, הרעיון למכור נשק לחומייני, ואחר כך, מהרווחים, כאופן עקיף, לתמוך ב"קונטראס".

מי הגה את הרעיון שאנחנו נעזור לעקוף את הקונגרס האמריקני? והרי את בית-הנבחרים בישראל וגם את ועדת החוץ והביטחון אין חובה לשאול ולא צריך לעקוף. אותנו לא צריך לעקוף. אין צורך לעקוף, אין חוק שמחייב לשאול את בית-הנבחרים.

אחרי כל זה לא היה גם דיווח של אמת. אינני יודעת אם דווח לוועדת החוץ והביטחון, כל זאת נעשה, כך נאמר בחוגים האמריקניים, כדי לרכוש את לבם של המתונים במחנה חומייני, זה נאמר גם פה, ואולי גם כדי לקנות את לבו של הממשל האמריקני.

אדוני היושב-ראש, קרה דבר אומלל, עבירה שגררה עבירה — הכנסנו את ראשו בין אבנים מתגלגלות ונטחנו. אחרי שסיפקנו שירות של מחוץ לדבר עבירה — ולא אומר מלה יותר גרועה — אחרי שנתנו שירות לחוגי ממשל אמריקני מסוימים, אחרי שנתפסנו ביד, אחרי שהדבר נחשף, אחרי שהממשל האמריקני ניסה לנער מעצמו את הכתם הזה ולכוון את הבוץ אלינו, אל מדינת ישראל, אחרי כל זה זומנו ארבעה ישראלים להתייצב לפני החוקר האמריקני עליידי צו.

אדוני היושב-ראש, לא אחזור על פרשת מכירת הנשק עצמה, אלא לספיחיה המחזרים. הייתי אומרת שמה שקרה שם — — —

יש כל כך מעט חברי כנסת, וגם אלה מפריעים.

היו"ר מ' כהן אבידב:

זה חזון נפרץ.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, לו היתה פרשה כזו מתגלה במדינה אחרת, היו מתייחסים לכך ביתר רצינות. אלא שאצלנו פרשה ורדפת פרשה, ופרשה אחת מנטרלת את הקודמת.

אחרת כאשר הם אינם נמצאים במדינה התובעת, וכשהם פעלו בשמה של מדינה אחרת. בשמה של מדינת ישראל.

אני לא מדברת רק על עניין הכבוד, אם כי יש פה יותר מאשר קורטוב של פגיעה בריבונותה ובמעמדה העצמאי של מדינת ישראל. השאלה היא ככל זאת: בשם מי פעלו ארבעת המומנים? בשם מי הם מכרו נשק לאירן? בשם מי נעשתה העסקה למען ה"קונטראס", אם נעשתה?

לפי דוח-טאואר שיחקנו גם בעניין ה"קונטראס" תפקיד לא שולי כל כך. זרוע של מי הם שימשו? האם זרועה של ממשלת ישראל? או אז ממשלת ישראל משמשת זרוע של ממשלה אחרת. הרי זה דבר בלתי נסבל.

מחלקת המדינה האמריקנית מסרה, שהיא לא תתערב בדרך פעולתו של וולש. היא טרחה להדגיש, כי אין לפרש את צעדו של וולש כצעד אנטי-ישראלי. אבל היא גם איננה מזדרזת להודיע, שהיו פה עסקאות בין שתי ממשלות. השאלה היא, אם יש בסיס לטענה כי נעברה עבירה על החוק האמריקני, הלוואי שיכולתי לומר כי נעברה אולי עבירה על החוק האמריקני, אבל לא נעברה עבירה על החוק הישראלי. הלוואי שהיה מצב כזה שהייתי יכולה לומר זאת. כי הרי בישראל אין חוק, אין אחריות מיניסטריאלית, אין אחריות של ממשלה. לכן כל הנושא טואטא אל מתחת לשטיח.

אני חושבת שבממשל חקן, בדמוקרטיה השומרת על עצמה, על קיומה ועל חייה, דבר כזה לא יכול היה להתקיים. תראו כמה חקרו את נשיא ארצות-הברית. היינו שותפים וזוטרים או לא-זוטרים, אינני יודעת, למה לא חקרו אצלנו אף אחד? לא את המבצעים ולא את השולחים. מה זה, הפקר? אונתו יכולים להסתכן כך כעולם?

אני קוראת מאמרים המתפרסמים בנושא זה בארצות-הברית. ישראל איבדה את אמינותה. גם אם נוכיח שלא הייתה לנו יד בכל העסקה עם ה"קונטראס" בניקרגואה, גם אם נצליח להוכיח זאת — לא יאמינו עוד לישראל. מי הגה את הרעיון?

אני מתייחסת בהסתייגות לא מעטה למה שכתוב בדוח-טאואר, כי אני יודעת שגם האמריקנים שם מגינים על עצמם וגם הם רוצים להתחמק מאחריות ומנסים לזרוק את זה על ישראל.

שר התחבורה ח' קורסו:

— — —

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

שם זה עוד לא נגמר. יש חקירה. אדוני השר, אתה יודע שיש חקירה. החקירה נמשכת.

היו"ר מ' כהן אבידב:

חיתוך לך הודמנות להשיב. אדוני השר.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

כולנו ראינו איך נחקר הנשיא, עלי-ידי ועדה של הקונגרס. הנשיא הסתכן, והיו עדויות סותרות. אצלנו כולם חופשיים, הם לא צריכים לענות על שום דבר.

אדוני השר, אשמח מאוד לשמע כיצד אתה תצא מהקלחת הזאת וחשיב על ההצעה הזאת לסדר-היום. אני בטוחה שלולא הסקנדל שהיה בעת הדיון על הנושא הקודם ולאמלא היו חברי הכנסת כל-כך עייפים, ולא היו מוציאים את כל המרץ על הצעקות קודם — אני בטוחה שזה היה מעורר הרבה יותר

היו"ר מ' כהן אבידב:
התרגלנו.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
אבל הנושא כשלעצמו חמור ביותר.

אם כן, אני הייתי אומרת, כי מה שקרה הוא, שדגים באושים אכלנו וגם מן העיר גורשנו. אי-אפשר לומר לנו שאנחנו חכמים לאחר מעשה, כי הזהרנו בעניין ה"קונטראס" ובעניין אירן ובעניין מכירת הנשק ללא בקרה. ניסיתי לומר זאת פה, אחרי שחברים אחרים ניסו להביא חוק שמגביל מכירת נשק ומכנים כל מכירת נשק תחת בקרה פרלמנטרית.

אדוני היושב-ראש, מדי פעם, ממש במחזוריות קבועה, צץ הוויכוח הפרובינציאלי, שלעתים הוא מתחלף בשכנוע עצמי, הוויכוח על הנושא: האם אנחנו נכס לארצות-הברית או לא. יש אומרים: אנחנו לא סתם נכס, אנחנו נכס שאין לו תחליף. הוויכוח הזה או הקביעה הזאת נראים לי פרוכני-ציאלים, ואני אומר מרוע, אדוני השר.

הגיע הזמן לרעת, שלמעצמות אין בעלי ברית קבועים, יש רק אינטרסים קבועים. הגיע הזמן שגהיה נכס לעצמנו, לישראל. בכל מקרה של עסקת נשק, מן הראוי לשקול לא איך אנחנו ממלטים את הממשל האמריקני משיני הדמוקרטיה האמריקנית, או מה טוב לארצות-הברית במכרו אמריקה או באירן. אלא מה עלינו לעשות, או, יותר נכון, מה עלינו לא לעשות, כדי לא להסתכן בעסקה לא לנו. האם לא די מסובכים אנחנו בדברים באזור שלנו?

עד כאן הצד הפוליטי. ומה על הצד המשפטי? לפני כן אומר משהו על המומנים לחקירה. צפה ועולה בעיית האזרחות הכפולה, לא רק בהקשר של חבר כנסת פלוני אלמוני, אלא בהקשר של עובדי מדינה או שליחיה הרשמיים של המדינה. אני מציעה שתתייחס קצת יותר בכבוד לאזרחות הישראלית.

תסלחו לי, הספסלים מצד זה ריקים, אבל נראה שזקיפות הקומה נעצרת על סף האזרחות האמריקנית. אני יכולה לתבוע שניי במהלך זה, לפחות לגבי שליחי המדינה. מן הראוי שאזרחותם תהיה אחת ולא שנייה — אזרחות ישראלית.

אחרי זה השאלה שנותרה בוויכוח היא: האם מדובר במגע ובעסקאות בין ממשלות או שמדובר במגע בין התביעה האמריקנית לבין אזרחים ישראלים. שחלקם הם עובדי מדינת ישראל וחלקם פעלו לא כעובדי מדינה אלא כבעלי עסקים פרטיים. על-פי חוזה מיוחד עם ממשלת ישראל?

יש בממשלה מי שבטוחים, שהממשל האמריקני נמצא בנושא זה בקונפליקט חמור עם התובע המסוים הזה. אבל, אני שמעתי שהממשל היה צריך הבוקר לתת תשובה, להתערב ולומר שהבעיה נפתרה בין ממשלה לממשלה. לפי מיטב ידיעתי, ההודעה הזאת מטעם הממשל האמריקני לא הגיעה. מכל מקום, הממשל האמריקני לא יכול להתנער מעסקה שממדיה הם גם פוליטיים וגם נוגעים בשותפות בין מדינות.

אדוני היושב-ראש, העניין הוא כזה, שהגענו לשיתוף פעולה עם כל הגופים החוקרים ולהבנה עם הקונגרס על בסיס של ממשלה מול ממשלה, אך התובע המיוחד הזה הוא שהחליט לאכוף מסירת עדות בדיבור על-ידי הנפשות הפועלות עצמן בארצות-הברית, ובפני התובע החוקר ישירות. הטענה של גורמי ממשלה ישראלים: מתן העדות הוא בניגוד לחוק הבין-לאומי, ולא ניתן למסור צווי עדות לאזרחים של מדינה

אתם במגע שוטף בקשר לכך. על יסוד האמור הוכנה על-ידי האלוף במילואים רפאל ורדי, המשמש יועץ מיוחד לנושא ועובד בתיאום עם צוות היגוי בראשותו של מזכיר הממשלה ובהשתתפות נציגים בכירים של הנוגעים בדבר, כרונולוגיה פיננסית של העסקות עם אירן, והיא הוצגה באורח כלתי פורמלי לפני נציגי הוועדות הקונגרסיאליות וזכתה לשבחים. אנו מקווים כי בימים הקרובים יסתיים המשא-ומתן על התנאים הנוגעים למסירתה הפורמלית, תוך המשך שיתוף פעולה עם הקונגרס ומתן הבהרות ככל שיידרשו. הוועדות הסכימו שלא להוציא צווי זימון לעדות נגד הישראלים הנוגעים בדבר, תוך קבלת עמדתנו בהקשר זה כאמור לעיל.

אשר לתובע המיוחד החוקר אם נעברו עבירות על חוקי ארצות-הברית במהלך העסקות, גם עמו נוהל משא-ומתן ארוך. אנו היינו נכונים לתנאים סבירים לשיתוף פעולה חיוני. בדומה למה שהסכם עם ועדות הקונגרס, אך הוא תבע לקיים גם ראיונות אישיים עם הישראלים הנוגעים בדבר ולשמור על זכותו באשר להוצאת צווים לזימון עדים. המשא-ומתן לא הסתיים, ובשעה ששהה המנכ"ל הקודם של משרד החוץ בארצות-הברית נמסר לו צו זימון לעדות. מאוחר יותר נמסר צו לאל שוורץ, יועץ לראש הממשלה הקודם.

גישתנו בנושא זה, ואנו מקווים שגם הממשל בארצות-הברית יבטא גישה דומה, היא כי היחסים הבין-לאומיים מבוססים על עקרון הריבונות המדינית. על החלטות רצוניות ולא כפירות. המידע שבו מדובר נמצא בידי קבוצת האנשים, אך אינו נחלתם האישית אלא שייך לממשלת ישראל, ומסירת מידע זה ללא רשות ממשלת ישראל היא עבירה על החוק הישראלי. ממשלת ישראל, ורק היא, תחליט מה מן המידע יימסר לרשויות שלטוניות כאלו או אחרות. אין כענינו ספק בכך שגם ממשלת ארצות-הברית לא היתה מאושרת אילו היו פקדי רשות שלה נחשפים בעת מילוי תפקידם, או לאחר סיומו, לחקירת רשויות חוקרות של מדינות זרות. לפיכך אנו נאבקים בתופעת צווי הזימון ובתוכנם במישורים הדיפלומטי והמשפטי. היום יהיה דיון בעניין זה בבית-המשפט בווישינגטון. על בסיס רצון חופשי ובמסגרת יחסי ממשלה-ממשלה, אנו נכונים לשיתוף פעולה, כפי שהבטחנו. עם הגופים החוקרים השונים בארצות-הברית.

אוסף, כי אין לנושא זה בענינו, ואנו מניחים שגם בעניי הממשל בארצות-הברית, השפעה על היחסים בין שתי המדינות, והם ממשיכים להיות טובים כפי שהיו בעבר.

אני מציע, אדוני היושב-ראש, להעביר את ההצעה לוועדת החוץ והביטחון כדי לקיים בה דיון, ממצה.

היו"ר מ' כהן אבידב:

תודה, אדוני הש. אני שואל את המציעה אם היא מסכימה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

מסכימה.

היו"ר מ' כהן אבידב:

אני מודה לך, אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

ה צ ב ע ה

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ

והביטחון נתקבלה.

היו"ר מ' כהן אבידב:

ברוב קולות הוחלט להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון.

תשומת לב, אבל, זה לא חשוב. חשוב העניין וחשובים שני הדברים, גם מעמדה של ישראל בעיני ארצות-הברית — ואני חושבת שמה שקרה עכשיו פוגע קצת — וגם אין התגלגלות, אין הסתכנון, אין הידרדרות למצב הזה, שאפשר לקרוא ארבעה מאותי ישראל לחקירה שם, ארבעה אזרחים שפעלו מטעם הממשלה.

היו"ר מ' כהן אבידב:

תודה לחברת הכנסת חייקה גרוסמן. אני מזמין את השר חיים קורפו להשיב על ההצעה לסדר-היום.

שר התחבורה ח' קורפו:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שתי הערות מקדימות לחברת הכנסת חייקה גרוסמן. הערה ראשונה — בעניין חשיבות הממשלה. הממשלה מחליטה מי ישיב מטעמה, ואין כלל חשיבות לתפקיד הפונקציונלי שהשר ממלא, כפי שאין חשיבות למעמדו של חבר הכנסת המעלה את ההצעה. אפשר היה לומר גם, שנושאים כאלה צריכים להעלות רק חברי ועדת החוץ והביטחון. למשל, ולא חברי ועדת העבודה והרווחה.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

שר התחבורה ח' קורפו:

גברתי הנכבדה, גם מי שעוסק ברווחה ככנסת לא צריך לעסוק בסוגיות כאלה. אין לזה סוף. אפשר להעלות טענות לכאן ולכאן.

דבר שני, מערכת היחסים השוררים בין מדינות נגזרות מפעולתן של הממשלות. לא ייתכן שמערכת יחסים חקיקה בין ממשלה לבין פרלמנט של מדינה שנייה, בין קונגרס לממשלה. זה ערוב מין בשאינו מינו. לא מובן לנו איך אפשר להעלות טענות על מה שאמר הקונגרס ועל מה שאמר הסנט. אני חושב שמערכת יחסים מיוצגת על-ידי ממשלות, לא על-ידי גופים סטוטוריים אחרים בתוך כל מדינה אלא על-ידי הממשלות בלבד; ואם הן מגיעות לכלל סיכומים, אלה הם סיכומים המחייבים את המדינות. אם קורה מה שקורה ומסתבר שממשלה פעלה שלא כהלכה, או לא בסמכות, הרי זה עניינה של אותה מדינה ליישב את בעייתיה כפינים, ואין צורך להעלות את זה אצלנו כנימוק בוויכוח.

אדוני היושב-ראש, מייד לאחר שפרץ נושא עסקות הנשק עם אירן והופץ בציבור, פנתה אלינו ממשלת ארצות-הברית וביקשה לשתיף פעולה עם הרשויות החוקרות בארצות-הברית. הסכמנו מייד לשיתוף פעולה כזה, על בסיס של ממשלה-ממשלה, וזאת מטעמים ברורים הקשורים ביחסיו עם ארצות-הברית. יש לזכור כי מדובר במבצע משותף לשתי הממשלות, שהיה קשור לאינטרסים של שתייהן, אך בא במידה רבה כסעיף ישראלי למשאלות אמריקניות ואושר בדרגים הגבוהים ביותר של שתי הממשלות.

מלכתחילה הודענו לממשלת ארצות-הברית ולכל הנוגעים בדבר, כי לא נסכים לפרוצדורה של עדות אישית של המעורבים הישראלים. המידע שבו מדובר הוא מידע של הממשלה, ולא של אדם זה או אחר שעבד או עובד בשירותה או בשליחותה של הממשלה, והיא סוברנית להחליט מה מתוכו למסור וכיצד למסור אותו. גישתנו העקרונית — והיא הוכנה על-ידי ממשלת ארצות-הברית — לא נשתנתה.

במהלך ביקורו של ראש הממשלה בארצות-הברית, בפברואר שנה זו, הושגה הבנה עם ועדות הקונגרס החוקרות בעניין — ועדת הסנט וועדת בית-הנבחרים — כי המידע שיבקשו יעבר אליהן בכתב על-ידי ממשלת ישראל, והממשלה תהיה מוכנה להשיב על שאלות הבהרה ולעמוד

ח. הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (הכנסות בני זוג), התשמ"ז — 1986*

(הצעת חברת הכנסת ש' דורון)

שהצעת חוק דומה, לא זהה אבל דומה, הצעת חוק שלי באותו נושא עברה קריאה טרומית במליאה לפני זמן לא רב. לכן מן הדין הוא שיהיה דיון בשני החוקים יחד, אם חברת הכנסת שרה דורון תסכים לכך. הצעת החוק שלי, שעברה קריאה טרומית, כבר עברה לוועדה.

שרה דורון (הליכוד):

אם הצעת החוק שלך עברה לוועדת הכספים — — —

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
איני זוכרת.

שרה דורון (הליכוד):

אם הצעת החוק של חברת הכנסת חייקה גרוסמן הועברה לוועדת הכספים, אני מסכימה שהדיון יהיה כשתי ההצעות החוק יחד.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
הצעת החוק שלי הועברה לוועדת הכספים.

שרה דורון (הליכוד):
אני מבקשת להעביר את הצעת החוק שלי לוועדת הכספים להכנתה לקריאה ראשונה.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
הצעת החוק שלי עברה לוועדת הכספים.

הי"ר מ' כהן אבידב:
אנחנו נכדוק. העניין ייבדק.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):
אני מקווה שאחרי שההצעה של חברת הכנסת שרה דורון תועבר גם היא לוועדת הכספים, יוציאו גם את הצעתי מה"כספת".

הי"ר מ' כהן אבידב:
חברת הכנסת גרוסמן, אני מציע שהעניין ייבדק.

אדוני סגן שר האוצר, אתה רוצה להשיב על ההצעה של חברת הכנסת שרה דורון?

סגן שר האוצר ע' אמורי:
אני מסכים להצעה להעביר את ההצעה לוועדת הכספים.

הי"ר מ' כהן אבידב:
תודה. חברי הכנסת, לפנינו הצעה אחת: להעביר הצעת החוק של חברת הכנסת שרה דורון לוועדת הכספים. אני מעמיד להצבעה הצעה זו.

ה צ ב ע

ההצעה להעביר הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (הכנסות בני זוג), התשמ"ז — 1986, לדיון מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

הי"ר מ' כהן אבידב:
הוחלט להעביר הצעת החוק לוועדת הכספים להכנתה לקריאה ראשונה.

הי"ר מ' כהן אבידב:

חברי הכנסת, אנו ניגשים לסעיף הבא: הצעת חוק שצא לתיקון פקודת מס הכנסה (הכנסות בני זוג), התשמ"ז — 1986, מאת חברת הכנסת שרה דורון. חברת הכנסת דורון, בבקשה.

שרה דורון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני סגן שר האוצר, אנו משלמים הרבה מס שפתיים בנושא שויון הנשים, והיום אני רוצה להפוך מס שפתיים זה לתיקונים בפקודת מס הכנסה, ואני משוכנעת שאני מתפרצת לדלת פתוחה ואזכר להבנה מלאה. הגיע הזמן שהחרפה הזאת, שלא יכול להיות לאשה תיק נפרד במס הכנסה, תיפסק. ההתחשבות היא כנפרד, אבל התיק משותף לאשה ולבן זוגה. כאשר אני כיהנתי כשרה, קיבל בעלי בקשה לדוות על הכנסותי. אני חושבת אפוא שהגיע הזמן להפוך את מס השפתיים לתיקונים בפקודת מס הכנסה.

לפי המצב היום אין אשה נשואה יכולה לפתוח תיק נפרד משלה, לדוות על הכנסתה בתיק נפרד מזה של בעלה ולקבל שומה נפרדת. לאשה נשואה יש זכות רק לחישוב נפרד. בפקודה נאמר במפורש: "הכנסתה של אשה נשואה החיה עם אישה יראו לעניין הפקודה כהכנסתו של האיש". מצב זה מהווה פגיעה באשה. מספר הנשים הנשואות העובדות בישראל גדל והולך מדי שנה. רבות מן הנשים העובדות שכירות וחלקן עצמאיות, ומקור הכנסתן נפרד לגמרי מעיסוקי בן זוגן. הפרדת השומה נדרשת כדי שהאשה תהיה נישומה בזכות עצמה, על הזכויות ועל החובות הנובעות ממעמד זה.

אין בדעתי ואין בכוונתי לשנות משהו לגבי הרכוש המשותף או לגרום לכך שזה ינוצל על-ידי קיום הכנסה נמוכה יותר של אחד מבני הזוג לתשלום מס הכנסה נמוך יותר.

היות שסדר-היום של הכנסת בשעה זו עמוס מאוד, ואני משוכנעת שכל חברי הכנסת המעטים הנוכחים באולם תומכים בהצעת החוק, אבקש, אדוני היושב-ראש ואדוני סגן שר האוצר, להעביר את הצעת החוק, שבה מוצעים תיקונים לסעיף 66 לפקודת מס הכנסה, לוועדת הכספים, לשם הכנתה לקריאה הראשונה.

הי"ר מ' כהן אבידב:

תודה לחברת הכנסת שרה דורון.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אדוני היושב-ראש — — —

הי"ר מ' כהן אבידב:

את רוצה להעיר הערה?

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

כן.

הי"ר מ' כהן אבידב:

בבקשה, אבל בקצרה.

חייקה גרוסמן (מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להזכיר — אחרי שאני מסכימה עם כל מלה שאמרה חברת הכנסת שרה דורון —

ט. הצעה לסדרהיום

מלווה מרצון למימון ה"לביא"

היו"ר מ' כהן אבידב:

תודה לסגן שר האוצר, רשות להצעה אחרת לחבר הכנסת מתי פלד, בבקשה.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקרמת לשלום):

כבוד היושב-ראש, אני מציע להויריד את ההצעה מסדרהיום, מהטעמים הבאים: קודם כל, אנחנו יודעים שהממשלה עוסקת כרגע בלימוד הנושא, ואני מניח שחוצאה של לימוד הנושא יתבררו כמה דברים שעד היום נראה שלא כולם הובאו לידיעת השרים, וודאי שלא לידיעת הציבור. הם נשמרו כביכול בסוד, אף שאפשר לקרוא אותם בכל עיתון העוסק בבעיות תעופה, כמו למשל "Aviation Week and Space Technology".

מתוך הנתונים האלה מתברר, שמדובר בעצם במטוס ספק גדול אם הוא מתאים לצרכים של חיל האוויר היום. זה מטוס שאין לו כושר יירוט בטווח רחוק, והוא מיועד בעיקר לסיוע אוויר-קרקע, וספק אם מטוס כל כך משוכלל וכל כך יקר הוא שדרוש לתכלית זו. מדובר במטוס בעל מהירות יחסית לא גבוהה — 1.6 או 1.7 מאך, עם כנף קונבנציונלית. דרך אגב, את הכנף זאת הזנב מתכננת חברת "גרומן", ומתברר עכשיו שהיא עושה זאת על סמך התחייבות של התעשייה האווירית, שזה פרויקט ראשון בסדרת פרויקטים שעוד יגיעו, התחייבות שלא ברור על סמך מה היא ניתנה.

לבסוף, זה מטוס אשר יהיה מבוסס על מה שנקרא state of the art, כלומר, על מה שידוע מבחינה טכנולוגית היום, ואין בו שום פריצה טכנולוגית.

אני מניח, שלאחר שהממשלה תלמד את כל הנתונים האלה היא תגיע למסקנה שאין צורך במטוס הזה, ולכן אין כרגע שום עניין להיכנס לדיון על מלווה מרצון. או על מלווה אחר לגבי פרויקט, שלפי כל הסימנים ולפי כל מה שמחייב ההיגיון ירד מעל הפרק כאשר הממשלה חסיים את לימוד הנושא.

היו"ר מ' כהן אבידב:

תודה לחבר הכנסת מתי פלד. אני שואל את המציע, חבר הכנסת דב בן-מאיר, אם הוא מסכים להעביר את הנושא לוועדת הכספים.

דב בן-מאיר (המעריך):

כן.

היו"ר מ' כהן אבידב:

תודה, ובכן, אני מעמיד את ההצעה להצבעה.

ה צ ב ע

בעד ההצעה לא לכלול את

הנושא בסדרהיום של הכנסת — 6

בעד ההצעה להעביר את הנושא

לדיון בוועדת הכספים — 8

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת

הכספים נחקבלה.

היו"ר מ' כהן אבידב:

חברי הכנסת, אנו יגשים לסעיף הבא: הצעה לסדרהיום מס' 5061, מאת חבר הכנסת דב בן-מאיר, בעניין מלווה מרצון למימון ה"לביא" — תשובת סגן שר האוצר והצבעה.

ארוני סגן שר האוצר רוצה להשיב?

סגן שר האוצר ע' אמוראי: כן.

היו"ר מ' כהן אבידב: בבקשה.

סגן שר האוצר ע' אמוראי:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתשובה על ההצעה לסדרהיום של חבר הכנסת דב בן-מאיר בעניין מלווה למימון ה"לביא", הריני להשיב כדלקמן:

להצעה שהועלתה כמה היבטים, אשר יש להתייחס אליהם בנפרד:

1. מטוס ה"לביא" — עתידו של מטוס ה"לביא" צריך להישקל במסגרת סדרי העדיפויות של מערכת הביטחון בהתייחס לגודל תקציבה, לצרכיה, האלטרנטיבות הקיימות ל"לביא" וכדומה. ואכן הממשלה נמצאת עכשיו בעיצומם של דיונים בנושא זה.

2. תקציב הביטחון — הדיונים לגבי תקציב הביטחון לשנת 1987, שהסתיימו ערב הגשת התקציב, הביאו בחשבון את צורכי הצבא בכלל, וה"לביא" בכללם, ואת צורכי המשק. הסיכום על תקציב הביטחון הוא סופי, ואין מקום לדון פעם נוספת על גודל התקציב.

3. מלוות וגיוסי הון במשק נעשים על-פי שיקולי מדיניות מונטרית, שיקולי שוק והון והיקף החוב הפנימי ועולות. מלווה חובה כמוצע כא כהכרח על חשבון גיוסי הון אחרים, שכבר הובאו בחשבון — — —

דב בן-מאיר (המעריך):

מדובר במלווה מרצון ולא במלווה חובה.

סגן שר האוצר ע' אמוראי:

כן גם לגבי מלווה מרצון, ומיד אסביר.

מלווה חובה כמוצע ומלווה ברשות באים כהכרח על חשבון גיוסי הון אחרים שכבר הובאו בחשבון בעת הכנת התקציב — ואגב, בעת הכנת התקציב הובאו בחשבון רק מלוות מרצון — או לחלופין על חשבון הגדלת החוב הפנימי, שהגיע ממילא לשיעורים בלתי נסבלים כבר היום. מימון על-ידי מלווה יוריד את שיעור החיסכון האחר וישאיר את התקציב ואת הסקטור העסקי ללא מקורות לגיוס הון לצורכיהם, ועקב כך חצלה הריבית במשק ככללותו, ובעתיד לא יהיה מקור לפירעון מלווה זה — שימו לב — כי בהבדל מהשקעות יצרניות, לא תבשיל השקעה שתמומן במלווה כזה פירות כלכליים שימשו מקור להחזר ההלוואה.

אבל, מאחר שאני מניח שכל הקומפלקס הזה יבוא ממילא לדיון בוועדה מוועדות הכנסת — ואני מניח שזו תהיה ועדת הכספים — אני מציע להעביר את ההצעה הזאת לדיון בוועדת הכספים של הכנסת.

י. הצעה לסדר-היום

מוסדות דת יהודיים לעומת מוסדות דת של דתות אחרות בכל הקשור להחזרי מסים

מוסד קדוש הנחה במסים, ולהכריז על הכאהים כעל ענף חירות בשביל להעביר להם 40 מיליון דולר?

איזה סקנדל היה פה סביב נושא השמיטה — כש-300,000 יהודים רוצים לשמור על שנת שמיטה, והדבר יעלה 4 מיליוני דולר — כך אומרים, זה לא נכון — עשו סקנדל גדול, אבל כדי להעביר לכאהים 40 מיליון דולר עשו טריק: יהפכו אותם לענף חירות.

אני חושב שהכנסת צריכה להכריז, שהממשלה הערימה קורס כול על הכנסת, אחר כך על ועדת הכספים. הרי זה לא יעלה על הדעת — כל תקציב הפיתוח לישיבות היה ב-1986 27,000 שקל. השנה הכפילו אותו, והוא מגיע ל-54,000 שקל. לא היה מוסד אחד שקיבל בוועדת הכספים הנחות ממסים.

אני רוצה לומר עוד דבר: קבענו את התקציב הממשלתי, ואני חושב שצריך לעזור לענף החירות, אבל, אם הקריטריון הוא שבאהים מביאים כספים, אני מודיע פה, שבבני-ברק בנו עכשיו מוסדות ויזינין שני מבנים, ואנשים חרמו להקמת שני המבנים האלה 15 מיליון דולר. כל הכסף הגיע מחוץ-לארץ. אם כאהים זה ענף חירות, הרי ידוע שלאדמו"רים באים מדי שנה אלפי יהודים מחוץ-לארץ לשבועות ולראש השנה, וזה באמת ענף חירות. אותו דבר קורה עכשיו: כונה פה עכשיו האדמו"ר מבעלז, וזה יעלה אולי 25 מיליון דולר — כל הכסף בא מחוץ-לארץ, וגם הוא מביא אלפי יהודים בשנה. אם כאהים זה ענף חירות, אז הם ענף חירות קודש. הם באים הנה להתפלל ולא ללכת למועדוני לילה. האדמו"ר מגור הולך להקים מבנה, רק מתרומות מחוץ-לארץ. בסכום של 15 מיליון דולר, ידוע שבאים אליו אלפי יהודים לתקופת החגים.

אני רוצה לשאול: האם ייתכן שבמדינה שלנו יהיה חרם על מוסדות קדושים, וימצאו דרך לתמוך בטמא ולהכריז עליו ענף חירות?

סגן שר האוצר ע' אמורי:
טמא?

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):
על באהים.

סגן שר האוצר ע' אמורי:
טמא?

היו"ר א' נחמיאס:

אני מציע לך, אדוני: לא "טמא". תגיד שצריך לתמוך גם במוסדות דת יהודיים, ואני חושב שאתה צודק, אבל לא "טמא".

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אין מקום להנהיג החזרי מסים. אני מודיע פה: אם אראה, חלילה וחס, שלא תהיה לי ברירה, אני מודיע פה: דבר כזה שיקרה פה במדינה? איש לא יאמין כזה, איש לא יאמין איש שמע שלא היה מקרה אחד שבו נתנו הנחות במסים לדבר קדוש, ופה, בשביל לעקוף אותי, בעיקר אותי ואת ועדת הכספים, מצאורך לקרוא לזה ענף חירות.

בשביל כל מוסד קדוש שבונים בארץ, אנחנו צריכים לנסוע לחוץ-לארץ ולהביא כסף. איי אפשר להנהיג פה איפה ואיפה, ואי אפשר להאמין שפה ייתנו את ההנחות לדברים

היו"ר מ' כהן אבידב:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים לסעיף הכא, הצעה לסדר-היום מס' 5625 בנושא: מוסדות דת יהודיים לעומת מוסדות דת של דתות אחרות בכל הקשור להחזרי מסים — מאת חבר הכנסת אברהם שפירא. בבקשה.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, צר לי שכל כך מעט חברי כנסת נמצאים באולם כשאני מתכוון לדבר על עניין כזה. אני מצטער להגיד שהממשלה עשתה כפועם הראשונה, עד כמה שלי ידוע, צעד שבא לעקוף את ועדת הכספים של הכנסת, ואני רוצה להסביר כמה מדובר.

לפני חמש שנים בערך הוסכם בין מנכ"ל משרד הדתות ובין הבאהים לתת להם הנחה במסים כשיעור של 2.5 מיליון דולר. ההסכם הגיע לוועדת הכספים ושם הוא לא עבר, מפני שמיום שאני התמניתי ליושב-ראש ועדת הכספים לא קרה מקרה אחד שבו ביקשו ממשרד האוצר וממשרד הדתות הנחות במס על בתי-כנסת או על כל מוסד קדוש. הבקשה הראשונה שהגיעה הייתה בעניין הבאהים.

קצת לפני ראש השנה עלה בממשלה עניין רצונם של הבאהים להקים עוד מוסדות בארץ בשווי של 150 מיליון דולר בערך, וניסו להעביר החלטה לתת להם הנחה ממסים כשיעור של בין 35 מיליון דולר ל-50 מיליון דולר.

מאיר שטרית (הליכוד):
איזה מסים?

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

כל המסים שמשלמים על מלט, מס ערך מוסף ומס קנייה — כל המסים העקיפים והישיבים. נאמר שם, שכדאי לעשות משהו כדי לעקוף את ועדת הכספים, כי יושב-ראש ועדת הכספים לא ייתן להעביר את זה. הואיל ושר האוצר היה בשליחות מחוץ-לארץ, וגורעין פת מילא את מקומו, הוא אמר לממשלה, שמאחר שמדובר על עקיפת ועדת הכספים הוא צריך לשאול את שר האוצר, כי על-פי החוק אנחנו צריכים לאשר כל הוצאה כספית. בקיצור, אני מאוד מצטער להגיד, שאנשים רצו להעביר בכוח לבאהים כסף. מה עשו?

לפני חודש החליטה הממשלה להכריז על הבאהים כעל ענף חירות, ובאופן זה הם יקבלו את המענקים כפי שמקבלים בתי-מלון בחירות. עליידי כך לא צריך להגיע לוועדת הכספים, כי זה כבר נמצא בתקציב.

אני רגיל לא להשמין. אינני רוצה להגיד שמישהו אמר לי שזה קשור בענף הבנייה, שרוצים לעזור למישהו ולאפשר לו לבנות, ולהל הבטיח שיסדרו דברים. אני לא משמין, ואני לא רוצה לקבל את זה. אבל אני שואל: האם אנחנו השתגענו? קודם כול יש בעקיפת ועדת הכספים משום עורמה. ורצו לעקוף אותה, כי לפני ראש השנה אמרו בפירוש: צריך לעשות דבר כדי לעקוף את ועדת הכספים. דבר שני — הייתי מבין אילו החליטו לתת הנחות במסים לכל המוסדות הקדושים: בתי-כנסת, ישיבות, אבל רוצים לתת לבאהים, או מי שלא אכפת לו מהבאהים. יכול לבוא ולטעון טענת דמוקרטיה. אנחנו עם דמוקרטי, בשם הדמוקרטיה צריך להיות שוויון, אבל שממשלת ישראל תחליט להחרים את היהודים ולא לתת לשום

התירות. סך הכול — 18.8% מהיקפו, בשיעור הזכאות הקיים בנושאים חירוניים.

אין שום חזר מסי. מלוא המסים על הייבוא — מכס ומס קנייה — ישולמו כדק, וכיצעו ההשקעה יהיה כחנאים החלים על כל פרויקט חירותי מאושר.

אבל כדי למנוע כל חשד, אני מציע שהנושא הזה יועבר לועדת הכספים של הכנסת ושם יידון.

מאיר שטרית (הליכוד):

מה ההנחה הניתנת?

סגן שר האוצר ע' אמוראי:

אמרת: שום הנחה. ניתן מענק ממרכז ההשקעות בשיעור של 5.5% ו-13.8% ממשד החירות, כמו לכל השקעה בפרויקט חירותי.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לאדוני סגן שר האוצר. חבר הכנסת מוחמד מיעארי, בבקשה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה להציע לקיים דיון במליאה — —

היו"ר א' נחמיאס:

לא, אינך יכול.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

— או להסיר את ההצעה מסדר-היום של הכנסת.

היו"ר א' נחמיאס:

בבקשה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

כבוד היושב-ראש, שמעתי על טיפוח, על מתן מענקים והקלות לעדות דתיות ולמוסדות דתיים.

בהזדמנות זו אני רוצה להגיד כמה מלים לגבי מצבה של העדה המוסלמית בארץ. לא באופן כללי אלא לגבי עניין ספציפי. כידוע, העדה המוסלמית היום היא השנייה בגודלה במדינת ישראל, אך אינה נהנית מכל מעמד חוקי. פעם היא נקראה "האומה", כי היתה העדה הגדולה ולכן לא נרשמה בתור עדה דתית. עכשיו היא איבדה את מעמדה בתור "אומה" ולא נתקבלה כעדה דתית כהתאם לחוק עדות דתיות וארגון. לכן היא אינה נהנית משום מעמד חוקי.

לעדה המוסלמית יש רכוש רב, שהוא ההקדש המוסלמי.

כבוד סגן שר האוצר יודע שההקדש המוסלמי מותרם היום ונחשב כאילו לנכסי נפקדים, והוא אינו משמש להנאה או לשימוש של העדה המוסלמית.

ומה הבעיה? יש כמה אנשי דת שהם מואזינים וקוראים לתפילה כמסגדים. אין להם שום מעמד. כי ההקדש המוסלמי לא משלם להם והמדינה אינה מכירה במעמדם כעובדים בשירות המדינה. לכן, הם קיבלו עד לאחרונה מענק של חג, סכומים פעוטים ומביישים, שאינם מאפשרים להם לקיים את עצמם ואת משפחותיהם. לאחרונה התנהל מאבק והוקם ועד. הציעו להם שיתקבלו כעובדי מדינה, היתה שמחה גדולה ושרים בישרו להם את הבשורה הזאת. אבל כשניגשו ליישם את ההחלטה הזאת, אמרו להם: אנחנו נעשה אתכם חוזה מיוחד לשנה, שלא מבטיח לכם כל זכויות וכל משכורת כמו זו של עובדי מדינה.

שאינם קרושים, ולקדוש ביותר — לא. לכן, אינני מדבר עכשיו נגד הבאהים, אני רק אומר שלא ייתנו שום אישור לבאהים כל עוד לא ייתן אישור למוסדות הקרושים שבונים ובנו ויבנו, כל עוד הם לא יקבלו אותם קריטריונים, ולא, תקום שערורייה בכל העולם היהודי. לא יאמינו שזו מדינה של יהודים.

מאיר שטרית (הליכוד):

מה הם בונים?

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אני מציע לדון על זה במליאה.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת אברהם יוסף שפירא. אני מבקש מסגן שר האוצר להביא דברי תשובה.

סגן שר האוצר ע' אמוראי:

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתשובה על ההצעה הרחופה לסדר-היום של חבר הכנסת אברהם שפירא הריני מתכבד להשיב כדלקמן, אבל ראש לכל אני רוצה לסלק כל חשש ולבטל כל טענה שהיא כאן מעשה רמייה. כיום ב' 10 באפריל בשנה זו, אישרה ממשלת ישראל פה אחד הצעת ועדה ממשלתית בדבר התנאים להקמת פרויקט המרכז הבאהי העולמי. עם חברי הוועדה האמורה נמנו: השר משה שחל, הממונה על הכנסות המדינה מר ישראל בריאון, מר מאיר גבאי, אז מנכ"ל משרד המשפטים, וד"ר דנה, נציג משרד הדתות.

מכל מקום, בעקבות ההחלטה הממשלתית האמורה נחתמה ב-14 באפריל שנה זו — ואני מביא רק את העובדות — אמנה בין ממשלת ישראל למרכז העולמי הבאהי הממוקם בחיפה. לפי כתב אמנה זה ישקיעו בני העדה 166 מיליון דולר כמרוצת עשר שנים בהרחבת הגנים הקיימים בחיפה ובעכו, ויקימו ספרייה מרכזית לשימושם של בני העדה כולה, המפורזים בעולם — ספרייה בישראל, מתוך סכום זה — ואני מצטט מהאמנה — 135 מיליון דולר יושקעו באמצעות קבלני כיצוע ישראלים וכן ברכישת אכזרים וחומרי גלם מהתעשייה המקומית. עוד נאמר באמנה, שההמרה של המט"ח — מטבע חוץ — תהיה חד-סטרית, ללא אפשרות להמרה חוזרת, ולא יתנתן שום פרמיה דוגמת זו, למשל, של תמורות ייצוא בעבור העברת הכספים.

יש לציין שכבר היום משמשים גני הבאהיים ומרכזיהם

אכן שואבת — —

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

איזו פרמיה? איזה ייצוא?

סגן שר האוצר ע' אמוראי:

שלא תשולם.

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אבל היתה כוונה לתת להם גם פרמיה.

סגן שר האוצר ע' אמוראי:

יש לציין, שכבר כיום משמשים מרכזי הבאהים אכן שואבת לביקורי מאות אלפי חיררים מחוץ לארץ ומישראל. והמספר ילך ויגדל, כנראה, עם התקדמות הפרויקט. בהתחשב בפיזור העולמי הרחב של בני העדה הזאת וכיופי או כוח המשיכה של הגנים האלה לגבי תושבי מדינת ישראל.

עם אישור התוכנית כפרויקט חירותי, על-פי החוק לעידוד השקעות הון, נעשה הפרויקט לזכאי על-פי החוק למענק בשיעור 5% ממרכז ההשקעות ול-13.8% ממשד

הי"ר א' נחמיאס:

תודה רבה. חברי הכנסת, לפנינו שתי הצעות: האחת, להעביר את הצעתו של חבר הכנסת שפירא לוועדת הכספים; השנייה, להסיר את ההצעה מסדר-היום. מי בעד העברה לוועדה, יצביע. מי בעד ההסרה, יצביע.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את

הנושא לדיון בוועדה — רוב

בעד ההצעה שלא לכלול את

הנושא בסדר-היום של הכנסת — מיעוט

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת

הכספים נתקבלה.

הי"ר א' נחמיאס:

הצעתו של חבר הכנסת שפירא תועבר לוועדת הכספים, שתדון בה.

אם הצעתו של כבוד הרב שפירא תועבר לוועדה, אני מציע שיובא בחשבון גם המצב המביש הזה, כדי לתקן את העוול שבאמת אי-אפשר לשותק לגביו. תודה רבה.

הי"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת מוחמד מיעארי. חבר הכנסת שפירא, אתה מסכים שהצעתך תועבר לוועדה?

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אני רציתי אומנם דיון במליאה, אבל אם זוהי הצעתו של סגן שר האוצר, אני מוכן לקבלה בתנאי אחד: שלא יהיה שום ביצוע עד שלא ייגמר הדיון בוועדת הכספים.

הי"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת שפירא, הואל ברוב טובך להשיב לי, אתה מעמיד לי תנאים? מה יש לך להעמיד לי תנאים? האם אדוני מסכים?

אברהם יוסף שפירא (אגודת ישראל):

אני מסכים.

יא. שאלות ותשובות

2. אם כן — מה הרעיון העומד מאחורי קיפוח מקבלי פיצויים מגרמניה?

3. האם אין מקום לקבוע לפחות ריבית זהה, לאור העובדה שמקור הכסף בשני המקרים בארצות חוץ?

תשובת סגן שר האוצר ע' אמורי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. המבחן לשיעור הריבית אינו מקור הכסף אלא בעל הפיקדון: על פיקדונות מט"ח של תושבי ישראל מוטלת חובת גזילת של 100% בבנק ישראל, וזאת משיקולים מונטריים כלליים. כגון הרצון לצמצם את הפעילות המקומית צמודת מט"ח.

2. בנק ישראל משלם לבנקים ריבית על פיקדונות אלה בשיעור זהה הן לפיקדונות פת"ם והן לפיקדונות פת"ם פיצויים. עם זאת, כדי להבטיח את האינטרסים של בעלי חשבונות פת"ם פיצויים (בנפרד מבעלי פת"ם רגיל), נקבעו בחוק הפיקוח על מט"ח ובהיתרים הצמודים לו: א. כי על פיקדונות אלה ישלמו הבנקים ריבית מינימלית ולא יוכלו לדרת ממנה. לא קיימת רצפה כזו לגבי פת"ם רגיל; ב. תקופות ההפקדה מגוונות יותר מאשר בפת"ם רגיל; ג. ניתנו אפשרויות נוספות למשיכת הכסף במט"ח; ד. ניתנו הטבות במסוי.

3. הריבית המשולמת על פיקדונות תושבי חוץ נגזרת מהמשושים שיש לבנקים בכספים אלה: חלקם הקטן מופקד בבנק ישראל מתוקף חובת גזילת ויתרם משמש לבנקים הן כמקור ליצירת אשראי והן לרזרבה משנית. בכספי פת"ח מתחרים הבנקים בשוק הכין-לאומי, והשימוש בהם בחוץ-לארץ חופשי (למעט כספים המופקדים בפת"ח יצואן, הרומה יותר לפת"ח).

3191. שחרור הדלק הנמכר כתחנה כיוטבתה מהשלום

מס ערך מוסף

חבר הכנסת ד' בן-מאיר שאל את שר האוצר כיום כ"א באייר התשמ"ז (20 במאי 1987):

ועדת הפנים ואיכות הסביבה ביקרה בנגב הדרומי ומצאה, כי הכרות אילת כאזור סחר חופשי חיסלה למעשה את תחנת הדלק של יוטבתה, המצויה כ-40 ק"מ מצפון לאילת.

הי"ר א' נחמיאס:

אנו עוברים לשאלות ותשובות. אני מתבקש להזמין את סגן שר האוצר להשיב על שאלות, בבקשה. אדוני.

2418. הלוואה לחברת "נתיבי איילון"

חבר הכנסת ד' בן-מאיר שאל את שר האוצר ביום ח' בחשוון התשמ"ז (10 בנובמבר 1986):

בעיתונים פורסם, כי בלשכת ראש הממשלה נערכו כמה ישיבות כדי לדון בפירוטטים שיתחילו את הצמיחה הכלכלית במשק ולאשר אותם. בין היתר דובר בהעמדת הלוואה בסך 25 מיליון דולר לחברת "נתיבי איילון", כדי שזו תשלם את הפרויקט ב-30' חודשים במקום ב-60'.

ברצוני לשאול:

1. האם ידעה זו נכונה?

2. האם משרד האוצר תומך בהצעה?

3. אם כן — מתי תועמד ההלוואה לרשות חברת "נתיבי איילון", מה יהיה גודלה ומה יהיו תנאיה?

סגן שר האוצר ע' אמורי:

1. התשובה היא: לא.

2. גם כאן התשובה שלילית, והנימוקים הם כדלקמן: א. מבחינה טכנית אי-אפשר להשלים הפרויקט ב-30' חודש; ב. הפרויקט ייגמר ממילא בתוך כ-45' חודשים; ג. ההלוואה מהווה תוספת תקציב, ואם רוצים להגדיל את התקציב, יש לעשות זאת בצורה ישירה.

2749. ריבית על חשבונות פיצויים מגרמניה

חבר הכנסת ד' צוקר שאל את שר האוצר ביום ה' בטבת התשמ"ז (6 בינואר 1987):

נודע לי, כי אזורחים המקבלים פיצויים מגרמניה מקבלים ריבית נמוכה מזו הניתנת לתושבי חוץ המפקידים את כספם בבנקים בישראל.

שאלותי:

1. האם הדברים נכונים?

3. מה ההיצוין לאפשר לכל אזרח להחזיק 2,000 דולר במקום לאפשר הוצאת דולרים רק ליוצאים לנסיעות לחוץ-לארץ?

4. האם לא תגבר הנטייה להטמין דולרים מתחת למזרנים, במקום להשאירם במערכת הכלכלית הישראלית?

5. האם לא תהיה לכך תוצאה של האמרת מחירי הדולר בשוק השחור?

6. האם לא קיימת סכנה של התגברות הפשיעה כתוצאה מהנטייה הנ"ל?

סגן שר האוצר ע' אמוראי:

1. להערכת בנק ישראל לא קיימת סכנה כזו, שכן לא חל שינוי בקריטריונים המאפשרים החזקת מט"ח על-ידי תושבי ישראל.

2. הקטנת ההקצבה ל-800 דולר נעשתה בזמנה על רקע משבר חריף במאזן החשומים של ישראל. המדיניות הכלכלית שנקטת בשנתיים האחרונות, אף שלא פתרה את כל בעיות המשק, שינתה מהותית את מצב מאזן מט"ח של המדינה, ושינוי זה מאפשר לנו לבטל את ההקטנה הדרסטית שהיתה למעשה בבחינת הוראת שעה.

3. אין זה נכון, שכל אזרח רשאי להחזיק 2,000 דולר. האזרח רשאי להחזיק עד 2,000 דולר רק במקרים המותרים על-פי ההיתר, דהיינו אם רכש לצורך נסיעה לחוץ-לארץ או קיבל מתנה מתושב חוץ.

4-6. השיפור שחל במצבנו הכלכלי יצר תהליך הפוך ממה שתואר בשאלות, מה שמוביח שנית, שהפתרון לסוגיית השוק השחור במט"ח הוא בעיקר בניהול מדיניות כלכלית נכונה. דרך אגב, מאז הפיחות האחרון מכר הסקטור הפרטי לממשלה מיליארד שקל יותר ממה שקנה, שעה שבתקופה דומה לזו בזמנים רגילים היה גירעון של 350, הרינו הפרש של מיליארד ו-350 אלף שקל לעזמת המצב הקודם.

3194. הדיווחים על הכנסות המדינה ערב אישור התקציב חבר הכנסת ש' וייס שאל את שר האוצר ביום כ"א באייר התשמ"ז (20 במאי 1987):
פורסמו נתונים שונים בדבר טעות או הטעיה במדוע בדיווחים על הכנסות המדינה ערב אישור תקציב המדינה האחרון. היו מי שאמרו כי הטעויות נעו סביב מיליארד שקל ויותר.

שאלות:

1. מה הן העובדות?
2. אם אכן קיים עודף בהכנסות, כיצד ישפיע הדבר על המדיניות הפיסקלית והכלכלית של הממשלה?

סגן שר האוצר ע' אמוראי:

בתקציב המדינה נדרש עודף קופתי של כ-1.2 מיליארד שקל לשנת התקציב 1986/87. אני רוצה להסביר למי שאינו בקי בהגדרות, וההגדרות הן חשובות מאוד לצורך העניין: העודף הוא בגירעון המקומי של הממשלה על-פי נתוני קופה. כיצוד, נתוני קופה אינם זהים לנתוני תקציב, ועדיין יש צורך בעיבודם לשם קבלת התמונה התקציבית הנכונה.

מבדיקות שנערכו עד כה עולה, כי חלק ניכר מהעודף הקופתי, כ-400 מיליון ש"ח, מקורו בהפקדות בחשב הכללי, הפקדות שאינן משמשות מקור למימון פעולות הממשלה, כגון: פיקדונות בית-המשפט, פעולות חוץ-תקציביות סופגות ועודף הכנסות של חברת הבזק.

הנוסעים לאלת, בוודאי אלה הבאים ממנה, נמנעים לקנות בה, דלק כדי לקנותו במחיר זול יותר באלת.

כיוון שמדובר במתקן כלכלי המספק כארבעה מקומות עבודה, אבקשך להשיב:

1. מדוע לא תשוחרר גם תחנת הדלק הנ"ל מחובת תשלום מע"מ — מס ערך מוסף?

2. אם תשוכתן חיובית, מתי ייעשה הדבר?

סגן שר האוצר ע' אמוראי:

חוק אוור סחר חופשי אילת הגדיר כרורות את האזור שיהנה מהקלות במסים. תחנת הדלק ביוטבתה איננה חלק מהאזור. כרגע אין כל כוונה להרחיב את תחולת החוק על מקומות נוספים.

היור"א נחמיאס:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת דב בן-מאיר.

דב בן-מאיר (המערך):

השאלה שלי נשאלה מתוך ידיעה של תשובת סגן השר, שהחוק איננו חל על תחנה זאת. אבל גם חוק לא צריך תמיד להיות חוק שאין בו חוכמה, אם על הגבול הזה יש תחנה אחת ברדיוס של כ-100 קילומטר מאילת, והיום היא נסגרת כיוון שאינה יכולה למכור דלק מסובסד, מפני שאפילו מי שצריך מעט מאוד דלק קונה אותו באלת — מדוע צריך להרוס אתר חיריות כמו יוטבתה? האם הממשלה הזאת מחוקקת חוקים כדי לא לפתח את הנגב?

סגן שר האוצר ע' אמוראי:

חבר הכנסת דב בן-מאיר, כאשר דנים במתן הקלה מסוימת הרי היא פועלת כתמריץ רק באופן יחסי למה שקיים במקומות אחרים. כדי לא לדרוך דווקא בנקודה הזאת, אביא לך דוגמה: כאשר נתנו לנהרייה ולשלומי מעמד זהה, כל התעשייה והתיירות הלכו לנהרייה ולא לשלומי. כשנותנים רק לאלת, זה באלת.

אגב, גם לי וגם באוצר בכלל יש עדיין ספקות לגבי כל הנושא של המיסוי הזה, הוא צריך להיבחן, והבחנה שלנו לא נגמרה. אבל אם לתתנה דלק הנמצאת כ-100 קילומטר מאילת ייתן אותו מעמד כמו לתחנות באלת, הרי אם חלק עוד 100 קילומטר צפונה תמצא גם שם תחנת דלק הנמצאת ביישוב חשוב לא פחות מיוטבתה, וכך הלאה וכך הלאה, לפחות לגבי שתי נקודות בנגב. הווי אומר, אחת יכול להגיד אז שכל הנגב הוא אוור סחר חופשי, ואם כך, מה עשינו למען אילת? מהטעם הזה קמה ועדה ציבורית שישבה זמן רב ותחמה גבולות, כנראה לא במקרה. כאמור, הניסוי הזה ייבחן. אני מוכן למסור לך בשיחה פרטית את מסקנותינו לגבי המיסוי בכלל, כי העניין עדיין לא גמור ומגובש. אבל בוודאי צריך לתת לזה להתנהל כגבולות שיועדו לזה מלכתחילה, וכל זמן שלא נסיק מסקנות, לא נדע אם צריך או לא צריך להרחיב את העניין.

3193. הגדלת הקצבה מטבע חוץ לציבור

חבר הכנסת אמי' לין שאל את שר האוצר ביום כ"א באייר התשמ"ז (20 במאי 1987):

בקשר להחלטת האוצר להגדיל את הקצבה מטבע חוץ ל-2,000 דולר ליחיד, שאלות הן:

1. האם לא תהיה אגירה של דולרים לשימוש עצמי?

2. האם אין חשש שהציבור יפרש את הגדלת ההקצבה כשיפור במצב הכלכלי, דבר שיקשה בעתיד להמשיך במדיניות הכלכלית הנקוטה?

לבסוף רצוני לציין, שכדי לבחון את השפעת הנתונים על המדיניות הכלכלית, יש לערוך אומדן עדכני של מרכיבי ההוצאה וההכנסה לשנת 1987, ולבחון אם לאור נתוני הקופה יחול שינוי באומדנים. תודה רבה.

הי"ר א' נחמיאס:

תודה לאדוני סגן שר האוצר על החשובות המפורטות שנתן לחברי הכנסת.

יב. הצעות לסדר-היום

הכרזת חנא סניורה והשלכותיה

י"ר צבן (מפ"ם):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הכרזתו של חנא סניורה קרעה בהינף תער אחד את צעיף הצביעות מעל פרצופם של קיצוניי הימין, אשר התחסדו וטענו במשך השנים האחרונות, כי הם יבטיחו לעם ישראל את ארץ-ישראל השלמה כמדינה יהודית ואת ארץ-ישראל השלמה כמדינה דמוקרטית. הם הוכיחו בתגובותיהם, שנסתמו הדרכים לכיוון אחד ונפתחה דרך רק לכיוון האחר, ועל הכיוון האחר יש שלט מחשיך עיניים — אל משטר אפרטהייד בארץ הקודש. זאת, משום שמי שרוצה להבטיח שלטון על שטח, מי שרוצה להבטיח שלטון על אוכלוסין ומי שרוצה להבטיח שלטון על עם אחר, אבל איננו מוכן להעניק לו זכויות אזרח — גילה שאין בכוונתו ולו גם לנסות להגשים את הצירוף הכללי אפשרי של מדינה יהודית בכל ארץ-ישראל ומדינה דמוקרטית.

כדי שדבר זה ייחשף באופן כל כך דרמטי היה די בהכרזה אחת, בצעד אחד בלבד שהניח על פתחו של המחנה הלאומי שלנו את הדילמה החדה: מה אתם רוצים, מדינה יהודית אך לא דמוקרטית, או מדינה דמוקרטית, אך לא יהודית אלא דו־לאומית בכל מהותה?

הנימוק הדמוגרפי הוא לרדידי נימוק, אבל נימוק שני במעלה, המצטרף לנימוק העקרוני של שוויון זכויות בין אדם לאדם, בין עם לעם.

חנא סניורה, שהציע את ההצעה הזאת, אינו אדם נעדר כיוגריפה פוליטית וזהות פוליטית. הוא שייך למה שמגדירים: הורם המרכזי, הורם המתון יחסית בתנועה הלאומית הפלשתינית. אבל חנא סניורה קיבל הכשר מרשויות מוסמכות של ממשלת ישראל מפני שהוא, יחד עם המשפטן העותי פאזי אבו־רחמה — שניהם הוסמכו בשעתם הן על ידי נציגים מוסמכים של ממשלת ישראל, הן על-ידי ממשלת ארצות-הברית, הן על-ידי ממשלת ירדן והן על-ידי ראשי שא"ף, והם אמרו שאם יהיו יחידות עם ממשלת ירדנית פלשתינית, חנא סניורה ופאזי אבו־רחמה יוכלו להימנות עם הנציגות הפלשתינית בשיתוח אלה. אני מניח, שהגורמים הישראליים המוסמכים, שנחנו את ההסכמה לכך, לא עשו זאת מכיוון שהם מזדהים עם דרכו של חנא סניורה, אלא מכיוון שהם ראו בו נציג אפשרי לגיטימי, איך אומרים — "אותנטי" אפילו, של העם הפלשתיני, שיכול לייצג אותו.

מה אמרו לנו חמיר אבירי הסיפוח? נוכל להבטיח גם סיפוח וגם דמוקרטיה. ועכשיו, כאשר הם היו צריכים לעמוד בפעם הראשונה מול ניסיון ראשוני שאמר א/א, ראינו כיצד נפל הפור. חבר הכנסת מצא מהליכוד, חבר הכנסת קופמן מהליכוד, נתקפו פניקה. כאשר חברים למפלגה, מר ראובן

יתרת העורך נובעת משלושה גורמים עיקריים: 1. גידול בהכנסות ממסים בהיקף של כ-500 מיליון ש"ח. חלק מהגידול נובע משינוי שנת המס והוא חרף-פעמי במהותו; 2. תשלומי קרן וריבית נמוכים מהאומדן עקב תחרים-מוש אופציות ליציאה מתוכניות חיסכון, כ-150 מיליון ש"ח. החוב נשאר בהיקפו; 3. גלישות בסעיפי הוצאה, מה שמכונה כלשון קופאים "רעשי קופה", בסך של כ-150 מיליון ש"ח. נציין, שכל שנה יש גלישות מסוג זה, אשר כנגדן עומדות התחייבויות שיש לשלמן בתקציב השנה הבאה.

הי"ר א' נחמיאס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא האחרון בסדר-היום, ואני כבר מבקש להודיע שאקפיד מאוד מאוד על המועדים ועל הזמנים. אני מבקש מחברי הכנסת לא לרגז ולא לכעוס עלי, ולקבל את הדבר כרוח טובה.

עדנה סולודר (המערך):

אפשר לשאול שאלה?

הי"ר א' נחמיאס:

כן, גברתי.

עדנה סולודר (המערך):

אני רוצה למחות על התופעה התחזרת, שאנחנו מוציאים סדר-יום, חברי הכנסת מגישים הצעות דחופות, ואם אי-אפשר להגיש הצעות דחופות הם מגישים אותן כהצעות רגילות. אבל כאשר יום העבודה מתארך אחרי השעה שלוש, ומתחיל להיות קצת לא נוח — וכין המציעים יש כאלה שאולי אינם מכירים את אולם המליאה אחרי השעה שלוש — כי אז הולכים ו"עושים לובי" לדחות את הדיון. יש להחליט, אם זה דחוף או שזה לא דחוף. יש מקרים יוצאים מן הכלל, שבהם קורה לפתע משהו וחבר הכנסת איננו יכול להיות נוכח באולם, אבל זו מתחילה להיות שיטה קבועה, ואני מוחה על כך כמי שיושבת כאן תמיד עד הסוף.

הי"ר א' נחמיאס:

אני מודה לך על דבריך, ורק הייתי מקווה מאוד שכל חברי הכנסת יקראו אותם בפרוטוקול, כי הם לא שמעו את דבריך כאן. אני רוצה לבשר לך עכשיו דבר נוסף: הצעות אלה הן הצעות דחופות שלא אושרו על-ידי הנשיאות, ומציעיהן הלכו והגישו ערעור לוועדת הכנסת, וזו מצדה אישרה אותן. תארי לעצמך איזה מאמץ אדיר הושקע בעניין זה.

עדנה סולודר (המערך):

אבל את המאמץ להיות נוכחים כאן הם לא עושים.

הי"ר א' נחמיאס:

אני מסכים אתך, גברתי, ואת יודעת זאת. דרך אגב, נדמה לי שיש כאן כמה חברות וחברי כנסת המסכימים אתך ותומכים בדבריך. כי הם בין חברי הגרעין, הנושאים תמיד בעול הישיבה הקבועה באולם, ושמיעת הדיונים על-פי המהלך התקין של ישיבות הכנסת.

מורי ורבותי, אנו עוברים להצעות לסדר-היום מס' 5421, 5722, 5727, 5729, 5740, 5741, 5742, 5754, 5757 בנושא: הכרזת חנא סניורה והשלכותיה. יש תשעה נואמים, והראשון בהם: חבר הכנסת יאיר צבן. בבקשה, יש לך בדיק עשר דקות.

יאיר צבן (מפ"ם):
אתה רוצה להחיל את הריבונות? אתה רוצה שהם לנצח לא יהיו אזרחים? אמור זאת.

מאיר כהן אבידב (הליכוד):
יזהירו אמונים.

יהושע מצא (הליכוד):
תצטרף להצעת החוק שלי לתת להם דרכון ישראלי.

יאיר צבן (מפ"ם):
אומר לך מה אמר נציגך, איש חרות, יוחנן בדר, בדיון בכנסת ב-1965, כשעמדה השאלה, האם להתנות זכות בחירה לרשויות המקומיות באזרחות או לא, ומה אמר צימרמן, נציג הליכרלים.

יהושע מצא (הליכוד):
מה זה קשור לזה?

יאיר צבן (מפ"ם):
מה זאת אומרת מה זה קשור? היתה בדיוק אותה שאלה. אינני רוצה להיכנס לזה.

מאיר כהן אבידב (הליכוד):

יאיר צבן (מפ"ם):
מה שעומד על הפרק זו לא השאלה המעשית. מה שעומד על הפרק זה גייר הלוקמוס שנשלח לחלל האוויר הפוליטי שלנו. זה מה שעומד על הפרק.

אני שואל את אנשי הליכוד ואת אנשי התחיה, מה לעזאזל אתם מציעים לערכים הפלשתינים כשטחים האלה, לאלה שלא אומרים: אהבתי את אדוני, לא ארצה לצאת לחופשי? אנשים שאינם רוצים ללכת בדרך הטרור, מה אתם מציעים להם?

מאיר כהן אבידב (הליכוד):
אזרחות ישראלית.

יאיר צבן (מפ"ם):
יש להם זיקה לאומית. יש להם ישות לאומית. מותר להם להיאבק בדרכים פוליטיות, לא טרוריסטיות, על הזהות הלאומית שלהם?

אבנר חי שאקי (הסיעה הדתית-לאומית):
אכל הם לא אומרים שהם רוצים.

היו"ר א' נחמיאס:
אני לא מבין, מה קורה?

מאיר כהן אבידב (הליכוד):
קריאת ביניים.

היו"ר א' נחמיאס:
בבקשה, אבל לא קריאת ביניים יחד עם הנואם. אתה רוצה קריאת ביניים אחת, בבקשה. שתיים — בבקשה. אני לא אומר יותר, אבל לא נאום מקביל. הנואם נואם מעל דוכן הנואמים, ואתה נואם בעמידה.

מאיר כהן אבידב (הליכוד):
זה נושא מעניין מאוד.

יאיר צבן (מפ"ם):
מה לעזאזל אתם מציעים להם? אתם רוצים שלא ילכו בדרך הטרור, תפתחו להם אפיק אחר. אתם רוצים שהם יוותרו על הזהות הלאומית שלהם? אנחנו, במקומות שונים בעולם,

ריכלין, אמר: צעד שאפשר לחיות אתו, אולי אפילו לקדם אותו בכרכה מנקודות ראות מסרימות — הוא זכה להתקפות פראיות מוחצות.

אפילו התחיה, מה היא הבטיחה כמצע שלה? אני קורא: "לבני המיעוט הערבי שיימצאו בתחום הריבונות הישראלית על כל השטחים (בשלב זה רק בחלק המערבי של ארץ ישראל) והנם בעלי אזרחות ירדנית, תינתן אפשרות למעמד תושבי קבע במדינת ישראל בזכויות וחובות שוות, פרט לשירות צבאי והשתתפות בבחירות לכנסת. הם יישארו, אזרחים ירדניים, בעלי זכות בחירה למוסדות מדינתם".

אבל מתוך הלאו אתה שומע את ההן. אם זה פרט לשירות צבאי ולהשתתפות בבחירות לכנסת, הרי שזה כן להשתתפות בבחירות לרשויות המקומיות. הם הרי בעד סיפוח. אני לא מדבר על הפטנט הזה של חיים תחת שלטון אחד וזכויות בחירה לשלטון אחר. תארו לכם שמדינת ישראל תסכים לכך, שאנשים החיים תחת שלטון אחר, משלמים שם את המסים, מקבלים שם את השירותים, תהינה להם זכויות בחירה לכנסת ישראל.

ברומניה היתה פעם בדיחה, שהגנטיקאים הסובייטים הציעו הכלאה של ג'ירפה ופרה. לשם מה? כדי שעם הצוואר הארוך היא תוכל לאכול ברומניה, ויחלבו אותה בברית המועצות. לתחיה יש גם כן הכלאה של ג'ירפה ופרה. הם יחלבו אותם כאן, אבל הראש של הג'ירפה יבחר שם. פטנט לא נורמלי. הראש היהודי ממציא לנו פטנטים.

חיים רמון (המערך):
זה פטנט שקיים בדרום-אפריקה.

יאיר צבן (מפ"ם):
אני לא חושב שזה פטנט אפילו שם. אצלם הדמיון אינו מפליג כל כך. למשל, הם לא מציעים שלתושבים ביהונסבורג תהיה רשות בחירה בגאנה. אין להם דמיון כל כך עשיר.

שבת וייס (המערך):
מתוך זקיפות קומה...

יאיר צבן (מפ"ם):
נניח שכבר הגענו לשלום, מה תעשו אז? עצמו את העיניים. פקחו אותן והגענו לשלום, ולא חשוב מה ההסדר. לגבי ירושלים, אנחנו רוצים, כולנו, שתהיה מאוחדת ותהיה בירת ישראל. אבל יש שם ערכים פלשתינים, ויש להם זכויות דתיות, ויש להם זכויות אזרח, ויש להם זיקה לאומית, שצריך לתת לה ביטוי בצורה מוסכמת.

מאיר כהן אבידב (הליכוד):
זכויות אזרח אמרת?

יאיר צבן (מפ"ם):
כן.

מאיר כהן אבידב (הליכוד):
יש להם זכויות תושב ולא אזרח, אתה טועה.

יאיר צבן (מפ"ם):
אתה נכנסת עכשיו ולא שמעת. יש לך זכויות של עולה חדש ברגע זה, לא להבין את מה שאמרתי. תאר לך שכבר יש שלום, אתה רוצה לספח את מזרח-ירושלים, לא?

מאיר כהן אבידב (הליכוד):
זה נמצא. זה שייך לישראל.

ממשל צבאי וכן בעיית ירושלים פתוחים לדיון. על כן לא החילה עליהם את האזהרות.

נגד זה, בחוק הקיים במדינת ישראל, בחוק הקיים היום במדינת ישראל, ואין בכך שום חידוש, חושב כמקום מסוים יש לו זכות לבחור ולהיבחר, אם זהו ביתו X ימים או X שבועות או X חודשים. נדמה לי שהיה תיקון בחוק.

היור א' נחמיאס:
לרשויות המקומיות.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
ברשויות המקומיות. אדם שחי באותו אזור לפחות תקופה הקבועה בחוק, נדמה לי שיש חודשים, יש לו זכות להיבחר ובעבור כך וכן זמן גם לבחור.

שבח וייס (המעריך):
יש בזה היגיון, כי צריכים לספק לו שירותים.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אני לא אומרת שלא. בעניין הזה לא נעשה דבר והשאירו כחוקה, שכל מי שחי באותו תחום שיפוט, בתחום השיפוט הישראלי, חל על תושב ירושלים מה שחל על תושב כפר-שמריה, על תושב תל-אביב או על תושב כל מקום אחר.

העובדה שהתושבים לא ניצלו את זה בשלב מסוים, או רק חלק קטן ניצל את זה, אינה מעלה ואינה מורידה לצורך הנושא המסוים או לצורך הריכוזות או לצורך הפחד מצד אחד, שהנה הערבים משתלטים עלינו, או השמחה שזהו כביכול פתח לפתרון כללי. מפני שמי ששמש שזהו פתח לפתרון כללי, מה הוא אומר? אנתנו נחיה במדינת אפרטהייד. בירושלים ובכל מקום אחר, לערבים שנשפח ובאזורים שנשפח, במה ניתן להם טלפ? בכיוב, בכריאות, בחינוך. אבל, איננו מוכנים שהם יהיו ריכוזים על גורלם. מדוע? כי פתאום נבהלו שביירושלים, בתחום של הרשות המקומית, עשוי להיות כוח לאוכלוסייה הערבית, ומהתקציב של העיר שהם שותפים לתשלום המסים בה צריך יהיה גם להם לספק שירותים שווים. פתאום הם יוכלו לומר, שאם פסק-דין בורקאן אומר שהרובע היהודי הוא יהודי, גם אם אומר שהרובע המוסלמי הוא מוסלמי, כל הכהונות, כל ה"שובו-בנים" וכל החחרים בתושבה המתפרעים כרובע המוסלמי, אסור להם להיות שם, מפני שיהיה להם קול לומר את דבריהם ומפני שזה מנוגד לחוק.

מה שאמר סניורה גרם לנו להתכונן בפרצופנו ולשאול: רבותי, או שאתם הולכים בדרך שנקבעה ב-1967, שהשטחים מוחזקים על-ידי צה"ל כפיקרונם במשאומתן לשלום, לרבות ירושלים, ועל כן בעיית האזרחות של תושביה לא נפתרה ולא נקבעה עדיין, או שנגיע למסקנה שעליה מדבר ראש הממשלה, שהוא לא מוכן, תמורת שלום, להחזיר אפילו סנטימטר מרובע אחד, ואנחנו נשלול מתושבי השטחים ומתושבי ירושלים, כפי שמציעים אנשי הליכוד, אחרים מהם, גם את הזכות הנתונה לכל אזרח זר במדינת ישראל להיות שותפים לקביעת הכיוב, החינוך והתברואה.

למעשה, מה שמענו בתקופה האחרונה? מי שאמר שצריך להישבע אמונים בשביל להתעסק בכיוב וכמים, רוצה למעשה לא רק לשלול זכויות אזרח אלא גם זכויות חושב. הבעיה הזאת שהיינו עדים לה אינה מוכיחה שאנחנו רוצים במדינה דמוקרטית, אלא שהדמוקרטיה חודלה להיות רלבנטית לגבינו בכלל. גם את מה שהובטח בהסכמי קמפ-דייוויד כבר לא רוצים לתת.

לא ככוח ולא בפיתוי ולא בהררי זהב ולא בהשפלה. לא עקר מלבנו את הזהות הלאומית שלנו. אתם לא מסוגלים להבין שגם לאחרים יש דבר כזה?

מה אתה מציע לערבי פלשתיני בירושלים, בשכם, ברמאללה, שאינו רוצה ללכת בדרך הטרור ורוצה להיאבק בדרכים פוליטיות על הזכות שלו לבטא את הישגות הלאומיות שלו, תוך קיום בשלום עם ישראל? תאמרו מה אתם מציעים.

לכן, אני מציע במשפט סיכום, לנוכח הסירוב שלכם, מול חרטומי ערב יש לנו חרטומי ישראל, לנוכח הסירוב שלכם לוועידה בין-לאומית, לכל צעד לקראת שלום, אני מציע לפחות דבר אחד בוווקס הפוליטי הזה — ניתן זכות התארגנות פוליטית בשטחים הללו, ונאפשר בחירות כפי שהיו לראשי ערים בגדה, בשטחים המוחזקים, כדי ליצור אפיקים לפעילות פוליטית, שבסופו של דבר תוליך, כך יש יסוד לקוות, להידברות עם ישראל.

היור א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת יאיר צבן, רשות הדיבור באותו נושא לחברת הכנסת שולמית אלוני. אני חוזר ומודיע שאני מקפיד על הזמן.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לא ברור אם חנא סניורה וחבריו אומנם יממשו את ההצעה שעליה הוא הכריז ויקימו רשימה לבחירות לעיריית ירושלים. מה שברור הוא, שחנא סניורה הצליח להציב לפנינו מראה, ופרצופנו מאוד מעוות בה. גילינו את עצמנו ואנחנו רואים כיצד אותם רעיונות דמוקרטיים שהנחו את המדינה הזאת עם הקמתה, הולכים ונעלמים.

תרשו לי להזכיר לכם, שפקודת סדרי השלטון והמשפט, אדוני היושב-ראש, שנתקבל בשנת 1948, לא הריבונות, בעיצומה של המלחמה, קבעה במפורש, וכך גם נחקבל בחוקי האזרחות, שכל אותם שטחים שהם תחת שלטון ומשפט של מדינת ישראל — כל האוכלוסייה שם מקבלת אוטומטית את האזרחות הישראלית.

כלל הוא במשפט הבין-לאומי, ששעה שמדינה מספקת חלק זה או אחר, תוך הסכם או שלא בהסכם, כחלק ממדינתה, האזרחים המסופחים מקבלים אוטומטית אזרחות עם אופציה להודיע "איננו רוצים", ואז יש להם אפשרות לצאת. כך עשינו לאחר מלחמת השחרור. כך קרה באלזס. כך קרה בחבל הסודטים. כך קרה למעשה בכל מקום שהיו בו שינויים כאלה או אחרים. אצלנו זה קרה בעיצומה של מלחמה.

ב-1967, כאשר החליטה הממשלה להחיל את התיקון לפקודת סדרי השלטון והמשפט על ירושלים, חל פה שינוי מאוד מעניין. הממשלה החליטה שלא להעניק לאותה אוכלוסייה זכויות אזרח, מדוע היא עשתה זאת? זה היה מנוגד לחוק הבין-לאומי. הטיפשות הזאת, עם כל הכבוד, שהיא אותה יאיר צבן כהנאלה של ג'ירפה ופרה, היא פשוט מנוגדת לעצם הרעיון של זכות בחירה. זכות לבחור ולהיבחר היא מימוש הריבונות העצמית של האדם במדינה שהוא חי. הרי לא ייתכן שאדם יחיה כאן תחת שלטון ישראלי והוא יקבע את סדרי השלטון והמשפט במדינה אחרת, היינו שהוא יהיה שליט על אנשים אחרים. כי כל הנושא של זכות בחירה הוא מימוש הריבונות העצמית. אבל, ממשלת ישראל, שהיתה או ממשלה ליכוד לאומי, לא עשתה זאת, כשם שהיא החליטה או להשאיר את החוק הישראלי, מפני שכוונתה לא היתה סיפוח מוחלט ומפני שהיא ידעה, שבעיית השטחים המוחזקים על-ידי צה"ל תחת

אבנר חי שאקי (הסיעה הדתית-לאומית):
גם חוק ירושלים?

שבח וייס (המערך):

תן לי לדבר. אלף פעמים אותו דבר. ככל פעם שאני מדבר על השטחים, אתם לא נותנים לדבר. ידידי חברי הכנסת שאקי, מיכאל איתן וגרעון גדות, אלה נושאים כבדים, צריך לשמוע אחד את השני, ואם לא לשמוע, לפחות לתת להשמיע.

גם חברת הכנסת שולמית אלוני, גם חבר הכנסת יאיר צבן, גם חבר הכנסת יהושע מצא, גם רוכי ריבלין — אני מזכיר אותו כי היה ביניהם דיון מעניין ברדיו — וגם אני, לפי הערכתי איש לא רוצה כאן כעצם במדינה דו־לאומית. זה העניין. הליכוד מאמין שאי־פעם, באיזה תהליך שהוא, שכעת אני לא יכול לתאר אותו אלא כתהליך משיחי, ישתנה המאזן הדמוגרפי כך שזאת לא תהיה מדינה דו־לאומית. אני אינני מעלה על דעתי ואינני רואה את התסריט הזה. אין קיום למדינת דו־לאומיות. זה לא הולך, לא בקפריסין, ואני מעריך שאפילו בצ'כוסלובקיה, ששם היה בכל זאת איזה משקל לשתי האומות, זה לא היה ממשיך ומתקיים. באופן פרדוקסלי, תחת הוזהר הרוטט של הדמוקרטיה המסוריקת זה פעל בערך, ואולי היה פועל גם תחת משטר הפוך. במשטרי ביניים, אינני חושב שזה היה מצליח. כאן זה בוודאי בלתי אפשרי.

כל היתר — הם טריקים. למשל, לתבוע מהם שהם יישבעו שבועה למדינת ישראל — זה טריק. מי שממליץ על כך, אולי אפילו בלא יודעין, רוצה להשפיל את השבועה וערכה. מחר יבוא חנא סניורה ויציע לכולם להישבע, ואז יבואו חברי, מצא ואחרים — אני משתמש בשמו כי הוא התבטא בנושא זה פעמים מספר בצורה חד־משמעית ברדיו ובכלי התקשורת האחרים, והוא גם נוכח כאן — ויגיד: מה פתאום שבועה? הרי זה טריק, הרי איש לא מתכוון לזה.

כאשר אמרו בעבר מי שאמרו שהם מתכוונים לסיפוח השטחים ולמתן זכויות לכל תושבי מדינת ישראל הגדולה, הם לא התכוונו לזה. אני לא מעלה על דעתי שחברים בליכוד התכוונו לכך — אני מדבר בעיקר על חברים בליכוד שיש להם בכל זאת גישה מדינית, לעומת אלה שפרשו מהם והקימו את התחיה. יש להם גישה משיחית מובהקת. לליכוד יש גישה מדינית, הוא עשה את הסכמי קמפ־דייוויד ומאז הוא לא מדבר על סיפוח, הוא לא מספח.

יאיר צבן (מפ"ם):

עשה עם ערפאת הפסקת אש.

שבח וייס (המערך):

בסדר, אני לא מגנה את הדברים האלה. אני רואה בהם בעניין זה התמתנות. הם מתנהגים באופן ריאלי כמה שנוגע לסיפוח, אבל עדיין יש בהם איזו אמונה שאכן אפשר יהיה לספח.

הרי זה בלתי אפשרי, חברים יקרים; בלתי אפשרי יש היום במדינת ישראל, על הנגיר, כ־3.5 מיליון יהודים; יש היום במדינת ישראל כ־700,000 לא יהודים; יש היום כשטחים למיניהם, לגוניהם, ל"חי"יהם, לעריהם ולרצועותיהם כ־1.5 מיליון ערבים; יחד יש כבר היום 2.2 מיליון ערבים. אני אומר את הדברים האלה לא מתוך לאומנות, בוודאי לא מתוך גזענות, אלא פשוט מתוך ניסיון היסטורי מצטבר כפי שאנחנו רואים אותו. זה לא מצליח, מדינות דו־לאומיות לא מצליחות. חבל שזה לא מצליח, חבל שאיננו מסוגלים בכלל לקיים עולם אינטרנציונליסטי. זה לא מצליח, בוודאי לא בכפייה, אבל זה

באזו מדינה צריך אדם להישבע לרגל ולסמל, כדי להשתתף בקביעת השירותים האלה? חבר הכנסת קופמן אומר: כמו באמריקה. כמו באמריקה זה כאשר אדם מהגר למדינה אחרת, היינו לארצות־הברית, בשעה שהוא מהגר הוא מבקש להתאזרח. יופי, גם אנחנו, לפי חוק האזרחות וחוק הכניסה לישראל, מי שאיננו מקבל אזרחות מכוח שכנות צריך לעבור פרוצדורה של התאזרחות. אבל איפה נשמע שמילידים חישלל זכות האזרחות, אלא אם כן הם יישבעו אמונים כאילו היו תושבי חוץ? האם כארצות־הברית דרשו זאת מהאינדיאנים? רדפו אותם, הכו אותם, אנחנו קיבלנו מהם דוגמאות טובות. אחד העוזרים של ראש הממשלה לשעבר, מנתם בגין, אמר, שהאמריקנים צריכים לשחוק אחרי מה שהם עשו לאינדיאנים. אנחנו את זה עוד לא עשינו. על־פי הדוגמה האינדיאנית — האם שם שוללים מהם אזרחות? הם היו צריכים להישבע כדי להיות אזרחים?

בכל מקום שיש לך ילדים ואתה מחיל שם חוק ומשפט, אתה חייב לתת אזרחות אוטומטית.

יהושע מצא (הליכוד):

ולהעניק דרכון. בואי נעניק דרכון.

אבנר חי שאקי (הסיעה הדתית-לאומית):
אין שחר למה שאת אומרת.

היו"ר א' נחמיאס:

סליחה, חבר הכנסת שאקי, אני מבקש לחזור כך מהפסוק האחרון.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

לא זו כלבד שיש שחר, אלא שכל הרעיון עובד בדרך הזאת. אנחנו גם עשינו את המשגה, לשיטתכם, עם החלת החוק על ירושלים. אלא אם כן אתם תומכים בעמדה — ואני אומרת שהוויכוח בינינו הוא גורל השטחים וגורל ירושלים. היא תהיה עיר אחת, אבל הממשלה, ממשלת הליכוד הלאומי, החליטה בזמנה שלא להעניק לתושבים אזרחות, מפני שראתה בנושא הזה פתרון כולל שיבוא עם השלום, כשהשטחים הם בכחית ערובות או פיקדון לשלום.

היום, לפי הקולות ששמענו, חובתנו להעלות את הוויכוח הזה כינינו. חנא סניורה שוב איננו רלבנטי. מפני שאינני יודעת מה הוא יעשה. אנחנו רואים את עצמנו מעוותים בראי לא הראי מעוות, אנחנו מעוותים.

יש שאלות, ואנחנו חייבים לחזור ולדון מה גורלם של תושבים שהוחל עליהם החוק ומה יהיה עתיד השטחים מנקודת ראותם של התושבים החיים שם כאזרחים, לפי קנה־מידה של שלטון דמוקרטי. תודה.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לחברת הכנסת שולמית אלוני. חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה.

שבח וייס (המערך):

חברי היושב־ראש, חברי הכנסת, אינני רוצה להיכנס לפלפול המשפטי, להגדרות המשפטיות, להגדרות החוקתיות ואפילו לא לשאלה אם יש שחר לדברים או אין לדברים שחר. כל כוונתו של חנא סניורה, וכל הבעיה שהתעוררה, אינה בתחום המשפטי. זו בעיה פוליטית אידיאולוגית ממדרגה ראשונה. כל היתר — זה פארסות. אין פה שום קשר ללגליטיטיקה.

להגשים שירות לאומי? או שהוא ינווט אותם לעיסוקים בוזים ומשפילים, שאנחנו לא מעוניינים בהם והם לא יעמדו בזה, או שגם כעניין זה הם ידרשו שוויון זכויות, כמו, למשל, שירות בצה"ל. ואם שירות בצה"ל — מדוע לא קורס קצינים? ואם קורס קצינים — מדוע לא במדריכי? למה להתחכם עם העניין הזה? כל הסיפורים האלה, שירות לאומי ושכזוה, אלה התחכמויות. הנושא רציני מכדי להתחכם בו. תודה.

הי"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת שבח וייס. רשות הדיבור לחבר הכנסת אבנר חי שאקי.

אבנר חי שאקי (הסיעה הדתית-לאומית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הכרזתו של סניורה, שהביאה לדיון זה, מקורה בסיבה עיקרית אחת: סניורה אינו מעוניין בבעיות המוניציפליות של ירושלים, משום שסניורה הוא מנהיג פוליטי, הוא איש אש"ף, והוא כבר הכריז שהמטרה היא לחלק את ירושלים. את זה לא שמענו כאן, וזה עיקר העיקרים, ואל נתחמק כי לא ניתן להתחמק — — —

חיים רמון (המערך):

אבנר חי שאקי (הסיעה הדתית-לאומית):

סניורה נבחר כאחד מהשניים, שהיו אמורים להיות עם ערפאת, וכשערפאת בחר בו, לא היה זה משום שהוא מכיר בירשאל, אלא משום שהוא דוגל באמנת אש"ף, שעד היום לא בוטלה, עד היום לא התנערו ממנה, וגם סניורה זה — — —

יאיר צבן (מפ"ס):

הוא הכריז על נכונותו להכיר במדינת ישראל וכדו-קיום.

חיים רמון (המערך):

הוא נגד טורו, הוא מכיר בקיומה של מדינת ישראל.

יהושע מצא (הליכוד):

בגבולותיה המחולקים.

חיים רמון (המערך):

כן.

הי"ר א' נחמיאס:

אני ביקשתי: חסל סדר קריאות-ביניים.

אבנר חי שאקי (הסיעה הדתית-לאומית):

אני מודה לך, אדוני היושב-ראש. אני מצפה, שמי שהשימוע את דעתם ואת הערותיהם, יקשיבו כדי לקבל תשובה.

ובכן, כפי שאמרתי, הבעיה היא פוליטית ולא מוניציפלית. ואשר לירושלים, אל נשכח כי יש חוק ירושלים, ולכן אני משתומם לשמוע מחברי, פרופסור שבח וייס, שהכשרתו המשפטית מלאה, שהצד המשפטי איננו חשוב. איך אתה יכול להציע לי, או למישהו מאתנו, להתעלם מחוק יסוד האומר: ירושלים השלמה והמאוחדת היא בירת ישראל?

מה שסניורה אומר, מה שהוא אומר — וזה לזכותו — הוא, שהוא רוצה שירושלים לא תהיה שלמה ולא תהיה מאוחדת.

שבח וייס (המערך):

אני אמרתי מה דעתי על ירושלים.

אבנר חי שאקי (הסיעה הדתית-לאומית):

אני שמעתי. עכשו תואיל להקשיב לי כפי שאני הקשבתי לך.

לא מצליח אפילו אם בשלב מסוים יש כאילו משהו המצטייר כרצון.

על כן איי אפשר לתת לערבים זכות בחירה, ואין כאן שום הכדל אם זה לעירייה, בהקשר של ירושלים, או לכנסת במדינת ישראל.

ירושלים אינה כפר-שמירה, ולא נחניה, ולא חיפה, ולא באר-שבע, ולא שלומי, ולא קריית-מלאכי, ולא אשדוד, ולא אשקלון, ולא חולון, ולא בת-ים ואפילו לא תל-אביב. ירושלים היא מוקד של מריבה, ירושלים היא סמל. וחנא סניורה זרק את ההצהרה הזאת, את התרגיל המדיני הזה, ישר על קודקוד הפירמידה של הבעיה. מדינת ישראל היא היום חזקה דיה כדי לשקול בכובד ראש ומהר ככל האפשר סידור מדיני, שבאמצעותו נווה על שליטתנו על אותם הערבים אשר צורפו לשליטתנו כתוצאה ממלחמת ששת הימים.

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

גם ירושלים?

שבח וייס (המערך):

אני מגיע לירושלים. אני ער לייחודה של ירושלים בכל הפרשה הזאת. אנכי, גם מומחי המשפט הבין-לאומי היו ערים לייחודה של ירושלים. עובדה, שכאשר הם דיברו על חלוקת ארץ-ישראל, ב-29 בנובמבר 1947, כאשר זכינו או להכרה רחבה של אומות העולם ולצירוף הנדיר הזה של מנהיגי המערב ובכירת-המועצות — היא העניקה לנו אז תמיכה חשובה, חיונית מבחינה היסטורית, והיא לא מתכחשת לתמיכה הזאת עד עצם היום הזה; גם בהופעות הקשות ביותר של בכירת-המועצות נגדנו לא הייתה התכחשות לעניין הגלעיני העיקרי הזה — שם הועדו לירושלים מעמד של קורפוס ספרטוס. זאת אומרת, גם שם רצו לשמור על שלמותה.

אני מציע לשמור על השלמות שלה במסגרת ריבונות ישראלית, כאשר השלטון המוניציפלי יהיה בו חיקוי ללונדון או לעיריות אחרות, עירייה ראשה ועיריות משנה שבהן יקבל כל סקטור, כל לאום, סיפוק מקסימלי בכל השאלות המוניציפליות, החברתיות והתרבותיות, אשר למקומות הקדושים, אני מעולם לא נבהלתי מאיזה סידור של וטיקניזציה לגבי דתות ועדות שאינן מהעדה היהודית; כאשר ברור ללא ספק שהכוחל המעריכי וכל המקומות הקדושים שלנו הם בידינו, אנחנו לא זוקקים לוויקניזציה. אלה סידורים שכבר רמזו עליהם אחרים בצורה זו או אחרת, גם אבא אבן וטדי קולק. זה נושא לסידור כאשר נשמור השלמות שנשמרה גם אז שלא במסגרת בין-לאומית, אלא, הייתי אומר, על רקע הבולטות ההיסטורית הנדירה שיש לעם היהודי בעיר הזאת, היא תהיה תחת שמירה ישראלית. כך אני רואה את פני הדברים.

על כן, אני מציע שלא להיעתר בעצם לבקשתו של חנא סניורה, אלא ללכת הרבה יותר רחוק, לגרום לכך שרוב רובם של תושבי מדינת ישראל הערבים הנמצאים תחת שלטונה מאז 1967 יהיו תחת שלטונם הם. התוכנית המדינית שלי מדברת על איזו וריאציה ירדנית פלוס וריאציה שלהם, משום שאני חושב שבשלב הראשון לפחות יש במדינה פלשתינית קטנה ועצמאית פוטנציאל של פיצוץ. אני אומר: בשלב הראשון, פלוס מינוס, הייתי אומר, הפילוסופיה של תוכנית אלון עם הגמישויות הנדרשות מן ההתפתחויות שעברו במשך 20 השנים האחרונות.

כל היתר אלה התחכמויות — האם מבחינה משפטית זה כך או אחרת, או עניין השירות הלאומי, נו, באמת, אם יסכימו נגיה לשירות לאומי, אתם תגשימו שירות לאומי? אפשר

החוק, וכדין. הם אלה הקוראים למעשה למרוד בחוק הזה, הם אלה הרוצים לתת יד לאותו סניורה, המכריז במפורש שהוא אינו מכיר בריבונותה של ישראל על ירושלים.

במקום להעמיד את חגא סניורה לדין על הסתותיו, ועל מאמרי השטנה שלו, ועל דבריו בווינגטון בזכות תקיפת חיילי צה"ל ככובשים — יש כאן מי שרואים בו מבשר, סנונית, ובכן, לא סנונית ולא בשורה, אלא שליח של אש"ף, שליח של ארגון טרור.

אין שוללים מערביי מזרח-ירושלים שום זכות מוניציפלית. הם זכאים לפעול, והם זכאים לבחור נציגים, אבל הנציגים חייבים להכיר במדינת ישראל, חייבים להכיר בירושלים המאוחדת והשלמה, כי זה חוק-יסוד של מדינת ישראל. וכשאמרת שחייבים לשמור אמונים ולהביע אמונים למדינה, אמרת זאת משום, שהם מודים שהם אינם מכירים במדינה, וזאת הסיבה לסירובם עד היום לבחור לעיריית ירושלים.

דרך אגב, אין זה נכון שהם אינם בוחרים לעיריית ירושלים. כ-20% מהם השתתפו בבחירות, ובחרו במפלגות אחרות. הם יכולים להקים רשימות שלהם. איש לא שלל מהם את הזכות להקים רשימה. המדובר הוא רק בסניורה ובדמויות, היינו באנשי אש"ף. ולא לנו, לחברי הכנסת הזאת, לתת יד למי שמסייע לאש"ף או תומך באש"ף בצורה זו או בצורה אחרת.

לא שמענו את סניורה או את אבר-רחמה מתנערים מאמנת אש"ף, מתנערים מדרך הטרור, מתנערים מערפאת. לא דוברים ולא יער. גם כאשר הוא הציע את ההצעה הזאת הוא אמר: אינני מכיר בריבונותה של ישראל על ירושלים. זאת הסיבה שעלינו לדחות מכול וכול את היד המושטת. לא הושתה פה שום יד. זהו תכסיס גרידא, מלכודת שמטרתה להוביל אותנו להכיר בכך, שריבונותנו על ירושלים אינה שלמה.

לכן, הבעיה איננה בעיה מוניציפלית, היא לא בעיה של ביוב, היא לא בעיה של חינוך, אלא בעיה של קעקוע הביטחון שלנו בצדקתנו וקעקוע הכרתנו בצדקתנו בתביעתנו על ירושלים.

חשוב מאוד שתיתן מעל דוכן הכנסת התשובה לאותו סניורה ולחבריו, שכל עוד הם אינם מודים בישראל ובריבונותה, כל עוד הם אינם מכירים על אמונם במדינת ישראל, כל עוד הם אינם מודים בשלמותה של ירושלים — אין להם מקום בעיריית ירושלים.

לא מזמן קיבלנו בכנסת חוק הקובע, שלא תאושר רשימה לכנסת, אם מי שמגיש אותה אינו מודה באופיה של מדינת ישראל כמדינת העם היהודי. מזה נגזר, שמי שאינו מודה באופיה של ירושלים כבירת העם היהודי, כבירת מדינת ישראל, אינו זכאי להקים רשימה. כאשר סניורה יאמר: מדינת ישראל היא עובדה קיימת, וירושלים היא בירתה השלמה והמאוחדת —

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

למה אתה לא מגרש אותו? תגרש אותו — — —

אבנר חי שאקי (הסיעה הדתית-לאומית):

הוא יכול להחליט. איש לא כופה עליו להישאר. אם הוא נשאר הוא חייב לכון את עצמו לירושלים.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כוונותיו של סניורה להשיג את פיצול ירושלים, את ביטול חוק-יסוד: ירושלים. לכן אנחנו מכריזים כאן מחדש, שירושלים היא בירת ישראל

אנא, הקשב. מי שנותן יד לרברים של סניורה, נותן יד להמרדה במלוא המוכן של המושג הפלילי של המרדה: סניורה הוא ממריד, כי הוא מסית במוכן המדויק של המושג הפלילי של הסתה, כי הוא קורא לערביי מזרח-ירושלים ולערביי יהודה, שומרון ועזה ואומר — וכך הוא הכריז בווינגטון — שהסיבה לכך שתוקפים את חיילי צה"ל היא שהם כובשים. בכך הוא נותן יד לטרור, בכך הוא הכיר בטרור כגורם דומיננטי, ובכך הוא הוציא את עצמו מכלל אלה הזכאים להתמודד על מקום בעיריית ירושלים.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
מה אתה מציע?

חיים רמון (המערך):
מה אתה מציע?

אבנר חי שאקי (הסיעה הדתית-לאומית):
אני אציע, אם תיתן לי לדבר.

שבח וייס (המערך):
ברשות היושב-ראש, משפט אחד.

אבנר חי שאקי (הסיעה הדתית-לאומית):
לא, חבל על הזמן. אתה לא נתת לי להעיר ובצדק. אני רוצה להגיד את דברי.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, סניורה הכריז — וידוע שהוא קיבל הנחיות מערפאת ומאש"ף — אין פירושו של דבר שאני כפולשתיני מכיר בריבונות ישראל על ירושלים. אם כן, אנחנו צריכים לתת לו יד כשהוא מכריז שאין הוא מכיר בריבונותה של ישראל על ירושלים, כאשר שלמותה ואיחודה של ירושלים הוכרו בחוק-יסוד של מדינת ישראל.

כל חבר הכנסת שהשמיע — — —

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
חוק אפשר לשנות.

אבנר חי שאקי (הסיעה הדתית-לאומית):
לא חוק-יסוד. כשביל לשנות חוק-יסוד — — — אתה יודע.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
גם חוק-יסוד.

שבח וייס (המערך):

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
גם חוק-יסוד.

שבח וייס (המערך):

אין אפילו שריון בחוק-יסוד זה — — —

אבנר חי שאקי (הסיעה הדתית-לאומית):
אם זו דעתך על חוק-יסוד, למה הסכמת שיהיו חוק-יסוד בארץ הזאת?

שבח וייס (המערך):

אם אין שריון אפשר לשנות — — —

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת שבח וייס, בבקשה, חבר הכנסת שאקי לא הפריע לך.

אבנר חי שאקי (הסיעה הדתית-לאומית):
אדוני היושב-ראש, אלה המנופפים יום יום בדגל שלטון

שבח וייס (המערך):

הם יושבים יחד עם טדי קולק.

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

חסלת לי מאוד, אבל אני מספר לך.

יאיר צבן (מפ"ם):

הוא אוהב אותם בתור מיעוט.

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

אני מצטט את דברי טדי קולק, שהוא יכחיש אותם.

כריכת דתיים, חרדים וסניורה ביחד. בנשימה אחת, כגורמים לא רצויים בעיריית ירושלים, איננה יכולה לעבור בלא תגובה, ואומנם תהיה זו תגובה רצינית. אני מתכוון לטדי קולק.

אני רוצה לומר לראש עיריית ירושלים טדי קולק, באוזני הכריות — ואני מזלזל בהישגיו של טדי קולק בירושלים — עברו הזמנים שבהם שלטתם שליטה מוחלטת בעיר וגיהלתם אותה כראות עיניכם, זמנים אלה חלפו ואינם עוד. אנו מבינים שעניי העיפות והחצי-רדומות של טדי קולק נשואות להשגת רוב חילוני בעירייה ולניהולה — —

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

מה הסגנון הזה?

היו"ר א' נחמיאס:

סליחה, גברתי.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

טדי קולק לא יכול לדבר פה, ואני לא חושבת — — —

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

— — כדי לרחוק את גרלי הציבור הדתי והחרדי בעיר. אבל, משהו קרה בשנים האחרונות. הציבור הדתי והחרדי הולך וגדל, ברוך השם, הולך ומרחיב גבולותיו. שכונות אשר קמו מסביב לירושלים בשנים האחרונות כדי לספק את האוכלוסיה החילונית, לא נמצאו להן כנראה די מועמדים חילונים והן אוכלסו על-ידי ציבור דתי וחרדי. שכונות כמו רמות, הר-נוף, וגם שכונות ותיקות בתוך העיר מתאכלסות על-ידי ציבור דתי וחרדי. ההולך וגדל, אם על-ידי עלייה פנימית, אם על-ידי נהירת יהודים דתיים מערים אחרות לירושלים, ואם על-ידי עליית יהודים שומרי תורה ומצוות מארצות הברית.

על כן, אל ידחה מר קולק את ידו המושטת של סניורה, כי רק עמו יוכל לקבל רוב בעירייה החילונית. היהדות הדתית על כל גווניה תזכור את הכרתו האומללה הזאת ותשלם לו כגמולו. בכל אופן, לא בנוי עדשים יצליח מר קולק לרכוש שותפים לניהול העיר.

שבח וייס (המערך):

כל החדש הוא דווקא שהציבור החרדי יעשה קואליציה

עם סניורה.

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

שיחשוב פחות, שיחשוב על עצמו.

רבתי, ירושלים עיר הקודש לא תהיה מצרך של מיקס-וממכר קואליציוני עם מר טדי קולק.

אני רוצה לומר לחברי הליכוד, ובמיוחד לשר דוד לוי, שלפני כמה חודשים העליתי כאן את נושא מצוקת הדיוור של האוכלוסיה הדתית-החרדית בירושלים, ומשום מה מעכבים את פיתוח ראס-עמר, אשר הוכחש לציבור הדתית-החרדי בירושלים.

השלמה והמאוזרת. לא יבוא בשערי עיריית ירושלים מי שאינו מכריז אמונים למדינת ישראל, מי שאינו מכריז שהוא מכיר בירושלים כבירתה השלמה והמאוזרת. בינתיים סניורה איננו שייך למחנה הזה, ולכן מקומו לא יכירנו ברשימה לעיריית ירושלים.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת אבנר חי שאקי. אני מבין שחברת הכנסת גאולה כהן לא רוצה לנאום, או שהיא איננה באולם. רשות הדיבור לחבר הכנסת זידן עטשי — איננו באולם.

שבח וייס (המערך):

הוא יצא. אני מבקש להצטרף בשמו.

היו"ר א' נחמיאס:

רשות הדיבור לחבר הכנסת אברהם ורדיגר, בבקשה.

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני אגע אולי באספקט אחר. עורך "אל-פאג'ר", חנא סניורה, זימן בירושלים מסיבת עיתונאי חץ והודיע על כוונתו לרוץ בראש רשימה ערבית-פלשתינית בבחירות לעיריית ירושלים. הודעתו עוררה תהודה רחבה בציבור היהודי והערבי כאחד.

חנא סניורה, הידוע ומוכר כמי שמקורב ליאסר ערפאת וכנציגו הבלתי רשמי בירושלים, נחשב אולי כמתון בקרב אנשי אש"ף, אבל זה לא מונע ממנו לשבת במשרדו במערכת ומעליו חמונת יאסר ערפאת. אגב, בנושא זה הוגשה נגדו תלונה למשטרה.

לפני זמן מה, במסיבת עיתונאים בווינגטון, אמר סניורה, כי לפלשתינים זכות להמשיך במאבק מזוין נגד ישראל בכל פלשתינ המנטורית, ואמר גם, כי גיפ של צה"ל הוא מטרה לגיטימית להשלכת בקבוקי תבערה.

כדאי גם לדעת, אם אנו רוצים להכיר את האיש ודעותיו — אף-על-פי שמראש אומר שאני חושב שהוא משחק כאן — משחק מעניין והוא לא ירוץ ברשימה לעיריית ירושלים — שלוח עיתונו "אל פאג'ר" רצוף תעמולה אנטי-ישראלית — מופיעים שם גם "מערך אש"ף", ימי זיכרון של אש"ף וכדומה.

בעיתונו טוען סניורה, כי לפלשתינים הזכות להמשיך במאבק מזוין בכל חלקי ארץ-ישראל. על ישראל לפנות את כל השטחים שכבשה ב-1967, ויש לו גם פתרון להתנחלויות של היהודים — לרכוש בכסף את המבנים, כי האדמה הלא היא ארמה פלשתינית. רבתי סניורה.

רבתי חברי הכנסת, עכשיו אני רוצה להתייחס לרבך שהוא אולי צדדי לגמרי בעיניכם, אבל לא בעיני כוונתי לתגובתו של ראש עיריית ירושלים, מר טדי קולק, ואני מצטט: "רצוי שכבירות הכאות למועצת העיר יושג רוב בלי דתיים, בלי חרדים ובלי חנא סניורה". דברי טדי קולק.

יהושע מצא (הליכוד):

זה שווה הצעה רחופה לסדר-היום כנפרד. האמן לי.

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

הווי אומר, שלושה גורמים אלה, חבר הכנסת מצא, אשר נראה שהם מתרחבים בירושלים, הם בלתי רצויים לטדי קולק, ואין לשחפם בניהול העיר. זו הערה מעניינת מאוד. אני לא פוסל ערכים ואני לא פוסל כריכה יחד.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

הוא לא פסל איש.

הם טועים טעות מרה. טועים, אך טוב שאינם מצליחים להטעות. לעומת זה, הם מפתחים אשליה בקרב ערביי ארץ-ישראל, אשליה שיש בה חומרה לא מעטה. זו אשליה המחזקת את ההתנגדות הערבית ומרחיקה את המתונים שבהם.

דברי היום מופנים יותר מכול אל אותם חברי כנסת, שהם רוב בבית הזה, הרוצים באמת ובתמים בשלמותה ובשלומה של ירושלים. אנא, אל תתפסו ותפילו לאותה מלכודת של שונא ישראל, המטיף יום יום לחיסולנו ואינו מסתיר את כוונתו ליטול מאתנו את ירושלים ולפצל את הריבונות עליה. זו היתה הכוונתו הגלויה של חנא סניורה; הוא לא הסתיר אותה ובגלוי הצהיר, כי מגמת כניסתו למועצת העיר ירושלים היא לגרום לחלוקת הריבונות על ירושלים.

אומנם הפיתוי לומר לערבי מתושביה של מזרח-ירושלים את ברכת "אהלן וסהלן" הוא רב וגדול. אחרי הכול כולנו רצינו, שאפנו, קיוונו וציפינו לרגע שתושבי מזרח-ירושלים ישתתפו בבחירות המוניציפליות לא רק כעדר צאן המובל אל הקלפי לספק קולות. רצינו לראות אותם מעורבים בניהול העיר הזאת. כבר חלפו 20 שנה מאז אוחדה העיר, ומעורבות זו עדיין לא נראית. זאת, גם בשל הפחד שהטילו ארגוני הטרור על ערבים ממזרח-ירושלים ופצו להשתתף בניהול העיר. האם נעניק עכשיו פרס לטרור באמצעות מושבים במועצת העיר ונדחוק הצדה את אוכלוסייתה השלווה של מזרח-ירושלים?

אנחנו לא נוטלים מהם זכויות. אני כן העיר הזאת 13 דורות ויותר, ואני לא מעלה על דעתי ליטול מהם זכויות. צריך לאפשר להם, לאותם שקטים ושלווים, למי שחפצים בניהול העיר הזאת, חיים משותפים עמנו. לכן העליתי הצעה, ולא ארחיב עליה את הדיבור, הצעת חוק שתאמר, שייקחו דרכונים ישראלים וירצו בבחירות למועצת העיר. על מנת להיבחר היום לראש העיר בירושלים חייב המועמד להיות בעל דרכון ישראלי — אל חסמן לי בראשך שלא, חבר הכנסת שבח וייס — לעומת זאת, קובע החוק היום, שתושב ירושלים רשאי לבחור ולהיבחר אפילו אין לו דרכון. הצעת החוק שלי פשוטה: להעניק לו זכות בחירה, אם ייטול לידי דרכון ישראלי.

שבח וייס (המערך):

אתה תאמין לשבועה כזאת?

יהושע מצא (הליכוד):

אני לא מדבר על שבועה, אני מדבר על האמונה במדינת ישראל. די לי שיבוא ויאמר: אני מכיר במדינה הזאת.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

עצם לקיחת הדרכון היא — — — אתה צודק.

יהושע מצא (הליכוד):

חלקה הגדול של אוכלוסיית מזרח-ירושלים, חבר הכנסת וייס, השלימה עם שליטתנו וריבונותנו בעיר הזאת. יש ביניהם אף מי שמצהירים על כך בגלוי. כניסתו של חנא סניורה למועצה תרחיק אותם. קולות שמצהירים על כך בגלוי שמענו כימים אלה מפי נכבדים ערבים בחגיגות ציון ה-20 לאיחוד ירושלים. שמענו את אחד מנכבדי הגאוראללה, שאף זכה לעיטור "יקיר ירושלים", הקורא להשלמה עם ריבונות ישראל על ירושלים. הוא ושכמותו שותפים לניהולה של העיר, והם אזרחים מכובדים ושווי זכויות בעיר הזאת. הטרור מנסה להטיל אף עליהם את מורא, ואנו נפנה אליהם את מבטנו. לא שמעתי אותך מחזק את ידי הערבים, שקוראים לריבונות ישראל על ירושלים.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

ועם כאלה אתה רוצה לשחק פעולה?

יהושע מצא (הליכוד):

מייד הוא יבנה עיר שלמה בבית"ר.

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

אני מציע לו ולכם לחזור לתוכנית הזאת ולחזק את ירושלים. צריך להגביר את הכוח הדתי והלאומי לניהול ירושלים עיר הקודש.

לסיום, אדוני היושב-ראש, קשה לי להבין את הפוליטיקאים שבתוכנו אשר קידמו בברכה את יוזמתו של סניורה. אולי הם בטוחים שגורמים ערביים קיצוניים ידעו לסכל את התוכנית, כפי שגם אני מאמין, אבל יש גם דעה אחרת שאומרת, שסניורה פועל בהסכמת אש"ף וערפאת, ויש לקחת את ההודעה ברצינות.

ואומנם, מפלגות השמאל הקיצוני במיוחד מקבלות את הכרזתו של סניורה כאהדה — —

שבח וייס (המערך):

אני לא.

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

אתה לא קיצוני, חסלת לי. לא אתה ולא יושב-ראש הישיבה.

— — — ומנסות לנצל את ההצהרה הזאת לכעין איום על אלה בקרבנו הדוגלים בהתנחלות ובהתיישבות מסיביות ככל חלקי ארץ-ישראל. כלומר, מעין איום אולי כלפי הרוב במדינה אשר איננו מוכן להתקפל ולוותר על חלקי ארץ-ישראל המשוחררת. הם אומרים: ניצגות ראשונה בעיריית ירושלים ואנך כן ניצגות גדולה בכנסת.

אני לא מאמין בכך, ולכן, מה שאנחנו צריכים לעשות הוא לחזק את ירושלים. כדי שיהיו בה הרבה יהודים, כדי שיבואו אליה הרבה עולים, ועלידי כך חישאר ירושלים שלנו.

הי"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת אברהם ורדיגר. רשות הדיבור לחבר הכנסת יהושע מצא, בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, האמת היא, שנושא רב חשיבות זה, היה ראוי שנדון עליו במועד אחר. אני לא חשכתי שהוא דוחק ודחוק, והגשתי את ההצעה לסדר-היום כדי שלא נשמע רק דברים מהצר האחד של האולם. אני לא ערערתי כלל על דחיית הדחיפות.

הי"ר א' נחמיאס:

הנשיאות לא אישרה, היא אמרה: הבחירות לעירייה יתקיימו בעוד שנה וחצי, מה הדחיפות בדבר?

יהושע מצא (הליכוד):

גם אני לא ערערתי, אבל אם הנושא כבר עלה, מן הראוי היה שיתקיים בצורה יותר נאה.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אין לי ויכוח עם אלה הרוצים בחלוקתה של הארץ הזאת, וודאי שלא עם חבר הכנסת מיעארי וחבריו. רעת ארץ-ישראל עומדת לנגד עיניהם. הם אינם נמנים עם דורשי טובתה של ישראל ושלטונה.

דברי אינם מופנים אף לא אל אותם מתי מעט מהשמאל בארץ הזאת, כמו יאיר צבן, שריד ושלומית אלוני, החושבים מתוך הכרה מוטעית, כי יש להחלק עם הערבים בריבונות על ירושלים, וזאת מתוך דאגתם כביכול לשלום ירושלים היהודית.

יהושע מצא (הליכוד):

הם נאמנים יותר ממך, הם חיים בארץ הזאת יותר ממך, והם נאמנים שבנאמנים.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
אתה מדבר שטויות.

יהושע מצא (הליכוד):

נפנה אליהם את מבטנו, נמשיך ונעודד אותם, ואל נחליש שוחפות זו עם תושבי מזרח-ירושלים.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
אתה עושה שקר בנפשך.

יהושע מצא (הליכוד):

זה לא מזויף, האמן לי. אתה חי בקריות שליד חיפה, ואתה לא יודע כמה המוני ערביי מזרח-ירושלים, תושבים שלווים, השלימו עם הריבונות שלנו בעיר הזאת לא מאהבה. הם לא רוצים לראות את הטרור בעיר הזאת, הם סולדים ממיעארי —

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
הם אוהבים אותך.

יהושע מצא (הליכוד):

— — הם בורחים מפניו.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
הם בורחים מפניך.

הי"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת מיעארי, אתה צריך לדבר עוד מעט.

יהושע מצא (הליכוד):

אל נא נעודד את דורשי רעתה של ירושלים השלמה ואת אלה הרוצים לממש את מטרות אש"ף, להשמיד את ישראל, ולהביא לחלוקת ירושלים; כמו מיעארי היושב כאן. עתה מנסה איש הטרור, חבר אש"ף, להיכנס למועצת העיר כאמצעות מהלך מדיני. וסניורה נמנה עם הזרוע המדינית של ארגון הטרור האש"ף.

שבח וייס (המערך):

יהושע מצא (הליכוד):

אה, לחלק את הארץ, יפה.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

הוא רוצה לחלק את ירושלים ואחר כך את הארץ.

יהושע מצא (הליכוד):

זה מה שהוא רוצה לעשות. הוא רוצה להיכנס על מנת להביא לחלוקת הארץ, ואני מזהיר מבפסטיצידיה של העיר הזאת, מכיוון שכאשר ייזרק רימון, הוא יעמוד על הבמה וינאם בזכות אותו טרור, ולא נוכל למנוע מתושבי העיר הזאת הפגנות אלימות. לא נוכל לעצור אותם. זאת תהיה בלפסט, ולכן צריך למנוע מטרור כזה לחזור לעיר.

שבח וייס (המערך):

— — שלום רק על כסיס פשרה.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

שבח וייס, אתה יודע שאתה מדבר על אוטופיה.

שבח וייס (המערך):

— — על גוג ומגוג.

יהושע מצא (הליכוד):

ככל שנקבל בברכה את סניורה ואת חבריו, כך נרחיק מאתנו את ערביי ירושלים, אשר השלימו עם הריבונות הישראלית; נטיל ונדרחף אותם יותר ויותר לזרועות הטרור. חולשת ישראל, החולשה שבחוננו, אותו כרסום פנימי יומיומי, הם המחזקים את הטרור על ארגוניו. לעומת זה, חוסנה של ישראל רק ילך ויגביר את ההשלמה מצד תושביה הערכים של ירושלים עם ריבונות ישראל על העיר בשלמותה.

הי"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת יהושע מצא. חבר הכנסת שבח וייס, אני נותן לך רשות להעיר הערה.

שבח וייס (המערך):

פשוט עניינים עובדתיים: אני הצעתי שתישמר שלמות ירושלים, ונתפשר על יותר השטחים על-פי תוכנית המערך. לא הצעתי לאפשר להם בחירות, לא פנקסים ולא שום דבר. לכן, כל מי שדיברו והתייחסו אל דברי בצורה אחרת, כדאי להם שידעו זאת.

יהושע מצא (הליכוד):

ריבונות על ירושלים בשלמות בידי ישראל.

הי"ר א' נחמיאס:

רשות הדיבור לאחרון הנואמים, חבר הכנסת מוחמד מיעארי. בבקשה.

יהושע מצא (הליכוד):

לא ירושלים שלמה בריבונות מחולקת.

הי"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת מצא, זה עתה ירדת מדוכן הנואמים. מה אתם מחלקים?

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, יש מקום לחזור ולשון, ובכל הזדמנות, שהבעיה הפלשתינית והסכסוך הישראלי-הפלשתיני הם לב לבו של הסכסוך במזרח התיכון. ועל כן, כל מי שפועל או מתיימר לפעול להשגת פתרון של שלום — —

בני שליטא (הליכוד):

אין סכסוך עם איש.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

אתה יונה שלמה, אין לך סכסוך עם איש, אתה לוקח את כל הזכויות של האחרים ואומר: אני עושה שלום.

בני שליטא (הליכוד):

לפלשתינים שלך יש סכסוך אתנו, אבל לנו אין סכסוך אתם.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

כל מי שפועל או מתיימר לפעול להשגת פתרון של שלום, עליו להתייחס לבעיה זו בכללותה ולכל מרכיביה, הן הפוליטיים והן הטרנסטוריאליים.

אי אפשר לדבר על פתרון של שלום או התקדמות לקראת פתרון כזה, בלי לדרוש את חיסול הכיבוש הישראלי בשטחים הכבושים, ובלי להכיר בזכותו של העם הפלשתיני להגדרה עצמית ובזכותו להקמת מדינתו העצמאית לצד מדינת ישראל.

כל יוזמה או ניסיון לטפל בתופעה אחת ולא לרדת לעומק הדברים, ואין זה חשוב מי הצד הנוקט ניסיון כזה — תהיה זו מפלגת העבודה, או יהיה זה מ' שמעון פרס, יהיה זה הליכוד,

על כן הגישה סיעתנו השבוע הצעת חוק פרטית, לביטולה של החלטת הסיפוח של העיר המזרחית למדינת ישראל. עשינו כך כדי לקדם את רעיון השלום הצודק בין שני העמים וכדי להכריז קבל עם ועולם, שירושלים המזרחית עתידה לשמש בירתה של המדינה הפלשתינית, כשם שירושלים המערבית תהיה בירתה של מדינת ישראל.

יהושע מצא (הליכוד):

אנחנו ניתן לך את רבת-עמון, שם תהיה הבירה שלך.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
אתה לא נותן מתנות על חשבון מדינות אחרות ובירות אחרות. אתה יכול לתת מה שיש לך.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

יש גבול לכל דבר — לא את ירושלים. תחזיר את הכפר שלך — לא את ירושלים.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
שתי בירות עצמאיות, שתי ערים ריבוניות, שתי מדינות עצמאיות, שני עמים ריבוניים, זוהי כל התורה על רגל אחת.

יהושע מצא (הליכוד):

גם ברבת-עמון לא ידברו אתך.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

יש גבול לכל דבר. — — — מדינת ישראל.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

כן יהיה, ולא חשוב כמה אתם תצטקו.

יהושע מצא (הליכוד):

גם ירדן לא תקבל אותך.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

— — —

הי"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת גולדשטיין, אני מבקש.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

כן, אדוני, אבל עומדים בבית הזה, במדינת ישראל, בכנסת ישראל, ומנאצים את מדינת ישראל. מקומך לא פה — ברבת-עמון.

יהושע מצא (הליכוד):

אבל גם חוסיין לא יקבל אותך — "ראחת עליכ".

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

אני מגיש הצעת חוק בכנסת לפי הכללים המקובלים.

כל ניסיון להציב תוכנית אלטרנטיבית לתוכנית השלום הזאת מסיט את המאבק למען השלום הצודק לדרך צדדית, לפתירות כוזבים ומטעים. אין פתרון לשאלת ירושלים שהוא נפרד מהפתרון הכולל ומשאלת זכותו של העם הפלשתיני להגדרה עצמית לאומית. אין שום אדם ושום קבוצה הראשים לייצג את העם הפלשתיני או לדבר בשמו, מלבד ההנהגה הלאומית, שהיא אש"ף.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

— — —

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
זהו המסר חאת השליחות: שלום צודק! וזאת יש לשון ככל הזרמנות.

או תהיה זו יוזמת יחיד כמו זו של חנא סניורה — המחלמים מעקרונות היסוד הנ"ל, סופם להיכשל ואף לחבל כמאמץ הרציני והכן להשגת שלום צודק בין ישראל לעם הפלשתיני ובמזרח התיכון בכלל.

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, מה שדרוש לשני העמים הוא פתרון כולל, אשר יבטיח את הזכויות הלגיטימיות של שני העמים. ישים קץ לכל המלחמות ולפעולות האיבה ויעצור בעד הידרדרות המצב לתהום של הגברת הגזענות ומעשי פוגרומים, דוגמת מעשה הנבלה שהיה במחנה הפליטים דהיישה, כאשר אספסוף פרוע ומוזון התקיף אזרחים חפים מפשע וחסרי מגן, לרבות ילדים ונשים, שלא לדבר על הנזק לרכוש.

אבל, חמור מכול, חברי הכנסת, הוא שפשע כזה פוגע בכל חלקה טובה ובכל תקווה ליחסים נורמליים ולעתיד טוב לשני העמים. יש להרגיש, כי הדרך להשגת פתרון צודק וכולל היא כינוסה של ועידת שלום בין-לאומית, בהשתתפות חמש החברות הקבועות של מועצת הביטחון וכל המדינות באזור הנוגעות לסכסוך, ובעיקר מדינת ישראל ואש"ף, שהוא נציגו הבלעדי של העם הערבי הפלשתיני.

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, המצב הקיים אינו יכול להימשך, אם רוצים למנוע אסונות נוספים ולהשיג פתרון של שלום. המצב הנוכחי הינו רעוע וטעון חומר נפץ. על כך יעידו מצבם ומבוכתם של כל חסידי הסיפוח — של כל השטחים או אפילו של חלק מהשטחים. תגובתם המבולבלת הבלוטה את גזענותם, מאחר שהם רוצים שטחים בלי בעליהם החוקיים, בלי תושבים פלשתיניים. הם רוצים לשרוד את האדמה ולסלק את בעליה. הם רוצים ארץ כנאנים של "ערב-ריין", ארץ נקיה, ארץ משוחררת. חסידי הסיפוח הם כהניסטים צבועים, הפועלים לפי חורתו של כהנא אבל מתכיישים להודות בכך כפה מלא, כדי להוסיף ולשמור על פרצוף דמוקרטי כביכול ועל חזות ליברלית כביכול.

ההיסטוריה הארוחת בחסידי הסיפוח מוכיחה כי כל הסיפור על ירושלים המאוחדת, שבה חיים יהודים וערבים בתנאי שוויון ושלום, הוא סיפור בדוי המבוסס על שקר מוסכם ועל ניסיון לאחו את עיני הבריות.

התושבים הפלשתינים בירושלים המזרחית אינם רואים את בעייתם כבעיה של איסוף אשפה ותיקון ביוב, אלא כבעיה לאומית, ואת מעמד ירושלים הם רואים כחלק אינטגרלי של הכיבוש, של הסכסוך הכולל ושל הפתרון הכולל. הם הביעו עמדתם זו בכל הזדמנות שבה ניתן להם לעשות זאת. מפליא הדבר שהזנוזורה מונעת מתושבי ירושלים הפלשתינים ומתושבי השטחים הכבושים להביע כיום את דעתם ועמדתם זו, אפילו על-ידי מניעת פרסום מודעות בתשלום בעיתונות במזרח-ירושלים; תגובתם ליוזמתו של חנא סניורה, המשתעשעת בדבר שולי חסר חשיבות, המחלמלת מהעיקר, היא שלילית, ויש בה כדי לטפד את הפתרון הכללי והצודק ואת כינוסה של הוועידה הבין-לאומית, שהיא התקווה הנראית לעין להשגת אותו שלום מיוחל.

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, המציאות הוכיחה, כי ההחלטה שהתיימרה לספח את ירושלים המזרחית למדינת ישראל נשארה על הניר בלבד. מצבה של ירושלים המזרחית הוא כמצבם של שאר השטחים הכבושים. מצבם של תושבי ירושלים המזרחית הוא כמצבם של שאר תושבי השטחים. התנגדותם לכיבוש היא כהתנגדותם של שאר תושבי השטחים ושל כל כוחות השלום בישראל ובעולם.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת מוחמד מיעארי.

גאולה כהן (התחיה):

— — —

היו"ר א' נחמיאס:

חברת הכנסת גאולה כהן, הגיע תורך לדבר, קראתי בשמן ואמרו לי שהחלטת לא לדבר.

גאולה כהן (התחיה):

אני לא חשכתי שאשאר כאן.

היו"ר א' נחמיאס:

גברתי, אני צריך לדעת מה את חושבת? מה שאת חושבת, זה את חושבת, זה לא אני.

גאולה כהן (התחיה):

לא חשכתי שאשמע דברי נאצה כאלה בבית הזה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

— — —

גאולה כהן (התחיה):

אני מקווה, אינשאללה, שבכנסת הבאה לא תהיה חבר.

היו"ר א' נחמיאס:

אנא, ברוב טובך.

אדוני, סגן השר רוני מילוא, בבקשה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

אדוני היושב ראש, חברי הכנסת, אני מוכרח לומר שאני די מודאג וכוש בעובדה שבדין על נושא כזה נמצאים פה רק חברי כנסת בודדים ואין איש מחברי הממשלה.

שר דודון (הליכוד):

וסיעת המערך נעלמה, משום מה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

אני לא רוצה להתייחס לסיעות, אלא לעובדה שבאמת בודדים נמצאים כאן עכשיו, ובודדים היו כאלה במהלך כל הדיון. אינני רוצה לחלק ציונים לאיש, אבל הנושא שהועלה כאן היום, כפי שאמרו גם החברים שדיברו, הוא אחד הנושאים הרציניים ביותר העומדים לפנינו כימים אלה.

לא מדובר כאן בעובדה שערכי ממוצח ירושלים מציג את מועמדותו למועצת עיריית ירושלים. מדובר כאן על כך שאדם המזוהה באופן גלוי עם אש"ף מציג את מועמדותו למועצת עיריית ירושלים, והדבר הזה מתקבל בכרחה ובתרועות שמחה על-ידי כל החוגים במדינת ישראל. סלחו לי, רבותי, אבל אינני מייחס זאת לחוג זה או אחר, לצעיר הרב, זה אמור בכל החוגים.

חברת הכנסת גאולה כהן, אני מאוד רוצה שגם את תקשיבי לדברי.

נדמה לי, רבותי חברי הכנסת, שבמידה מסוימת, לא רק בהקשר של הנושא הספציפי הזה, השתבשה עלינו דעתנו.

יאיר צבן (מפ"ם):

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

חבר הכנסת צבן, אני אומר שהשתבשה עלינו דעתנו, עלינו, על כולנו, אולי על אחרים קצת יותר.

יהושע מצא (הליכוד):

דעתו משובשת כבר 20 שנה.

יאיר צבן (מפ"ם):

אדוני סגן השר, אתה מתכוון לחבר הכנסת מרדור?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

לא, אני מתכוון לכך, ש-20 שנה לאחר מלחמת ששת הימים הטלוויזיה הישראלית מקרינה סרט שכותרתו היא "20 שנה לכיבוש" — זה שיבוש דעתנו. והטלוויזיה הישראלית אינה מקרינה באותו סרט מלה אחת על מה שהיה ערב מלחמת ששת הימים — כשלא היה כידינו אף לא מילימטר אחד משטחי יהודה ושומרון, עזה ורמת הגולן; כשמדינת ערב רצו לחסל את מדינת ישראל, וזו הייתה המטרה המוצהרת שלהן ולכן הן קידמו את הכוחות, הביאו את הצבא וסגרו את המצרים ולכן הן פתחו אז במלחמה. לא אנחנו פתחנו במלחמה נגד ירדן.

שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):

מזלנו שאנחנו הכובש.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

על זה לא נאמרה מלה אחת באותו סרט.

יהושע מצא (הליכוד):

שומו שמים, מה שאני יכול לשמוע פה.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

לא, היא אמרה: מזלנו שאנחנו הכובש.

היו"ר א' נחמיאס:

אתה לא שמעת אותה, חבר הכנסת מצא. חבל שצועקים זה על זה ולא מקשיבים זה לזה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

אין זה משנה אם מי שערך או עשה את הסרט הוא גולדשטיין — לא פנחס, כמובן, אלא אורי גולדשטיין — או מישהו אחר.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

הוא לא מהמשפחה שלי.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

זה לא חשוב כלל. השתבשה עלינו דעתנו. רבותי, לא אתפלא אם בטלוויזיה הישראלית יושב היום צוות ומכין לקראת השנה הבאה סרט שייקרא "40 שנה לכיבוש".

יאיר צבן (מפ"ם):

עד כדי כך?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

עד כדי כך, מפני שאם ירושלים היא כיבוש ואם חברון היא כיבוש, כי אז גם הגליל הוא כיבוש. אל תשלה את עצמך. אין אלה רק אקריט ובידעם, כפי שאמרה חברת הכנסת אורה נמיר. אלה גם רמלה, גם לוד וגם הגליל.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

גם יפו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

וגם יפו. בואו נדבר אמת אל עצמנו, בואו לא נשקר לעצמנו, ואני מצטער שחברי הכנסת וחברי הממשלה אינם נמצאים כאן כולם. הגיע הזמן שנעשה את חשבון הנפש שלנו. ריכר כאן חבר הכנסת שבת וייס על מדינה דו-לאומית, עם מיעוט גדול. הוא כבר גמר את הכעיה ביהודה ושומרון ובעזה? מה קורה עם חצי מיליון בני מיעוטים החיים בגליל?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

בחיפה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
לגביהם הוא לא כובש? לגביהם הוא לא כבש?

יאר צבן (מפ"ס):
אינך מבחין בין שני צמים לבין מיעוט לאומי?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
אני מבחין בין העם שחי בגליל, שהוא עם ערבי כמו העם
החי ביהודה ושומרון, ההבדל הוא רק שזה נכבש כ-1948 וזה
נכבש כ-1967; ואל תהיה צבוע, חבר הכנסת צבן, זאת האמת

יאר צבן (מפ"ס):
קיימתי את הבקשה שלך לפני שביקשת.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
זאת האמת. בואו נהיה ישרים עם עצמנו. על מה אנחנו
מדברים כאן, רק על מזרח-ירושלים ועל חברון, או שמא
מדברים אנו גם על הגליל, גם על יפו, גם על חיפה וגם על
באר-שבע, על ארץ-ישראל כולה? מי שחושב שלא צריך
לשלוט על אף אחד ולא צריך להיות כובש, שייקח את המזווה
ואת החפצים שלו ויטע מ כאן.

יאר צבן (מפ"ס):
אפשר לשאול שאלה?

היו"ר א' נחמיאס:
אני מרשה, אם הנואם מרשה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
בהחלט.

היו"ר א' נחמיאס:
סגן השר מרשה. בבקשה, אדוני.

יאר צבן (מפ"ס):
אדוני סגן השר, ברומניה יש מיעוט הונגרי. ההונגרים שם
חיים תחת שלטון רומני, ואין זה פוגע בזכות ההגדרה העצמית
של העם ההונגרי. אינך מבחין בין עם כישות שלמה לבין חלק
מעם — — —

הורשע מצא (הליכוד):
איך אתה משווה את המצב — — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
חבר הכנסת צבן, אם אנחנו עוסקים בשאלות תיאורטיות
וכמעט פילוסופיות, אני יכול לומר לך, ביחס למה שאהא אומר
לגבי הונגרים ורומנים, שאנחנו במדינת ישראל עשינו חילופי
אוכלוסין. הגיעו לכאן למעלה מ-600,000 יהודים שהיו
במדינות ערב, ויצא מכאן אולי מספר דומה של ערבים שהיו
כאן. מבחינה זו, אם אתה מדבר על עקרונות של צדק, אפשר
לסבול את הצדק הזה של חילופי אוכלוסין.

אברהם ורדיג (מורשה-פא"י):

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
כאן יהודים, עוזבו ערבים; יש כמעט איוון מספרי. כן אתה
שכחו לבין אלה שעזבו.

יאר צבן (מפ"ס):
לא ענית על השאלה שלי — — —

היו"ר א' נחמיאס:
חבר הכנסת צבן, אישתי שאלה אחת, לא אישתי נאום.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
לצערי, אינני יכול להיכנס עכשיו לדיון עמוק בסוגיה.

מרים גלזר-העסה (הליכוד):
המיעוט הרומני מעולם לא איים על הרוב ההונגרי שם,
ולא להיפך.

יאר צבן (מפ"ס):

היו"ר א' נחמיאס:
מה אתם מתכוונים לעשות עכשיו, לפתור את בעיות
רומניה והונגריה?

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
כן, זו הנונה של חבר הכנסת צבן.

יאר צבן (מפ"ס):

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
חבר הכנסת צבן, אומר לך עכשיו דבר שאני בטוח שאינו
מקובל על חברת הכנסת גאולה כהן. על-פי גישתי היום,
ארץ-ישראל, פלשתיין ההיסטורית, חולקה פעם אחת, כ-1922.
הגדה המזרחית של הירדן ניתנה למשפחה ההאשמית, ויש
הגדה המערבית, הנמצאת היום בידינו, בידי עם ישראל, ואני
מוכן — — —

דב שילנסקי (הליכוד):
אבל אתה חסכים אחי, רוני מילוא, ששתי גדות לירדן זו
ארץ-ישראל השייכת לעם היהודי.

היו"ר א' נחמיאס:
כרגע נכנסת, ריבוננו של עולם, לפני פחות מרקה.

דב שילנסקי (הליכוד):
אבל שתי גדות לירדן — — —

היו"ר א' נחמיאס:
תכה, קודם תתרגם, תקשיב, תאזין, תתבונן ואחר-כך
תקרא קריאת ביניים.

יאר צבן (מפ"ס):
הוא היה בהר-הבית, מה אתה רוצה?

עדנה סולודר (המערך):

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
בנושא זה יכול להיות שתהיה לי מחלוקת אפילו עם כמה
מחברי, אבל אני חושב שהארץ הזאת חולקה.

דב שילנסקי (הליכוד):
הבריטים חילקו — — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
הארץ הזאת כבר חולקה בפועל, ויש חלק ממנה שהוא
פלשתיין ההיסטורית, ארץ-ישראל ההיסטורית — אלה קוראים
לזה "פלשתיין", אלה "ארץ-ישראל". האנגלים נתנו את השם
"פלשתיין", אבל זאת ארץ-ישראל, והיא חולקה. זה שבחלק
המזרחי יושב מלך ולא משהו אחר, שחבר הכנסת מיעארי
רוצה אותו — זה נושא שאיני רוצה להתערב בו. אני רוצה
להתערב רק במה שנוגע אלי, במה שנוגע לביטחוני ולקיומי.
שם יש פלשתיין ופה יש ארץ-ישראל, פה יש מדינת ישראל, ואם
נסה לעשות חלוקות דמוגרפיות, לא נגמור ביהודה ושומרון.

קריאה:

שיקפוך.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

— שיעשה מה שהוא מבין.

על כל פנים, אשר לנושא כפי שהוגדר כאן — אני סבור שאנחנו חיים במדינת ישראל, וכך נהג, נפעל וננהג בהתאם לחוק, כפי שהוא קיים במדינת ישראל לגבי כל מקרה. אם החוק יתיר לאיש שמוזהה את עצמו כנציג אש"ף או איש אש"ף, אם החוק במדינת ישראל יתיר לו לרוץ לעירייה, לרוץ לכנסת, או החוק יתיר והוא ירוץ.

גאולה כהן (התחיה):

צריך לשנות את החוק.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

שינוי החוק הוא נושא אחר. במצב הקיים, אני חושב שמדינה שעוד לא נשתבשה עליה דעתה, ואני מקווה, כפי שאמרת קודם, שלא נשתבשה עלינו דעתנו — לא תיתן לנציג של ארגון, שמטרתו המוגדרת והמוצהרת היא לחסל את המדינה הזאת, לשבת לא בעירייה ולא בכנסת.

גאולה כהן (התחיה):

— — —

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אדוני סגן השר מילוא — — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

אם יבוא ערבי ממזרח-ירושלים ויאמר שהוא אינו מייצג את אש"ף, הוא לא נציגו של ארגון שרוצה לחסל את ישראל, הוא רוצה להיבחר לעירייה ולרוץ לכנסת — שיעשה זאת.

יאיר צבן (מפ"ם):

— — —

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אני רוצה לשאול שאלה.

היו"ר א' נחמיאס:

מה תעצומות הנפש האלה שיקבלתם בשעה מאוחרת כזאת? מה קרה?

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

— — —

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

איך זה הכירו בזכותה של המפלגה המתקדמת לשלום בכנסת, כאשר היא מייצגת את אש"ף כריש גלי?

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

חבר הכנסת גולדשטיין, רק להזכיר לך עובדות — הבעיה לא היתה בעיה של הממשלה. הבעיה בנושא הזה היתה בעיה של ועדת הבחירות המרכזית.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

אני יודע.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

שם נחלקה ההצבעה. לצערי הרב, אחרי שהיתה הצבעה שקבעה שלא יאפשרו לא לרשימה המתקדמת ולא לרשימה של כהנא לרוץ לכנסת, פנו הרשימות האלה לבג"ץ, ומשום מה החליט בג"ץ לשנות את ההחלטה. אנחנו יודעים שיש שופטים בירושלים, ואנחנו מכבדים את החלטותיהם. כפי שאנחנו מכבדים את החוק בישראל.

לא ברצועת-עזה ולא בירושלים; כי בחלוקה דמוגרפית, כאשר תצא, חס וחלילה, מיהודה ושומרון ומרצועת-עזה, ואולי תהיה מזרח-ירושלים, על-פי התפיסה של סניורה ושל מיעארי, כפי שביטא אותה כאן היום, בירתה של פלשתיין. כשהכוונה היא ליהודה ולשומרון — גם אז תהיה לך בעיה עם הפלשתינים הארץ-ישראלים, הפלשתינים החיים בגליל.

יאיר צבן (מפ"ם):

תקרא מה אמרו נציגי תרות בכנסת במאי 1950. כאשר צירפו את הגדה — — —

מרים גולד-העסה (הליכוד):

— — —

רב שילנסקי (הליכוד):

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

חבר הכנסת צבן, איננו עושים עכשיו חשבונות בנוגע למה שנאמר ב-1950. גם אני לא אעשה אתן חשבונות מה אמרת אתה ומה אמרה תנועתך ב-1950 על כל מיני דברים שקרו בעולם באותו זמן. היו אז דעות, גם על מה שקרה ככל מיני מקומות בעולם וגם על מה שקורה בארץ-ישראל.

יאיר צבן (מפ"ם):

— — —

היו"ר א' נחמיאס:

אני מצטער מאוד, חבר הכנסת צבן, אל תפתחו כאן דיאלוג ביניכם.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

אני רוצה רק לומר לך שהתנועה שלי, התנועה הרבציוניסטית, מעולם לא הסכימה לחלוקה, והיתה על כך מחלוקת בתוך היישוב היהודי, אבל היא לא הסכימה לחלוקה. אולם אינני רוצה להיכנס עכשיו לסוגיות ההיסטוריות, כי אנחנו עוסקים בסוגיות מיידיות.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

— — —

היו"ר א' נחמיאס:

אדוני סגן השר, חבר הכנסת פלד רצה לשאול אותך שאלה, ואתה הסכמת.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

כדי למנוע אי-הבנה רציתי לשאול: האם מה שאנחנו שומעים עכשיו מעל הדוכן זו התשובה הרשמית של ממשלת ישראל על ההצעות שהועלו לדין?

יאיר צבן (מפ"ם):

על שני חלקיה.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

חבר הכנסת פלד, התשובה הזאת ניתנת בשם ממשלת ישראל.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

חשוב לדעת.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

ואם מישהו בממשלת ישראל חושב שזה לא על דעתו —

קריאה:

שיקום ויגיד.

גאולה כהן (התחיה):

הנה, איש מתוך כביכול כסניורה, שנבחר כנציג אותנטי למשאומתן גם על-ידי ערפאת וגם על-ידי פרס, עורך עיתון חתרני ומסית, שכמה חקים על נושאי כיטחון עומדים פתוחים נגדו, נחשב איש מתון, גם הוא אומר שלא תהיה מדינה פלשתינית בלי שמורת-ירושלים תהיה כירת פלשתינ. זה טוב מאוד. אם האיש המתון אומר זאת, טוב מאוד שאנחנו יודעים. כל העם שומע את הקולות. כמו שנאמר, לא כל הזמן יהיה העם הזה בלתי שפוי.

אני גם שמחה מאוד שהוא אמר זאת. אני מפתחת ממי שאני קוראת "ירושלמים של מטה". יש ירושלים של מטה אבל יש גם ירושלים של מטה, אלה שרוצים לסחוף אותנו בחזרה לתל-אביב. מהם אני מפתחת, לא מסניורה. הם אלה שדורך כלל מציגים פה את העניין. מרגישים רק את הנושא של אחדות ירושלים. הרי כלנו בעד. אחרות. סניורה הוא באמת גם בעד אחדות הביוב של ירושלים, אבל לא בעד אחדות הריבונות. פה הוא בעד ריבונות כפולה, פה הוא בעד הפרדה, ואני מודה לו מאוד על שהוא אומר זאת בגלוי. כיכ משותף, תאורה משותפת, וכל זה כיתר — הוא בעד.

לכן אני שמחה מאוד שהדבר הזה התגלה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):
את לא אומרת בגלוי מה את רוצה?

היור"ר א' נחמיאס:

סליחה, אדוני, מה קרה לך לפתע?

גאולה כהן (התחיה):

אסיים במשפט: יש לקונה בחוק האומרת, שכל חושב יכול להיבחר לעירייה, ולא צריך להיות אזרח לשם כך. לכן הגשתי הצעת חוק האומרת, שרק אזרח יוכל להיבחר — כמו בארצות-הברית. שם, לכל תפקיד ציבורי יכול להיבחר רק מי שהוא אזרח ארצות-הברית. גם פה אכן יהיה כך, וגם האזרחות לא תינתן היום אוטומטית לכל מי שרוצה. גם מתושביה הערבים של ירושלים צריך לדרוש עמידה בקריטריונים שיענו על הערכים הרציונליים והשפויים של נאמנות לחוקה של המדינה.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

את תקבעי אותה?

היור"ר א' נחמיאס:

תודה לחברת הכנסת גאולה כהן. רשות הדיבור לחבר הכנסת מתתיהו פלד, בבקשה.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

אני מבקש להעביר את הצעתו של חבר הכנסת מיעארי לוועדה.

לפני שאנמק, אני רוצה לומר שאני דוחה כשאט-נפש את פרץ הרמגוגיה הלאומי ששפך לאחנינו סגן השר מילוא. למרות הודעתו שהוא מדבר בשם הממשלה, אני מקווה שיימצא בממשלה מישהו שידע להעמידו על טעותו.

המהלך שעשה סניורה אינו המעשה הראשון הבא לחשוף את הכלוף שנקרא "איחוד ירושלים".

אבנר חי שאקי (הסיעה הדתית-לאומית):

אתה קורא לחוק-יסוד בלון? אדוני היושב-ראש, הוא קורא לחוק-יסוד "בלון". משום כבוד התוקף אני מבקש.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

הכלוף של איחוד ירושלים.

נחמס גולדשטיין (הליכוד):

מוחר להגיד שהם טעו.

יאיר צבן (מפ"ם):

בפעם הבאה תלכו לכג"ץ.

מרים גולד-העסה (הליכוד):

היור"ר א' נחמיאס:

רבותי חברי הכנסת, אל תגזמו.

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:

נושא זה יכול היה להמשיך ולהעסיק אותנו בדיון ארוך מאוד, ואין לי ספק שלכל אחד מאתנו יש הרבה מה לומר. אינני רוצה להמשיך גם מפני השעה המאוחרת וגם מפני שאני רואה שהדיון כאן מתלהט. אני רואה שביצע יושבים תינוקות של בית-רובן, ואינני רוצה שיקבלו רושם מוטעה על הכנסת של מדינת ישראל. הם צריכים לראות אומנם שזה גוף פעיל ותוסס, ואנשים שמאמינים מבטאים את עמדותיהם בהתלהבות, אבל אני חושב שמיצינו את הנושא.

מאחר שאני חושב שהנושא הוא בעל משמעות ומשקל רב, אני מציע להעבירו לוועדת החוץ והביטחון או לכל ועדה אחרת שתחליט עליה ועדת הכנסת — הכוונה להצעות של חברי הכנסת צבן, אלוני, וייס, שאקי — חברת הכנסת גאולה כהן לא העלתה את הצעתה — ורדיגר ומצא; ואני מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מוחמד מיעארי לאור הדברים שהוא אמר כאן.

היור"ר א' נחמיאס:

אני מודה לך אדוני, סגן השר רוני מילוא.

אני צריך לשאול את חברת הכנסת גאולה כהן, למה היא מתכוונת. בבקשה גברתי.

רב שילנסקי (הליכוד):

הוועדה היא ועדת הפנים. העניין מוניציפלי, ולא ועדת החוץ והביטחון.

גאולה כהן (התחיה):

אני מבקשת להסיר את ההצעה של חבר הכנסת יאיר צבן מסדר-היום. אני רוצה רק להזכיר לחבר הכנסת רוני מילוא, שאחרי פרשת הבג"ץ, הכנסת באמת וזועזעה והלכה לחקיקת חוק-יסוד, ואני מקווה שהוא ימנע את כניסתם לכנסת גם של אלה שאינם מכירים באופיה הדמוקרטי של המדינה, וגם של אלה שאינם מכירים בה.

אני שמחה מאוד מאוד על הדברים שאמר כאן היום חבר הכנסת מיעארי. המרצע צריך היה לצאת מן השק. עד היום איבדנו, בצביעות גדולה הוא לא אמר עד הסוף את מה שהוא חושב. היום הוא אמר יותר. הדברים יגיעו שוב לכג"ץ כשיהיה חוק, ולכן טוב שהוא אמר את הדברים.

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

גאולה כהן (התחיה):

אני גם חושבת, שחשד עשה לנו סניורה, שגילה לנו שהיום — ואולי מבחינה זו ננסיבה צודק, הוא גילה כך את הקלפים קצת יותר מדי מהר — אבל טוב שהוא עשה זאת. הוא הזעיק אותנו לשאלת הנושא הדמוגרפי גם כתחומי "הקו הירוק".

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

אלה קלפים שהיו גלויים מהתחלה.

אני חושב, ובכל אופן מקווה, שיהיו לפחות חלקים ניכרים בציבור הישראלי שיתביישו נוכח הצביעות הזאת שהתגלתה, ואולי הדבר הזה יעורר רבים בקרב הציבור היהודי בארץ להתקומם נגד העמדת הפנים הזאת.

מכל מקום, אני חושב שהדברים שאמר חבר הכנסת מוחמד מיעארי ראויים שיידונו לפרטיהם בוועדה, ואני מציע להעביר את הצעתו לוועדה.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה לחבר הכנסת מתתיהו פלד. חבר הכנסת דב שילנסקי, בבקשה.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני רוצה להציע שההצעה תועבר לדין — — מאחר שזה עניין מוניציפלי ממש, ומאחר שירושלים היא חלק בלתי נפרד של מדינת ישראל, לכן בהתאם לסדרים האחרים — —

היו"ר א' נחמיאס:

רגע, קודם כול תאמר לנו הצעה של מי אתה מציע להסיר, ואחר כך תאמר מה שאתה רוצה.

קריאות:

— — —

סגן שר במשרד ראש הממשלה ר' מילוא:
אדוני היושב-ראש, אני מסכים לכן שהנושא יעבור לוועדת הפנים.

דב שילנסקי (הליכוד):

אני מסתפק בזה.

היושע מצא (הליכוד):

כולנו מסכימים כך שזה יעבור לוועדת הפנים.

היו"ר א' נחמיאס:

חברי הכנסת, ברשותכם אגש להצבעה. נתחיל בהצבעה על הצעתו של חבר הכנסת יאיר צבן, שלגביה יש הן הצעה להסיר אותה מסדר-היום והן הצעה להעביר אותה לוועדה. אשאל תחילה את חבר הכנסת צבן אם הוא מסכים להעביר את הצעתו לוועדה.

יאיר צבן (מפ"ם):

אני מסכים.

היו"ר א' נחמיאס:

אני מעמיד להצבעה את הצעתו של חבר הכנסת יאיר צבן.

ה צ ב ע

בעד ההצעה להעביר את

הנושא לוועדה

— רוב

— אין

נגד

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר

הכנסת י" צבן לוועדת הפנים ואיכות הסביבה

נתקבלה.

היו"ר א' נחמיאס:

נצביע עכשיו על הצעתו של חבר הכנסת מיעארי. חבר הכנסת מיעארי, האם אתה מסכים להעביר את הצעתך לוועדה?

מוחמד מיעארי (הרשימה המתקדמת לשלום):

כן.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):
בזכותך נכשו את ירושלים.

דב שילנסקי (הליכוד):

לא נכשו — שחורו.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

סליחה, שחורו.

היו"ר א' נחמיאס:

חבר הכנסת שאקי, אל נא באפך. חבר הכנסת גולדשטיין, בבקשה להקשיב. קצת רגיעה. אנחנו בשעה כזו שהרגיעה מותרת. אני מבקש לאפשר לחבר הכנסת מתתיהו פלד להגיד את דברו בכנסת.

מתתיהו פלד (הרשימה המתקדמת לשלום):

לאחר שבוצעה ההוראה המחילה את החוק הישראלי על מזרח-ירושלים נמסר לתושבים הערבים של מזרח-ירושלים, שאם מיהו מהם היה בשעתו בעלים של רכוש שנשאר בגבולות מדינת ישראל, הוא יוכל לתבוע פיצויים בעד אותו רכוש. והיה אדם אחד, סופר ידוע בשעתו, מוחמד אבו שלבאיה, שהיה בעלים של כ-20 דונם באזור לוד, והוא ביקש לקבל פיצויים בעד הרכוש שלו. ואז הציעו לו, על-פי ערך הרכוש שלו כב-1948 בלירות סטרלינג, לתת לו ב-1968 לירה ישראלית בעד כל לירה סטרלינג. מוכן שהבלוף של החזרת הרכוש הוקע, ואני חושב שהוא עשה מהלך טוב בזה שהוא הסיר את פרצוף הצביעות מאלה שטענו שמאחדים את ירושלים.

הבלוף הוא בזה שאיחדו את השטח. את האזרחים השאירו בחרץ, ולא התכוונו מעולם שהם יהיו אזרחים או תושבים הגונים מהחוק הישראלי. ועובדה היא שמאז ועד היום ענייני הציבור הערבי במזרח-ירושלים מתנהלים לא על-פי חוקי ישראל הנורמליים, אלא על-פי תקנות ההגנה לשעת-חירום, 1945.

אם היתה כוונתו של חנא סניורה, ואינני יודע אם זאת היתה הכוונה, אבל אם היתה כוונתו לחשוף את הבלוף פעם נוספת, אני חושב שהוא עשה שירות חשוב מאוד לכולנו, כיוון שזה בכלל לא נורמלי ולא טבעי שעם שלם יסתובב תוך העמדת פנים במשך תקופה כל כך ארוכה.

מה הוא עשה, בסך הכול? הוא אמר: אנחנו חיים כאן תחת החוק הישראלי בלי שהחוק הישראלי עומד לרשותנו. כל הזמן מתנהגים אתנו כאילו אנחנו חיים מחוץ לגבולות החוק הישראלי. אז בבקשה, אולי אם תקום סיעה ערבית בכנסת ואז אפשר יהיה להגן, למשל, על זכויות של אזרח תושב ירושלים, כמו פייסל חוסייני, היושב כרגע בבית-סוהר על לא עוול בכפו — הוא לא הועמד למשפט, הוא לא נידון על שום דבר, הוא יושב בבית-סוהר. מדוע? כי תקנות ההגנה לשעת-חירום מאפשרות להכניס אותו לבית-הסוהר ללא משפט. אלה, אגב, אותן תקנות הגנה שיכולות לאפשר לשר הביטחון לפזר את הכנסת הזו בלי לתת דין-וחשבון לאיש. אם לזה הוא התכוון, מה רע בכך? החוק מאפשר לו לעשות זאת. אלא מה, פה הוא גם כפה עלינו כציבור להוכיח מהו פרצופנו האמיתי.

אין לי כל ספק בכך שהחוק שחברות הכנסת גאולה כהן הוכירה עכשיו יועבר כאן, חוק שיהיה גזעני עד כדי כך שישלול מתושבי ירושלים המזרחית את האפשרות, שהיום החוק עדיין נותן להם, להשתתף באופן פעיל בכחירות לעירייה. אם את זה התכוון לעשות חנא סניורה, הוא השיג באמת את המטרה.

היו"ר א' נחמיאס:

אני מעמיד להצבעה את הצעתו של חבר הכנסת מיעארי.

אבנר חי שאקי (הסיעה הרתתית-לאומית):
אני מסכים.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. חבר הכנסת אברהם ורדיגר, האם אתה מסכים
שהצעתך תועבר לוועדה?

אברהם ורדיגר (מורשה-פא"י):

כן.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. חבר הכנסת יהושע מצא, האם אתה מסכים?

יהושע מצא (הליכוד):

מסכים.

היו"ר א' נחמיאס:

אני מעמיד להצבעה את ההצעה להעביר לוועדת הפנים
ואיכות הסביבה את כל חטיבת ההצעות של חברי הכנסת:
שולמית אלוני, שבח וייס, אבנר חי שאקי, אברהם ורדיגר
ויהושע מצא.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הנושא

שהעלו חברי הכנסת ש' אלוני,

ש' וייס, א"ח שאקי, א' ורדיגר

ו" מצא לוועדת הפנים

ואיכות הסביבה — רוב

נגד — אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלו חברי

הכנסת ש' אלוני, ש' וייס, א"ח שאקי, א'

ורדיגר ו" מצא לוועדת הפנים ואיכות

הסביבה נתקבלה.

היו"ר א' נחמיאס:

חברי הכנסת, הישיבה הבאה — ביום שני במועדה.
ישיבה זו נעולה.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את

הנושא לוועדה — מיעוט

בעד ההצעה שלא לכלול

את הנושא בסדר-היום — רוב

ההצעה שלא לכלול את הנושא שהעלה חבר

הכנסת מ' מיעארי בסדר-היום נתקבלה.

היו"ר א' נחמיאס:

חברת הכנסת שולמית אלוני, האם את מסכימה שהצעתך
תועבר לוועדה?שולמית אלוני (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
כן.

היו"ר א' נחמיאס:

תודה. חבר הכנסת שבח וייס איננו. יש לי בעיה, אבל
נמצא דרך.

עדנה סולודר (המרך):

כבר היו מקרים שהמציע לא היה באולם ובכל זאת
העמידו את הצעתו להצבעה.

פנחס גולדשטיין (הליכוד):

נכון. היה תקדים שחבר כנסת לא היה נוכח והסכמנו
להעביר את ההצעה שלו לוועדה.

היו"ר א' נחמיאס:

ודאי שאעמיד את הצעתו להצבעה: חשבתי רק שחבר
הכנסת וייס הסמיך את חברת הכנסת סולודר להסכים בשמו
להעביר את ההצעה שלו לוועדה. אבל אני מבין שהוא לא
הסמיך אותך.חבר הכנסת אבנר חי שאקי, האם אתה מסכים שהצעתך
תועבר לוועדה?

הישיבה ננעלה בשעה 19:07.

נספחות

א. סדר-היום לשיבות שכ"ו — שכ"ח

- א. כרכת יושבי-ראש הכנסת את יושבי-ראש האיגוד הבין-פרלמנטרי.
- ב. שאלות בעל-פה.
- ג. שאלות ותשובות.
- ד. ערעור של חבר הכנסת מאיר כהנא על החלטת ועדת הכנסת מיום ד' בסיוון התשמ"ז, 1 ביוני 1987, להרחיק מחמש ישיבות של הכנסת.
- ה. סקירת שרת הבריאות על פעולות משרדה.
- ו. סקירת השר לקליטת העלייה על פעולות משרדו.
- ז. הצעת סיעת "כך" להביע אי-אמון לממשלה בשל החלטת הממשלה בעניין שכר לימוד ליוצאי צבא.
- ח. הצעת ועדת הכנסת לחיקון סעיפים 3, 4, 14, 22, 29, 102 ו-135 לחקון הכנסת.
- ט. הצעת חוק משכן הכנסת ורחבתו (חיקון מס' 4), התשמ"ז — 1987 (קריאה ראשונה).
- י. הצעת חוק לחיקון פקודת הנמלים (מס' 2), התשמ"ז — 1987 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- יא. הצעת חוק לחיקון חוק הספנות (הגבלת אחריותם של בעלי כלי שיט) (חיקון), התשמ"ה — 1985 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
- יב. הצעות לסדר-היום.
- יג. הצעת חוק לחיקון פקודת האגודות השיתופיות (מס' 4), התשמ"ז — 1987 (קריאה ראשונה).
- יד. הצעת חוק לחיקון פקודת בתי-הסוהר (מס' 9), התשמ"ז — 1987 (קריאה ראשונה).
- טו. הצעת חוק-קיסוד: הכנסת (חיקון מס' 18) (קריאה ראשונה).
- טז. הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (חיקון מס' 14), התשמ"ז — 1987 (קריאה ראשונה).
- יז. הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (חיקון מס' 16), התשמ"ז — 1987 (קריאה ראשונה).
- יח. הצעת חוק התכנון והבנייה (חיקון מס' 25), התשמ"ז — 1987 (קריאה ראשונה).
- יט. הרפואה המשפחתית כמנוף לחיסול משבר הרפואה — הצעת חבר הכנסת ד' כץ-מאיר.
- כ. פיטורי מורים והשיבושים בעקבותם במערכת החינוך — הצעות חברי הכנסת מ' פלד, ד' דנינו, ד' מגן ור' איתן.
- כא. עיצומים והשבתות במערכת החינוך — הצעת חבר הכנסת ר' איתן.
- כב. המשבר המתמשך במערכת הבריאות.
- כג. המשבר המחריף בבתי-החולים — הצעות חברי הכנסת ו' שם-טוב ור' כהן.
- כד. הצעת חוק היטל על נסיעה לחוץ-לארץ (חיקון מס' 3), התשמ"ז — 1986 (קריאה ראשונה).
- כה. הצעת חוק חגורות בטיחות ברכב, התשמ"ז — 1986 (קריאה ראשונה).
- כו. הצעת חוק הנזיקים האזרחיים (אחריות המדינה) (חיקון מס' 3), התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
- כז. הצעת חוק רישום קבלנים לעבודות הנדסה בנאיות, התשמ"ז — 1986 (קריאה ראשונה).
- כח. הצעת חוק החיילים המשוחררים (החזרה לעבודה) (חיקון מס' 8), התשמ"ז — 1986 (קריאה ראשונה).
- כט. הצעת חוק המכר (דירות) (חיקון מס' 2), התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
- ל. הצעת חוק פנקס הבוחרים (הוראות שעה), התשמ"ז — 1985 (קריאה ראשונה).
- לא. הצעת חוק לחיקון פקודת זכויות החשמל, התשמ"ה — 1985 (קריאה ראשונה).
- לב. מושב חבר הנאמנים של הסוכנות בני-דוד — הצעות חברי הכנסת ע' לנרא, ח' דרוקמן, ג' כהן וע' סולודר.
- לג. התבטאויות של הרב פרדס בעיתון "כותרת ראשית" — הצעת חברת הכנסת ש' אלוני.
- לד. עידוד שירות קבע של קצינים זוטרים בצבא — הצעת חבר הכנסת י' שריד.
- לה. הודעת ראש הממשלה בדבר הסדרים חדשים לניהול חיי התושבים בשטחים — הצעות חברי הכנסת ז' עטשי, ש' אלוני, א' גרנות, ב' כץ-אליעזר, מ' איתן וג' כהן.
- לו. נאום חוסיין ומשמעותו — הצעות חברי הכנסת אמ' לין, ר' כהן, י' צבן, מ' מיעארי וי' נאמן.
- לז. הקמת מנזר הכרמליטים באושביץ — הצעות חברי הכנסת ד' שילנסקי וח' גרוסמן.
- לח. העלאת מחירי הדלק לחעשייה — הצעת חבר הכנסת א' גרנות.
- לט. הצהרת ישראל בעצרת האו"ם על הפסקת אש בלבנון ועל נסיגה הדרגתית מדרום-לבנון — הצעת חבר הכנסת א' גרנות.
- מ. הפסקת זרם המים לעיר אום-אל-פחם — הצעת חבר הכנסת ח' טובי.
- מא. בקשה מארצות-הברית לבטל מעמד של פליטים ליהודים היוצאים מברית-המועצות — הצעות חברי הכנסת א' גרנות וש' בן-שלמה.

- מה. הצעת חוק מלווה קצו מועד (תיקון מס' 4).
התשמ"ז—1987 (קריאה ראשונה).
מו. חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 25).
התשמ"ז—1987 (קריאה שנייה וקריאה שלישית).
זו. הצעות חוק של חברי הכנסת.

- מב. מאזן הגירה שלילי בגליל — הצעת חבר הכנסת א' נחמיאס.
מג. שלטון החוק — הצעת חבר הכנסת מ' וירשובסקי.
מד. הודעת הממשלה על הטלת תפקיד שר התקשורת על השר י' יעקבי נוסף על תפקידו כשר הכלכלה והתכנון.

ב. הצעות לסדר-היום לישיבה שכ"ח

34. מלווה מרצון למימון ה"לביא" — הצעת חבר הכנסת ד' בן-מאיר.
35. מוסדות דת יהודיים לעומת מוסדות דת של דתות אחרות בכל הקשור להחזיר מסים — הצעת חבר הכנסת א"י שפירא.
36—42. הכרות חנא סניורה והשלכותיה — הצעות חברי הכנסת י' צבן, ש' אלוני, ש' וייס, א"ח שאקי, א' ורדיגר, י' מצא ומ' מיעארי.

23. השחתת תחנות אוטובוסים — הצעת חבר הכנסת י' יוסף.
24. חמש שנים למלחמת לבנון — הצעת חבר הכנסת מ' וילנר.
25—32. האירועים בדהיישה — הצעות חברי הכנסת ד' צוקר, א' גרנות, מ' וירשובסקי, אמ' לין, ת' זיאר, י' נאמן, ב' שליטא, מ' פלד.
33. צווי זימון בארצות-הברית נגד נמרודי, ניר, אל שווימר וקמחי — הצעת חברת הכנסת ח' גרוסמן.

ג. הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 25), התשמ"ז—1987

- כפול במספר שנות שירותו, ובלבד שהמענק לא יעלה על משכורתו השנתית, וסעיף 22 לא יחול.
(ב) פוטר אדם כאמור בסעיף קטן (א) על-פי החלטת בית-הדין למשמעת בלי שנפסל לשירות, רשאי בית-הדין להחליט שאינו זכאי למענק, כולו או מקצתו.

63. דין שירות חובה

- (א) מי שפרש מהשירות כעובד שירותי הביטחון, תובא בחשבון תקופת שירותו לענין חוק זה, תקופת שירות החובה שקדמה לשירותו, אם שירת בשירותי הביטחון עשר שנים לפחות.

- (ב) בסעיף זה, "שירות חובה" — כמשמעותו בסעיף 79(ב).

- (ג) מי שבחשבון תקופת שירותו כלולה תקופת שירות חובה כאמור בסעיף קטן (א) והוא זכאי לקצבת פרישה, חשולם לו, על-אף האמור בסעיף 20(א), קצבה לפי כל שנות שירותו גם אם תעלה על 70% ממשכורתו הקובעת, ובלבד שלא תעלה על שיעור זה בסכום השווה לחלק השש מאות ממשכורתו הקובעת כפול במספר החודשים של שירות החובה כאמור.

73. שיעור קצבת הפרישה

- סעיף 20 ייקרא לגבי עובד שירותי הביטחון כאלו —

- (1) בסעיף קטן (ג), אחרי "כשהוא נכה" בא "בין כמשמעותו בחוק זה ובין כמשמעותו בחוק הנכים";

- (2) בסופו בא:

- "(ד) עובד שירותי הביטחון הזכאי לקצבת פרישה בשל פטוריו מחמת נכות, כמשמעותה בחוק

1. ביטול סעיף 22
בחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התשל"ל—1970, (להלן — החוק העיקרי), סעיף 22 — בטל.

2. תיקון סעיף 25
בסעיף 25(3) לחוק העיקרי, במקום "222" יבוא "63".

3. תיקון סעיף 35
בסעיף 35(א)(2)(א) לחוק העיקרי, במקום "עובד בשירותי המודיעין והביטחון" יבוא "עובד שירותי הביטחון כמשמעותו בסעיף 63".

4. הוספת פרק ג'
אחרי סעיף 63 לחוק העיקרי יבוא:

- "פרק ג': הוראות מיוחדות בענין עובדי שירותי הביטחון

63. הגדרות

בפרק זה —

- "שירותי הביטחון" — שירותי הביטחון הכללי או המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים;

- "עובד שירותי הביטחון" — עובד המדינה בשירותי הביטחון;

- "שירות בשירותי הביטחון" — שירות של עובד שירותי הביטחון בשירותי הביטחון.

63. מענק נוסף לקצבה לעובד שירותי הביטחון

- (א) לזכאי לקצבת פרישה לפי סעיף 15(2), (3) או (4), לפי סעיף 17(1) או לפי סעיף 18, שהיה עובד שירותי הביטחון בתכופ לפני פרישתו המזכה אותו לקצבה, יחולס, נוסף על הקצבה, מענק השווה לחלק העשרים וארבעה של משכורתו השנתית

163. זכויות יתר

כל חיקוק המעניק או נותן סמכות להעניק זכות יתר, פטור, שחרור מלא או חלקי מחובה המוטלת על-פי דין או עדיפות או זכות אחרת, הניתנים לחייל נכה כמשמעותו בחוק הנכים או לכן משפחה של חייל שנספה כמשמעותו בחוק משפחות החיילים, רואים אותו כמעניק או כנותן סמכות להעניק אותם גם לעובד שירותי הביטחון שהוא נכה או לכן משפחה של עובד שירותי הביטחון שנספה.

163א. עובד שנעדר

לעניין סעיף 3 לחוק משפחות החיילים, הרשות הצבאית המוסמכת לגבי עובד שירותי הביטחון שנעדר תהיה מי ששר האוצר מינהו לעניין סעיף זה.

163ב. קצבה לשאירים

עובד שירותי הביטחון שנפטר בזמן שירותו בשירותי הביטחון, ושאיורו זכאים מחמת פטירתו לתגמולים לפי חוק משפחות החיילים, יחולו על השאירים הוראות סעיפים 23, 23א, 26, 27, 28, 29, 32(ה) לחוק שירות הקבע בצה"ל, בתיאומים המחויבים לפי העניין.

5. חיקון סעיף 79א

בסעיף 79א לחוק העיקרי, במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) מי שפרש מהשירות כשומר, תובא בחשבון תקופת שירותו לעניין חוק זה תקופת שירות החובה שקדמה לשירותו, אם שירת כמשטרה עשר שנים לפחות."

6. חיקון חוק הביטוח הלאומי

בחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשכ"ח — 1968³

(1) בסעיף 31(א)(1), במקום "למעט שוטר כמשמעותו בחוק המשטרה (נכים ונספים), התשט"ו — 1955, וסוהר כמשמעותו בחוק שירות בתי הסוהר (נכים ונספים), התש"ך — 1960" יבוא "למעט שוטר כמשמעותו בחוק המשטרה (נכים ונספים), התשמ"א — 1981⁴, סוהר כמשמעותו בחוק שירות בתי הסוהר (נכים ונספים), התשמ"א — 1981⁵, וכן עובד שירותי הביטחון כמשמעותו בסעיף 63א לחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התשל"ל — 1970";

(2) בסעיף 145 —

(א) בסעיף קטן (א), במקום "חוק המשטרה (נכים ונספים), התשט"ו — 1955, או חוק שירות בתי הסוהר (נכים ונספים), התש"ך — 1960", יבוא: "חוק המשטרה

הנכים, שלקה בה בשירות בשירותי הביטחון, דרגת נכותו היא 35% או יותר, הברירה בידי לבחור באחת מאלה:

(1) קצבה לפי סעיף קטן (א);

(2) קצבה של 25% ממשכורתו הקובעת;

וכלכל שלגבי זכאי כאמור שדרגת נכותו היא 60% או יותר, קצבתו ביחד עם התגמולים המגיעים לו לפי חוק הנכים לא יפתחו מ-50% ממשכורתו הקובעת."

163ג. גמלה ותגמול

סעיף 34(ג) ייקרא לגבי עובד שירותי הביטחון כאילו בסופו בא:

"אולם מי שבתור בקצבה לפי סעיף 20(ד)(2) או שהוא זכאי לקצבה לפי סעיף 23 לחוק שירות הקבע בצבא-הגנה לישראל (גמלאות) [נוסח משולב], התשמ"ה — 1985² (להלן — חוק שירות הקבע בצה"ל), יהיה רשאי לקבל את מלוא התגמולים נוסף על הקצבה לפי סעיפים אלה, ואין רואים קצבה זו כהכנסה לעניין חוקי השיקום."

163ד. דין נכות

סעיף 61 ייקרא לגבי עובד שירותי הביטחון כאילו ברישא, אחרי "דרגת נכותו" בא "לרבות נכות כמשמעותה בחוק הנכים".

163ה. דין נכה

(א) חוק הנכים יחול על עובד שירותי הביטחון, בתיאומים ובשינויים שנקבעו בסעיף קטן(ב) וביתר הוראות פרק זה.

(ב) לעניין סעיף קטן (א), כל מקום בחוק הנכים שמדובר בו בחייל, בחייל המשרת בצבא-הגנה לישראל על-פי התחייבות לשירות קבע, בשירות או בשירות צבאי, ייקרא כאילו מדובר בעובד שירותי הביטחון או בשירות בשירותי הביטחון, הכול לפי העניין.

163ו. דין משפחת נספה

(א) חוק משפחות החיילים יחול על עובד שירותי הביטחון שנפטר ועל בני משפחתו של עובד שירותי הביטחון שנפטר, בתיאומים ובשינויים שנקבעו בסעיף קטן (ב) וביתר הוראות פרק זה.

(ב) לעניין סעיף קטן (א), כל מקום בחוק משפחות החיילים שמדובר בו בחייל, בשירות או בשירות צבאי, ייקרא כאילו מדובר בעובד שירותי הביטחון או בשירות בשירותי הביטחון, הכול לפי העניין.

163ז. אזכורים

כל חיקוק שבו מדובר בחוק הנכים או בחוק משפחות החיילים ייקרא כאילו מדובר בו גם בסעיפים 163 ו-163ג.

² ס"ח התשמ"ה, עמ' 142; התשמ"ז, עמ' 88.

³ ס"ח התשכ"ח, עמ' 108.

⁴ ס"ח התשמ"א, עמ' 163.

⁵ ס"ח התשמ"א, עמ' 165.

8. תחולה

(א) סעיפים 163 עד 163כ לחוק העיקרי, שהוספו בחוק זה, יחולו כשינויים המחויבים, גם לגבי עובד שירות הביטחון שלפני יום התחילה נעשה נכה, כאמור בחוק הנכים, או נספה כאמור בחוק משפחות החיילים, ואולם, לא יינתנו לפי חוק זה תגמול, הענקת, מענק או טובת הנאה אחרת (בסעיף זה — תגמול) בעד התקופה שקדמה ליום התחילה.

(ב) תביעה לתגמול מכוח הוראות סעיף קטן (א), תוגש בתוך שישה חודשים מיום התחילה, אף אם כבר התיישנה הזכות להגיש לפי חוק הנכים או לפי חוק משפחות החיילים.

(ג) מי שנעשה זכאי לתגמול מכוח הוראות סעיף קטן (א), והוא זכאי עקב אותו מאורע לגמלה לפי חוק הביטוח הלאומי, הכריזה בידו לבחור באחד מהם עד תום שישה חודשים מהיום שבו נודע לו כי נעשה זכאי לתגמול כאמור.

(נכים ונספים), התשמ"א — 1981, חוק שירות בתי הסוהר (נכים ונספים), התשמ"א — 1981, או סעיפים 163 ו-163כ לחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התשל"ז — 1970;

(ב) בסעיף קטן (ג), אחרי פסקה (3) יבוא:

"(4) סעיפים 163 ו-163כ לחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התשל"ז — 1970."

(3) בסעיף 168(א), אחרי פסקה (3) יבוא:

"(4) תגמולים לפי סעיפים 163 ו-163כ לחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התשל"ז — 1970."

7. תחילה

תחילתו של חוק זה כ-1 בחודש שלאחר פרסומו (להלן — יום התחילה).

ד. הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (הכנסות בני זוג), התשמ"ז — 1986

(הצעת חברת הכנסת ש' דורון)

"(א) על אף האמור בסעיף 65 רשאי כל אחד מבני הזוג לתבוע כי ייתפח חיק נפרד לגבי המס על ההכנסה מיגיעה אישית בעסק או משלח יד או מעבודה, לרבות הכנסה מיגיעה אישית כאמור בפסקאות (1) עד (6) להגדרתה שבסעיף 1; וכלכלד שלבני הכנסה כאמור שהיא קצבה ייעשה חישוב נפרד, אם היא משולמת כשל הכנסת עבודה שלגביה היה בן הזוג הנישום זכאי לחישוב נפרד, או אם בן הזוג היה זכאי בחמש השנים האחרונות שלפני תחילת תשלום הקצבה לחישוב נפרד בשל ההכנסה שמכוחה משתלמת הקצבה; ואלה ההוראות שיחולו לגבי החישוב הנפרד:

(1) הזכאות לניכויים, לזיכויים ולנקודות זיכוי לפי סעיפים 34, 35, 36, 44, 45, 47 ו-47א, ההטבה במס על-פי סעיף 10 וההנחה במס על-פי סעיף 11 יהיו לכל אחד מבני הזוג;

(2) לא תהיה זכאות לנקודות זיכוי לפי סעיפים 37 עד 39;

(3) זכאות לנקודות קצבה לפי סעיף 40(א) תהא רק לאחר מבני הזוג לפי בחירתם, ובחישוב המס של האשה תובא בחשבון נקודת זיכוי אחת בשל כל ילד שבתחילת שנת המס טרם מלאו לו 18 שנה."

1. החלפת סעיף 65

בפקודת מס הכנסה (להלן — הפקודה)¹, במקום סעיף 65 יבוא:

65. (א) הכנסותיהם של בני זוג, החיים ביחד ייראו לעניין הפקודה כהכנסתם המשותפת, והיא תחויב על שם אחד מבני הזוג לפי בחירתם בכתב, ואולם אם יש צורך בדבר אפשר יהא לגבות מכל אחד מבני הזוג, אף-על-פי שלא נישומו בנפרד, חלק יחסי מן המס שחייבים בו בני הזוג, כיחס חוב המס הנובע מהכנסתו של כל אחד מבני הזוג אל סך כל החוב, כפי שצוין בקביעת פקיד השומה שהודעה עליה הומצאה לכל אחד מבני הזוג; דינה של קביעה כאמור כדין שומה לגבי הכנסתם המשותפת.

(ב) בהשגה או בערעור של קביעה כאמור בסעיף קטן (א) ניתן לחקן את שומת ההכנסה של כל בן זוג בנפרד.

(ג) נקבע סכום הכנסתו של בן זוג בקביעה סופית שאינה ניתנת עוד להשגה או לערעור, תחוקן לפיה השומה.

2. תיקון סעיף 66

בסעיף 66 לפקודה, במקום כותרת השוליים יבוא "שומה נפרדת" ובמקום סעיף קטן (א) יבוא:

¹ דמ"י, נ"ח 6, עמ' 120.

דברי הסבר

כאשה. מספר הנשים הנשואות העובדות בישראל גדל והולך מדי שנה. רבות מן הנשים העובדות שכירות וחלק עצמאיות, ומקור הכנסתן הוא נפרד לגמרי מעיסוקן בן זוגן. הפרדת השומה נדרשת כדי שהאשה תהיה נישום בזכות עצמה, על הזכויות והחובות הנובעות ממעמד זה.

לפי המצב היום אין אשה נשואה יכולה לפתוח חיק נפרד משלה ולדווח על הכנסתה בחיק לגמרי נפרד מבעלה וכן לקבל שומה נפרדת. לאשה נשואה יש זכות לחישוב נפרד בלבד. בפקודה נאמר במפורש: "הכנסתה של אשה נשואה תהיה עם אישה יראו לעניין הפקודה כהכנסתו של האיש". מצב זה פוגע

ה. הודעת שר האוצר בעקבות מסקנות ביניים (מס' 3) של הוועדה המשותפת של ועדת הכספים

וועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא "שכר שוטרים"

משרתי הקבע, בהתאם לאוכלוסיות השונות ולמגוון התפקידים.
לסעיף ג':

למפכ"ל נתונות הסמכויות בקשר לרמות פעילות: אם שוטר משרת בחפקיד המצדיק לפי הקריטריונים הצה"ליים רמת פעילות גבוהה יותר, הוא מקבל זאת; או אם שוטר עובר מתפקיד בעל רמת פעילות נמוכה לתפקיד של סיור, סמכות המפכ"ל להעניק לו תוספת שיטור שהיא ברמת פעילות גבוהה יותר; אין סמכות למפכ"ל לשנות את הקריטריונים של רמות הפעילות, שפירושם מתן תוספות שכר בעזרת שינוי שם.

בחפקידים הזהים לצה"ל סיווג המקצועות המשטרתי זהה. אין שום מקום לאשר סמכויות מעבר לכך, שפירושן קביעת סוגים מקצועיים גבוהים הנותנים תוספות שכר.

תמריץ: במשטרת ישראל קיים תמריץ במקצועות הזהים לאלה שבצה"ל. לאחרונה, בסיכום עם משטרת ישראל, הוגדל בצורה ניכרת מספר מקבלי התמריץ.

המשמעות של תמריץ, סיווג מקצועי ורמות פעילות הינן תוספות שכר.

לסעיף ד':

שוטרים וסוהרים מקבלים הלוואות לפי הנחיות החשב הכללי של האוצר.

לסעיף ה':

כבר נאמר שתוספות השכר שניתנו לצה"ל הופעלו גם לגבי המשרתים במשטרת ישראל ובשירות בתי הסוהר, וזאת מאותם מועדים שהופעלו בצה"ל — ב' בפברואר 1987 וב' באפריל 1987 — ובהסכמה עם שר המשטרה.

בכבוד רב,
משה נסים
שר האוצר

לכבוד
יושב ראש הכנסת
מר שלמה הלל
ירושלים

הנדון: מסקנות ביניים (מס' 3) של הוועדה המשותפת של ועדת הכספים וועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא "שכר שוטרים" משרד האוצר פועל בהתאם להחלטות הממשלה ש/33 מ' 4 בפברואר 1979 ו-1156 מ' 15 בדצמבר 1985, שלפיהן תישמר ההשוואה בין שכר השוטרים לבין השכר בצה"ל — — להקים ועדת מעקב שמחפיקה יהיה לעקוב אחר השינויים אשר יחולו בשכר בצה"ל ולקבוע כיצד להחילם על השכר במשטרת ישראל ובשירות בתי הסוהר.

ועדת המעקב פועלת, והשינויים החלים בשכר משרתי הקבע מוחלים כאמצעותה על שכר המשרתים במשטרת ישראל ובשירות בתי הסוהר.

רק לאחרונה, בסיכום עם משטרת ישראל, הוחלו שינויי השכר של משרתי הקבע על המשרתים במשטרת ישראל מ' 1 בפברואר 1987 ומ' 1 באפריל 1987.

לגבי מסקנות הביניים להלן הערותינו המפורטות:

לסעיף א' — שינוי הרכב ועדת המעקב:

ועדת המעקב היא גוף של הרשות המבצעת, הפועלת לפי החלטות הממשלה הנ"ל. הכנסת גורמים נוספים, כגון חברי כנסת ו/או נציגי ציבור כחברים בוועדת המעקב, תביא בסופו של דבר לקביעת שכרם של השוטרים על-ידי חברי כנסת ולדרישות של גופים נוספים להינתק ממסגרת קביעת השכר על-ידי הממשלה ומשרד האוצר.

אנו מתנגדים אפוא לשינוי הרכב ועדת המעקב.

לסעיף ב':

עקרונות מצוי המידע על שכרם ותוספות השכר של משרתי הקבע בידי משרד המשטרה. משרד האוצר הכיר רק החדש לירידת המשטרה את השינויים העשויים לחול בשכר

העתק: שר המשטרה.

* הנתון על שולחן הכנסת ביום י"ט בטבת התשמ"ז, 20 בינואר 1987.

ו. הודעת שר המשטרה בעקבות מסקנות הוועדה המשותפת של ועדת הכספים

וועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא "שכר שוטרים"

מציאותיות. גם בפסקי הדין של בית הדין האזורי לעבודה מצוין, כי "פקידי משרד האוצר לא התנהגו בתום לב שלא דיווחו — — —".

מכל מקום, החלטת הממשלה ש/33 מיום 22 בינואר 1979 מסכימה את שר המשטרה לבחור נציגים שיכולים להיות גם חברי כנסת ואישי ציבור.

ב. העברת מידע:

המידע המצוי בידי משרד המשטרה על פרטי הפרטים של השכר שמשולם בצה"ל אינו שלם ואינו עדכני, ומדי פעם "מתגלות" לנו "הפתעות" שהתרחשו בשכר משרתי הקבע בצה"ל.

לכבוד
מר שלמה הלל
יושב ראש הכנסת
ירושלים
מכובד,

להלן התייחסותי למסקנות ביניים (מס' 3) של הוועדה המשותפת של ועדת הכספים וועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא שכר שוטרים (מכתבך מיום 22 בינואר 1987).

א. שינוי הרכב ועדת המעקב:

הצעת ועדת המשנה נוכעת מראיית המצב בעיניים

התואמים את צורכי המטרה כדי לאפשר קביעת תוספות פעילות (כשונה מהקריטריונים הצה"ליים), אולם נציגי האוצר בוועדת המעקב דחו את ההצעה. (רצוף בזה עותק של הקריטריונים הצה"ליים והצעת הקריטריונים המטרחיים).

ד. תמריצים:

טענת שר האוצר נכונה כללית, אולם, גם בנושא זה היו חריקות, כפי שמוכיח המקרה של תמריצים למנהלי החשבונות: תמריץ בשיעור של 8% אושר בצה"ל לקבוצה מקצועית, וזאת עוד בשנת 1979, ולמרות זאת סירבה ועדת המעקב במשך שנים להפעיל תמריץ זה לבעלי מקצועות זהים לחלוטין במטרה.

התמריץ אושר רק לאחרונה, בהשראת פסק-הדין של בית-הדין הארצי לעבודה, ולאחר שהוגשה תביעה ספציפית לבית-הדין לעבודה בנושא התמריצים למנהלי החשבונות, וגם לאחר כל זה ניתן האישור משום מה רק מ" בנובמבר 1986, ולא למפרע, מיום ההפעלה בצה"ל, כפי שמתחייב.

בברכה,
חיים בר לב
שר המטרה

העתק: שר האוצר.

חבר הכנסת זאק אמיר.

לפעמים מתגלות "הפחצות" כאלה באיחור רב, וגם לאחר מכן יש ויכוח בין נציג משרד המטרה לבין נציגי האוצר בוועדת המעקב על נכונות העובדות ועל מועדי ההפעלה.

אף שמדי פעם נעשה ניסיון מצד סגן הממונה על השכר במשרד האוצר לחת לנו מידע מלא על השכר בצה"ל, הרי במציאות אין תהליך ממוסד וקבוע למתן מידע מוסמך ועדכני על כל פרטי הפרטים של השכר בצה"ל ועל כל שינוי וכמהירות המתחייבת.

יתר על כן, גם כאשר נמצאים בידי המטרה נתונים על שכרם של מגורים מסוימים בצה"ל, העתקתם למטרה לא תמיד מאושרת על-ידי ועדת המעקב. דוגמה בולטת לכך היא דירוג שכר מיוחד שנהוג בצה"ל לקצינים טכניים, שהנהגתו במטרה לא אושרה על-ידי נציגי האוצר בוועדת המעקב.

ג. סמכויות מפכ"ל:

1. בריאש של סעיף זה קיימת סתירה פנימית: מצד אחד נאמר כי למפכ"ל סמכויות בקשר לרמת פעילות, ומצד אחר מתברר כי ניתן לתת תוספת כזו לפי הקריטריונים הצה"ליים. מאחר שהקריטריונים הצה"ליים נגזרו על-פי צורכי צה"ל והם אינם מתאימים לצורכי משרת ישראל, יוצא כי למעשה אין למפכ"ל סמכות לקבוע לגבי קבוצת שוטרים תשלום תוספת פעילות לפי תנאיה הייחודיים של המטרה.

2. בשנת 1982 הוצעו על-ידי נציגי המטרה קריטריונים

* הונחו על שולחן הכנסת ביום י"ט בטבת התשמ"ז, 20 בינואר 1987.

הערות יושב-ראש הוועדה המשותפת להודעות שר האוצר ושר המטרה בנושא "שכר שוטרים"

שאינם מעורכנים באופן שוטף, כי אין חוק או הנחיה של שר המחייבת את אגף כוח אדם בצה"ל להעביר באופן שוטף את השינויים בשכר ובתנאים הנלווים לידי המטרה.

לחיזוק דברי ראה סעיף ב' — "העברת מידע" — במכתבו של שר המטרה ליושב-ראש הכנסת מ" 8 במאי 1987.

לסעיף ג' — סמכויות המפכ"ל:

בסעיף זה, שובנעה הוועדה, שהסמכויות שבידי המפכ"ל אינן זהות לאלו שבידי הרמטכ"ל בכל הקשר לסיווג מקצועי, לרמת פעילות ולהגדרות תפקיד ותמריץ.

הוועדה מתנגדת לכך שכדי לשנות סוג הגדרת פעילות תקוק המפכ"ל לאישורה של ועדת המעקב, שבה יש רוב לאוצר, כאמור.

אי לכך דוחה הוועדה גם סעיף זה במכתבו של שר האוצר.

אני מפנה אותך להערותי של שר המטרה לסעיף ג' — "סמכויות מפכ"ל" — המדברות בעד עצמן ונוגדות לחלוטין את הערכותי של שר האוצר.

לסיים, אדוני היושב-ראש, הצעתנו היא, שתבקש פגישה בין שר האוצר לשר המטרה על-מנת לקבוע עקרונות וכללים בדבר האופן שבו יש לבצע את החלטות הממשלה בקשר לוועדת המעקב והנובע ממנה.

בכבוד רב,
חבר הכנסת
יעקב זאק אמיר

לכבוד

מר שלמה הלל
יושב-ראש הכנסת
ירושלים

מכובדי,

הנדון: מטקנות ביניים (מס' 3) של הוועדה המשותפת של ועדת הכספים וועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושא "שכר שוטרים" צר לי לציין, שמכתבו של שר האוצר מ" 5 באפריל 1987 הגיע אלי ב-25 במאי 1987. להלן תגובתי בתור יושב-ראש הוועדה המשותפת הנ"ל.

לסעיף א' — שינוי הרכב ועדת המעקב:

הגענו למסקנה, שיש הכרח לשנות את הרכב ועדת המעקב, שאינה מתפקדת כראוי משום שלאוצר יש בה רוב מוחלט: שני נציגי האוצר מול נציג של המטרה.

הוועדה המשותפת כאמור המליצה לשנות את הרכב ועדת המעקב להרכב שבו יכללו נציג משרד המטרה, נציג האוצר ושלושה נציגי הכנסת והציבור, אשר ייקבעו על-ידי ועדת הכספים של הכנסת, שלה יש נגיעה לכל תקציבי משרדי הממשלה. הוועדה דוחה את התנגדותו של שר האוצר, הנוגדת את החלטת הממשלה ש/33 מיום 22 בינואר 1979, המסמיכה את שר המטרה לבחור נציגים שיכולים להיות גם חברי כנסת וגם אישי ציבור.

לסעיף ב':

שר האוצר טוען, כי המידע על שכרם של משרתי הקבע נמצא בידי המטרה. לוועדה התברר על-ידי נציגי המטרה

ז. הודעת שר המשטרה בעקבות מסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה בנושאים: "התפרעויות

באוניברסיטה העברית"; "התנהגות המשטרה בעת הפגנת כהנא ביפו"*

בשתי ההפגנות שבגינן נסב הדיון בוועדת הפנים היו
פעולות המשטרה כשורה ועל-פי החוק, ומשום כך לא היה כל
צורך בהסקת מסקנות כלשהן.

לכבוד
שלמה הלל
יושב-ראש הכנסת
ירושלים
מכובדי,

בברכה,
חיים בר-לב
שר המשטרה

להלן התייחסותי למסקנות ועדת הפנים ואיכות הסביבה
(מכתבך מיום 18 במרס):

* הונחו על שולחן הכנסת כיום ט"ו באדר התשמ"ז, 17 במרס 1987.